

FREMTIDENS IDRÆTS- FACILITETER I HADERSLEV KOMMUNE

Facilitetsanalyse og udviklingsperspektiver.
Baggrundsanalyser

Rapport / Maj 2016

Peter Forsberg, Trygve Laub Asserhøj, Christian Gjersing
Nielsen, Mike Murray, Jens Høyer-Kruse & Aline van Bedaf

Idrættens
Analyseinstitut

FREMTIDENS IDRÆTSFACILITETER I HADERSLEV KOMMUNE

FACILITETSANALYSE OG
UDVIKLINGSPERSPEKTIVER.
BAGGRUNDSANALYSE

Titel

Fremtidens idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Facilitetsanalyse og udviklingsperspektiver.
Baggrundsanalyser.

Forfatter

Peter Forsberg, Trygve Laub Asserhøj, Christian Gjersing Nielsen, Mike Murray, Jens Høyer- Kruse og
Aline van Bedaf.

Øvrige bidragydere

Henrik H. Brandt og Camilla Friberg.

Rekvirent

Haderslev Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Jacob Schultz

Print

Mercoprint Digital A/S

Udgave

1. udgave, København, maj 2016

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93375-42-0 (elektronisk)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut
Kanonbådsvej 4A
DK-1437 København K
T: +45 3266 1030
E: idan@idan.dk
W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Introduktion og læsevejledning	6
Delanalyse 1: Baggrundskapitel om idræt i Haderslev Kommune	8
Delanalyse 2: Kortlægning af drift og økonomi	27
Delanalyse 3: Sammenstilling af økonomiske forhold med andre kommuner	33
Delanalyse 4: Analyse af kapaciteten i anviste idrætsfaciliteter	40
Delanalyse 5: Børn og unges idrætsvaner	72
Delanalyse 6: Voksnes idrætsvaner	98
Delanalyse 7: Foreningsidrætten i Haderslev Kommune	130
Delanalyse 8: Brugernes brug af og ønsker til faciliteter	144
Delanalyse 9: Idrætsfaciliteters stand og drifts- omkostninger	156
Litteratur	162

Appendiks og bilag til de enkelte delanalyser findes i et særskilt dokument 'Appendiks og bilagssamling', som kan tilgås via www.idan.dk/vidensbank/

Introduktion og læsevejledning

Idrættens Analyseinstitut (Idan) og Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) ved Syddansk Universitet har i perioden fra september 2015 til april 2016 gennemført en undersøgelse af idræts- og facilitetsområdet i Haderslev Kommune for kommunen.

Den samlede undersøgelse er samlet i to publikationer, som ud over denne baggrundsrapport også tæller en kort udgave med hovedresultater, mulige scenarier for den fremtidige facilitetsudvikling samt anbefalinger om forenings- og aktivitetsudvikling med afsæt i den samlede undersøgelse.

Baggrundsrapporten indeholder ni baggrundsanalyser (delanalyser), der kan læses samlet eller bruges som opslagsværk. De ni delanalyser er kort beskrevet herunder:

- **Delanalyse 1** er et baggrundskapitel om Haderslev Kommune med særligt fokus på forhold, som er væsentlige for idrætten i kommunen, herunder kommunens geografi, placering og facilitetsdækning samt tendenser i kommunens borgersammensætning.
- **Delanalyse 2** kortlægger idrætsområdets økonomi i Haderslev Kommune.
- **Delanalyse 3** sammenligner de økonomiske forhold på idrætsområdet i Haderslev Kommune med forholdene i andre udvalgte kommuner.
- **Delanalyse 4** undersøger bookinger og brug af udvalgte faciliteter i Haderslev Kommune i løbet af to uger på hverdagsaftener i efteråret 2015. Analysen inkluderer almindelige haller, gymnastiksale, svømmebassiner (25 meter bassin), skøjtebaner og Lethallen (kunstgræsbane). Undersøgelsen ser også på, hvem brugerne af de forskellige faciliteter er, og hvilke aktiviteter der afholdes.
- **Delanalyse 5** undersøger idrætsvaner hos børn og unge fra 4. til 10. klasse på baggrund af en omfattende spørgeskemaundersøgelse blandt elever i kommunens folkeskoler og én specialskole.
- **Delanalyse 6** sætter voksne borgeres (16 år eller derover) idrætsvaner under lup via en spørgeskemaundersøgelse udsendt til et tilfældigt og repræsentativt udsnit af borgere i kommunen.
- **Delanalyse 7** fokuserer på idrætsforeningers forhold i Haderslev Kommune på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt kommunes idrætsforeninger.
- **Delanalyse 8** undersøger på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse holdningen til kommunens idrætsfaciliteter blandt brugere (idrætsforeninger, øvrige foreninger skoler og kommunale institutioner), herunder tilfredshed og ønsker.

- **Delanalyse 9** sætter en bygningsvurdering foretaget af Haderslev Kommune af 26 idrætsfaciliteter i kommunen om stand, udgifter til vanlig drift og opretholdende vedligehold i forhold til faciliteternes brug.

Boks: Sammenligning med andre kommuner.

En række forhold i Haderslev Kommune er i undersøgelsen sammenstillet med lignende forhold i andre udvalgte kommuner. De gennemgående sammenligningskommuner er Halsnæs (Forsberg et al., 2015a), Frederikssund (Forsberg et al., 2016a) og Varde Kommuner (Pilgaard et al., 2015a). Sammenstillingerne er baseret på data indsamlet i kommunerne i forbindelse med lignende undersøgelser udført af Idan/CISC i 2015/2016 og er tilvejebragt efter omfattende research og dialog med de pågældende kommuner.

Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommuner er udvalgt, fordi der foreligger et helt sammenligneligt datagrundlag, og fordi de på hver sin måde er interessante kommuner at sammenligne med for Haderslev Kommune. Haderslev Kommunes geografi minder meget om forholdene i Varde Kommune, som også hører til blandt de geografisk største kommuner i Danmark. Frederikssund Kommune har som Haderslev Kommune en stor central by samt mindre lokalområder med en vis bymæssig bebyggelse. Halsnæs Kommune er noget mindre end Haderslev Kommune, men har en del landområder, som minder om dem, der er uden for Haderslev By.

Borgersammensætningen målt på socioøkonomiske forhold og uddannelseslængde er meget ens mellem Haderslev og Halsnæs Kommune, mens borgernes socioøkonomiske status og andelen med videregående uddannelse er højere i Frederikssund Kommune. I Varde Kommune har færre borgere en videregående uddannelse end i Haderslev Kommune, men målt på det socioøkonomiske indeks placerer Varde Kommune sig bedre end Haderslev Kommune. Godt hver femte borger i Haderslev, Halsnæs og Varde Kommune er over 65 år, mens det er lidt flere ældre i Frederikssund Kommune.

Idrættens organisering i de fire kommuner er ret forskellig, når man ser på fordelingen af kommunale og selvejende faciliteter. I Haderslev Kommune findes en blanding, mens der i Varde Kommune er mange selvejende faciliteter. I Halsnæs og Frederikssund Kommune er der primært kommunale faciliteter. Der er ret store forskelle mellem kommunernes samlede udgifter til idrætsområdet målt pr. borger.

Delanalyse 1: Baggrundskapitel om idræt i Haderslev Kommune

Undersøgelsens baggrund og fokuspunkter

Haderslev Kommune har eksisteret i sin nuværende form siden kommunalreformen i 2007 og hører under Region Syddanmark. Haderslev Kommune opstod ved sammenlægning af kommunerne Haderslev, Gram, Vojens samt del af Nr. Rangstrup (Bevtoft Sogn) samt dele af den tidligere Christiansfeld Kommune (Bjerning, Fjelstrup og Hjerndup sogne), og der findes naturlige idrætsknudepunkter i form af større idrætsanlæg i de gamle kommuner i Haderslev (Haderslev Idrætscenter), Vojens (Vojens Hallerne) og Gram (Gram Fritidscenter). Der findes i Haderslev Kommune en blanding af kommunale og selvejende faciliteter, men modeller for tilskud/drift til faciliteter er blevet harmoniseret efter kommunesammenlægningen.

Haderslev Kommune fik kort efter kommunesammenlægningen udarbejdet en idrætspolitik for perioden 2009 til 2016, som nu skal fornyes. Blandt andet på den baggrund har Haderslev Kommune bedt Idan/CISC tilvejebringe et solidt datagrundlag og overblik over idrætten og faciliteter i kommunen til brug i processen om udvikling af en ny idrætspolitik.

Undersøgelsen har som hovedformål at undersøge brug og benyttelse af kommunens idræts- og bevægelsesfaciliteter i dag og komme med bud på, hvordan faciliteter, naturområder og byrum i højere grad kan tilgodese børn, unge, voksne og ældres idrætsvaner og ønsker til en aktiv livsstil. Undersøgelsen belyser desuden foreningslivets aktuelle status, vilkår, behov og udfordringer.

Haderslev Kommune har bedt Idan/CISC tage stilling til en række problemstillinger, som er nævnt i den gældende idrætspolitik. Problemstillingerne er formuleret således i Haderslev Kommunes Idrætspolitik 2009-2016 (Haderslev Kommune, 2009):

- 'Idrætten er under konstant udvikling, og for at imødekomme dette er det vigtigt at faciliteter er opdaterede og fleksible for udvikling. Den konstante udvikling på idrætsområdet bevirker, at der hele tiden stilles nye krav til faciliteter. For at imødekomme dette, er det nødvendigt, at idrætsfaciliteterne prioriteres, således at de finder anvendelse af flest mulige borgere i Haderslev Kommune.'
- 'Udviklingen bevirker, at nogle faciliteter ikke længere anvendes optimalt, og at der er øget pres på andre faciliteter. For at kunne følge udviklingen er det nødvendigt at afvikle forældede faciliteter, eller faciliteter der ikke benyttes i tilstrækkeligt omfang.'
- 'Omprioriteringen vil give mulighed for at udbygge kraftcentre for idrætten i Vojens, Gram og Haderslev og skal derfor ses som en omprioritering og ikke en nedprioritering af idrætten i Haderslev Kommune.'

- 'Der afsættes flere midler til modernisering af faciliteterne. Der vil blive udarbejdet en tidssvarende vedligeholdelsesplan for idrætsfaciliteterne og derudover en moderniseringsplan, som skal danne grundlag for en prioritering af ønskerne sammen med brugerne og i samarbejde med Haderslev Idrætsråd.'

I tillæg til ovenstående har Haderslev Kommune i samråd med Haderslev Idrætsråd specifikt bedt Idan/CISC bringe fokus på 16-45-åriges idrætsdeltagelse. I denne gruppe oplever man en lavere idrætsdeltagelse end i andre aldersgrupperinger, og det er også i denne livsfase, at de lokale idrætsforeninger i kommunen oplever mindst tilslutning.

Anbefalingsafsnittet i overbliksanalysen vender specifikt tilbage til anbefalinger herom med baggrund i analyser foretaget i baggrundsrapporten.

Haderslev Kommunes geografi og størrelse

Haderslev Kommune hører på landsplan til blandt de største kommuner i Danmark målt på indbyggertal og størrelse. Med sine 56.019 indbyggere¹ hører Haderslev Kommune til blandt den øvre tredjedel af kommuner i Danmark (nr. 31 ud af 98) og er den ottende største kommune blandt Region Syddanmarks 22 kommuner. Mål på geografisk størrelse er Haderslev Kommune med sine 814 kvadratkilometer landets 15. største kommune og den femtestørste i Region Syddanmark. Befolkningstætheden er lav, og et af kommunens kendetegn er mange tyndt beboede områder og god adgang til natur og grønne områder. Et centralt fokuspunkt i denne analyse er borgernes adgang og distance til idrætsfaciliteter. De store geografiske afstande gør placeringen af idrætsfaciliteter relevant i forhold til at sikre, at flest mulige borgere har mulighed for at kunne dyrke idræt/motion i idrætsfaciliteter i kommunen. Senere i dette afsnit er fordelingen af idrætsfaciliteter i kommunen undersøgt i forhold til borgernes bopæl.

Kommunens 'dna'

I den eksisterende danske forskning i kommunal idrætspolitik er det vanskeligt at finde forskningsmæssigt belæg for, at særlige politikker og tilskudsmodeller på idrætsområdet har indflydelse på befolkningens overordnede tilbøjelighed til at dyrke sport eller motion (Thøgersen & Iversen, 2014). Ofte har andre faktorer som befolkningssammensætning, befolkningstæthed, geografiske afstande og urbanisering – kort sagt kommunens 'dna' – en stærkere betydning, hvilket er i fokus i dette afsnit.

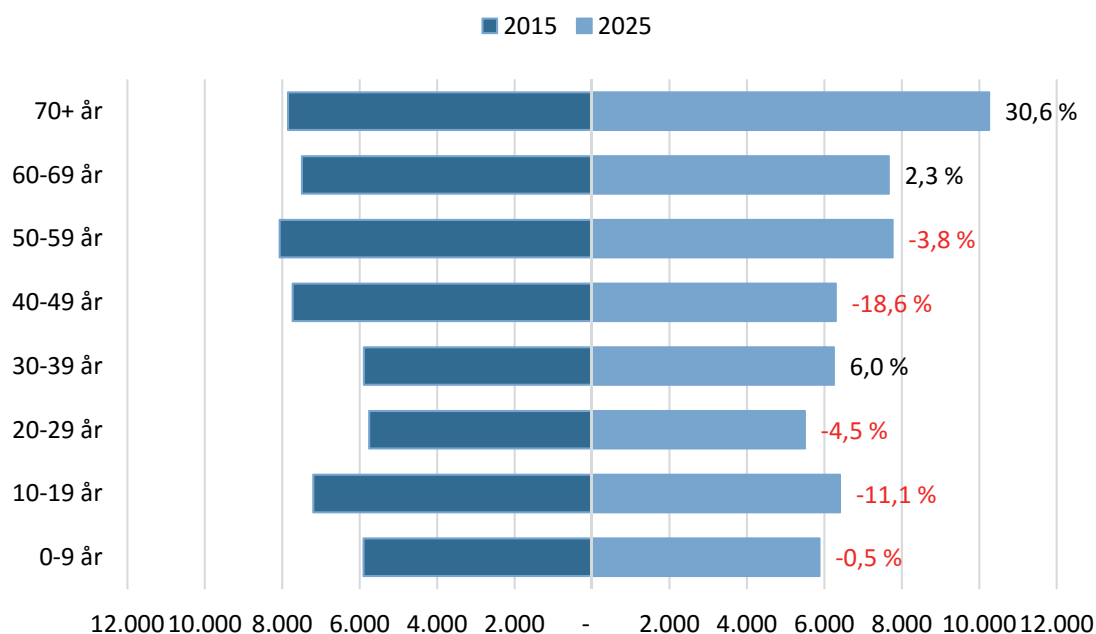
Demografi - flere ældre de kommende år

Mange kommuner er i disse år optagede af udviklingen i borgernes alderssammensætning. Danskerne lever længere, og en befolkningsprognose for Haderslev Kommune frem mod 2025 viser, at andelen af 40-49-årige vil blive reduceret kraftigt med 18,6 pct. Også blandt 0-29-årige vil der ske en reduktion på 5,8 pct. Omvendt vil en langt større del af befolkningen bestå af ældre, og over de kommende ti år vil der komme 30,6 pct. flere ældre over 70 år i kommunen (se figur 1.1).

¹ Danmarks Statistik, 2015K4.

Med afsæt i prognosen kan Haderslev Kommune inden for ret få år forvente en udvikling mod en ændret befolkningssammensætning med mange flere ældre og noget færre børnefamilier samt generelt færre borgere i den erhvervsaktive alder.

Figur 1.1: Demografisk udvikling i Haderslev Kommune, 2015-2025.

Kilde: Danmarks Statistik.

Befolkningssammensætningen og prognosen om et stigende antal ældre kan være væsentlig at tage højde for i det kommende arbejde med idrætsfaciliteter og idrætsstrategi. Eksempelvis har mange idrætsforeninger primært fokus på børn og unge, som også er prioriteret i mange idrætsfaciliteter, men der kan være gode grunde til et øget sigtet på målgrupper i voksen- og senioralderen.

Eksisterende forskning og undersøgelser af børn og voksnes idrætsvaner viser, at børn i langt højere grad end voksne og seniorer benytter kommunalt støttet idrætsbyggeri til at dyrke sport eller motion, mens voksne og seniorer oftere færdes udendørs på gader, veje og i naturen (Laub, 2013). Samme billede tegner borgerundersøgelserne for Haderslev Kommune (se delanalyse 5 og 6). Desuden viser såvel borgerundersøgelsen for Haderslev Kommune som landsdækkende undersøgelser, at de ældste idrætsudøvere oftere end andre aldersgrupper ønsker at dyrke idræt i dagtimerne (Toft, 2013). Det betyder, at ønsker, behov og barrierer i forhold til befolkningens udøvelse af idræt og bevægelse varierer over forskellige livsfaser (Pilgaard, 2009).

Kommunale nøgletal

Foruden de ovenstående forhold om geografi og demografi er det interessant at se på de socioøkonomiske forhold i kommunens befolkning samt borgernes uddannelseslængde, etniske baggrund og indkomstniveau. Det er alle parametre, som har indflydelse på tilbøjeligheden til at dyrke sport og motion, da deltagelsesniveauet eksempelvis typisk stiger med

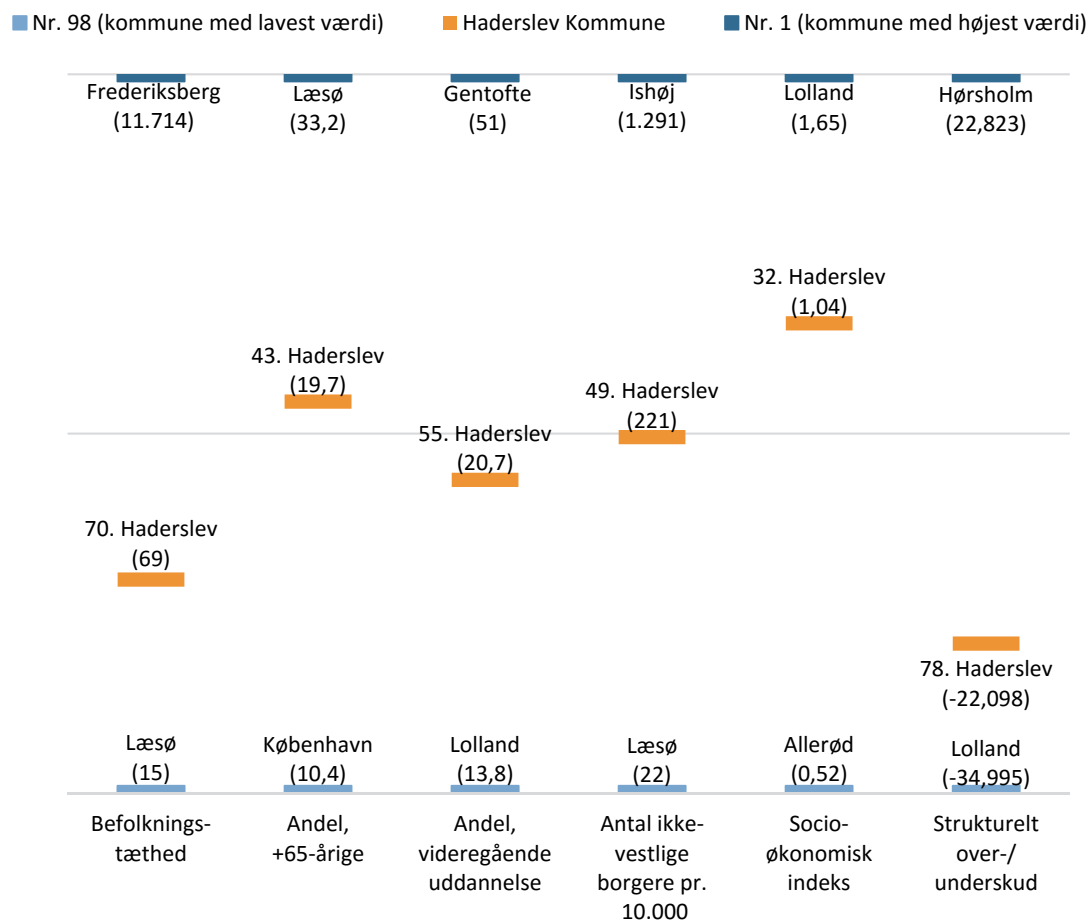
øget uddannelseslængde og falder blandt befolkningsgrupper med ikke-vestlig baggrund. Indkomstniveauet følger ofte uddannelseslængden og kan derfor ligeledes påvirke idrætsdeltagelsesniveauet indirekte (Pilgaard, 2009).

Figur 1.2 nedenfor viser en række udvalgte kommunale nøgletal og Haderslev Kommunes placering i den kommunale rangering på landsplan på forskellige områder. For overblikkets skyld er placeringen foretaget således, at kommunen med den højeste værdi er rangeret som nr. et og placeret øverst i figuren.

De første to tal refererer til de foregående analyser af geografi og demografi og viser, at kommunen ligger i den nedre halvdel, når det kommer til befolkningstæthed (dvs. der bor få borgere pr. kvadratkilometer, nr. 70 af 98), mens der omvendt findes lidt flere ældre over 65 år i kommunen end blandt alle danske kommuner (19,7 pct. af borgerne er +65 år, nr. 43 af 98). Blandt de 22 kommuner i Region Syddanmark er Haderslev Kommune nr. 14 målt på andelen af borgere over 65 år.

Kommunen hører til i midtergruppen, hvad angår andelen af borgere med en videregående uddannelse (nr. 55 ud af 98 kommuner) (se figur 1.2), mens Haderslev Kommune er placeret som nr. 12 blandt kommunerne i Region Syddanmark. Netop uddannelseslængde betyder typisk meget for befolkningens tilbøjelighed til at dyrke sport eller motion, og det giver forventning om en gennemsnitlig idrætsdeltagelse.

Figur 1.2: Haderslev Kommunes placering på udvalgte kommunale nøgletal (2013).

Figuren viser Haderslev Kommunes placering i den kommunale rangering på de udvalgte kommunale nøgletal. Haderslev Kommunes score på det pågældende nøgletal er vist i parentes. I top og bund af figuren er desuden angivet kommunen med den højeste og laveste placering – tallet i parentes viser top- og bundkommunernes score. Note: Lolland ligger nr. 95 på det strukturelle over-/underskud, da der er tre kommuner uden data. Allerød ligger nr. 97 på det socioøkonomiske indeks, da der mangler data fra én kommune. Kilde: Økonomi og indenrigsministeriet (2013).

Når det kommer til antal ikke-vestlige borgere pr. 10.000 indbyggere, placerer Haderslev Kommune sig også i midten som nr. 49 ud af 98 kommuner. I forhold til kommunerne i Region Syddanmark er Haderslev Kommune også placeret i midterfeltet som nr. 9. Idrætsdeltagelsen på tværs af kulturelle grupperinger og etnicitet varierer, ligesom der er forskellige tilgange til og forståelser af, hvad sport og motion kan og skal bidrage med i hverdagslivet for drenge, piger, mænd og kvinder. Borgere med ikke-vestlig baggrund har typisk mindre kendskab til eller kulturel forståelse for den danske foreningskultur end etniske danskere. Denne gruppe deltager typisk også i mindre grad end etniske danskere i foreningslivet (Laub, 2013). Selvom der ikke findes et større antal borgere med ikke-vestlig baggrund i Haderslev Kommune, kan det være relevant at være opmærksom på i forhold til deres deltagelse og inklusion i foreningslivet.

Det socioøkonomiske indeks måler kommunens udgiftsniveau i forhold til andre kommuner på basis af en række socioøkonomiske kriterier med forskellig vægt. Kriterierne i det socioøkonomiske indeks danner et samlet billede af kommunens sociale belastning og er

beregnet, så landsgennemsnittet pr. definition er 1. En værdi over 1 betyder, at kommunen har et større udgiftsbehov relativt til landsgennemsnittet, mens en værdi lavere end 1 betyder et lavere udgiftsbehov. Haderslev Kommune hører til i det øvre midterfelt. Der er altså flere kommuner, som har færre udgifter end Haderslev Kommune (nr. 32 ud af 98 kommuner) (se figur 1.2). I Region Syddanmark er Haderslev Kommune placeret som nr. 8. Udgifterne på det sociale område kan have betydning for kommunens økonomiske muligheder, men muligvis også for den enkelte borger eksempelvis i forhold til at prioritere penge til idrætsdeltagelse. Økonomi er dog sjældent en betydelig barriere, når ikke-idrætsaktive skal angive årsager til ikke at dyrke idræt (Laub, 2013). Placeringen på det socioøkonomiske indeks giver indtryk af en befolkning, som ressourcemæssigt er i det nedre midterfelt.

Haderslev Kommunes nuværende økonomiske situation målt via det strukturelle over-/underskud², der er en form for 'bruttokommunalt produkt', hører til i den nederste halvdel blandt landets kommuner (nr. 78 ud af 98) (se figur 1.2). Målet er et udtryk for kommunens aktuelle økonomiske situation, som kan være væsentlig at tage højde for eksempelvis i forhold til muligheder for at støtte idræt og opføre/vedligeholde idrætsfaciliteter.

De kommunale nøgletal og placeringen af Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommuner kan desuden ses i appendiks 1, tabel 1.

Politikker og aktører på idrætsområdet i Haderslev Kommune

Haderslev Kommunes idrætspolitik blev indledningsvist nævnt som en af bevæggrundene for igangsættelsen af dette undersøgelsesarbejde. Fokus var her særligt på de områder, som omhandler de fremtidige opgaver på facilitetsområdet. I det følgende følger i tillæg en kort introduktion til andre væsentlige punkter i idrætspolitikken samt en kort introduktion til andre relevante politikker og aktører på idrætsområdet i Haderslev Kommune. Foruden den deciderede idrætspolitik berører kommunens 'Kultur- og Fritidspolitik' og 'Sundhedspolitik' også idrætsområdet (Haderslev Kommune, 2012, 2013).

Haderslev Kommunes Idrætspolitik 2009-2016

'Haderslev vil være Sønderjyllands bedste idrætskommune!'

Haderslev Kommunes Idrætspolitik 2009-2016

Således indleder kommunen sin idrætspolitik, der gælder fra 2009 til 2016 (Haderslev Kommune, 2009). Politikken er udarbejdet i samarbejde med Haderslev Idrætsråd³ og Folkeoplysningsudvalget.

Idrætten har en central plads i Haderslev Kommune, og kommunen har et erklæret mål om at profilere sig på området. Kommunens visioner favner bredt, hvilket kommer til udtryk

² Det strukturelle over- eller underskud er forskellen mellem en kommunes udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter og er et udtryk for, hvorvidt en kommune ved at opkræve en gennemsnitlig skatteprocent vil få overskud eller underskud i forhold til sit beregnede udgiftsbehov.

³ Haderslev Idrætsråd blev stiftet i 2006 og er en paraplyorganisation for alle idrætsforeninger i Haderslev Kommune (Haderslev Idrætsråd, 2015).

ved fire fokuspunkter i politikken. De fire fokuspunkter spænder bredt fra den fleksible og uorganiserede idræt til den professionelle:

- Den **uorganiserede/selvorganiserede idræt**, hvor borgere dyrker motion uafhængigt af en instruktør eller et hold, skal støttes kommunalt ved at udvikle fysiske rammer i kommunen. Rammerne skal indbyde til idræt/motion og eksempelvis placeres synlige steder i bybilledet.
- **Bredde-/foreningsidrætten** støtter kommunen på flere områder således, at foreningerne får gode muligheder for at fokusere på deres aktiviteter og udvikle dem. Kommunen vil gerne øge interessen for det frivillige foreningsarbejde, og blandt andet derfor er der afsat midler til at støtte træner-/lederuddannelser, ligesom der også er nævnt mulighed for oprettelse af en fælles administration for foreninger som et tiltag til at aflaste foreningernes administrative byrde.
- Indsatsen målrettet **eliteidrætten** involverer dem, der træner til at blive eliteidrætsudøvere, og dem, der allerede har denne status. I 2007 fik Haderslev Kommune titlen som Team Danmark Elitekommune. Det er en status, som kommunens idrætspolitik lægger op til skal bibeholdes. Kommunen ønsker at styrke samspillet mellem eliteidræt og uddannelse. Det skal eksempelvis ske i form af en fortsat udvikling af Haderslev Idrætsakademi.
- Den **professionelle idræt**, som udgør den sidste kategori i Haderslev Kommunens idrætspolitik, gælder dem, der dyrker idræt som erhverv. Denne gruppe – ikke mindst kommunens tophold i dansk fodbold og ishockey – er *'flagskib i markedsføringen af idrætten i Haderslev Kommune'* og er således et yderst vigtigt idrætspolitiske område, som kommunen gør meget for at støtte og promovere⁴ (Haderslev Kommune, 2009).

Andre politikker

Idrætten og især facilitetsområdet bliver også inddraget i kommunens 'Kultur- og Fritidspolitik' og 'Sundhedspolitik' (Haderslev Kommune, 2012, 2013).

Kultur- og Fritidspolitikken beskriver, at kommunen skal markedsføre sig på de faciliteter og anlæg, som den råder over. Baggrunden herfor er blandt andet, at det giver mulighed for at tiltrække stævner og mesterskaber til Haderslev, som vil styrke oplevelsesøkonomien (Haderslev Kommune, 2013). Også Sundhedspolitikken kommer ind på facilitetsområdet. Ifølge denne politik skal kommunen sikre, at borgerne har adgang til offentlige lokaler, anlæg, legepladser og naturområder, således at alle borgere har mulighed for at være fysisk aktive. I forlængelse heraf er det et mål at *'åbne skolernes haller og lokaler i bl.a. weekender for frivillige initiativer og tiltag, der fremmer leg og bevægelse'* (Haderslev Kommune, 2012).

⁴ Der gøres i politikken dog opmærksom på, at støtten kan være begrænset af lovgivningen, afhængigt af om der er tale om en klub, forening, selskab eller lignende.

Haderslev Idrætsråd

Haderslev Idrætsråd blev stiftet i 2006 og er en paraplyorganisation for alle idrætsforeninger i Haderslev Kommune. Idrætsrådet har pr. 1. april 2016 i alt 72 medlemsforeninger (Haderslev Idrætsråd, 2015). Haderslev Idrætsråd arbejder for bedst mulige rammer for foreningernes klubliv og agerer samtidigt som bindeled mellem Haderslev kommune og foreningerne. Idrætsrådet er således en tæt samarbejdspartner til Haderslev Kommune i idrætspolitiske spørgsmål.

Idrætsfaciliteter og steder til idræt i Haderslev Kommune

Dette afsnit præsenterer et overblik over idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Overblikket er udarbejdet med afsæt i oplysninger fra kommunen, fra foreninger og andre institutioner samt via research på adresser og steder i kommunen, der benyttes til idræt/motion. I både skolebørnsundersøgelsen (delanalyse 5), borgerundersøgelsen (delanalyse 6) og brugerundersøgelsen (delanalyse 8) indgår et spørgsmål, som giver respondenterne mulighed for selv at angive faciliteter og steder, de benytter til sport eller motion, såfremt de aktuelle steder ikke allerede var på afkrydsningslisten. Dermed har det været muligt at få øje på faciliteter og steder, som på forhånd ikke var defineret.

Kortlægning af anlagte idrætsfaciliteter

På linje med de fleste andre kommuner i Danmark findes der i Haderslev Kommune et stort udbud af de mest almindelige breddeidrætsfaciliteter som almindelige idrætshaller, fodboldbaner og svømmerhaller med 25 meter bassin. Tilmed er der i kommunen mulighed for skøjteløb i to skøjtehaller i Vojens. StreetDome i Haderslev er blandt de senest opførte idrætsfaciliteter i kommunen, som danner ramme om streetaktiviteter som skateboard og løbehjul, som ellers tit finder sted på fortove, veje, og pladser i det offentlige rum. På elitesiden finder man også faciliteter til fodbold og ishockey, som er med til at skabe et billede af en kommune med et mangfoldigt idrætsliv.

Tabel 1.1 nedenfor viser antallet af forskellige typer af anlagte idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune samt antal borgere pr. facilitet sammenlignet med udvalgte kommuner, som ud over Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommuner inkluderer Lejre og Ringsted Kommuner. Der findes p.t. ikke valide tal på antallet af faciliteter på landsplan eller i alle danske kommuner, og derfor er sammenstillingen begrænset til kommuner, hvor Idan inden for det seneste år har optalt og valideret tallene. Tabellen viser det såkaldte forholdstal, som angiver antallet af borgere pr. facilitetstype i kommunerne. Jo færre borgere pr. facilitetstype, desto bedre er dækningen. Kommunen med bedst dækning inden for de oplyste facilitetstyper er markeret med fed.

Haderslev Kommune har sammenlignet med de oplyste kommuner en god dækning og et bredt udvalg af idrætsfaciliteter, idet alle facilitetstyper findes i kommunen. Det er ikke alle de medtagne kommuner, som har alle de oplyste facilitetstyper. Det er kun i Haderslev Kommune, der er skøjtehal, mens der i Lejre Kommune eksempelvis ikke er en svømmehal med mindst 25 meter bassin.

Målt på dækningen pr. borger hører Haderslev til i toppen blandt de udvalgte kommuner, når det kommer til almindelige idrætshaller og atletikanlæg, mens der også er en god dækning af svømmehaller med mindst 25 meter bassin, fodboldbaner på græs og motionscentre (private eller foreningsdrevne) (se tabel 1.1).

Tabel 1.1: Antallet af borgere pr. idrætsfacilitet i Haderslev Kommune.

Antal borgere pr. facilitet	Haderslev (antal)	Haderslev	Halsnæs	Frederiks-sund	Varde	Lejre	Ringsted
Almindelig idrætshal	24	2.334	5.167	3.733	2.510	3.411	3.780
Lille idrætshal	13	4.309	1.476	6.399	2.642	5.457	11.341
Svømmehal (≥25 m)	4	14.005	31.002	22.398	10.041	-	34.024
Svømmefacilitet (<25 m)	3	18.673	15.501	8.959	7.172	27.287	6.805
Motionscenter	18	3.112	3.875	5.600	2.183	3.032	2.835
Skydeanlæg	9	6.224	6.200	4.072	5.021	6.822	17.012
Fodboldbane (græs)	49	1.143	2.067	1.244	577	1.299	1.215
Fodboldbane (kunstgræs)	1	56.019	15.501	11.199	16.736	13.644	17.012
Tennisbane (udendørs)	27	2.075	2.818	3.446	2.183	1.605	2.617
Atletikanlæg	4	14.005	-	44.796	16.736	27.287	34.024
Ridebaneanlæg	8	7.002	7.751	4.480	12.552	4.548	11.341
Golfanlæg	2	28.010	15.501	44.796	10.041	27.287	34.024
Skøjtehal	2	28.010					
Indeksscore		52	33	37	55	39	30

Tabellen viser antal borgere pr. facilitetstype (forholdstallet). Forholdstallet er udregnet ved at tage antal borgere i kommunen og dividere med antallet af faciliteter inden for de forskellige typer. Jo lavere tal, desto bedre dækning. Nederst er et indeks. Kommunen med lavest forholdstal for hver facilitetstype har fået scoren 6, mens kommunen med højest forholdstal har fået scoren 1. Indekstallet viser den samlede score – højest er bedst. Note: Optællingerne i de nævnte kommuner er foretaget i forbindelse med undersøgelser i kommunerne. Kilde: Haderslev Kommune og Facilitetsdatabase (Idan, 2015).

Dækningen af skydeanlæg og udendørs tennisbaner ligger ret tæt på forholdene i hovedparten af de andre udvalgte kommuner, mens der i Haderslev Kommune er en dårligere dækning af golfanlæg end i Halsnæs og Varde Kommuner. I forhold til kunstgræsbaner (11-mands) har Haderslev Kommune den ringeste dækning blandt kommunerne⁵.

Nederst i tabel 1.1 er et indeks, som sammenligner facilitetsdækningen mellem de seks udvalgte kommuner. Kommunen med den bedste dækning inden for hver type (dvs. færrest borgere pr. facilitet) er givet scoren 6, mens kommunen med den dårligste er givet scoren 1⁶. Varde Kommune opnår den højeste score, som er marginalt bedre end Haderslev Kommunes (55 point mod 52 point). De resterende kommuner scorer noget lavere end Haderslev og Varde Kommune og har en noget dårligere dækning målt som antal borgere pr. facilitet. Det skal dertil bemærkes, at Haderslev foruden en god generel facilitetsdækning også har fyrtårne som skøjtehallerne, fodboldstadion og StreetDome.

⁵ Lethallen ved Haderslev Idrætscenter og kunstgræsbanen i Hammelev er ikke medtaget, da de mindre end en 11-mandsbane. Der er en kunstgræsbane på vej i Vojens.

⁶ Hvis faciliteten ikke findes i kommunen, er kommunen blevet tildelt scoren 0.

Geografisk dækning af idrætsfaciliteter

På facilitetssiden kan det være en udfordring, at Haderslev Kommune spreder sig over et geografisk område på 814 kvadratkilometer.

Man kan dog ikke objektivt målsætte en 'tilstrækkelig' facilitetsdækning, da det afhænger af de lokale forhold, og fordi der er behov for en vis grundforsyning af faciliteter inden for rimelige transportafstande, hvis de skal være tilgængelige for lokalbefolkningen. 'Rimelig afstand' er et subjektivt begreb, som varierer på tværs af forskellige befolkningsgruppers mobilitet. Eksempelvis er børn og ældre borgere ofte mere afhængige af faciliteter i nærheden end yngre voksne og midaldrende (Ibsen et al., 2015).

Selvom transporttid og nærhed til idrætsfaciliteter ofte er et omdiskuteret emne i idræts- og facilitetspolitikken, peger en del forskning på, at det er vanskeligt at dokumentere en direkte sammenhæng mellem eksempelvis antallet af faciliteter og andelen af lokalbefolkningen, der benytter dem. Ofte vil andre faktorer som social baggrund, uddannelsesniveau og livsfase spille en større rolle (Ibsen et al., 2015). Samtidig er det meget sjældent, at udsagn som 'savner de rette/flere faciliteter' bliver nævnt som en direkte barriere blandt ikke-idrætsaktive borgere (Laub, 2013). Studier viser også, at idrætsudøvere sjældent benytter den idrætsfacilitet, som ligger tættest på hjemmet, men ofte er der andre parametre i spil omkring de rette faciliteter, den rette forening eller den rette aktivitet (Høyer-Kruse, 2013).

Der findes altså ikke noget godt bud på, hvor mange borgere pr. facilitet der objektivt set 'bør' være, og det vil ofte være et politisk anliggende at prioritere forskellige typer af faciliteter i dialog med brugerne og borgerne. Samtidig er det værd at have kendskab til eksisterende faciliteter – særligt specialiserede faciliteter – i nabokommuner og i den forstand have et bredere perspektiv på, hvad der findes af forskellige typer af tilgængelige faciliteter inden for rimelige afstande af alle borgere. Delanalyse 5 og 6 ser nærmere på idrætsaktive børn og voksnes transporttid og holdninger hertil i forhold til at kvalificere, hvad 'rimelig afstand' mere konkret betyder for borgerne i Haderslev Kommune.

Tabel 1.2 herunder viser en opgørelse over antal kvadratkilometer opland pr. facilitet frem for antal borgere som vist i tabel 1.1. En sådan opgørelse viser, at borgerne i Haderslev Kommune i gennemsnit har længere til de fleste faciliteter end borgere i de øvrige kommuner i tabellen med undtagelse af Varde Kommune (se indekstal, tabel 1.2). Haderslev Kommune ligger næstsidst i denne rangering og opnår samme score som Ringsted Kommune. Kommuner med et relativt lille areal placerer sig bedst i denne rangering. Det er da også den mindste kommune blandt de udvalgte, som placerer sig øverst, nemlig Halsnæs Kommune).

Tabel 1.2: Antal kvadratkilometer opland pr. idrætsfacilitet i Haderslev Kommune.

Areal i kvadratkilometer	Haderslev	Halsnæs	Frederiks-sund	Varde	Lejre	Ringsted
Almindelig idrætshal	34	20	21	62	30	33
Lille idrætshal	63	6	35	65	48	98
Svømmehal (≥25 m)	204	122	124	248		295
Svømmefacilitet (<25 m)	272	61	50	177	239	59
Motionscenter	45	15	31	54	27	25
Skydeanlæg	91	24	23	124	60	147
Fodboldbane (græs)	17	8	7	14	11	11
Fodboldbane (kunstgræs)	814	61	62	413	119	147
Tennisbane (udendørs)	30	11	19	54	14	23
Atletikanlæg	204		248	413	239	295
Ridebaneanlæg	102	30	25	310	40	98
Golfanlæg	408	61	248	248	239	295
Skøjtehal	408					
Indeksscore	32	60	56	22	43	33

Tabellen viser antal faciliteter pr. kvadratkilometer. Antal kvadratkilometer pr. facilitet er udregnet ved at tage kommunens størrelse (kvadratkilometer) og dividere med antallet af faciliteter inden for de forskellige typer. Jo lavere tal, desto bedre er dækningen. Tallene i tabellen angiver således antallet af faciliteter pr. kvadratkilometer i kommunerne. Nederst er et indeks. Kommunen med lavets antal kvadratkilometer pr. facilitet har fået scoren 6. Højeste score er bedst. Kilde: Haderslev Kommune og Facilitetsdatabase (Idan, 2015).

Som tabel 1.2 viser, er de geografiske afstande i Haderslev Kommune en udfordring i forhold til facilitetsdækningen, og det er relevant at sikre en vis geografisk spredning af visse faciliteter, så de mest almindelige idrætsfaciliteter som almindelige idrætshaller, svømmehal med 25 meter bassin og et idrætscenter ligger tæt på alle borgere. I nedenstående følger en opgørelse over, hvor stor en andel af borgerne, som har henholdsvis højst 1 km, 2 km, 3 km og 5 km til en almindelig idrætshal, en svømmehal med 25 meter bassin eller et idrætscenter (se også tabel 3 i appendiks 1).

55 pct. af borgerne i kommunen bor 1 km eller kortere fra en almindelig idrætshal, mens 26 pct. af borgerne har 1 km eller kortere til en svømmehal med 25 meter bassin. Udvides afstanden til 2 km eller derunder bor 74 pct. i denne afstand til en almindelig idrætshal, mens det gælder 48 pct. for en svømmehal med 25 meter bassin. 5 pct. har længere end 5 km i fugleflugt til en almindelig idrætshal, mens det gælder 31 pct. af borgerne til en svømmehal med 25 meter bassin.

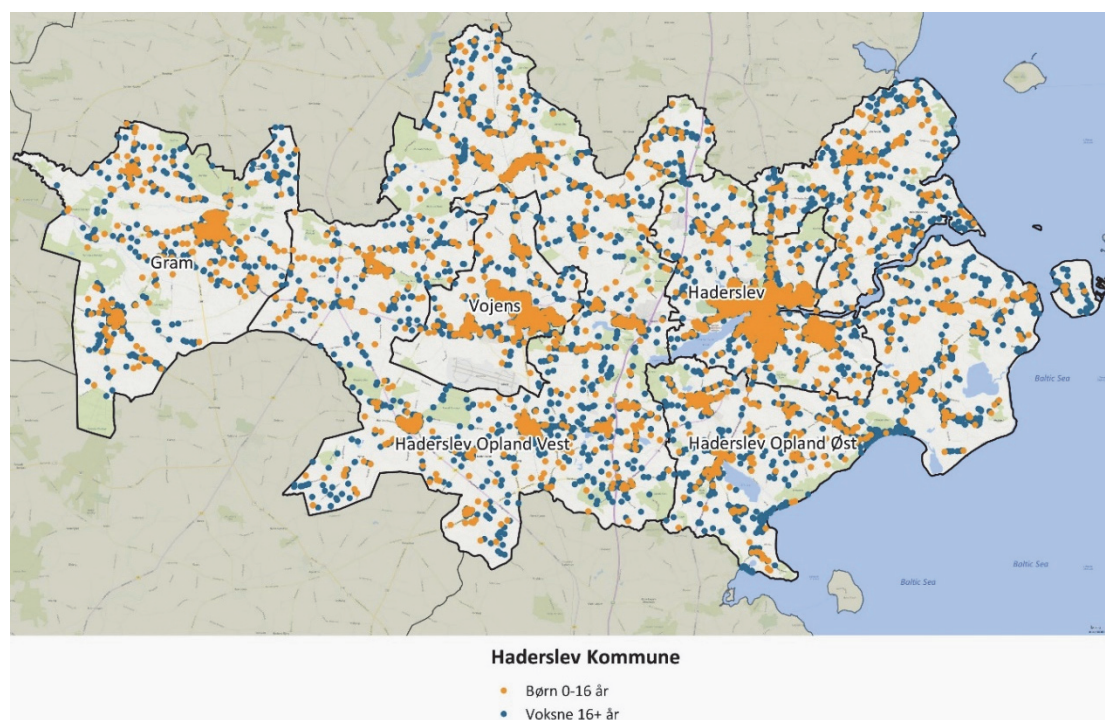
Når det kommer til et idrætscenter, har en større andel af borgerne generelt længere end til de to typer af idrætsfaciliteter. 18 pct. af borgerne i kommunen har højst 1 km, mens 41 højst har 2 km. Næsten hver tredje borger i kommunen har over 5 km til en svømmehal med 25 meter bassin (31 pct.) eller et idrætscenter (30 pct.).

I en vurdering af afstandenes betydning er det vigtigt at medtage infrastrukturelle muligheder og forskelle, ligesom det kan være væsentligt at have blik for offentlige transportmuligheder. Derudover er det også væsentligt at være opmærksom på, hvor borgerne er bosat i kommunen, og hvor langt de har til faciliteter. Det er i fokus herunder, hvor der også introduceres fem lokalområder med henblik på at undersøge, hvordan dækningen af faciliteter er i forskellige områder i kommunen

Fem lokalområder

Haderslev Kommune er i denne rapport inddelt i fem lokalområder. Tre af lokalområderne har afsæt i de tre hovedbyer i kommunen og udgøres af byerne Haderslev, Vojens og Gram, mens to lokalområder udgøres af det østlige (Haderslev Opland Øst) og vestlige (Haderslev Opland Vest) opland til Haderslev By⁷. Optegnelsen af de fem lokalområder og borgeres bopæl i kommunen er vist i figur 1.3 herunder. Betegnelserne Haderslev, Vojens og Gram bruges sammen med Haderslev Opland Øst og Haderslev Opland Vest som betegnelse for de fem lokalområder, mens Haderslev By, Vojens By og Gram By bruges om bysamfundene i de tre lokalområder⁸.

Figur 1.3: Oversigtskort over borgernes bopæl i kommunen og inddelingen i fem lokalområder.

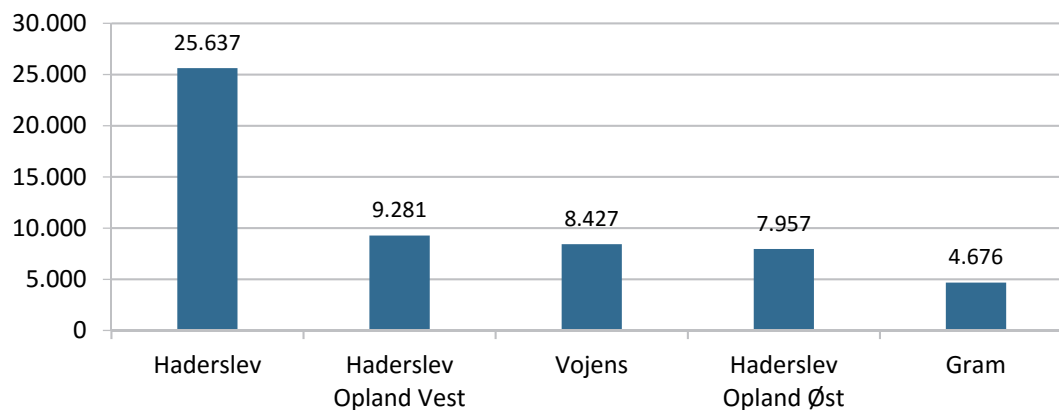
Figuren viser borgere i Haderslev Kommunes bopæl fordelt på lokalområder. Kilde: Haderslev Kommune og Facilitetsdatabase (Idan, 2015).

⁷ I tabeller og figurer er i visse tilfælde anvendt forkortelser for Haderslev Opland Øst ('H. Opland Øst') og Haderslev Opland Vest ('H. Opland Vest').

⁸ De tre byer udgøres af de områder, Haderslev Kommune betegner 'byzone' i de tre byer. Se evt. <http://kort.haderslev.dk/spatialmap?>

Som det fremgår af figur 1.3, bor mange borgere i byområderne i Haderslev, Vojens og Gram. Haderslev er det klart største lokalområde målt på antallet af borgere. Lige under hver anden borger i kommunen bor i dette lokalområde, mens lidt mindre end en femtedel bor i henholdsvis Haderslev Opland Vest, Haderslev Opland Øst og Vojens. Færrest borgere er bosat i Gram (se figur 1.4).

Figur 1.4: Antal borgere fordelt på lokalområder (antal borgere).

Figuren viser antallet af borgere i de fem lokalområder. Kilde: Haderslev Kommune.

Der er ingen nævneværdige forskelle på borgersammensætningen mellem de fem lokalområder, når det kommer til køns- eller alderssammensætning. Kønsfordelingen er omtrent lige i alle områder, mens gennemsnitsalderen i Haderslev Opland Vest er en smule lavere (40,3 år) end i Vojens (44,8 år), hvor den er højest (se evt. figur 1-2 og tabel 2 i appendiks 1).

Idrætsfaciliteters placering i Haderslev Kommune

De følgende to figurer (figur 1.5 og 1.6) viser fordelingen af idrætsfaciliteter i kommunens lokalområder.

Figur 1.5 viser placeringen af indendørsfaciliteter i kommunen. Der findes en stor koncentration af indendørs faciliteter i Haderslev, men det er også her, at hovedparten af borgerne i kommunen bor. Ni af de almindelige idrætshaller i kommunen ligger i lokalområdet Haderslev, fem ligger i Haderslev Opland Øst, fire i henholdsvis Haderslev Opland Vest og Vojens, mens der ligger tre i Gram. Ser man på dækning af almindelige idrætshaller pr. borger, er dækningen bedst i Haderslev Opland Vest (1.862 borgere pr. almindelig idrætshal), mens den er dårligst i Haderslev (2.817 borgere pr. almindelig idrætshal). Det skal her nævnes, at to af de almindelige idrætshaller i Vojens er beliggende på Vojens Gymnastik- & Idrætsefterskole, og muligheden for at benytte dem kan være mere begrænset end eksempelvis de almindelige idrætshaller i Vojens Hallerne.

I alle lokalområder findes almindelige idrætshaller, små idrætshaller/gymnastiksale og motionscenter, mens skydeanlæg kun findes i Haderslev, Vojens og Gram. Svømmehal med 25 meter bassin findes ikke i Haderslev Opland Vest og Gram, men i de tre andre lokalområder (se figur 1.5).

Figur 1.5: Oversigt over indendørs faciliteter i Haderslev Kommune.

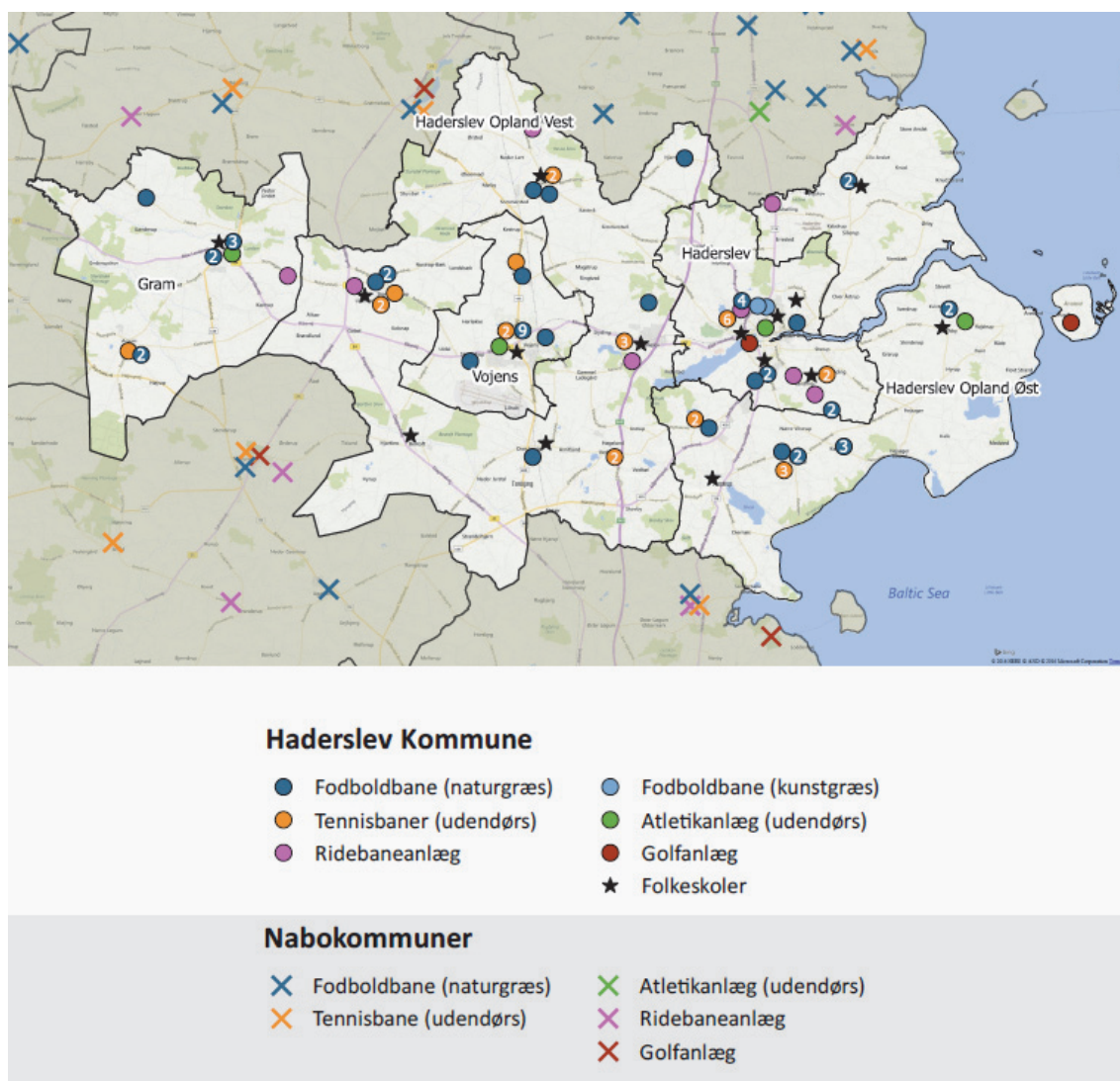

Figuren viser placering af indendørsfaciliteter i de fire lokalområder i kommunen. Kilde: Haderslev Kommune og Facilitetsdatabase (Idan, 2015).

Det følgende kort i figur 1.6 viser udendørsfaciliteterne. Også her er der en stor koncentration af faciliteter i Haderslev, mens der generelt er færre faciliteter i Gram. Det er græs fodboldbaner i alle lokalområder, mens der kun er kunstgræsbaner i Haderslev og Hammelev⁹. Endvidere arbejdes der på etablering af kunstgræsbaner i Vojens. Udendørs tennisbaner findes i alle lokalområder på nær Gram og Haderslev Opland Øst, mens golfanlæg kun findes i Haderslev og Haderslev Opland Øst (se figur 1.6).

⁹ Som tidligere nævnt er kunstgræsbanen i Hammelev og Lethallen mindre end en 11-mandsbane.

Figur 1.6: Oversigt over udendørs faciliteter i Haderslev Kommune.

Figuren viser placering af udendørsfaciliteter i de fire lokalområder i kommunen. Kilde: Haderslev Kommune og Facilitetsdatabase (Idan, 2015).

Afstande og borgere pr. idrætsfacilitet i lokalområder

I det følgende er fokus på fordelingen af de mest almindelige og anvendte idrætsfaciliteter i de fem lokalområder for at skabe overblik over, hvor god dækningen af idrætsfaciliteter er i de fem lokalområder. Der tages her afsæt i almindelige idrætscenter, svømmehal med 25 meter bassin og idrætscentre.

Antal borgere pr. idrætsfacilitet i lokalområder

Det første mål for dækning i lokalområderne er antal borgere pr. idrætsfacilitet/-center. Dækningen af almindelig idrætscenter er bedst i Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst, hvor der er henholdsvis 1.856 og 1.591 borgere om at dele en almindelig idrætscenter. Det er omtrent halvt så mange, som der er i Haderslev.

I opgørelsen er der ikke taget højde for, hvem der ejer de almindelige idrætshaller, og i hvilket omfang de anvendes af Haderslev Kommune til fritidsbrugere. Der er således tale om det halpotentiale, der eksisterer, og som kan komme i brug. I Vojens hører to almindelige idrætshaller til Vojens Gymnastik- og Efterskole, mens en almindelig idrætshal i Haderslev Opland Øst hører under Hoptrup Efterskole.

Tabel 1.3: Antal borgere pr. idrætsfacilitet og idrætscenter i lokalområder.

	Almindelig idrætshal	25 meter bassin	Idrætscenter
Haderslev	3.205	12.819	25.637 (33.594)
Vojens	2.107	8.427 (22.384)	8.427 (17.708)
Gram	2.338	-	4.676
Haderslev Opland Øst	1.591	7.957	-
Haderslev Opland Vest	1.856	-	-
Haderslev Kommune (i alt)	2.334	14.005	18.673

Kilde: Haderslev Kommune. Note: Tallene i parentes angiver antal borgere pr. facilitet/center, når lokalområder uden facilitet/center medregnes det område, de ligger tættest på.

Svømmehal med 25 meter bassin findes kun i tre lokalområder, og her er dækningen bedst i Haderslev Opland Øst, mens der er flest borgere om en svømmehal i Haderslev. Hverken i Gram eller Haderslev Opland Vest findes en svømmehal, og den tætteste svømmehal for borgerne i disse to lokalområder, er svømmehallen i Vojens. Medregner man de to lokalområder til oplandet for Vojens Svømmehal, er der her 22.834 borgere om at dele svømmehallen. Det er betydeligt flere, end der er i Haderslev (12.819 borgere).

Der er færrest borgere om at dele et idrætscenter i Gram, mens der er cirka fem gange flere borgere om at dele centret i Haderslev. Centrene indeholder forskellige faciliteter, som selvfølgelig skal medtages i vurderingen, og Haderslev Idrætscenter har flere faciliteter, end der er i Gram Fritidscenter. I Vojens deler de 8.247 borgere lokalområdets idrætscenter, mens der ikke findes egentlige idrætscentre i Haderslev Opland Øst eller Haderslev Opland Vest.

Antager man, at borgerne i de to lokalområder uden idrætscentre orienterer sig mod centret tættest på, betyder det, at der er flere borgere om idrætscentrene i Haderslev og Vojens, men ikke i Gram. Borgerne i Haderslev Opland Øst orienterer sig mod Haderslev Idrætscenter, og centrets opland er dermed 33.594 borgere, mens borgerne i Haderslev Opland Vest orienterer sig mod Vojens, og oplandet er dermed 17.708 borgere. Anvender man denne metode, er Gram Fritidscenters opland altså betydeligt mindre end de to andre centres.

Den gennemsnitlige afstand til idrætsfaciliteter

Det andet mål for dækning i lokalområderne er afstanden til idrætsfaciliteter/-centre. Her tages afsæt i borgernes afstand i fugleflugt til en almindelige idrætshal, et svømmebassin

med mindst 25 meter bassin samt idrætscentre¹⁰ (både det tætteste center og de tre centre). Borgerne kan godt have kortere til en almindelig idrætshal, en svømmehal med 25 meter bassin eller et idrætscenter, end tabellen viser, såfremt der ligger en af disse faciliteter/centre i en nabokommune. Opgørelsen er alene baseret på borgerens distance til faciliteter i Haderslev Kommune.

I gennemsnit har borgerne i Haderslev Kommune 1,6 km til en almindelig idrætshal, 4,5 km til en svømmehal med 25 meter bassin og 4,7 km til et idrætscenter. De tre typer er udvalgt, fordi de er blandt de mest benyttede faciliteter og steder til at dyrke idræt særligt blandt børn og unge. Afstanden til en fodboldbane på græs, som også hører til blandt de mest benyttede faciliteter for børn og unge, vil typisk være mindre end distancen til en almindelig idrætshal. Der er flere græs fodboldbaner i kommunen end almindelige idrætshaller, og græs fodboldbanerne er typisk placeret sammen med de almindelige idrætshaller.

Opdelt på lokalområder er det borgerne i Haderslev, der gennemsnitligt bor tættest på en almindelig idrætshal (0,9 km i gennemsnit) og en svømmehal med 25 meter bassin (1,4 km i gennemsnit), mens distancerne er en smule længere for borgerne i Vojens. Borgerne i Gram har markant længere til en svømmehal med 25 meter bassin, end i de fire andre lokalområder (18,5 km i gennemsnit), mens borgerne i Haderslev Opland Øst og Haderslev Opland Vest har et stykke længere til de to typer af faciliteter, end tilfældet er for borgerne i Haderslev og Vojens (se tabel 1.4).

Tabel 1.4: Borgernes afstand til idrætsfaciliteter i fugleflugt.

	Nærmeste almindelige idrætshal	Nærmeste 25 meter bassin	Nærmeste idrætscenter	Vojens Hallerne	Haderslev Idrætscenter	Gram Fritidscenter
Haderslev	0,9	1,4	3,6	11,7	2,0	28,6
Vojens	1,3	1,7	3	1,7	12,6	16,1
Gram	2,6	18,5	3,6	18,5	29,5	2,6
Haderslev Opland Vest	2,1	7,4	7,2	7,4	14,0	17,3
Haderslev Opland Øst	2,7	5,9	7,7	17,0	9,0	33,4
Haderslev Kommune i alt	1,6	4,5		10,8	8,9	23,4

Kilde: Haderslev Kommune.

I forhold til afstanden til et idrætsanlæg har borgerne i Haderslev, Vojens og Gram kort afstand. For borgerne i Vojens er distancen til et idrætscenter i gennemsnit 3 km, mens det i Haderslev og Gram er 3,6 km. Borgerne i Haderslev Opland Øst og Haderslev Opland Vest har omtrent den dobbelte distance til et idrætscenter.

¹⁰ Afstanden er den korteste afstand til ét af de tre idrætscentre i kommunen (Vojens Hallerne, Haderslev Idrætscenter eller Gram Fritidscenter).

Trængsel og afstand

De to ovenstående analyser viser en afvejning mellem trængsel og afstand. I de to lokalområder, som primært er landområderne Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst, er trængslen lav, og der er relativt få borgere pr. almindelig idrætshal. I de to områder med de største bysamfund, Haderslev og Vojens, er der omvendt flere borgere pr. almindelig idrætshal. I landområderne er udbuddet af forskellige typer af faciliteter typisk mindre, og afstanden mellem faciliteterne er længere end i de mere bynære lokalområder. De væsentlige forhold vedrørende facilitetsdækning er oplistet herunder:

- **Haderslev** er det klart største lokalområde målt på antal borgere, og der er typisk flere borgere om at dele faciliteterne. Til gengæld er der et stort udbud af forskellige faciliteter, og de ligger relativt tæt på borgerne. I forhold til de andre lokalområder skiller Haderslev sig ud ved at have et varieret udbud af forskellige typer idrætsfaciliteter. I området er der almindelige idrætshaller og en svømmehal med 25 meter bassin, og det er også her, at de to eneste kunstgræsbaner findes i fuld størrelse. Der findes også et fodboldstadion, StreetDome og et stort antal fitness-/motionscentre. Endeligt finder man også det største idrætscenter i kommunen her.
- **Vojens** har også et ret bredt udvalg af faciliteter, om end der er færre forskellige typer af faciliteter end i Haderslev. Der findes dog skøjtehal/ishockeyarena, og generelt er der færre borgere pr. facilitet, end man ser i Haderslev. I Vojens er der også en svømmehal med 25 meter bassin i Vojens Hallerne.
- **Gram** har et stort idrætscenter med et relativt lille antal borgere i oplandet. Der findes ikke en svømmehal med 25 meter bassin, og borgerne i dette område har relativt langt til den nærmeste svømmehal i kommunen, som ligger i Vojens.
- **Haderslev Opland Øst** dækker geografisk set et forholdsvis stort område med lav befolkningstæthed. Der er relativt mange almindelige idrætshaller og få borgere pr. almindelig idrætshal, og der findes også en svømmehal med 25 meter bassin. Der er ikke et idrætscenter i området, og skal borgerne bruge mere specielle faciliteter i kommunen skal de til Haderslev.
- **Haderslev Opland Vest** dækker også et stort område, men her er der også få borgere pr. almindelig idrætshal. Der findes ikke et idrætscenter eller en svømmehal med 25 meter bassin, og her er det mest nærliggende for de fleste borgere i området at tage til Vojens.

Hvorledes borgerne forholder sig til dækning og distance til idrætsfaciliteter, og om der eksempelvis er forskel i tilfredshed med idrætsfaciliteter i nærområdet og transporttid alt efter, om man bor kort eller langt fra faciliteter (eksempelvis over/under 5 km), er i fokus i delanalyse 5 og 6. Her belyses også, om der er forskel på, hvor langt børn, unge, voksne og ældre transporterer sig til idræt og motion, samt hvordan de transporterer sig.

Opsummering og afrunding

Haderslev Kommune ligger i Region Syddanmark og er blandt de større kommuner i Danmark målt på areal og indbyggertal. Mange idrætsfaciliteter er placeret i Haderslev By, Vojens By og Gram By i forbindelse med idrætscentre. Der findes en god dækning af idrætsfaciliteter i kommunen, når det kommer til de mest benyttede breddeidrætsfaciliteter. Dækningen af almindelige idrætshaller, græs fodboldbaner og motionscentre er god også i sammenligning med andre udvalgte kommuner. Kommunen har ligeledes en bred palet af specialfaciliteter. Selvom kommunen dækker et stort areal, har hovedparten af borgerne i lokalområder Haderslev, Vojens, Gram, Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst relativt kort til en almindelig idrætshal og en svømmehal med 25 meter bassin. Borgerne i Gram har dog gennemsnitligt længere til en svømmehal med 25 meter bassin end borgerne i de fire andre lokalområder.

Over de kommende år vil borgersammensætningen i kommunen ændre sig. Ældre over 70 år vil komme til at udgøre en stigende andel af befolkningen frem mod 2025. Omvendt vil der komme færre borgere i den erhvervsaktive alder. Det kan være nødvendigt at tage højde for i tilrettelæggelsen af faciliteter fremover, ligesom det også kan få betydning for foreninger. Der kan være behov for omstilling og øget fokus på idræt for ældre.

Borgerne i Haderslev Kommune hører til i det nedre midterfelt målt på andelen af borgere med videregående uddannelse, og det giver forventning om en gennemsnitlig idrætsdeltagelse/en idrætsdeltagelse lige under gennemsnittet.

Delanalyse 2: Kortlægning af drift og økonomi

Delanalyse 2 ser på udgifterne til idrætsfaciliteter og støtte til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde og fritidsaktiviteter i Haderslev Kommune.

På idrætsområdet har danske kommuner traditionelt taget afsæt i det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde, og den største del af de kommunale investeringer kommer på den ene eller anden vis foreninger og foreningsmedlemmer til gode. Kommunerne stiller idrætsfaciliteter til rådighed for idrætsforeningernes aktiviteter og yder forskellige former for tilskud til foreninger og deres aktiviteter. På den måde spiller kommunerne en vigtig rolle for det frivillige foreningsliv og foreningernes virke.

Otte ud af ti offentlige udgiftskroner til idræt i Danmark stammer ifølge Kulturministeriets 'Udredning af idrættens økonomi og struktur' (Kulturministeriet, 2014) fra kommunerne. Statens andel på cirka 20 pct. af de offentlige udgifter går hovedsageligt til idrættens tre hovedorganisationer Danmarks Idrætsforbund, DGI og Dansk Firmaidrætsforbund, mens andre statslige midler gives til Lokale og Anlægsfonden, Sport Event Denmark, Team Denmark, Anti Doping Danmark, Idrættens Analyseinstitut og andre centrale idrætsformål under Kulturministeriet.

Kortlægningen af Haderslev Kommunes udgifter til idrætsområdet tager afsæt i den kommunale kontoplan og funktionsområder. Udgifter i Haderslev Kommune falder i tre kasser:

1. Vedligeholdelse og drift af idrætsfaciliteter¹¹
2. Tilskud efter folkeoplysningsloven
3. Fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven

Gennemgangen er struktureret ud fra de tre kasser. Boks 2.1 nedenfor angiver en række forbehold, der skal tages højde for i læsningen af kortlægningen.

Boks 2.1: Forbehold for kortlægning.

Det er ikke muligt at frembringe et fuldkomment overblik over de økonomiske udgifter til idrætsområdet. Det skyldes især, at en række faciliteter har flere formål og bruges til både idræt og undervisning i folkeskolen og kulturelle aktiviteter. Særligt på skoler findes en del faciliteter, som har stor betydning for idrætsområdet, hvor det ikke er muligt at angive de fulde udgifter. Enkelte faciliteter er konteret selvstændigt under idrætsfaciliteter for børn og unge og indgår i oversigten, men faciliteter på skoler, som er fuldt integreret i skolernes økonomi, er ikke medtaget (f.eks. udgifter til pedel, vedligehold, el, varme, vand og rengøring). Overblikket vedrører dermed de faciliteter, hvis primære brug og sigte vedrører idræts- og foreningslivet i kommunen.

¹¹ Idrætsfaciliteter er i Haderslev Kommune placeret under 0.32.31 'stadion og idrætsanlæg' og konto 03.22.18 'idrætsfaciliteter for børn og unge'. Konto 03.32.35 'andre fritidsfaciliteter' er ikke medtaget. Visse fritidsfaciliteter vil i mindre omfang også være ramme om idrætsaktiviteter, ligesom der også kan foregå andre aktiviteter i idrætslokaler. Da er det ikke muligt at bestemme de eksakte fordelinger. Samme metode er brugt i andre kommuneundersøgelser.

Udgifter til idrætsfaciliteter

Antallet af kommunale idrætsfaciliteter er et lokalt politisk anliggende uden egentlige overordnede bestemmelser, hvis man ser bort fra kommunernes forpligtelse til at anlægge idrætsfaciliteter til brug for idrætsundervisning i folkeskolen (Iversen og Forsberg, 2014; Naundrup Olesen, 2012).

Historisk set har kommuner dog prioriteret tilvejebringelse af idrætsfaciliteter alene eller i samspil med foreningslivet og på den måde ikke kun bidraget til at sikre rammer for idrætsundervisningen i skolen, men også for det lokale idrætsliv i regi af idrætsforeninger. Det har ført til, at Danmark hører til blandt de lande i verden, der har den bedste facilitetsdækning til idræt for den brede befolkning (Rafoss & Troelsen, 2010). Det er ikke kun kommunen, der kan initiere opførelse af nye faciliteter, og en del idrætsfaciliteter er historisk opført med lokale foreninger som drivkraft. Kommunen kan understøtte sådanne faciliteter via direkte driftstilskud og årlige lokaletilskud til foreningerne i henhold til folkeoplysningsloven.

Tabel 2.1 herunder viser udgifter til drift af idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune i perioden 2012-2014. Som det fremgår af tabellen, er der i Haderslev Kommune et mix af kommunale og selvejende faciliteter. De kommunale idrætsfaciliteter tæller blandt andet Haderslev Idrætscenter, SE Arena, Vojens Speedwaycenter, Haderslev Svømmehal, Superliga-stadion og StreetDome¹² og Haderslev Svømmehal. En stor del af de udendørs fodboldbaner (naturgræs og kunstgræs) er også kommunale og indeholdt under denne post. De selvejende faciliteter tæller Vojens Idrætshaller, Vojens Svømmehal, Gram Fritidscenter og seks lokale haller. En detaljeret opgørelse over de forskellige underposter og udgifter til drift kan ses i appendiks 2, tabel 1-4.

Der er flest kommunale faciliteter, og de tegner sig også for flest udgifter. I 2014 beløb udgifterne sig hertil til 16,5 mio. kr., mens udgifterne til selvejende faciliteter var på 3,7 mio. kr. (se tabel 2.1). Endelig afholder kommunen også mindre udgifter til idrætsprojekter, som indebærer kommunens samarbejdsaftale med Team Danmark, Haderslev Idrætsakademi og Get2Sport.

Der har i perioden været en stigning i de samlede udgifter på området. Det er i tabellen vist via indekstal (står i parentes), som angiver forskellen i procent for årene 2013 og 2014 i forhold til 2012. For 'i alt' er indeksscoren i 2014 1,17, hvilket betyder, at de samlede udgifter i 2014 var 17 procent højere end i 2012. Det er især posten kommunale idrætsfaciliteter og idrætsprojekter, som er steget i perioden.

Der er ikke sigtet med denne analyse at lave en egentlig analyse af de økonomiske udgifter til idræt i kommunen. En gennemgang af udsvingene viser dog, at de skyldes en stigning i udgifter til Haderslev Idrætscenter samt flere poster på regnskabet i 2014 i forhold til 2012. StreetDome figurerede ikke i 2012-regnskabet, ligesom Arnum Hallen heller ikke gjorde

¹² I denne rapport anvendes StreetDome. Tidligere er betegnelsen SkateCity også anvendt om faciliteten. StreetDome drives af en selvejende institution.

(den hørte tidligere under skolebudgettet). Endelig er der foretaget en forundersøgelse til et vandland i 2013/2014, som heller ikke figurerer i 2012.

Tabel 2.1: Udgifter til idrætsfaciliteter 2012-2014.

Kr. (indeks)	2012		2013		2014	
Kommunale idrætsfaciliteter	13.737.774	(1,00)	16.736.565	(1,22)	16.525.447	(1,20)
Selvejende idrætsfaciliteter	3.705.239	(1,00)	3.352.183	(0,90)	3.730.154	(1,01)
Idrætsprojekter	1.521.283	(1,00)	1.686.843	(1,11)	1.916.304	(1,26)
I alt	18.964.296	(1,00)	21.775.591	(1,15)	22.171.905	(1,17)

Kilde: Haderslev Kommune. Udgifterne rangerer under 0.32.31 'stadion og idrætsanlæg' og 03.22.18 'idrætsfaciliteter for børn og unge'. I appendiks 2 tabel 1-3 er de enkelte kategorier udspecificeret på underposter.

Udgifterne til kommunale og selvejende faciliteter opgøres og placeres under forskellige konti. Derfor er det heller ikke muligt at foretage en direkte sammenligning af udgifter mellem de kommunale og selvejende faciliteter i tabel 2.1.

Hvad angår de kommunale faciliteter, indeholder tabel 2.1 samtlige kommunale udgifter, mens det forholder sig anderledes med de selvejende idrætsfaciliteter. Haderslev Kommune yder typisk et fast tilskud til drift og vedligeholdelse til de selvejende idrætsfaciliteter, som er de udgifter, der er indeholdt i tabel 2.1. Derudover betaler Haderslev Kommune for foreningers brug af de selvejende faciliteter, som figurerer under lokaletilskudspuljen. Eventuelle indtægter f.eks. ved offentlig svømning i Gram Fritidscenter tilgår den selvejende institution. Driftsaftaler mellem Haderslev Kommune og de selvejende institutioner udarbejdes typisk for fireårige perioder – bortset fra de lokale selvejende haller, hvor aftalerne er for ét år ad gangen¹³.

Udgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter

Kortlægningen af Haderslev Kommunes udgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter medtager ikke den folkeoplysende voksenundervisning¹⁴ og fokuserer dermed kun på udgifter til de frivillige folkeoplysende idrætsforeninger samt spejder- og hobbyforeninger.

Kommunalbestyrelsen fastsætter årligt en ramme for tilskud til den frivillige folkeoplysende virksomhed, som fordeles på en række hovedposter. I 2014 blev der anvendt 12,1 mio. kr. til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde (se tabel 2.2).

Størstedelen af rammen til det frivillige foreningsarbejde i 2014 gik til lokaletilskud (10,3 mio. kr.). Dette beløb dækker over tilskud til selvejende idrætshaller, multihuse og andre ad-hoc-tilskud samt tilskud til andre lokaler og lejrpladser til tilskudsberettigede forenin-

¹³ Et eksempel på driftsaftale mellem Haderslev Kommune og Gram Fritidscenter for perioden 2014-2017 kan ses her: <https://www.haderslev.dk/PolNetEnclosure.asp?enclosureID=3625255&ftype=.DOCX&fname=3625255E11.DOCX&pID=5878&acc=1>

¹⁴ Af seneste regnskabstal for 2014 fremgår, at tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning beløb sig til 581.263 kr. Der til kommer et mindre beløb til lokaletilskud til voksenundervisning (56.551 kr.).

ger. Haderslev Kommune yder fra 2016 et tilskud på 65 pct. til tilskudsberettigede foreninger af deres driftsudgifter, dog med et procentuelt fradrag for medlemmer over 25 år¹⁵. I perioden fra 2012-2015 var tilskuddet på 70 pct. Den anden post på 1,8 mio. kr. blev i 2014 fordelt til foreninger som medlems- og aktivitetstilskud samt til leder- og træneruddannelse. Den største del gives som medlems- og aktivitetstilskud og fordeles til foreninger med medlemmer under 25 år. De nærmere regler for tildeling af tilskud kan læses på Haderslev Kommunes hjemmeside. Der er meget små udsving mellem udgifterne i perioden 2012 til 2014 (se indekstal tabel 2.2).

Tabel 2.2: Udgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter 2012-2014.

	2012		2013		2014	
Lokaletilskud	9.899.157	(1,00)	10.249.260	(1,04)	10.259.345	(1,04)
Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde	1.880.659	(1,00)	1.786.300	(0,95)	1.807.111	(0,96)
Medlemstilskud	1.479.972	(1,00)	1.409.765	(0,95)	1.381.428	(0,93)
Tilskud til leder-/træneruddannelse	370.687	(1,00)	361.535	(0,98)	425.683	(1,15)
Tilskud til orkestre	30.000	(1,00)	15.000	(0,50)	-	(-)
I alt	11.779.816	(1,00)	12.035.560	(1,01)	12.066.456	(1,02)

Kilde: Haderslev Kommune. Udgifterne rangerer under 3.38.73 'frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde' og 3.38.74 'lokaletilskud (her kun til frivillige folkeoplysende foreninger).

Størrelsen af medlems- og aktivitetstilskud pr. medlem under 25 år til foreninger kan variere en smule fra år til år. Der afsættes årligt en pulje til at afholde medlems- og aktivitetstilskud, og tilskuddet pr. medlem afhænger derfor også af, hvor mange medlemmer under 25 år der findes i foreningerne, og som dermed skal dele den samlede pulje.

Udgifter til fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven

Haderslev Kommune yder også en række tilskud med relevans for idrætsområdet uden om folkeoplysningsloven. Tilskuddene figurerer under folkeoplysningsudvalget og beløb sig i 2014 til i alt 137.912 kr. De forskellige tilskud er samlet i tabel 2.3 og inkluderer blandt andet tilskud til Haderslev Idrætsråd, tilskud til offentlig svømning og sommerferieaktiviteter.

¹⁵ Se mere her: <http://www.haderslev.dk/borger/kultur,-fritid-og-idr%C3%A6t/for-foreninger/tilskud-til-foreninger>. Ifølge Haderslev Kommune er det ganske få foreninger, som benytter egne eller lejede lokaler. Her yder Haderslev Kommune tilskud på 65 pct. (i 2016) af en forenings tilskudsberettigede driftsudgifter, dog med et procentuelt fradrag for medlemmer over 25 år.

Tabel 2.3: Fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven.

Kr. (indeks)	2012		2013		2014	
Tilskud til Haderslev Idrætsråd	40.000	(1,00)	40.000	(1,00)	40.000	(1,00)
Vundne mesterskaber og lederfest	34.274	(1,00)	38.619	(1,13)	47.991	(1,40)
Offentlig svømning	11.539	(1,00)	21.269	(1,84)	24.262	(2,10)
Folkeoplysningsudvalgets udviklingspulje	56.604	(1,00)	37.000	(0,65)	10.000	(0,18)
Projekt 'Vindermad'	24.178	(1,00)	6.793	(0,28)	8.159	(0,34)
Tilskud til venskabsbybesøg	36.000	(1,00)	-	(-)	7.500	(0,21)
Tilskud til sommerferieaktiviteter	14.143	(1,00)	14.638	(1,03)	-	(-)
I alt	216.738	(1,00)	158.319	(0,73)	137.912	(0,64)

Kilde: Haderslev Kommune. Udgifterne rangerer under 3.38.75 'fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven'.

Der har været visse udsving mellem årene, og det er heller ikke alle poster, som figurerer med udgifter i alle år. Over den samlede periode fra 2012 til 2014 er udgifterne samlet set faldet (se indekstal, tabel 2.3).

Opsummering og afrunding

Haderslev Kommunes udgifter til idrætsområdet falder under tre hovedgrupper, som er udgifter til idrætsfaciliteter, tilskud i regi af folkeoplysningsloven og fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven. I 2014 løb de samlede udgifter på området op i 34,4 mio. kr., hvoraf hovedparten (64,5 pct.) gik til idrætsfaciliteter, mens en mindre del (35,1 pct.) blev fordelt som tilskud i regi af folkeoplysningsloven og var møntet på det frivillige foreningsliv. Få midler gik til fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven (0,4 pct.).

Tabel 2.4: Samlede udgifter til idrætsområdet i Haderslev Kommune.

Kr. (indeks)	2012		2013		2014	
Idrætsfaciliteter	18.946.296	(1,00)	21.775.591	(1,15)	22.171.905	(1,17)
Tilskud til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde	11.779.816	(1,00)	12.035.560	(1,01)	12.066.456	(1,02)
Fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven	216.738	(1,00)	158.319	(0,73)	137.912	(0,64)
I alt	30.942.850	(1,00)	33.969.470	(1,10)	34.376.273	(1,11)

Kilde: Haderslev Kommune. Udgifterne rangerer under 0.32.31 'stadion og idrætsanlæg', 03.22.18 'idrætsfaciliteter for børn og unge', 3.38.73 'frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde', 3.38.74 'lokaletilskud (her kun til frivillige folkeoplysende foreninger) og 3.38.75 'fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven'

Gennem årene har der total set været en mindre stigning, og indekstallet for 2014 er 1,11. Udgifterne i 2014 har altså været 11 procent højere end i 2012 (se tabel 2.4). Det skyldes

øgede udgifter til idrætsfaciliteter, som blandt andet hænger sammen med større kommunale udgifter til Haderslev Idrætscenter samt flere poster på området (omrokering af en skolehal til idrætsområdet plus etablering af StreetDome).

Delanalyse 3: Sammenstilling af økonomiske forhold med andre kommuner

Delanalyse 3 sætter de økonomiske forhold i Haderslev Kommune i forhold til sammenlignelige opgørelser i Frederikssund, Halsnæs og Varde Kommuner. De anvendte data i denne delanalyse stammer fra oplysninger indsamlet af Idan/CISC i forbindelse med undersøgelser i de pågældende kommuner i 2015 (Frederikssund Kommune (Forsberg et al. 2016a); Halsnæs Kommune (Forsberg et al. 2015a); Varde Kommune (Pilgaard et al., 2015a)). Der anvendes regnskabstal for 2013, som suppleres med tal fra Danmarks Statistik for at perspektivere forholdene i de udvalgte kommuner til landsplan.

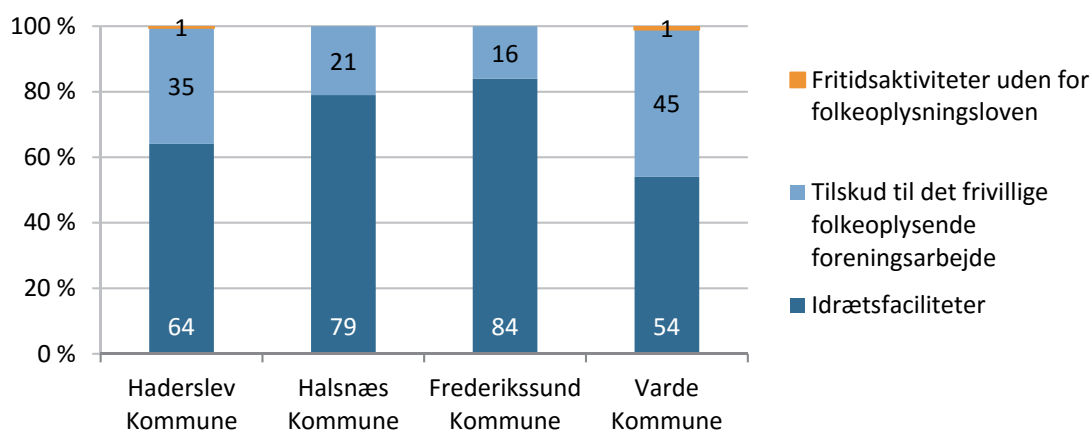
Kommunale forskelle

Sammenstillingerne mellem forholdene i Haderslev, Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommuner er baseret på en grundig dataindsamling og -bearbejdning, som Idan/CISC har foretaget for at ensarte data og kunne gøre opmærksomme på eventuelle forskelle i opgørelsesmetoder.

De fire kommuner er organiseret forskelligt i forhold til andelen af kommunale og selvejende idrætsfaciliteter, og det har betydning for, hvordan og under hvilke poster udgifter rangerer i kommunerne. I Halsnæs og Frederikssund Kommune findes mange kommunale faciliteter, mens der i Varde Kommune findes mange selvejende idrætsfaciliteter. I Haderslev Kommune har en blanding af kommune og selvejende faciliteter.

I kommuner med mange kommunale idrætsfaciliteter er de fleste udgifter på idrætsområdet placeret under posten 'idrætsfaciliteter' (konto 0.32.31 (stadion og idrætsanlæg) og 03.22.18 (idrætsfaciliteter for børn og unge)), mens kommuner med et betydeligt antal selvejende faciliteter har større udgifter til folkeoplysning og lokaletilskud. Fordelingen af udgifterne mellem de fire kommuner viser da også, at flest udgifter hører under posten 'idrætsfaciliteter' i Halsnæs og Frederikssund Kommuner med mange kommunale faciliteter, mens færrest er at finde her i Varde (se figur 3.1). Haderslev Kommune placerer sig forventeligt i midten. Der er altså flere udgifter til posten for folkeoplysning i Varde og Haderslev Kommuner. Se figur 1, appendiks 3 for oversigt over udgifter og fordeling delt på regioner.

Figur 3.1: Fordelingen af udgifter på idrætsområdet, regnskab 2013. Fordelt på kommuner.

Figuren viser den procentvise fordeling mellem udgifter på idrætsområdet. Fordelt på kommuner.

Det er ikke muligt at sige, om det er bedst at have kommunale eller selvejende faciliteter, og om den ene eller den anden type giver eksempelvis bedre økonomisk drift eller mere tilfredse brugere. Nærmere forskning heri er blandt fokusområderne for det forskningsprojekt, som Idan og CISC i samarbejde har igangsat i 2015 med støtte fra Trygfonden og Lokale og Anlægsfonden om drift, ledelse og organisering af idrætsfaciliteter¹⁶.

Antallet af faciliteter på idrætsområdet

Et område, som er vigtigt at være opmærksom på i en sammenstilling af kommuners udgifter til idrætsområdet, er antallet af idrætsfaciliteter i kommunen. Det gælder antallet af inkluderede faciliteter i idrætsbudgetterne, da ikke alle faciliteter i kommunerne rangerer under de egentlige idrætsbudgetter. Faciliteter på skoler indgår typisk ikke i idrætsbudgetterne. Økonomien hertil er inkluderet i skolernes budgetter og kan ikke medtages, selvom der selvfølgelig er kommunale udgifter til dem.

I delanalyse 1 blev det tidligere vist, at Haderslev og Varde Kommuner målt på antal borgere pr. facilitet har en bedre dækning end Halsnæs og Frederikssund Kommune. Tabel 3.1 herunder viser i supplement hertil antallet af faciliteter i de fire kommuner fraregnet faciliteter på skoler, som ikke indgår i idrætsbudgetterne. Opgørelsen er vist for almindelige idrætshaller, mindre idrætshaller/gymnastiksale, kunstgræsbaner og svømmehaller med mindst 25 meter bassin. Der er flest faciliteter inkluderet på idrætsbudgettet i Varde og Haderslev Kommuner, mens der er færre faciliteter på budgetterne i Halsnæs og Frederikssund Kommuner. Det giver forventning om, at de absolutte udgifter vil være højere i Haderslev og Varde Kommuner.

¹⁶ Se evt. her: <http://www.idan.dk/idan-undersoeger/fremtidens-idraetsfaciliteter/>

Tabel 3.1: Antal faciliteter på idrætsbudgetter. Fordelt på kommuner.

	Almindelig idrætshal	Lille idrætshal/ gymnastiksal	Fodboldbane (kunstgræs)	Svømmehal (min. 25 m bassin)
Haderslev	13	6	2	2
Halsnæs	2	6	2	1
Frederikssund	5	4	3	2
Varde	15	12	3	5

Kilde: Haderslev Kommune, Forsberg et al., 2016, 2015; Pilgaard et al., 2015

Ud over antallet af faciliteter på idrætsbudgetterne er typerne af faciliteter også væsentlige at have for øje. Der er forskel på driftsudgifter mellem forskellige typer af faciliteter, og eksempelvis er skøjtehaller og svømmehaller noget dyrere at drive og vedligeholde end en almindelig idrætshal eller en græs fodboldbane. I Varde Kommune er der mange svømmehaller med mindst 25 meter bassin, mens Haderslev Kommune som den eneste blandt de udvalgte kommuner har skøjtehaller, StreetDome og et større fodboldstadion.

Udgifter pr. borger

Haderslev Kommune havde blandt de fire kommuner de næststørste udgifter målt pr. borger til idrætsområdet (606 kr. pr. borger) i 2013. Udgifterne i Haderslev Kommune var en smule lavere end i Frederikssund (728 kr. pr. borger), mens de var på omtrent samme niveau som i Varde Kommune (578 kr. pr. borger) (se tabel 3.2). Halsnæs Kommune (478 kr. pr. borger) har noget færre udgifter end Haderslev Kommune såvel som Frederikssund og Varde. Det er også i Halsnæs Kommune, at der er færrest faciliteter på idrætsbudgettet.

Tabel 3.2: Samlede udgifter og udgifter pr. borger til idrætsområdet i de fire kommuner.

Kr. (regnskab, 2013)	Borgere	Udgift i alt	Udgift pr. borger
Haderslev	56.051	33.969.470	606
Halsnæs	30.744	14.576.210	474
Frederikssund	44.796	32.643.760	728
Varde ¹⁷	50.054	28.895.579	578

Kilde: Haderslev Kommune, Forsberg et al., 2016, 2015; Pilgaard et al., 2015.

I forhold til kommunerne i Region Syddanmark placerer Haderslev Kommune sig i toppen, når det kommer til udgifter målt på pr. borger på idrætsområdet i 2013¹⁸. Der er dog relativt små forskelle mellem hovedparten af kommunerne i Region Syddanmark, og 15 af de

¹⁷ Efter regnskabsårets afslutning blev regnskabet i Varde Kommune revideret med 49.470 kr. (ekstra midler som i 2013 gik til eliteidræt). Det svarer til 1,7 promille af det samlede budget. Merudgiften er ikke medregnet i den følgende analyse af kommunale sammenligninger, da tallet først efter analysens afslutning er blevet revideret. Derfor er beløbet i tabel 10 på 28.895.578 kr., mens der i tabel 8 i forrige afsnit står 28.945.049 kr.

¹⁸ Tallene er baseret på sammenligning med tal fra Danmarks Statistik. Her er det ikke muligt at udskille lokaletilskud til voksenundervisning, og derfor er udgifterne en smule højere i Haderslev Kommune, end det fremgår af delanalyse 2. Lokaletilskud er medregnet for alle kommuner i regionen. Placeringen skal

22 kommuner i regionen har udgifter på mellem 500 og 700 kr. pr. borger. På landsplan er Haderslev Kommune placeret i midten som nummer 43¹⁹.

Udgifter til idrætsfaciliteter og folkeoplysning

Det blev indledningsvist påpeget, at der er forskel på fordelingen af udgifter de fire kommuner i mellem. En større andel af udgifterne på idrætsområdet i Halsnæs og Frederikssund Kommuner går til idrætsfaciliteter, mens større andele i Haderslev og Varde Kommuner går til folkeoplysning (særligt lokaletilskud). Forskellene beskrives nærmere i den følgende (se tabel 3.3).

Varde Kommune havde i 2013 de laveste udgifter pr. borger til idrætsfaciliteter (311 kr. pr. borger), mens kommunen omvendt har de højeste udgifter pr. borger til folkeoplysning (262 kr. pr. borger). Haderslev Kommune havde lidt større udgifter til idrætsfaciliteter end Halsnæs Kommune (388 kr. pr. borger mod 373 kr. pr. borger) og betydeligt lavere end Frederikssund (611 kr. pr. borger) (se tabel 3.3). Omvendt var udgifterne til folkeoplysning noget højere pr. borger i Haderslev Kommune end i Halsnæs og Frederikssund Kommuner (215 kr. pr. borger mod henholdsvis 101 og 117 kr. pr. borger). Som i Varde er det særligt udgiften til lokaletilskud (183 kr. pr. borger), som er højere end hos de to sjællandske kommuner (50 kr. pr. borger i Halsnæs mod 32 kr. pr. borger i Frederikssund).

Tabel 3.3: Udgifter til idræt pr. borger og procentuelle fordeling. Fordelt på kommuner.

Kr. pr. borger (regnskab, 2013)		Haderslev	Halsnæs	Frederikssund	Varde
Idrætsfaciliteter (i alt)		388	373	611	311
Folkeoplysning og fritidsaktiviteter	I alt	215	101	117	262
	Lokaletilskud	183	50	32	211
	Medlemstilskud og lign.	32	51	85	51
Fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven (i alt)		3	-	-	3
I alt		606	474	728	578

Kilde: Haderslev Kommune, Forsberg et al., 2016, 2015; Pilgaard et al., 2015.

De resterende udgifter under folkeoplysningsposten gives primært som tilskud til foreninger i forbindelse med aktiviteter for børn og unge under 25 år og/eller uddannelse af trænere og ledere. Der er forskel på, hvordan kommunerne tildeler disse tilskud, og det er heller ikke alle kommunerne, som eksempelvis har tilskud direkte afsat til trænere og ledere, som tilfældet er i Haderslev Kommune.

Haderslev Kommune har afsat færrest kr. pr. borger til medlemstilskud og andet målt pr. borger. I alt er der afsat 32 kr. pr. hertil, hvilket er noget lavere end i Varde og Halsnæs

derfor tages med forbehold for forskelle i udgiftsniveauet for lokaletilskud til voksenundervisning. Haderslev Kommuner rangerer som nummer fire blandt regionens 22 kommuner.

¹⁹ Se note 16.

Kommuner (begge 51 kr. pr. borger) og et stykke under niveauet i Frederikssund Kommune (85 kr. pr. borger).

Adgang til faciliteter og tilskud til foreninger

Foreninger er typisk afhængige af at kunne benytte kommunalt støttet idrætsbyggeri samt forskellige former for tilskud som blandt andet medlemstilskud.

Gratis faciliteter og lokalerefusion

I kommuner med kommunale faciliteter har foreninger typisk gode betingelser, når det angår adgangen til faciliteter. Typisk kan foreningerne benytte de kommunale faciliteter gratis²⁰, mens foreninger i visse kommuner med selvejende faciliteter betaler for at benytte dem. Kommunen kan her refundere en del af udgifterne. De enkelte løsninger varierer mellem kommuner, som det også er tilfældet blandt de fire udvalgte kommuner. I Haderslev Kommune stilles faciliteter gratis til rådighed for foreninger i de tilfælde, at de benytter de faciliteter, som indgår i den kommunale fordeling. Også i Halsnæs og Frederikssund Kommune stilles faciliteter gratis til rådighed. I Varde Kommune derimod betaler foreninger for at bruge faciliteter (både selvejende og kommunale), og der kan i løbet af et år være tale om betydelige udgifter. En forening betaler i Varde Kommune 114,75 kr. pr. time efter refusion for at bruge en almindelige idrætshal, som altså stilles gratis til rådighed i de tre andre kommuner.

I de tilfælde at foreninger bruger egne eller lejede faciliteter i Haderslev, Halsnæs eller Frederikssund Kommuner (dvs. faciliteter der ikke indgår i den normale fordeling), yder kommunerne refusion efter folkeoplysningsloven. Det gør Varde Kommune også, men her gælder det alle faciliteter²¹.

I de få tilfælde, at foreninger ikke får anvist en facilitet af Haderslev Kommune refunderer kommunen 65 pct. af foreningernes udgifter (2016) til egne eller lejede lokaler for aktiviteter for børn og unge under 25 år. Også i Frederikssund Kommune ydes der lokalerefusion med 65 pct. af udgifterne for børn og unge under 25 år i egne eller lejede lokaler, mens man i Varde Kommune yder 75 pct. Halsnæs Kommune yder fuld refusion for alle aldre.

Tilskud til foreninger

Ud over lokaletilskud yder de fire kommuner også forskellige former for tilskud til foreninger med afsæt i deres aktiviteter. I alle fire kommuner er der særligt fokus på at støtte aktiviteter for børn og unge, som det også er formuleret i folkeoplysningsloven.

²⁰ Københavns Kommune er et eksempel på, at kommuner med kommunale faciliteter også bruger muligheden for at tage gebyr for foreningers brug. Voksenforeninger (60 pct. af medlemmer er over 25 år) skal betale et gebyr på 75 kr. pr. medlem, der deltager i aktiviteter, hvor faciliteter er stillet til rådighed af kommunen (se <http://www.kk.dk/indhold/folkeoplysningsudvalgets-m%C3%B8demateriale/23022016/edoc-agenda/22b27cce-a537-4a87-aeef-75dae3cd666b/075a1d5e-9df4-4b63-a8a6-fb66f8bf5e2e>).

²¹ Kommunerne er ikke forpligtet til at refundere udgifter til egne eller lejede lokaler, hvis de kan anvise et passende kommunalt lokale.

Det primære tilskud til foreningerne er medlemstilskuddet, som dog udregnes på forskellig vis og har forskellig størrelse kommuner imellem.

I Haderslev Kommune afsætter Folkeoplysningsudvalget hvert år et beløb til en pulje, som foreninger, der ønsker støtte til at drive ungdomsarbejde eller -aktiviteter, kan søge om tilskud fra (medlemstilskud og Udviklingspulje). Støtten til medlemstilskud udbetales én gang årligt, mens udviklingspuljen kan søges løbende. Derudover ydes tilskud til træner-, leder-, dommer og livredderuddannelse inden for det frivillige foreningsarbejde. Træner-, leder-, dommer- og livredderuddannelsen skal være til gavn for foreningen for at være berettiget til tilskud. Tilskud ydes til kursus- og opholdsudgifter, men ikke til kørsel. Der ydes normalt kun tilskud til kurser, der afholdes i Danmark og Slesvig-Holsten, og der ydes maksimalt 75 pct. i tilskud (maksimalt 1.500 kr. pr. person pr. kursus).²²

I Varde Kommune ydes tilskud efter en simpel model, hvor det blot er antallet af medlemmer under 25 år, som er tilskudsberettiget. Hvert medlem under 25 år udløser et tilskud på 125 kr. Foreningerne kan derudover søge om tilskud til uddannelse af trænere og ledere.

I Halsnæs Kommune fordeles den største del som et fast tilskud baseret på antallet af medlemmer under 25 år.

I Frederikssund Kommune tildeles et mindre beløb som fast tilskud, mens der i stedet fordeles betydelige beløb i støtte til andre aktiviteter som stævner, lejrture, uddannelse, trænerløn, materiale og andre aktiviteter.

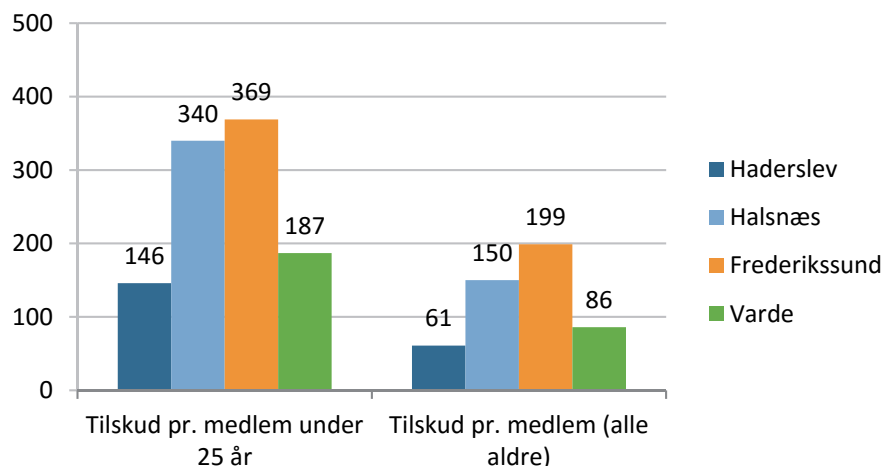
Som anskueliggjort ovenfor, er der stor forskel på, hvilke tilskud kommunerne yder til foreninger, og hvordan de tildeles. Det er derfor også svært at sammenligne de enkelte tilskud, da de ikke nødvendigvis findes i alle kommuner. En måde at sammenstille tilskudsstørrelserne på er at tage det samlede tilskudsbeløb og sætte det i forhold til antallet af tilskudsberettigede. Det er gjort i følgende. Lokaletilskud er ikke medtaget her, da de betragtes som tilskud til idrætsfaciliteter.

Som det fremgår at tabel 3.3 er der forskel på, hvor store tilskuddene til 'medlemstilskud og lign.' er i kommunerne set i forhold til antallet af borgere i kommunen. Tilskuddet pr. borger er højest i Frederikssund og lavest i Haderslev Kommune. Da tilskuddene går til foreninger og i sidste ende er målrettet aktiviteter og medlemmer, sættes tilskuddene herunder i forhold til antallet af medlemmer.

Tager man højde for antallet af medlemmer i foreningerne i de fire kommuner, er tilskuddene lavest pr. medlem i Haderslev Kommune (se figur 3.2). Fordeler man tilskuddene på antallet af medlemmer under 25 år, får foreningerne i Haderslev Kommune i gennemsnit 146 kr. pr. medlem i tilskud, hvilket er mindre end halvt så meget, som foreningerne i Halsnæs og Frederikssund Kommuner får. Det samme gør sig gældende, hvis opgørelsen baseres på medlemmer i alle aldre. Tilskuddene pr. medlem er også en smule lavere end i Varde Kommune.

²² <http://www.haderslev.dk/borger/kultur,-fritid-og-idr%C3%A6t/for-foreninger/tilskud-til-foreninger>

Figur 3.2: Tilskud (i kr.) pr. medlem under 25 år til folkeoplysning og fritidsaktiviteter. Fordelt på kommuner.

Kilde: Haderslev Kommune, Forsberg et al., 2015a, Forsberg et al., 2016a; Pilgaard et al., 2015a.

Opgørelsen er interessant i og med, at den tegner et billede af, hvor store direkte tilskud foreningerne modtager, som ikke er behæftet brugen af idrætsfaciliteter. Det vil oftest være disse tilskud, foreningerne opfatter som egentlige tilskud til aktiviteter.

Opsummering og afrunding

Haderslev Kommune bruger 606 kr. pr. borger på idrætsområdet. Det er på omtrent samme niveau som Varde Kommune, under Frederikssund Kommune og over Halsnæs Kommune. På landsplan placerer Haderslev Kommune sig i midterfeltet, mens ligger i toppen blandt kommunerne i Region Sønderjylland.

Den største del af midlerne i Haderslev Kommune går til drift af idrætsfaciliteter, som stilles gratis til rådighed for foreningerne i kommunen. Det samme gør sig gældende i Halsnæs og Frederikssund Kommune, mens foreningerne i Varde Kommune betaler et gebyr for at bruge faciliteter. De resterende midler på idrætsområdet fordeles med afsæt i folkeoplysningsloven og er i overvejende grad møntet på aktiviteter for børn og unge under 25 år. Sætter man de direkte tilskud til foreningerne i forhold til antallet af medlemmer under 25 år i foreningerne får foreningerne i Haderslev Kommune de mindste tilskud pr. medlem blandt de tre kommuner. Haderslev Kommune har foruden en tæt dækning af de gængse faciliteter også en bred palet af specialfaciliteter som fodboldstadion i Haderslev, Street-Dome og skøjtehallerne i Vojens.

Delanalyse 4: Analyse af kapaciteten i anviste idrætsfaciliteter

Delanalyse 4 undersøger booking og brug af udvalgte idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune og tegner et overordnet billede af, hvor stor efterspørgslen er på tider, og hvordan det hænger sammen med den faktiske brug. Delanalysen er inddelt i tre dele.

Del 1 beskriver i hovedtræk de gældende fordelingsprincipper, og hvordan tider i faciliteter fordeles i Haderslev Kommune. Del 1 beskriver også brugernes (foreninger, skoler og kommunale institutioners) selvvalgte behov²³ for forskellige facilitetstyper.

Del 2 sætter fokus på benyttelse i dagtimer (kl. 8-16), aftentimer (kl. 16-22) og primetime (tidsrummet fra kl. 17-20). Analysen af brug af faciliteter i dagtimerne medtager kun faciliteterne Haderslev Idrætscenter, Vojens Hallerne og Gram Fritidscenter (syv almindelige idrætshaller, Lethallen (overdækket kunstgræsbane ved Haderslev Idrætscenter), to skøjtebaner og to svømmebassiner), mens flere faciliteter (19 almindelige idrætshaller, tre mindre idrætshaller/gymnastiksale, Lethallen, to skøjtebaner og tre svømmebassiner) inkluderes i analysen af benyttelsen i aftentimerne. En samlet oversigt over de inkluderede faciliteter fremgår af appendiks 4, tabel 14. Der er særligt fokus på forholdet mellem tildeling af tider i form af bookinger og faktisk brug af disse tider i de inkluderede faciliteter. Del 2 giver også overblik over, hvornår faciliteterne benyttes, samt hvem brugerne er (alder og køn), og hvilke aktiviteter de dyrker i faciliteterne. Yderligere sammenlignes booking og benyttelse af almindelige idrætshaller i Haderslev Kommune med resultater fra tilsvarende undersøgelser i Varde, Halsnæs og Frederikssund Kommuner.

Del 3 går yderligere i dybden med analysen af tre 25 meter svømmebassiner, som er Haderslev Svømmehal, Vojens Svømmehal og Hjortebroskolen²⁴ (appendiks 4, tabel 14).

Del 1: Fordeling af tider i Haderslev Kommune

Denne del giver indblik i, hvordan tider i kommunens idrætsfaciliteter anvises og fordeles til fritidsbrugere²⁵. Anvisningen sker på baggrund af folkeoplysningsloven, som opstiller en række overordnede rammer for anvisningen. De formelle fordelingsregler kan læses på kommunens hjemmeside og er i hovedtræk beskrevet herunder.

Almindelige idrætshaller og Lethallen

Fordelingsproceduren for de almindelige haller er forskellig på tværs af lokalområder.

²³ Undersøgelsen af brugernes selvvalgte behov for tider stammer fra en spørgeskemaundersøgelse blandt brugere af idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Denne undersøgelse er nærmere beskrevet i delanalyse 8, hvor metode, inviterede brugere og svarprocent er beskrevet.

²⁴ Hjortebroskolen er en del af Sønder Otting Skole.

²⁵ Data er tilvejebragt via gennemgang af regler og vejledninger, som er tilgængelige via kommunens hjemmeside samt et telefoninterview d. 11. februar, 2016.

I Haderslev og Haderslev Opland Øst tager fordeling af tider i de almindelige idrætshaller (samt Lethallen) udgangspunkt i et pointsystem baseret på antal aktive medlemmer. Aktiviteter med godkendt elitestatus tildeles yderligere en mindre andel ekstra point. Tiderne i almindelige idrætshaller og i Lethallen 'koster' et forskelligt antal point, der er baseret på efterspørgslen. I 2015/2016²⁶ er der blevet allokeret flere point til foreningerne, end der har været tilgængelig kapacitet (tider). Det giver foreningerne mulighed for at efterspørge flere tider – også tider hvor behovet er begrænset, hvilket kan føre til en lavere benyttelse.

Tiderne i de almindelige idrætshaller (og Lethallen) i lokalområderne Haderslev og Haderslev Opland Øst fordeles for én sæson ad gangen og løber fra primo august til ultimo juni med ansøgningsfrist primo februar. På baggrund af foreningernes ønsker om tider (ud fra antal point), udarbejder Lokalefordelingsudvalget²⁷ et udkast til en fordeling, hvorefter foreningerne mødes og fordeler de specifikke tidspunkter mellem sig. Ifølge Kultur og Fritid er der størst efterspørgsel på tider i de almindelige idrætshaller tilknyttet Haderslev Idrætscenter²⁸. De aktiviteter, som ikke får tider i idrætscentret, anvises til de omkringliggende almindelige idrætshaller beliggende i Haderslev og Haderslev Opland Øst.

Fordelingen af tider i almindelige idrætshaller i Gram, Vojens og Haderslev Opland Vest foregår i samarbejde mellem de foreninger, som ønsker tider, og bestyreren i den enkelte almindelig idrætshal/idrætscenter. Her er proceduren, at foreningerne indsender ønsker om tider. Herefter udarbejder bestyreren af faciliteten et udkast, der følges op af et fordelingsmøde.

I Gram, Vojens og Haderslev Opland Vest kan der i løbet af sæsonen iværksættes tiltag med henblik på at optimere brugen. Eksempelvis er der ifølge centerlederen i Gram Fritidscenter en løbende dialog og kontrol med foreningerne, hvor der er særligt fokus på, at foreningerne også benytter de tider, de får tildelt. Her kan foreninger få frataget tider, hvis de udebliver over en længere periode. Behovet for tider bliver løbende revideret (telefoninterview d. 9. februar, 2016).

Andre idrætsfaciliteter

Haderslev Kommunes mindre haller/gymnastiksale og svømmebassiner er ikke indbefattet af pointsystemet og fordeles i samarbejde mellem de foreninger, som ønsker tider i faciliteten og bestyreren af den enkelte facilitet, hvori der ønskes tid. Der er generelt en del overskydende kapacitet i de mindre haller/gymnastiksale.

Skøjtebanerne som er beliggende i Vojens Hallerne, administreres af idrætscentret selv. Her indkalder bestyreren alle brugere af skøjtebaner i april, hvor timerne i samarbejde fordeles. Mens fordelingen i resten Vojens Hallernes faciliteter ligger fast for sæsonen, er den variabel for skøjtehallerne, da Sønderjyske Ishockey, som har et varierende behov bl.a. pga. varierende kamptidspunkter, har forsteret til banerne.

²⁶ I 2016/2017 ændres pointsystemet, så det totale antal point der tildeles stemmer overens med den tilgængelige kapacitet (tider).

²⁷ Lokalefordelingsudvalget består af tre medlemmer fra Folkeoplysningsudvalget, to medlemmer fra Elitesportsudvalget og to medlemmer fra Idrætsrådet.

²⁸ Haderslev Idrætscenter (hal 1, 2 og 3)

Tiderne på fodboldbanerne (natur-/og kunstgræs) administreres af de klubber, som hører hjemme ved banerne.

Foreningerne skal løbende meddele Kultur og Fritid, om de har tildelte timer, som ikke benyttes.

Brugernes selvvalgte behov for faciliteter

Tildelingen af tider i faciliteter løber altså i udgangspunktet i perioden fra primo august til (2015) til ultimo juni (2016). Det er i den forbindelse interessant at se på, hvordan brugerne af faciliteterne selv oplever behovet for at benytte tider over hele året. Foreninger, skoler og kommunale institutioner (f.eks. vuggestuer, børnehaver, SFO'er og ungdomsklubber) samt Haderslev Idrætsakademi er blevet bedt om at angive, hvor stort behov de har for de specifikke faciliteter, de benytter, i hver af årets tolv måneder²⁹ ³⁰. I appendiks 4 (tabel 1 til 13) fremgår brugernes selvvalgte behov³¹. Svarfordelingen for idrætsakademiet fremgår af appendiks, men bliver ikke yderligere kommenteret i analysen pga. det spinkle respondentgrundlag.

Brugerne angiver at have et nogenlunde stabilt behov for almindelige idrætshaller fra september til april måned – dog med nogle mindre udsving. I denne periode har de fleste brugere brug for de almindelige haller flere gange om ugen. Fra maj til juli er behovet faldende og i juli er det hele 91 pct. af foreningerne og 63 pct. af institutionerne, der vurderer, at de slet ikke har behov for almindelige idrætshaller. Der er kun små variationer i selvvalgt behov mellem foreninger og institutioner (se appendiks 4, tabel 1 til 3).

Foreningers behov for svømmebassiner er nogenlunde stabilt fra oktober til april. Datagrundlaget for mindre haller/gymnastiksale er for spinkelt til at kunne konkludere noget om behovet. Den samlede svarfordeling blandt brugerne fremgår af appendiks 4, tabel 12³².

Del 2: Benyttelse af idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune

Det følgende delafsnit bygger på en kapacitetsundersøgelse, der via aktivitetsregistreringer kortlægger den faktiske brug af udvalgte indendørs faciliteter (almindelige idrætshaller, gymnastiksale³³, Lethallen, skøjtebaner og svømmebassiner) i Haderslev Kommune på hverdage i uge 46 og 48. En fuld liste over de medtaget faciliteter kan ses i appendiks 4, tabel 14

²⁹ Se indledningen til delanalyse 8 for en nærmere gennemgang af respondenter i brugerundersøgelsen.

³⁰ Svarkategorier: 'Flere gange om ugen', 'En gang om ugen', 'Mindre end én gang om ugen' og 'Slet ikke'.

³¹ Da nogle brugere benytter samme facilitet, er nogle faciliteter repræsenteret flere gange i den samlede fordeling.

³² Datagrundlaget for mindre haller/gymnastiksale, kunst- og naturgræsbaner er for spinkelt til at kunne konkludere noget om behovet. Den samlede svarfordeling blandt brugerne fremgår af appendiks 4, tabel 1-14.

³³ Gymnastiksale falder ind under kategorien 'Mindre haller/gymnastiksale'.

Analyserne er delt op i dagtimer (kl. 8-16) og aftentimer (kl. 16-22). I dagtimerne er der efter aftale med Haderslev Kommune udelukkende fokus på faciliteter tilknyttet kommunens tre idrætscentre: Gram Fritidscenter, Haderslev Idrætscenter og Vojens Hallerne, i alt syv almindelige idrætshaller, Lethallen, to skøjtebaner og to 25 meter svømmebassiner.

Analysen af aftentimerne indebærer foruden de samme faciliteter som i dagtimerne yderligere tolv almindelige idrætshaller³⁴, tre gymnastiksale³⁵ og ét 25 meter svømmebassin. En mere dybdegående analyse af svømmebassiner i dag- og aftentimer vil desuden blive afleveret i del 3.

Metode og aktivitetsregistreringer

Formålet med undersøgelsen er at få et retvisende billede af aktiviteterne i de udvalgte faciliteter i de undersøgte uger (uge 46 og 48, 2015) og skabe overblik over, hvordan den eksisterende kapacitet i faciliteterne benyttes blandt andet i forhold til efterspørgslen. Uge 46 og 48 (november) vil for de fleste indendørs idrætsgrenes vedkommende være midt i sæsonen med et forventet højt aktivitetsniveau i indendørs faciliteter. Det bekræfter analysen af brugernes egne svar på behov for tider (jævnfør det forrige afsnit).

Undersøgelsens data er indsamlet af et korps af registranter bestående af forskellige frivilligrupper i kommunen samt personalet på de kommunale idrætsanlæg. Alle registranter blev grundigt introduceret til undersøgelsens metode af medarbejdere fra Idan/CISC og blev instrueret i at være til stede i faciliteterne én gang i timen a ti minutter og for hver enkelt aktivitet udfylde et spørgeskema med 15 spørgsmål. De centrale spørgsmål vedrører aktiviteternes start- og sluttidspunkter, information om deltagerens køn og alder samt antallet af deltagere og type af aktivitet. Metoden er nærmere beskrevet i appendiks 4, bilag 1, mens registreringsskemaerne kan ses i appendiks 4, bilag 2.

Analyserne skelner mellem antal aktivitetsforløb og antal aktive. En ny aktivitet forekommer, når der sker en udskiftning af deltagerne. Der kan forekomme mange aktivitetsforløb i en facilitet, hvor der til hvert forløb er få aktive, og omvendt kan der være faciliteter med få aktivitetsforløb, men med mange aktive til hvert forløb. Derfor indgår begge mål (aktivitetsforløb og antal aktive) i analyserne. Følgende afsnit ser på antallet af aktivitetsforløb og deraf benyttelsen i faciliteterne, mens næste afsnit fokuserer på brugertyper og de aktive deltagere. En oversigt over idrætsfaciliteter, aktivitetsforløb, antallet af aktive og registreringstidspunkterne fremgår af appendiks 4, tabel 14.

Benyttelse af faciliteter

Aktivitetsregistrarerne har indsamlet oplysninger om aktiviteternes start- og sluttidspunkt og herved er det muligt at angive perioder med aktivitet og perioder uden aktivitet i faciliteterne. Perioder med aktivitet er defineret ved, at der er 'mindst én aktiv pr. aktivitet' (rengøring undtaget) i faciliteten.

³⁴ Følgende almindelige idrætshaller indgår ikke i analysen: Haderslev Realskole (idrætshal), Hoptrup Efterskole (idrætshal) i Haderslev By; Vojens Gymnastik- og Idrætsefterskole (hal 1 og 2) i Vojens; Fjelstrup Hallen i Opland Øst.

³⁵ Fællesskolen Favrdal (gymnastiksal), Sønder Otting Skole (gymnastiksal) og Starup Hallen (gymnastiksal).

På den måde anskueliggør analysen, hvor stor en andel af de bookede tider, der i praksis bliver benyttet til aktivitet. En høj fremmødeprocent til bookede tider/brug af bookede tider i uge 46 og 48 indikerer, at efterspurgte tider i høj grad udnyttes. Omvendt indikerer en lav fremmødeprocent/brug af bookede tider, at mange brugere ikke møder op til de tider, som de har reserveret i registreringsugerne, eller at de ikke bruger hele bookingen (se boks 4.1 for centrale begreber).

Analyserne i det følgende fokuserer på benyttelsen i dagtimer (kl. 8-16) og aftentimer (kl. 16-22). Yderligere er der specifikt fokus på brugen i tidsrummet kl. 17-20 (refereres til som 'primetime'). Det er i primetime, at der er størst pres på faciliteterne, og det er også i det tidsrum, hvor børn og unge har størst behov for tider. Der skal desuden tages højde for, at ikke alle idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune indgår i analysen.

Boks 4.1: Centrale begreber som mål for kapacitetsanalysen.

Booking (i pct.) er de tildelte tider i faciliteterne til brugere. Bookingerne fordeles årligt og er således et udtryk for efterspørgslen på tider. Et højt antal bookinger (reservationer) er et udtryk for stor efterspørgsel på faciliteten³⁶. Der er tale om de eksakte bookinger for de to undersøgelsesuger modregnet eventuelle aflysninger.

Benyttelse (i pct.) angiver andelen af tilgængelige aktivitetstimer, hvor faciliteten reelt er i brug i registreringsugerne. Benyttelse udtrykker det reelle behov for tider hos brugerne med anviste tider i de to undersøgelsesuger. Omvendt udtrykker den ikke-benyttede tid mulighederne for at udnytte faciliteterne til mere aktivitet. En facilitet er registreret som benyttet, hvis der har været mindst én aktiv til stede.

Fremmøde til bookede tider (fremmødeprocent, i pct.). Fremmødeprocenten angiver, hvor stor en del af de bookede tider, brugerne benytter. Lavere fremmøde end den bookede tid kan have to årsager: enten at brugere helt udebliver fra deres tid, eller at de ikke benytter deres afsatte tid til fulde.

Benyttelse af faciliteter i dagtimerne (kl. 8-16)

Tabel 4.1 herunder viser efterspørgslen i form af bookinger, benyttelse af den samlede kapacitet og fremmøde til/brug af bookede tider i dagtimerne (kl. 8-16). De syv almindelige idrætshaller er booket 84 pct. af tiden (primært af skoler), mens 39 pct. af den samlede kapacitet benyttes i dagtimerne svarende til, at der gennemsnitligt benyttes 3 timer og 7 minutter ud af i alt otte timers kapacitet. Det svarer til et fremmøde til/brug af bookede tider på 47 pct.

Lethallen er næsten fuldt booket i dagtimerne (98 pct.), mens benyttelsen er noget lavere (24 pct.) svarende til 1 time og 55 minutter af i alt otte timers kapacitet. Det betyder, at en fjerdedel af de bookede tider reelt er benyttet i registreringsugerne.

³⁶ Der skelnes ikke mellem, hvor mange brugere der har booket en facilitet samtidigt. Faciliteter er opgjort som værende booket eller ikke booket i et givent tidsrum.

De to skøjtebaner er næsten booket halvdelen af tiden (44 pct.), mens kun 15 pct. benyttes svarende til i alt 1 time og 12 minutter af i alt otte timers kapacitet. Her er det altså kun en tredjedel af de bookedede tider, som reelt er blevet brugt.

Registreringsmetoden i svømmebassiner adskiller sig fra den, som er benyttet for de andre facilitetstyper, hvor der registreres et nyt aktivitetsforløb, hver gang der sker et skift i udøvere. I svømmebassiner er antallet af svømmere opgjort én gang i timen. Hvis der er registreret minimum én aktiv svømmer i bassinet, regnes det som aktivitet i den pågældende time. Der skeles imidlertid ikke til, om der sker en udskiftning af svømmere. Det betyder, at det ikke er blevet registreret, hvornår de enkelte aktiviteter starter og slutter (for registreringsskema, se appendiks 4, bilag 2). Haderslev Svømmehal og Vojens Svømmehal benytter sig desuden af offentlig åbningstid, hvor privatpersoner kan benytte faciliteterne ved at købe sig adgang. Når der er offentlig åbningstid betragtes svømmebassiner som bookedede.

Svømmebassinerne er næsten fuldt booket i dagtimerne (94 pct.), mens der er registreret aktivitet i 61 pct. af timerne (benyttelse). Det svarer til, at der er aktivitet i knap to tredjedele (65 pct.) af de bookedede tider.

Tabel 4.1: Benyttelse af almindelige idrætshaller, Lethallen og skøjtebaner i dagtimerne (kl. 8-16) (pct.).

	Booking	Benyttelse	Fremmøde til bookedede tider
Almindelige idrætshaller	84	39	47
Lethallen	98	24	25
Skøjtebaner	44	15	33
Svømmebassiner	94	61	65

Tabellen viser booket tid, benyttelse og fremmøde til bookedede tider i dagtimerne i uge 46 og 48 (kl. 8-16).

Benyttelse af faciliteter i aftentimerne (kl. 16-22)

I aftentimerne efter kl. 16 er der registreret aktiviteter i 19 almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen, to skøjtebaner og tre 25 meter svømmebassiner. Tabel 4.2 herunder viser booking, benyttelse og fremmøde til/brug af bookedede tider for de fire facilitetstyper.

Lethallen er den mest efterspurgte facilitet i aftentimerne, og den er fuldt booket. Det er også den facilitet, hvor benyttelsen er højest (85 pct.). Således benyttes 5 timer og 6 minutter af i alt seks timers kapacitet. Det svarer til et fremmøde til/brug af tider på 85 pct.

Skøjtebaner er den næstmest benyttede facilitetstype (78 pct.). Kapaciteten er næsten fuldt booket (95 pct.), hvilket svarer til et fremmøde til/brug af kapaciteten på 82 pct. I alt benyttes 4 timer og 41 minutter af den samlede kapacitet.

De almindelige idrætshaller er ligeledes næsten fuldt ud bookede (93 pct.), mens langt mindre (60 pct.) af den samlede kapacitet i aftentimerne benyttes, svarende til 3 timer og 36 minutter ud af seks timers samlet kapacitet. Lidt mere end to tredjedele (64 pct.) af de bookede tider benyttes.

Der er markant lavere efterspørgsel på og bookinger i gymnastiksale (67 pct.), hvor der er en del frie tider. Benyttelsen (41 pct.) er den laveste af alle facilitetstyper og gennemsnitligt er 2 timer og 28 minutter af i alt seks timers kapacitet benyttet. Fremmøde til/brug af bookede tider er ligeledes lavest for gymnastiksale (62 pct.), men kun marginalt lavere end for almindelige idrætshaller (64 pct.).

I aftentimerne er svømmebassiner booket tre fjerdele af tiden, mens der er registreret aktivitet i 71 pct. af timerne (benyttelse) svarende til, at der er aktivitet 95 pct. af de bookede tider.

Tabel 4.2: Benyttelse af idrætsfaciliteter i aftentimerne (kl. 16-22).

	Booking	Benyttelse	Fremmøde til bookede tider
Almindelige idrætshaller	93	60	64
Gymnastiksale	67	41	62
Lethallen	100	85	85
Skøjtebane	95	78	82
Svømmebassiner	75	71	95

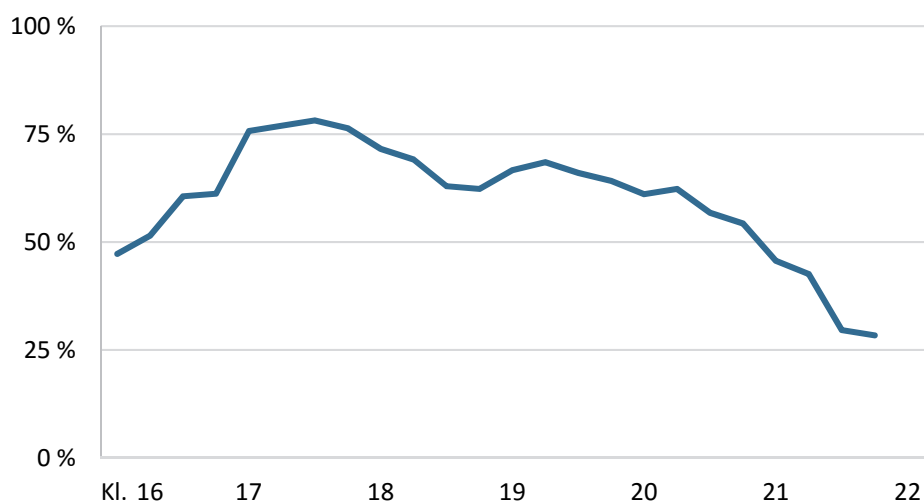
Tabellen viser booket tid, benyttelse og fremmøde til bookede tider i aftentimerne (kl. 16-22) i uge 46 og 48.

Benyttelse time for time

En række figurer herunder viser brugen af de fire facilitetstyper time for time fra kl. 16-22³⁷. Figur 4.1 nedenfor viser dette for de almindelige idrætshaller. Benyttelsen er på sit højeste fra kl. 17-18, hvorefter den falder en smule frem til kl. 19. Efter kl. 20.15 falder benyttelsen frem mod kl. 22. Dette stemmer nogenlunde overens med det mønster, man også ser i andre kommuner, hvor der især er pres på de almindelige idrætshaller fra kl. 17-20.

³⁷ Pga. registreringsmetoden er svømmebassiner ikke medtaget.

Figur 4.1: Benyttelse af almindelige idrætshaller i aftentimerne time for time (kl. 16-22).

Figuren viser den procentvise brug af de 19 haller på tværs af aftentimerne. Data er summeret for uge 46 og 48.

Figur 4.2 nedenfor viser benyttelsen af gymnastiksale time for time fra kl. 16-22. Her topper benyttelsen fra kl. 16.30 til kl. 17.45. Herefter er brugen overordnet set faldende frem til kl. 22. Efter kl. 18 falder benyttelsen af gymnastiksalene kraftigt.

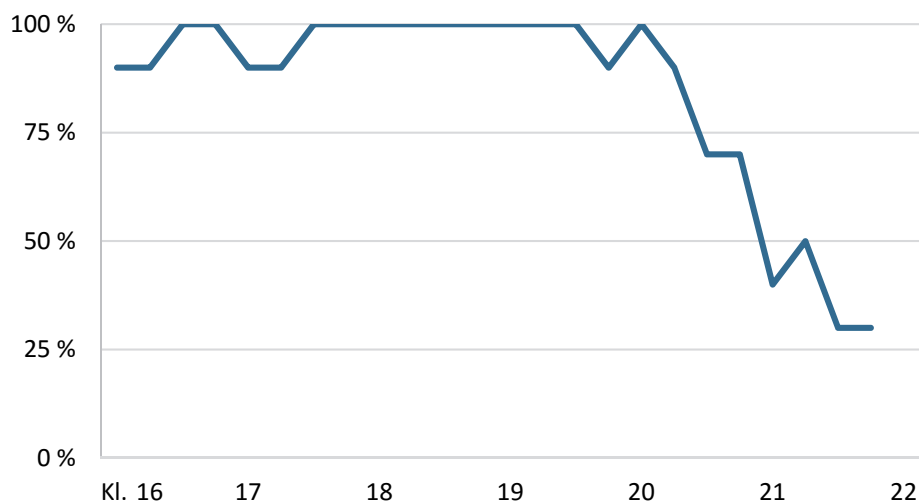
Figur 4.2: Benyttelse af gymnastiksale i aftentimerne time for time (kl. 16-22).

Figuren viser den procentvise brug af de tre gymnastiksale på tværs af aftentimerne. Data er summeret for uge 46 og 48.

Figur 4.3 herunder viser benyttelsen af Lethallen time for time fra kl. 16-22. Benyttelsen ligger konstant med en høj benyttelse mellem 90 og 100 pct. frem til kl. 20.15. Herefter sker der et markant fald. Fra kl. 16-20 har der på alle hverdage i de to registreringsuger været mindst én aktivitet i gang.

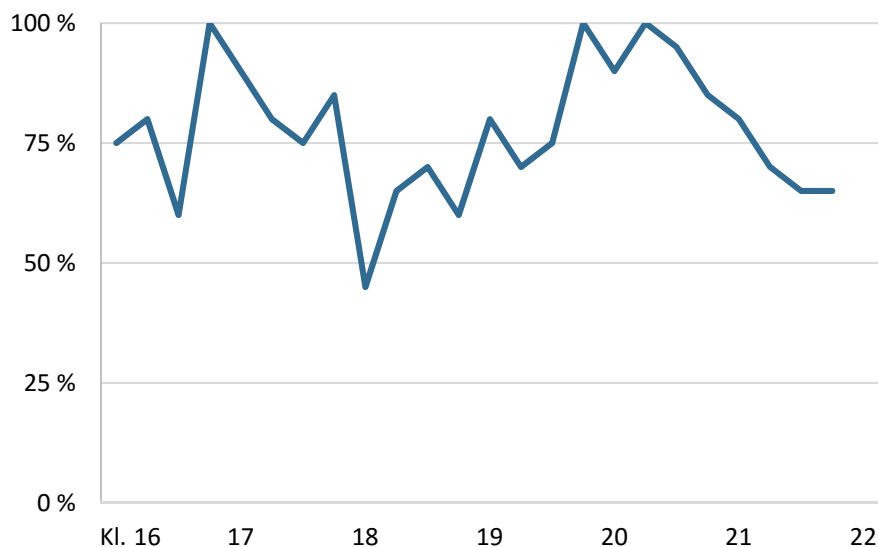
Figur 4.3: Benyttelse af Lethallen i aftentimerne time for time (kl. 16-22)

Figuren viser den procentvise brug af Lethallen på tværs af aftentimerne. Data er summeret for uge 46 og 48.

Figur 4.4 herunder viser benyttelsen af skøjtebaner time for time fra kl. 16-22. Mønstret er lidt anderledes end for de andre facilitetstyper. Her topper benyttelsen kl. 16.45 til kl. 18, hvor det primært er foreninger, der benytter skøjtebanerne. Herefter sker der et stort fald, hvorefter benyttelsen stiger, før den topper fra kl. 19.45 til 20.30 for derefter at falde igen.

Figur 4.4: Benyttelse af skøjtebaner i aftentimerne time for time (kl. 16-22).

Figuren viser den procentvise brug af de to skøjtebaner på tværs af aftentimerne. Data er summeret for uge 46 og 48.

Benyttelse af idrætsfaciliteter i primetime (kl. 17-20)

Som nævnt er det interessant at kigge specifikt på tidsrummet kl. 17-20, hvor der er særligt pres på faciliteterne – dog med nogle forskelle mellem facilitetstyperne. I primetime er det vigtigt, at fremmøde til/brug af bookede tider er høj, da det er i dette tidsrum, hvor behovet for tider er størst.

I tabel 4.3 herunder fremgår bookinger, benyttelse samt fremmøde til/brug af bookede tider i primetime (kl. 17-20). Her er tre ud af fem facilitetstyper stort set fuldt bookede. For gymnastiksale er efterspørgslen ni procentpoint højere end for aftentimerne generelt, mens den er 14 procentpoint højere for svømmebassiner.

Bortset fra på skøjtebanerne topper benyttelsen i primetime fra kl. 17-20. Ligeledes er fremmødet til/brug af bookede tider højere i primetime med undtagelse af skøjtebaner og svømmebassiner. Især Lethallen (98 mod 85 pct.) er mere effektivt udnyttet i primetime, mens udnyttelsen af almindelige idrætshaller (72 mod 64 pct.) og gymnastiksale (66 mod 62 pct.) er en smule højere i primetime end i aftentimerne generelt. Den resterende del af svømmeanalysen vil blive afrapporteret i et selvstændigt afsnit (del 3).

Tabel 4.3: Benyttelse af idrætsfaciliteter i primetime (kl. 17-20).

	Booking	Benyttelse	Fremmøde til bookede tider
Almindelig idrætshal	97	70	72
Gymnastiksale	78	51	66
Lethallen	100	98	98
Skøjtebaner	100	75	75
Svømmebassiner	89	81	91

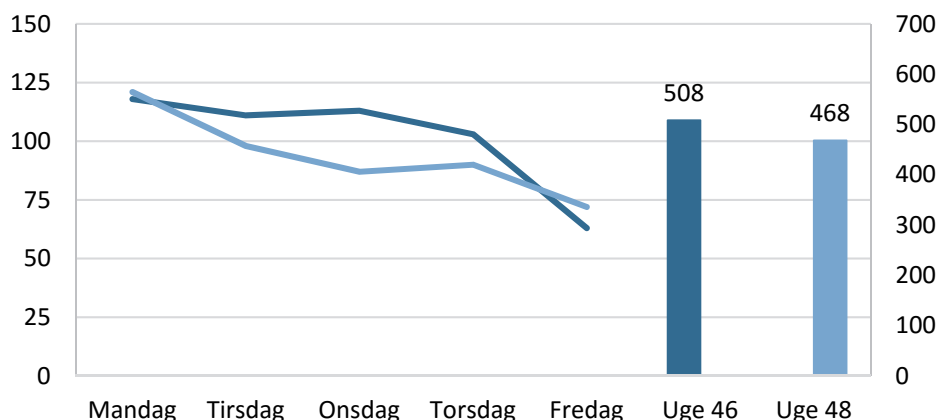
Tabellen viser booket tid, benyttelse og fremmøde til bookede tider i primetime (kl. 17-20) i uge 46 og 48.

Benyttelse på tværs af uger

Aktivitetsniveauet varierer for langt de fleste idrætsaktiviteter i løbet af året, og det er således et fåtal af aktiviteter, som har samme aktivitetsniveau hen over hele året. Denne del af analysen ser på, hvordan benyttelsen af de undersøgte faciliteter svinger mellem de to undersøgelsesuger. Selvom undersøgelsen er foretaget inden for et relativt kort tidsinterval, kan der være forskelle mellem aktivitetsniveauet i undersøgelsesugerne.

Figur 4.5 herunder viser antallet af registrerede aktiviteter i de to undersøgelser for de nitten almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen og to skøjtebaner. Den mørkeblå kurve viser antal aktiviteter i uge 46, mens den lyseblå viser antal aktiviteter i uge 48. Der er i uge 46 registreret 508 aktiviteter mod 468 i uge 48, hvilket er en forskel på 8 pct. Der er registreret en del flere aktiviteter fra tirsdag til torsdag i uge 46 end i uge 48. Forskellene i mellem ugerne skyldes dog primært, at der ikke er registreret i Over Jerstal Hallen og Marstrup Hallen i uge 48. Hvis man frasorterer registreringerne i de haller, er der registreret 4 pct. flere aktivitetsforløb i uge 48 (468) end 46 (450). I begge uger er der registreret flest aktivitetsforløb om mandagen og færrest om fredagen.

Figur 4.5: Registrerede aktiviteter på tværs af ugedage og undersøgelsesuger (antal)*.

Figuren viser antal aktivitetsforløb i de udvalgte faciliteter fordelt på hverdage fra kl. 8-22 og registreringsuger.

*NB. Der er foretaget færre registreringer i Over Jerstal Hallen og Marstrup Hallen i uge 48. Frasorteres man dem, er 4 pct. flere aktiviteter registreret i uge 48.

Benyttelse på tværs af ugedage

Som anskueliggjort ovenfor varierer benyttelsen af faciliteterne på tværs af hverdage. Det er vist mere detaljeret herunder fordelt på tidsrum.

Benyttelse i dagtimerne (kl. 8-16) på tværs af ugedage

Tabel 4.4 herunder viser benyttelsen i dagtimer i syv almindelige idrætshaller, Lethallen og to skøjtebaner tilknyttet Gram Fritidscenter, Haderslev Idrætscenter og Vojens Hallerne.

I dagtimerne er benyttelsen højest for de almindelige idrætshaller og ligger mellem 43 pct. (onsdage) og 54 pct. (tirsdage og fredage). Brugen af Lethallen toppe torsdag (42 pct.), mens der slet ikke er registreret aktivitet om fredagen. Omvendt er benyttelsen af skøjtebanerne højest om fredagen (27 pct.), hvor det primært er skoler og foreninger, som er brugere.

Tabel 4.4: Benyttelse af faciliteter i dagtimerne (kl. 8-16) (pct.).

	Mandage	Tirsdage	Onsdage	Torsdage	Fredage
Almindelige idrætshaller	45	54	43	45	54
Lethallen	23	19	36	42	0 ³⁸
Skøjtebaner	15	8	8	16	27

Tabellen viser benyttelse på tværs af ugedage på hverdage i uge 46 og 48 (kl. 8-16) i syv almindelige idrætshaller, Lethallen og to skøjtebaner knyttet til Gram Fritidscenter, Haderslev Idrætscenter og Vojens Hallerne.

Benyttelse i aften timerne (kl. 16-22) på tværs af ugedage

Tabel 4.5 nedenfor viser benyttelse fra mandag til fredag i aften timerne (kl. 16-22) i 19 almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen og to skøjtebaner.

³⁸ Idrætsakademiet og SønderjyskE havde aflyst træning.

Lethallen har den mest stabile benyttelse henover ugen. Den er højest på onsdage (90 pct.) og lavest på mandage (79 pct.). Benyttelsen er også nogenlunde stabil for skøjtebaner og over 70 pct. alle dage i ugen. For almindelige idrætshaller og gymnastiksale er benyttelsen markant lavere om fredagen end de resterende hverdage.

Tabel 4.5: Benyttelse af faciliteter i aften timerne (kl. 16-22) (pct.).

	Mandage	Tirsdage	Onsdage	Torsdage	Fredage
Almindelige idrætshaller	76	66	66	53	37
Gymnastiksale	49	52	44	51	10
Lethallen	79	88	90	83	83
Skøjtebaner	80	70	80	84	73

Tabellen viser benyttelse på tværs af ugedage på hverdage i uge 46 og 48 (kl. 16-22) for udvalgte idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune.

Benyttelse i primetime (kl. 17-20) på tværs af ugedage

Tabel 4.6 nedenfor viser benyttelsen i primetime fordelt på ugedage. Lethallen er næsten fuldt benyttet i tidsrummet kl. 17-20 på alle hverdage. På de fleste hverdage er benyttelsen højere i primetime end i aften timerne generelt. Dette gælder dog ikke for skøjtebaner på onsdage, torsdage og fredage og for gymnastiksale på fredage.

Tabel 4.6: Benyttelse af faciliteter i primetime (kl. 17-20) (pct.).

	Mandage	Tirsdage	Onsdage	Torsdage	Fredage
Almindelige idrætshaller	86	80	75	63	44
Gymnastiksale	59	63	77	53	7
Lethallen	100	92	96	100	100
Skøjtebaner	83	83	73	77	56

Tabellen viser benyttelse på tværs af ugedage på hverdage i uge 46 og 48 (kl. 17-20) for udvalgte idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune.

Forskelle på tværs af lokalområder

For at kunne sammenligne efterspørgslen og benyttelsen på tværs af lokalområder i kommunen er almindelige idrætshaller blevet inddelt efter deres placering i de fem lokalområder. Den følgende analyse vil kun beskæftige sig med forskellene mellem lokalområderne i fritidsbrugernes tidsrum fra kl. 16-22, da det er dette tidsrum, hvor efterspørgslen er størst.

I Haderslev er tre af de almindelige idrætshaller, som indgår i analysen, tilknyttet Haderslev Idrætscenter, mens fire af analysens haller ikke er tilknyttet et idrætscenter. For både Vojens og Gram indgår to almindelige idrætshaller, som er en del af de respektive idrætscentre i lokalområderne. I Haderslev Opland Øst (tre almindelige idrætshaller) og Vest (fem almindelige idrætshaller) ligger ikke i et idrætscenter.

De idrætshaller, som ikke er tilknyttet et idrætscenter, ligger med relativ stor geografisk spredning, med undtagelse af Haderslev Hallen og Favrdal Hallen, som ligger i en gåafstand af henholdsvis én og to kilometer til Haderslev Idrætscenter i Haderslev.

Figur 4.6 herunder viser booking og benyttelse i almindelige idrætshaller, som henholdsvis er tilknyttet og ikke er tilknyttet et idrætscenter, fordelt på de fem lokalområder.

De mørkeblå søjler viser benyttelsen i aftentimerne (kl. 16-22). Benyttelsesprocenten er beregnet som antallet af aktivitetstimer (dvs. timer med mindst én aktiv i faciliteten) delt med antallet af timer i tidsrummet. For tidsrummet fra kl. 16-22 er der potentielt mulighed for seks timers aktivitet i hver hal.

Overordnet ligger benyttelsen i de almindelige haller, som er tilknyttet et idrætscenter, på 66 pct., mens den er 55 pct. for almindelige haller, som ikke er tilknyttet et idrætscenter.

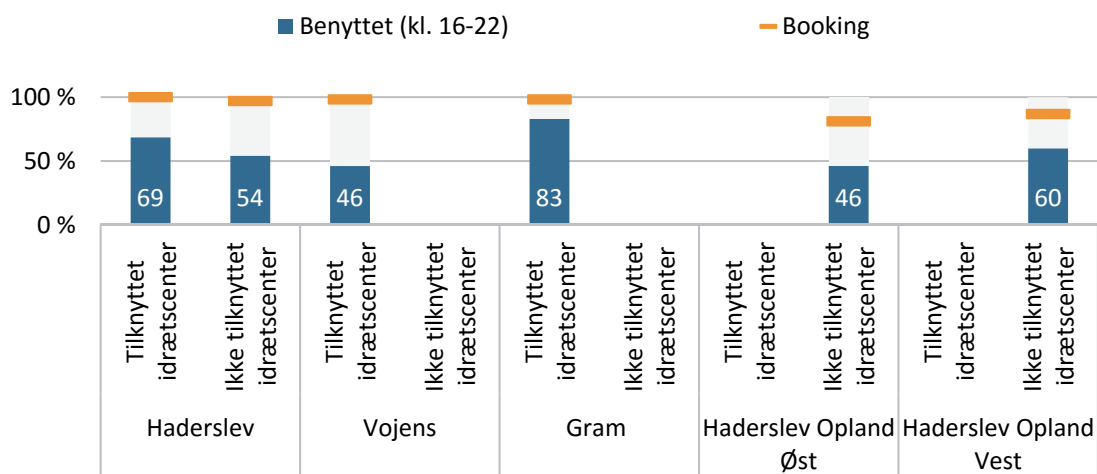
Haderslev er det eneste lokalområde, hvor der både indgår almindelige idrætshaller, som er tilknyttet og ikke er tilknyttet et idrætscenter. Her er benyttelsen mærkbart højere i de almindelige idrætshaller, som ligger i Haderslev Idrætscenter (69 pct.), end den er i de øvrige fire almindelige idrætshaller (54 pct.).

Der er stor forskel på benyttelsen af de almindelige idrætshaller i lokalområderne Vojens (46 pct.) og Gram (83 pct.). Man må dog også tage højde for, at der i Vojens ligger en del flere idrætsfaciliteter end i Gram, som borgerne ligeledes kan benytte sig af.

I Haderslev Opland Vest ligger benyttelsen i de almindelige idrætshaller på 60 pct., mens den ligger på 46 pct. Haderslev Opland Øst.

De orange bjælker (figur 4.6) viser bookingen i de fem lokalområder. Faciliteterne er fuldt eller tæt på fuldt bookede i Haderslev (100 pct. og 97 pct.), Vojens (98 pct.) og Gram (98 pct.), mens henholdsvis 81 og 87 pct. er booket i Haderslev Opland Øst og Vest. Fælles for de fem lokalområder er, at der er en betydelig del af den bookede kapacitet, som ikke benyttes.

Figur 4.6: Forskelle i benyttelse af almindelige idrætshaller på tværs af lokalområder.

Figuren viser benyttelse på tværs af lokalområder i almindelige idrætshaller, der henholdsvis er og ikke er tilknyttet et idrætscenter.

Flere faktorer kan tænkes at spille ind på benyttelsen af faciliteter. Det gælder blandt andet antallet af potentielle brugere inden for et geografisk afgrænset område. En hypotese er, at jo mindre udbuddet af faciliteter er pr. borger (eller jo flere borgere pr. facilitet), desto højere er benyttelsen af de enkelte faciliteter.

Kigger man udelukkende på benyttelsen af almindelige idrætshaller i de enkelte lokalområder, er det dog umiddelbart ikke en hypotese, som kan bekræftes. I Haderslev er der flest borgere om at dele de almindelige idrætshaller (2.817 pr. hal), men alligevel er benyttelsen (60 pct.) lavere end i Gram (83 pct.) og på samme niveau som i Haderslev Opland Vest (60 pct.), der har henholdsvis 2.325 og 1.862 borgere pr. hal (se appendiks 4, tabel 15). Her skal man dog tage højde for, at den geografiske placering af faciliteterne og demografien i lokalområderne kan spille ind. Der skal her tages højde for, at ikke alle Haderslev Kommunes idrætsfaciliteter indgår i analysen.

Benyttelse af specifikke faciliteter

I tillæg til den mere generelle benyttelse i Haderslev Kommune er det også interessant at se på efterspørgslen og benyttelsen af hver enkelt facilitet. Analyserne er her delt op i dagtimer, aftentimer og primetime.

Når man sammenligner benyttelsen i specifikke faciliteter, skal man jævnfør ovenstående være opmærksom på, at forskellige forhold gør sig gældende. Uanset forskelle er det dog interessant at se på forholdet mellem efterspørgsel og reel benyttelse, da ubenyttede bookede tider potentielt blokerer for at andre kan benytte faciliteterne.

Efterspørgsel og benyttelse i dagtimerne (kl. 8-16)

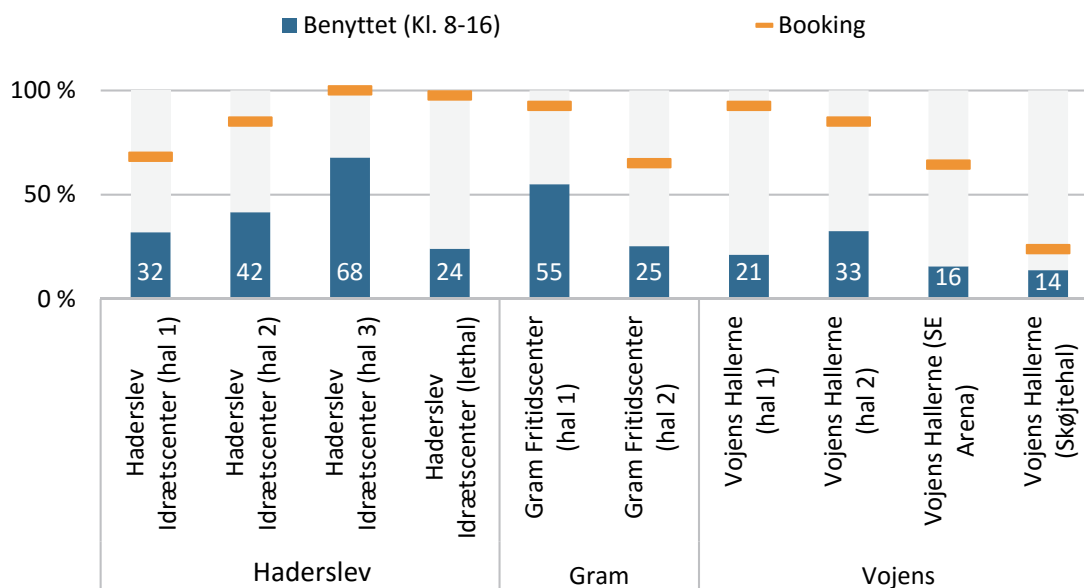
I figur 4.7 nedenfor er vist booking og benyttelse af de syv almindelige idrætshaller, Lethallen og to skøjtebaner tilknyttet Gram Fritidscenter, Haderslev Idrætscenter og Vojens Hallerne i dagtimerne.

De mørkeblå søjler viser den specifikke benyttelse af faciliteterne i dagtimerne. Forskelle i benyttelse over de to uger fremgår af appendiks 4, tabel 16.

Som det fremgår af figuren, er Haderslev Idrætscenter (hal 3) (68 pct.) den almindelige idrætshal med højest benyttelse, mens Vojens Hallerne (hal 1) (21 pct.) har den laveste benyttelse i dagtimerne. Lethallen (24 pct.) og de to skøjtebaner (16 og 14 pct.) har ligeledes en lav benyttelse i dagtimerne.

De orange bjælker i figuren angiver de specifikke bookninger i tidsrummene. Som det fremgår, er der en stor del af de bookede tider, som ikke benyttes og meget overskydende kapacitet.

Figur 4.7: Benyttelse af almindelige idrætshaller, Lethallen og skøjtebaner i dagtimerne (kl. 8-16).

Figuren viser booket tid og benyttelse af syv almindelige idrætshaller, Lethallen og to skøjtebaner (kl. 8-16).

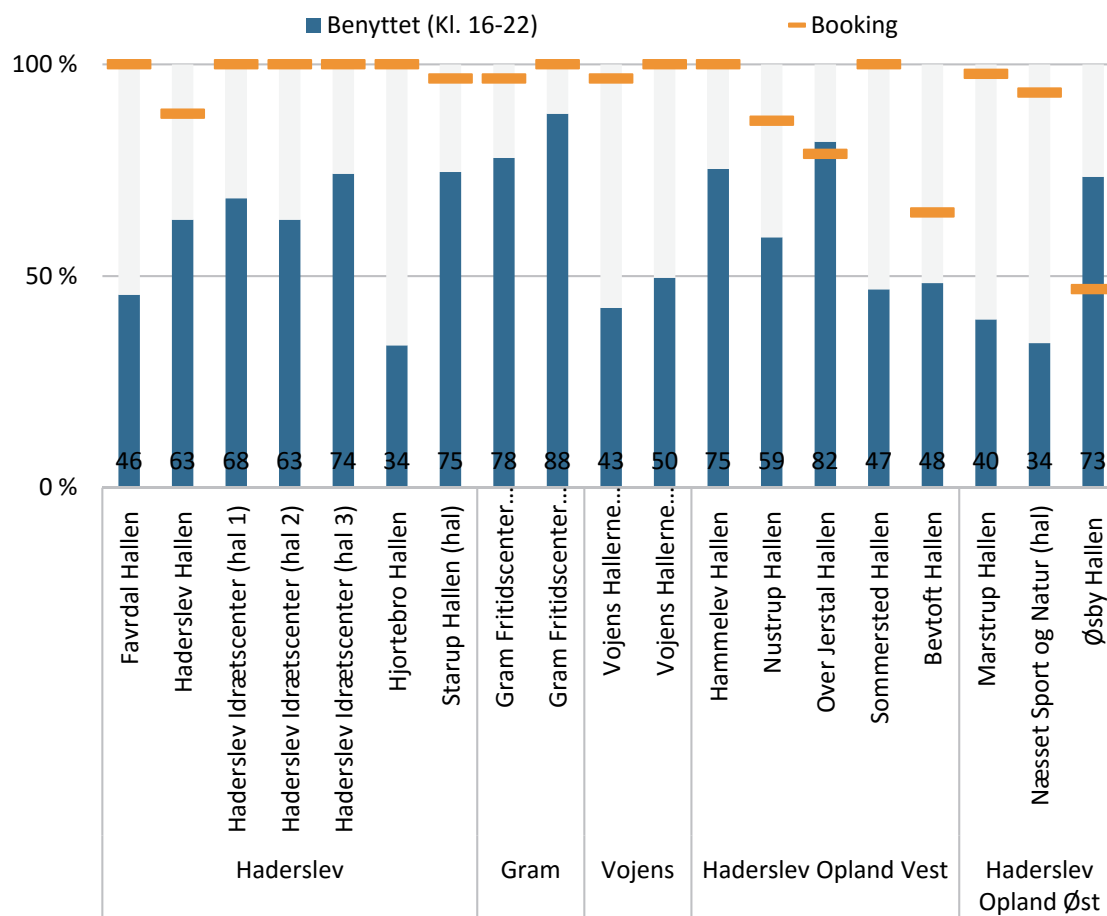
Efterspørgsel og benyttelse af almindelige idrætshaller i aftentimerne (kl. 16-22)

Figur 4.8 herunder viser efterspørgsel og benyttelse i aftentimerne, hvor der er registreret aktivitet i 19 almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen og på to skøjtebaner.

De fleste haller er fuldt eller tæt på fuldt bookede i dette tidsrum. Gram Fritidscenter (hal 2) er den mest benyttede (88 pct.), mens Hjortebro Hallen og Næset Sport og Natur (hal) (34 pct.) har den laveste benyttelse. Det fremgår, at der er store forskelle på benyttelsen af de individuelle faciliteter i lokalområderne. Forskelle i benyttelse over de to uger fremgår af appendiks 4, tabel 17.

Der er en del ubenyttede bookinger i de fleste haller. Dog er der registreret mere aktivitet, end der er bookinger i Over Jerstal Hallen og Øsby Hallen, som har henholdsvis den næsthøjeste syvendehøjeste benyttelse. Det skyldes, at der har været aktiviteter i tidsrum, der ikke har været booket, eller at brugere har brugt længere tid i faciliteterne, end de har booket.

Figur 4.8: Benyttelse af almindelige idrætshaller i aftentimerne.

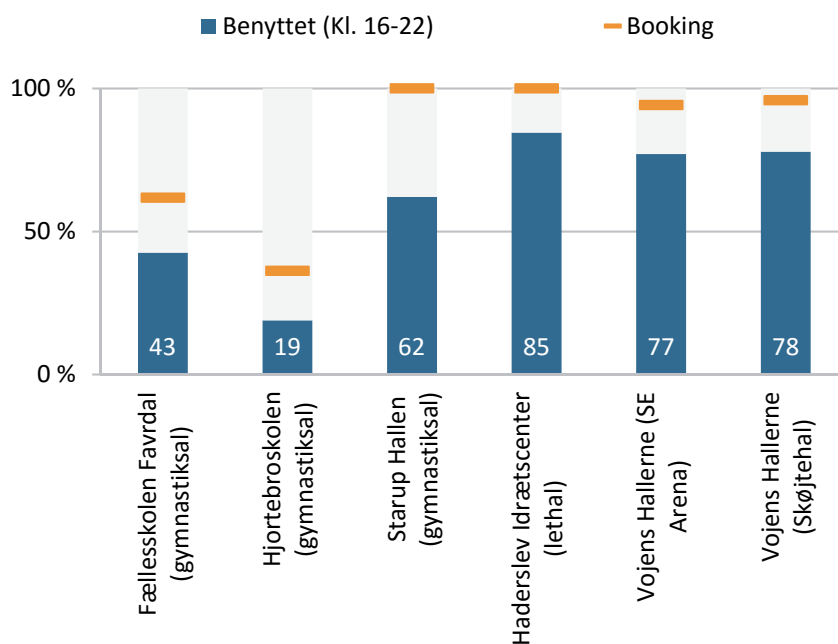
Figuren viser booket tid og benyttelse for almindelige idrætshaller i aftentimerne (kl. 16-22).

Efterspørgsel og benyttelse af gymnastiksale, Lethallen og skøjtebaner i aftentimerne (kl. 16-22)

Figur 4.9 nedenfor viser booking og benyttelse af gymnastiksale, Lethallen og skøjtebaner i aftentimerne.

Starup gymnastiksal har den højeste benyttelse (62 pct.) for gymnastiksale, mens Hjortebro skolen (gymnastiksal) har den laveste (19 pct.). For alle tre gymnastiksale er efterspørgslen noget højere end den reelle benyttelse. Brugen af Lethallen og skøjtebanerne er noget højere end gymnastiksalene, men har også ubenyttede bookinger. Forskelle i benyttelse over de to uger fremgår af appendiks 4, tabel 17.

Figur 4.9: Benyttelse af gymnastiksale, Lethallen og skøjtebaner i aftentimerne.

Figuren viser booket tid og benyttelse for gymnastiksale, Lethallen og skøjtebaner i aftentimerne (kl. 16-22).

For en oversigt over bookinger, benyttelse og fremmøde til/brug af bookede tider i alle faciliteterne i primetime (kl. 17-20) se appendiks 4, tabel 18.

Flest svarer, at de afmelder tider, de ikke har brug for

Brugerne af faciliteterne er blevet spurgt, hvad de gør, hvis de ikke får brug for de tider, de har fået tildelt i forbindelse med brugerundersøgelsen, som er afrapporteret i delanalyse 8. I forhold til kapacitetsanalysen er det interessant, at knap en tredjedel (30 pct.) af brugerne svarer, at de afmelder deres tider, mens 23 pct. angiver at benytte alle deres tildelte tider. Hele 22 pct. angiver, at de slet ikke foretager sig noget.

Der er stor forskel på svarene i forhold til type af bruger. Flest folkeskoler (50 pct.) og SFO'er (35 pct.) og andre institutioner (60 pct.) angiver, at de ikke foretager sig noget, hvis de ikke skal bruge deres tider. Det kan være med til at forklare den lave benyttelse i forhold til efterspørgslen i dagtimerne, hvor denne type brugere typisk har tider.

43 pct. af idrætsforeningerne angiver, at de benytter alle deres tildelte tider, mens 30 pct. angiver, at de afmelder tider, hvis de alligevel ikke skal bruge den. Det er i modstrid med, at der faktisk er en del uudnyttet kapacitet i mange af faciliteterne i aftentimerne, hvor foreningerne dominerer faciliteterne.

Ligeledes er der markant forskel på svarene i forhold til de forskellige facilitetstyper. I de almindelige idrætshaller er der kun 12 pct., der angiver, at de ikke foretager sig noget, hvis de ikke skal bruge tiden. Omvendt er det hele 67 pct. i gymnastiksale, der angiver det. I forhold til kunstgræsbaner angiver 64 pct., at de afmelder tiden, mens 18 pct. svarer, at de ikke foretager sig noget.

Sammenligning med andre kommuner

Da der især er stor efterspørgsel er i aftentimerne, er det interessant at sammenligne kapacitetsbenyttelsen med andre kommuner. Da der i de almindelige idrætshaller er en stor del af den bookede kapacitet, som ikke benyttes, er det primært interessant at fokusere på denne facilitetstype.

Figur 4.10 herunder har til formål at sammenligne benyttelsen af almindelige idrætshaller i aftentimerne (kl. 16-22) og i primetime (kl. 17-20) i Haderslev Kommune med Halsnæs, Varde og Frederikssund Kommuner. Her skal det igen tages i betragtning, at det ikke er alle almindelige idrætshaller, som indgår i analysen af Haderslev Kommune. Omvendt inddrager de tre andre kommuneanalyse samtlige af kommunernes almindelige idrætshaller, som står til rådighed for og benyttes af fritidsbrugere.

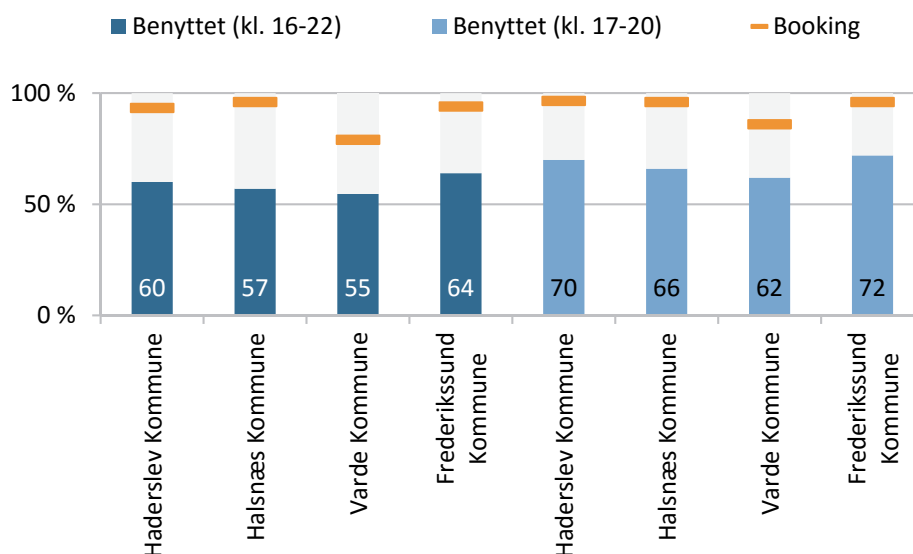
Det fremgår, at benyttelsen af almindelige idrætshaller i aftentimer generelt (de mørkeblå søjler) er på 60 pct. i Haderslev Kommune, hvilket ligger en smule højere end Halsnæs (57 pct.) og Varde Kommuner (55 pct.) og lidt lavere end Frederikssund Kommune (64 pct.).

Kigger man på fremmøde til/brug af bookede tider (benyttelse divideret med booking) ligger Haderslev Kommune (65 pct.) højere end Halsnæs Kommune (59 pct.) og lavere end Frederikssund (68 pct.) og Varde Kommuner (70 pct.).

I primetime (de lyseblå søjler) stiger benyttelsen i alle kommuner. Haderslev Kommune ligger her med 70 pct. benyttelse, hvilket igen er højere end Halsnæs (66 pct.) og Varde (62 pct.) Kommuner, men lidt lavere end Frederikssund Kommune (72 pct.).

I dette tidsrum (kl. 17-20) stiger andelen af bookinger ligeledes i kommunerne. I primetime er fremmøde til/brug af bookede tider i Haderslev Kommune (72 pct.) på niveau med Varde Kommune (72 pct.), men højere end Halsnæs Kommune (69 pct.) og lavere end Frederikssund Kommune (75 pct.).

Figur 4.10: Benyttelse af almindelige idrætshaller på tværs af kommuner i aften timerne og primetime.

Figuren viser booket tid og benyttelse af almindelige idrætshaller i fire kommuner i henholdsvis aften timerne (kl. 16-22) og primetime (kl. 17-20).

Samlet set er billedet, at Haderslev Kommune trods en generelt god facilitetsdækning har en højere benyttelse af de udvalgte almindelige idrætshaller end Halsnæs og Varde Kommuner. Benyttelsen er dog lidt lavere, end den er for Frederikssund Kommune. Fælles for alle fire kommuner er, at den reelle benyttelse ligger et stykke under den faktiske efterspørgsel. I udnyttelsen af de tildelte tider, i form af fremmøde til/brug af bookede tider, ligger Haderslev Kommune kun højere end Halsnæs Kommune.

Kigger man på andre kommuner, hvor Idan/CISC har benyttet samme metode som i denne undersøgelse, finder man relativt store forskelle i benyttelsen af almindelige idrætshaller i tidsrummet fra kl. 16-22. Eksempelvis har Haderslev Kommune en forholdsvis lav benyttelse sammenlignet med Ballerup (72 pct.) (Forsberg et al., 2015b), Ringsted (71 pct.) (Forsberg et al., 2016b) og Gladsaxe (79 pct.) (Pilgaard et al., 2015b) Kommuner. En række forskellige faktorer kan influere på forskellene som eksempelvis antallet af borgere i forhold til antallet af idrætsfaciliteter, distancen til faciliteterne og faciliteternes karakteristika såsom type og stand. Ligeledes er det nærliggende, at idrætstilbuddene i kommunen kan spille ind. Selvom Haderslev Kommune ligger i den lave ende i forhold til benyttelse, gælder udfordringerne i forhold til at skabe bedre benyttelse af bookede tider altså også for andre kommuner.

Arealbenyttelse

Et andet mål for udnyttelse, er det benyttede areal i faciliteterne til aktiviteterne. Udøvelsen af nogle aktiviteter kræver, at man benytter hele faciliteten, mens andre aktiviteter kræver mindre plads.

Brugerne af faciliteterne er blevet spurgt til, hvor stor en del af det samlede areal i en facilitet, de ideelt set skal bruge for at afholde aktiviteten. Ligeledes er de blevet spurgt om, hvor stor en del der er nødvendig for at kunne dyrke aktiviteten.

For almindelige idrætshaller ønsker 78 pct. af brugerne at benytte hele halarealet, når de dyrker aktiviteter, mens lidt færre (73 pct.) mener, at hele arealet er nødvendigt for at dyrke aktiviteten. Registreringer for de to undersøgelsesuger viste, at der reelt blev benyttet to tredjedele (66 pct.) af det samlede areal. Her er der altså et mindre gab i forhold til, hvad brugerne rent faktisk bruger til at udføre deres aktivitet, og det areal, de ønsker eller synes er nødvendigt.

For Lethallen er der lidt færre, som ønsker (71 pct.) eller mener at have behov for hele arealet (65 pct.). Reelt er den faktiske brug ligesom for de almindelige idrætshaller en smule lavere (60 pct.). Der er dog en nogenlunde overensstemmelse mellem behov og brug.

For gymnastiksale og skøjtebaner mener langt størstedelen af brugerne at have behov for hele arealet, hvilket i høj grad stemmer overens med den faktiske brug i registreringsugerne. For en oversigt se appendiks 4, tabel 19.

Antal af brugere af faciliteter

Fra primært at se på, om der er aktivitet i en facilitet eller ej (dvs. mindst én aktiv person), er fokus i dette afsnit på at beskrive indholdet i de afholdte aktivitetsforløb med afsæt i antal aktive, arrangørtype, alder, køn, og hvilke aktiviteter der afholdes.

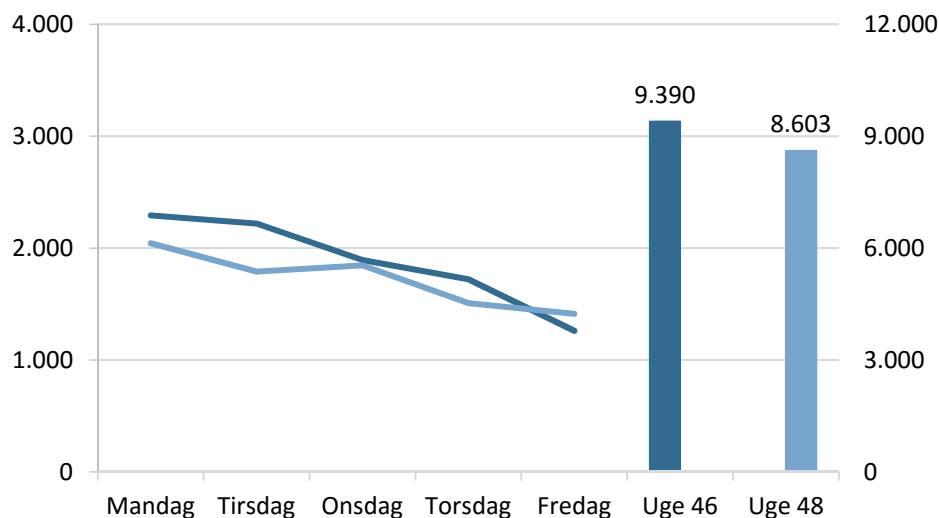
Antal aktive i undersøgelsesugerne

Der er i de to uger registreret i alt 17.993 aktive fordelt på de 19 almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen og to skøjtebaner i tidsrummet fra kl. 8-22 på hverdage.

Antallet af deltagere i de registrerede aktivitetsforløb spænder mellem 1 og 190. I gennemsnit har der været 18,6 deltagere pr. forløb; 17,5 i de almindelige idrætshaller, 20,6 i de mindre haller/gymnastiksale, 29,6 i Lethallen og 18,1 på skøjtebanerne.

Figur 4.11 herunder viser antallet af aktive deltagere på hverdage samt i registreringsugerne samlet set. Ligesom for antallet af aktiviteter, er der forskel på antal deltagere i de to uger med 8 pct. flere aktive registreret i uge 46 end i 48. Det skyldes primært, at der er flere registreringstimer i de almindelige idrætshaller i uge 46 end 48 (herunder de manglende registreringer i Over Jerstal Hallen og Marstrup Hallen i uge 48). Kigger man udelukkende på de tre andre facilitetstyper, er der lige mange aktive i de to uger. Antal aktive på tværs af hverdage følger nogenlunde samme mønster som antal aktivitetsforløb med flest aktive om mandagen og færrest om fredagen.

Figur 4.11: Aktivitetsniveauet på tværs af ugedage og undersøgelsesuger (antal).

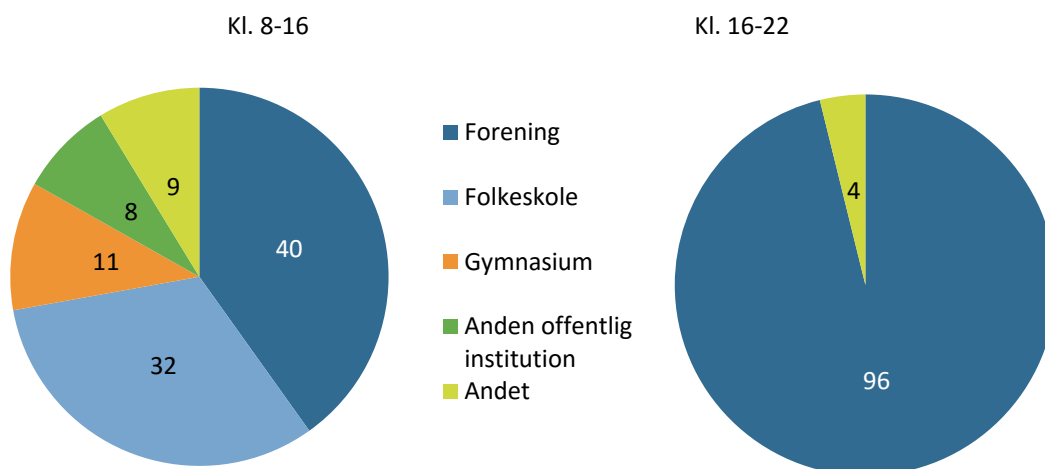

Figuren viser antal aktive i de fire facilitetstyper fordelt på hverdage fra kl. 8-22 og registreringsuger.

Aktiviteter fordelt på arrangørtyper

Det er interessant at vide mere om, hvem der er de primære brugere af faciliteterne i henholdsvis dag- og aftentimerne. I figur 4.12 herunder fremgår andelen af forskellige brugere i henholdsvis dag- og aftentimerne via en opgørelse, som er baseret på, hvem arrangøren af de enkelte aktiviteter er. I dagtimerne er der mange forskellige brugere, der arrangerer aktiviteter, men flest aktivitetsforløb er arrangeret af folkeskoler (32 pct.) og foreninger (40 pct.). Til gengæld er det stort set udelukkende foreninger, der står for aktiviteter (96 pct.) i aftentimerne.

Figur 4.12: Benyttelse af idrætsfaciliteter i dag- og aftentimer (pct.).

Figuren viser andelen af registrerede aktiviteter i dag- og aftentimerne i uge 46 og 48.

Alders- og kønsfordeling i dagtimerne (kl. 8-16)

Mens der i aftentimerne altså primært er foreningsaktivitet, er aktiviteten i dagtimerne i højere grad opdelt på forskellige arrangørtyper. Her er der mindre forskelle i forhold til alders- og kønsfordeling. Fra kl. 8-16 er langt størstedelen af de aktiviteter, som er arrangeret af folkeskoler med deltagere fra 7-15 år (91 pct.). Omvendt er der flest foreningsaktiviteter i dette tidsrum med 60 år+ (46 pct.).

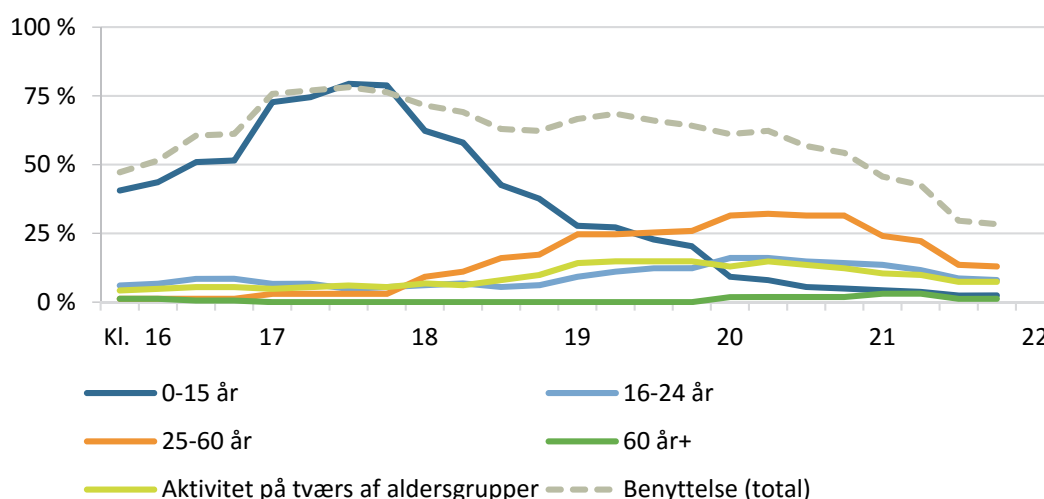
I dagtimerne er det drengene/mændene, som dominerer foreningsaktiviteterne. Således er 43 pct. af aktiviteterne kun primært med drenge/ mænd, mens 25 pct. primært er med piger/kvinder. 32 pct. er med cirka lige mange af hver.

Aktiviteter i folkeskoleregi er mere ligeligt fordelt rent kønsmæssigt. Således er 61 pct. med cirka halvt af hvert køn, mens der er flere aktiviteter domineret af drenge (25 pct.) end af piger (14 pct.).

Børn og unge teenagere i overtal i de almindelige idrætshaller fra kl. 16-22

Figur 4.13 herunder viser andelen af aktivitetsforløb i haller time for time fordelt på aldersgrupper. Den grå stiplede linje viser den samlede benyttelse af haller. Som det fremgår, er antallet af aktiviteter med 0-15-årige højere end benyttelsen i tidsrummet kl. 17.30-18. Det skyldes, at benyttelse er opgjort som værende benyttet eller ikke benyttet og ikke tager hensyn til, at der kan foregå flere aktiviteter sideløbende. At aktiviteterne overstiger benyttelsen, er altså et udtryk for, at der foregår aktiviteter samtidig. Indtil kl. 19 dominerer 0-15-årige aktiviteterne i de almindelige idrætshaller, hvorefter andre aldersgrupper tager over.

Figur 4.13: Aktiviteter i almindelige idrætshaller fordelt på alder (kl. 16-22).

Figuren viser andele af aktiviteter i almindelige idrætshaller fordelt på alder time for time i aftentimerne (kl. 16-22).

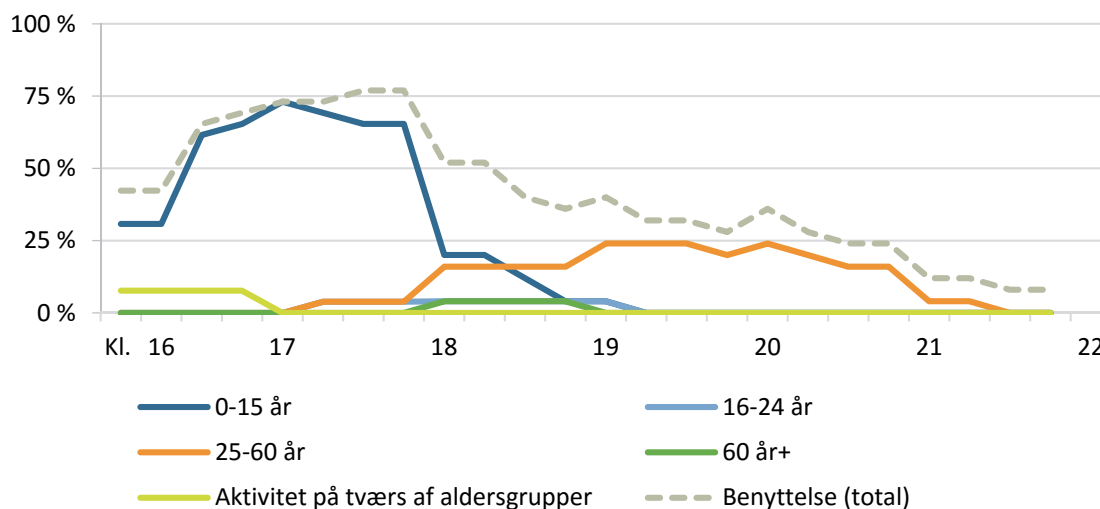
Kigger man på tværs af alle 19 almindelige idrætshaller i aftentimerne (kl. 16-22), udgør børn og unge fra 0-15 år (primært 7-15 år) næsten halvdelen af brugerne (47 pct.), mens 16-24-årige (13 pct.) er den næststørste gruppe. 13 pct. af aktiviteterne sker på tværs af aldersgrupper. Der er registreret meget lidt aktivitet med 60 år+ (1 pct.). Der er mere aktivitet med primært mænd (50 pct.) end med primært kvinder (27 pct.).

Da folkepensionister er mere fleksible end børn, der går i skole, og voksne, som går på arbejde, giver det umiddelbart god mening at tildele dem tider i dagtimerne, hvor presset på almindelige idrætshaller er noget mindre end i aftentimerne. Det er desuden også i dagtimerne, at de ældre helst vil dyrke idræt og motion (se figur 6.4, delanalyse 6) (Toft, 2013). Registreringerne i uge 46 og 48 indikerer, at Haderslev Kommune har det in mente i tildelingen af tider.

Også dominans af de 0-15-årige i kommunens gymnastiksale

Figur 4.14 herunder viser andelen af aktivitetsforløb i gymnastiksale time for time fordelt på aldersgrupper. Her ligner billedet i høj grad det, man ser for almindelige idrætshaller, hvor de unge dominerer aktiviteterne i de sene eftermiddags-/tidlige aftentimer. Fra kl. 18 begynder andre aldersgrupper (primært 25-60-årige) at få tider.

Figur 4.14: Aktiviteter i gymnastiksale fordelt på alder (kl. 16-22).

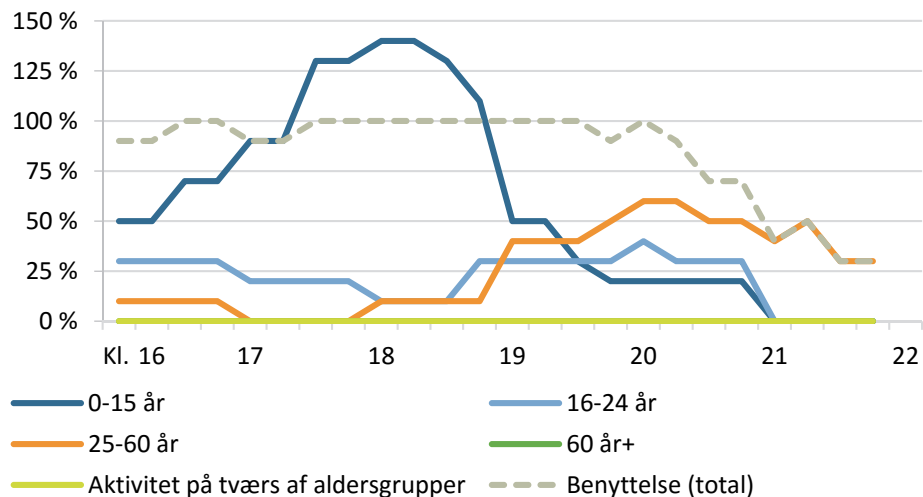
Figuren viser andele af aktiviteter i gymnastiksale fordelt på alder time for time i aftentimerne (kl. 16-22).

Mindre idrætshaller/gymnastiksale er ligeledes domineret af børn og unge under 16 år (63 pct.), men modsat de almindelige idrætshaller, er det især de 0-6-årige, som her får tider (39 pct.). Omvendt fra idrætshallerne er der også flere aktiviteter med primært kvinder (48 pct.).

Unge drenge og mænd dominerer i Lethallen og på skøjtebanerne (kl. 16-22)

Figur 4.15 herunder viser andelen af aktivitetsforløb i Lethallen time for time fordelt på aldersgrupper. Her er der især mange aktiviteter fra kl. 17.30-19. I det tidsrum er der et overtal af drenge under 16 år. Efter kl. 19.30 er der flest aktiviteter med 16-24-årige og 25-60-årige. Også her har der været en del aktiviteter sideløbende, hvorfor aktiviteterne overstiger benyttelsen.

Figur 4.15: Aktiviteter i Lethallen fordelt på alder (kl. 16-22).

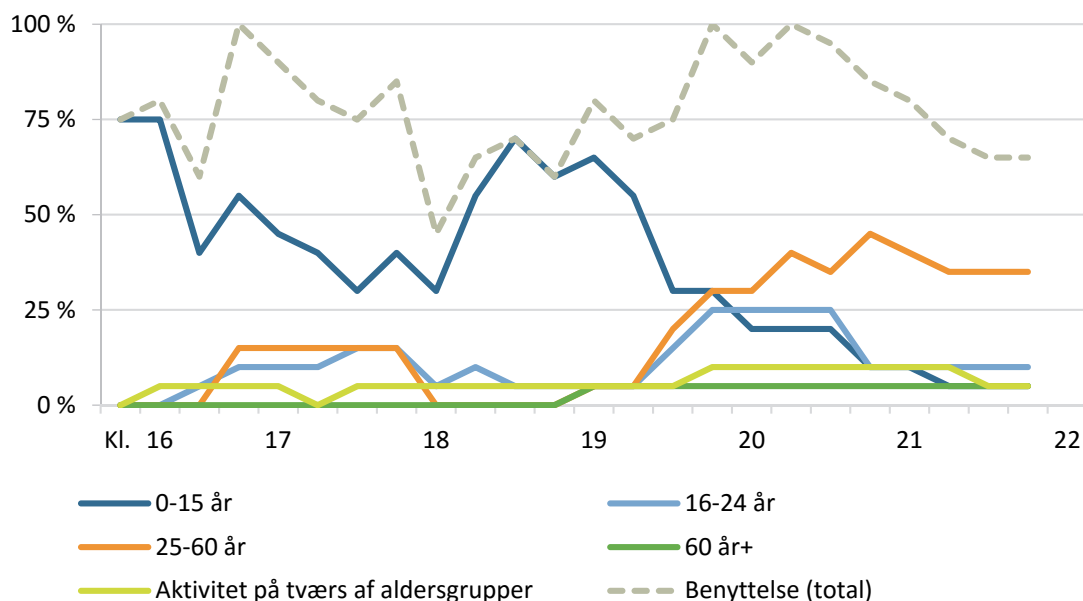
Figuren viser andele af aktiviteter i Lethallen fordelt på alder time for time i aften timerne (kl. 16-22).

Lidt over halvdelen af aktiviteterne i Lethallen i aften timerne er med 7-15-årige (52 pct.), og hele 80 pct. er kun med mænd.

Drenge på skøjtebanerne (kl. 16-22)

Også på de to skøjtebaner, er det de unge drenge, som dominerer indtil kl. 19.30 (se figur 4.16 herunder). Fra kl. 17 begynder en del i de voksne aldersgrupper at få tider – særligt de 25-60-årige.

Figur 4.16: Aktiviteter på skøjtebanerne fordelt på alder (kl. 16-22).

Figuren viser andele af aktiviteter på skøjtebanerne fordelt på alder time for time i aftentimerne (kl. 16-22).

Størstedelen af aktiviteterne på skøjtebanerne i aftentimerne er med 7-15-årige (56 pct.) og 25-39-årige (21 pct.), og 83 pct. er primært med mænd.

Flest aktivitetsforløb med badminton

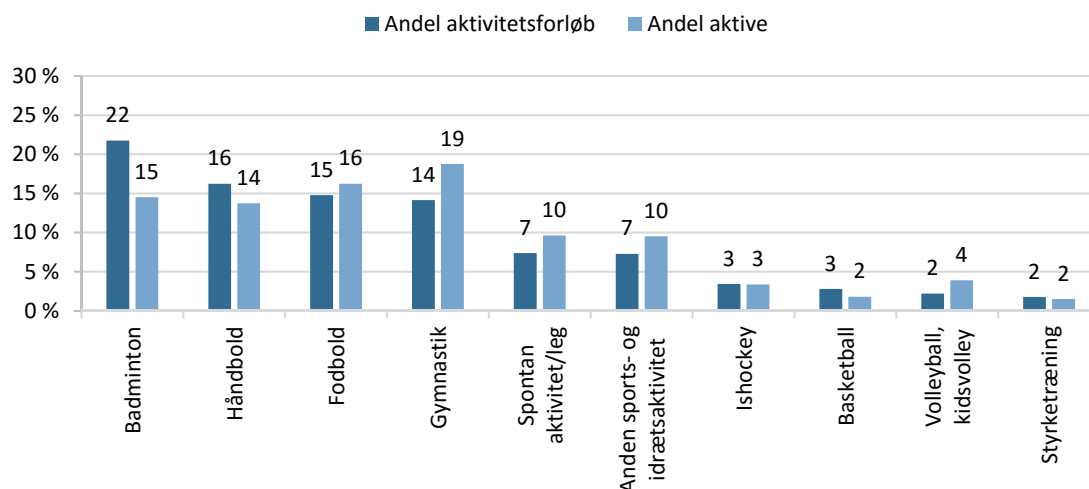
Registranterne blev bedt om at registrere, hvilke aktiviteter der blev udført i faciliteterne. Aktiviteterne i figur 4.17 udgør top-10 af afholdte aktiviteter, som tilsammen tegner sig for 92 pct. af alle forløb, der er foregået i registreringsugerne. Mere end hvert femte forløb, der er registreret, har været badminton (22 pct.), mens håndbold (16 pct.), fodbold (15 pct.) og gymnastik (14 pct.) kommer ind som nummer to, tre og fire.

Det er ligeledes muligt at se på, hvor mange aktive der har været i de enkelte aktivitetsforløb, og på den måde få et billede af, hvorledes antallet af forløb hænger sammen med antallet af deltagere. En sådan sammenligning viser figur 4.17 herunder.

Den samlede andel af aktivitetsforløb og den samlede andel af deltagere stemmer nogenlunde overens i håndbold og fodbold. Der er imidlertid en del færre aktive i badmintonforløb, mens der er flere aktive pr. aktivitet i gymnastikforløb.

Den gennemsnitlige andel af aktive er således også et mål for udnyttelse af faciliteter, som her ikke sigter på, om der er aktivitet eller ej, men hvor mange deltagere de forskellige typer idrætsgrene har.

Figur 4.17: Den samlede andel af aktive og aktivitetsforløb i Haderslev Kommune.

Figuren viser andel aktivitetsforløb og andel aktive inden for de ti største aktiviteter i uge 46 og 48.

Efterspørgsel og benyttelse af 25 m bassiner i Haderslev Kommune

Dette afsnit fokuserer på 25 meter bassiner i Haderslev Kommune, der findes i Haderslev Svømmehal beliggende ved Haderslev Hallen, Vojens Svømmehal beliggende ved Vojens Hallerne og svømmebassinet på Hjortebro skolen. Afsnittet vil på linje med de tidligere indledningsvist beskrive fordelingen af tider i de tre bassiner (i forrige afsnit blev det gennemgået, hvordan tider fordeles) og efterfølgende benyttelsen heraf i henholdsvis dag- (kl. 8-16) og i aften timer (kl. 16-22), herunder primetime (kl. 17-20)³⁹. Man skal være opmærksom på, at der kan være mærkbar forskel på aktiviteten i hverdage og weekender. Fokus i denne rapport er dog på hverdagsbrug. Derfor er der ikke foretaget registreringer i weekender.

Efterspørgsel

Figur 4.18 herunder viser andelen af bookede tider fordelt på arrangører i de tre 25 meter bassiner i henholdsvis dag- (kl. 8-16) og aften timerne (kl. 16-22). Haderslev Svømmehal og Vojens Svømmehal har offentlig åbningstid, hvor privatpersoner kan benytte faciliteterne ved at købe sig adgang. Altså er det i princippet alle, som kan få adgang til svømmebassiner.

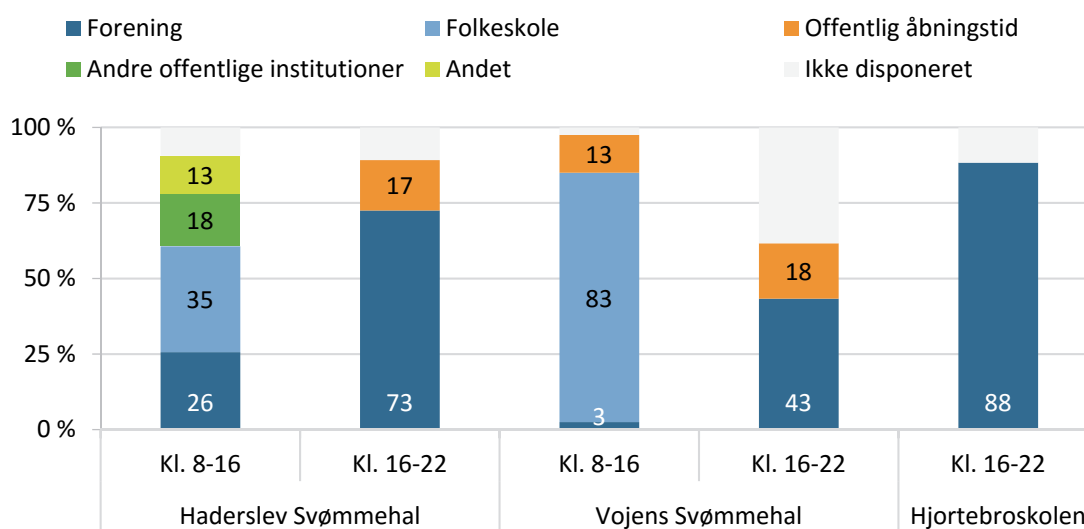
I dagtimerne er 25 meter bassinet i både Haderslev Svømmehal (91 pct.) og i Vojens Svømmehal (98 pct.) tæt på fuldt bookede. Mens folkeskoler står for langt størstedelen af bookede tider i Vojens Svømmehal (83 pct.), er der større opdeling i Haderslev Svømmehal, hvor skoler til sammenligning har booket 35 pct. af tiderne.

I aften timerne stopper skolernes tider, og foreninger tager over. I Vojens Svømmehals 25 meter bassin (62 pct.) er der markant lavere efterspørgsel i aften timerne end i dagti-

³⁹ På Hjortebro skolen er der kun registreret i tidsrummet kl. 16-22. Skolen råder over faciliteten i dagtimerne.

merne, og der er en del overskydende kapacitet. I Haderslev Svømmehal er det til gengæld 89 pct. af kapaciteten, der efterspørges. I begge svømmehaller er størstedelen af tiderne tildelt foreninger, mens en mindre del er offentlig åbningstid. På Hjortebrokskolen, som er booket 88 pct. i tidsrummet kl. 16-22, er der ingen offentlig åbningstid, og kun foreninger har fået tildelt tider.

Figur 4.18: Bookinger fordelt på arrangørtype og tidsrum.

Figuren viser andele bookinger fordelt på arrangørtyper fra kl. 8-16 og kl. 16-22.

Benyttelse og de aktive

Dette afsnit vil se nærmere på benyttelsen i 25 meter bassinerne i form af antallet af baner i brug, som er et godt mål for udnyttelse af arealet. Antallet af aktive registreret er ligeledes et mål for benyttelse og indgår derfor også som en del af analysen.

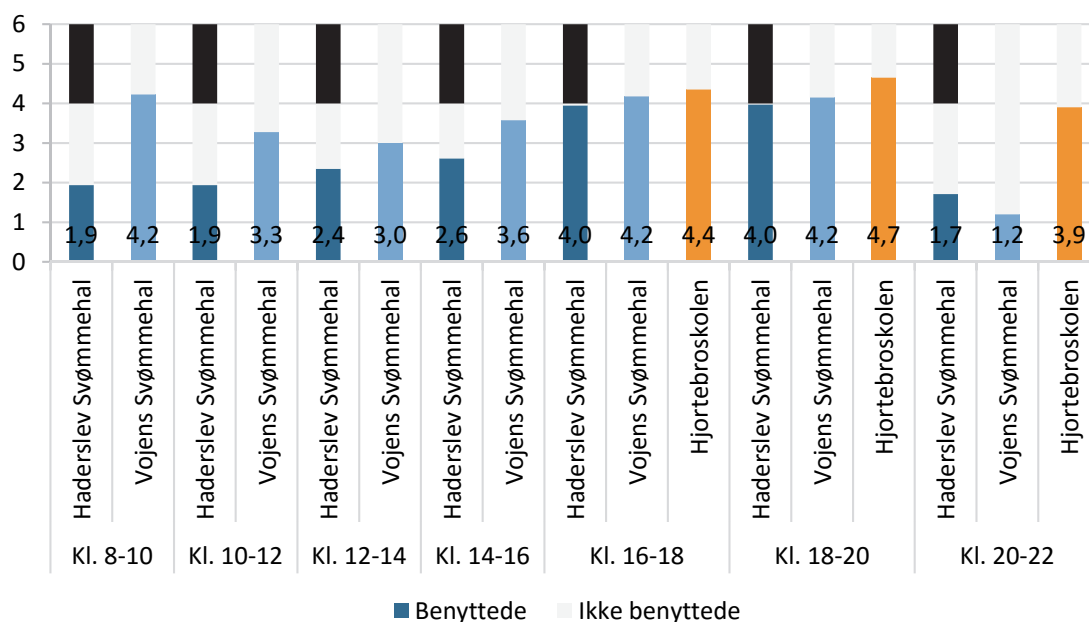
Antal baner i brug i bassinerne

Figur 4.19 herunder viser et detaljeret billede af benyttelse målt på antal baner i brug i tidsrummet fra kl. 8-22 på hverdage, hvilket giver et godt indtryk af, hvordan bassinerne benyttes. De mørkeblå søjler viser det gennemsnitlige antal baner i brug i Haderslev Svømmehal, mens de lyseblå og orange søjler viser det gennemsnitlige antal baner i brug i henholdsvis Vojens Svømmehal og Hjortebrokskolen. Hjortebrokskolen og Vojens Svømmehal har seks svømmebaner, mens Haderslev Svømmehal har fire (den sorte markering i figuren er et udtryk for, at der kun er fire baner i Haderslev Svømmehal).

I Haderslev Svømmehal topper benyttelsen i tidsrummet kl. 16-20, hvor alle fire baner er i brug. Det er også på dette tidspunkt i aften timerne, hvor der er flest baner i brug i Vojens Svømmehal (4,2), som dog har lige så mange baner i brug (4,2) i morgentimerne fra kl. 8-10.

I 25 meter bassinet på Hjortebrokskolen benyttes der gennemsnitligt flere baner end i de to andre svømmehaller i aften timerne. Særligt efter kl. 20 er forskellen stor, hvor faldet er markant større i de to andre svømmehaller.

Figur 4.19: Antal baner i brug i hverdage fra kl. 8-22.

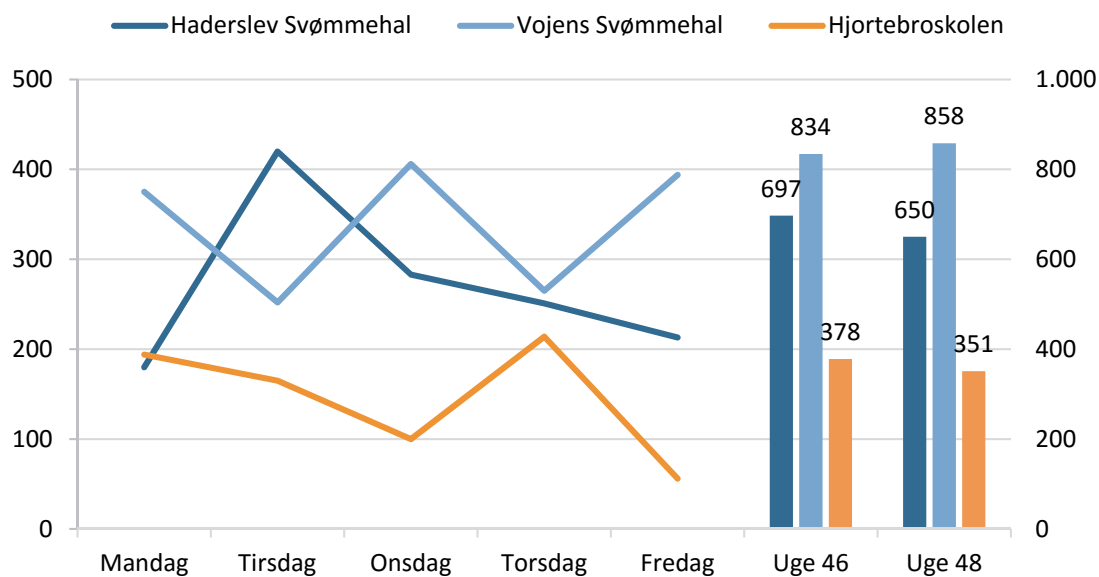
Figuren viser det gennemsnitlige antal baner i brug i 25 meter bassinerne fra kl. 8-22 i registreringsugerne.

Antal aktive i undersøgelsesugerne

Et andet mål for udnyttelse af faciliteten er antallet af deltagere. Der er i de to uger registreret i alt 3.768 aktive fordelt på de tre 25 meter bassiner i Haderslev Kommune i tidsrummet kl. 8-22 for Haderslev Svømmehal og Vojens Svømmehal og kl. 16-22 på Hjortebrøskolen. Der er registreret marginalt (3 pct.) flere aktive svømmere i uge 46 end 48.

Figur 4.20 herunder viser antallet af aktive på tværs af hverdage samt i registreringsugerne samlet set. I Haderslev Svømmehal er der flest aktive om tirsdagen, hvilket primært skyldes den store andel af folkeskoleaktiviteter. I Vojens Svømmehal er der nogenlunde lige mange aktive mandag, onsdag og fredag, hvilket ligeledes primært skyldes, at der er folkeskoleaktiviteter på de dage. I 25 meter bassinet på Hjortebrøskolen, er der flest aktive torsdag og færrest fredag.

Figur 4.20: Aktivitetsniveauet på tværs af ugedage og undersøgelsesuger

Figuren viser antal aktive i svømmebassiner fordelt på hverdage (Haderslev Svømmehal, Vojens Svømmehal (kl. 8-22) og Hjortebro skolen (kl. 16-22)) og registreringsuger.

Antallet af aktive varierer i løbet af dagen

Tabel 4.7 herunder viser det gennemsnitlige antal deltagere pr. time (med mindst én svømmer i vandet) i de tre svømmebassiner i tre tidsrum. Der er ingen forskel på antal aktive i vandet i primetime og i aftentimerne generelt i nogen af bassinerne. Både Haderslev og Vojens Svømmehal har flere aktive pr. time i dagtimerne end i aftentimerne. Der er færre aktive pr. time i Haderslev Svømmehal end i de to andre bassiner, hvilket dog passer fint med, at der ligeledes er færre baner.

Tabel 4.7: Gennemsnitligt antal aktive pr. time fordelt på tidsrum (antal).

Tidsrum	Haderslev Svømmehal	Vojens Svømmehal	Hjortebro skolen
Dagtimerne, kl. 8-16	16	19	-
Aftentimerne, kl. 16-22	10	15	14
Primetime, kl. 17-20	10	15	14

Tabellen viser det gennemsnitlige antal aktive på tidspunkter, hvor der har været mindst en svømmer i vandt fordelt på facilitet og tidsrum i registreringsugerne.

Det gennemsnitlige antal aktive kan også beregnes pr. bane i brug. Her har Haderslev Svømmehal gennemsnitligt hele 5,0 aktive pr. bane i dagtimerne, mens der i Vojens Svømmehal er 3,4 aktive pr. bane. Omvendt er der i aftentimerne flest aktive pr. bane i Vojens Svømmehal (3,8), mens Haderslev Svømmehal gennemsnitligt har 3,0 aktive og Hjortebro skolen har 2,5.

Flest aktive i folkeskoleaktiviteter

Kigger man på de forskellige arrangørtyper, er der nogle ret store forskelle i forhold til antal aktive pr. time (se tabel 4.8 nedenfor). Folkeskoler (21,6) har klart flest deltagere i deres aktiviteter (pr. time) og markant flere end de andre arrangører. Andre offentlige institutioner har færrest (9,0) deltagere pr. aktivitet.

Tabel 4.8: Antal aktive pr. aktivitet fordelt på arrangørtyper.

	Antal aktive pr. time
Forening	12,8
Folkeskole	21,6
Anden offentlig institution	9,0
Offentlig åbningstid	12,0

Tabellen viser det gennemsnitlige antal aktive fordelt på arrangørtype i registreringsugerne.

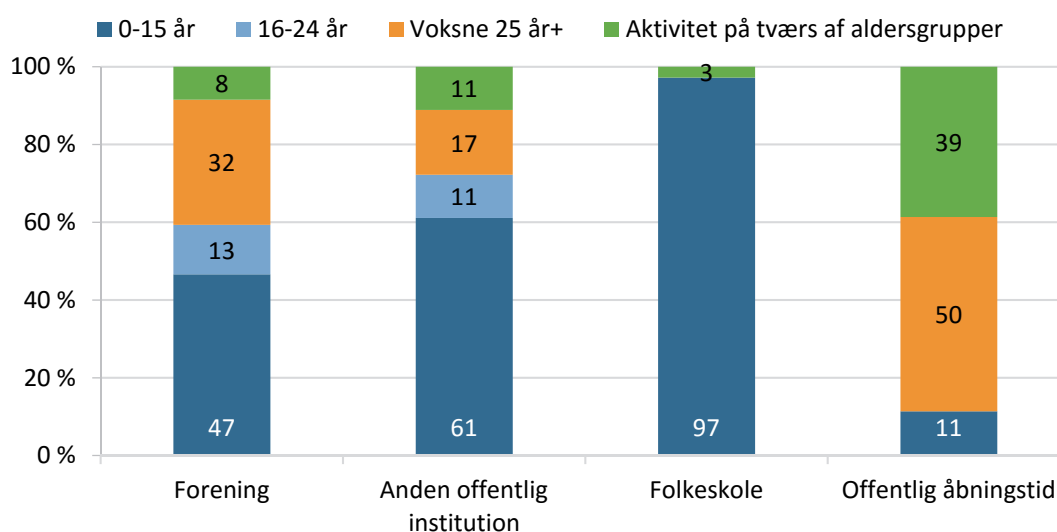
Den offentlige åbningstid i svømmehallerne giver plads til aktiviteter på tværs

I denne del af analysen kigges der nærmere på alders- og kønsfordelingen i forhold til arrangørtyperne.

Figur 4.21 nedenfor viser aldersfordelingen i forhold til arrangørtyper. Her er der store forskelle i forhold til aldersprofilen. Aktiviteter i forbindelse med folkeskoler (97 pct.) og andre offentlige institutioner (61 pct.) domineres selvsagt af 0-15-årige (97 pct.). Knap halvdelen af aktiviteterne i foreningsregi er med børn (47 pct.), mens ca. tredjedel er med 25 år+.

I den offentlige åbningstid er der mange flere aktiviteter, som foregår på tværs af aldersgrupper (39 pct.), mens halvdelen af aktiviteterne er med 25 år+. Der er kun få aktiviteter med børn fra 0-15 år. Der er større aldersdiversitet i den offentlige åbningstid end i andre regi.

Figur 4.21: Aldersfordeling på fire arrangørtyper.

Figuren viser aldersfordelingen i aktiviteter i de tre svømmebassiner fordelt på arrangørtyper.

Langt de fleste aktiviteter sker på tværs af køn. Således er 94 pct. af aktiviteterne arrangeret af folkeskoler og i den offentlige åbningstid med halvt af hver køn. Det er henholdsvis 77 pct. og 67 pct. af aktiviteterne arrangeret af foreninger og andre offentlige institutioner, som er med cirka lige mange mænd/dreng og kvinder/piger.

Opsummering og afrunding

Delanalyse 4 har gennem tre delundersøgelser kortlagt efterspørgsel og benyttelse af udvalgte idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune.

I del 1 fremgår det, at der i fordelingen af de almindelige idrætshaller og Lethallen i Haderslev og Haderslev Opland Øst benyttes et objektivt pointsystem primært baseret på antal medlemmer og sekundært elitestatus. Et sådant system kan være med til at skabe en mere gennemskuelig proces, ligesom de enkelte aktiviteter skal forsøge at optimere deres brug af tider inden for den ramme, som pointene giver. Et overudbud af point i forhold til den tilgængelige kapacitet, som der var i sæsonen 2015/2016, giver foreningerne mulighed for at efterspørge flere tider end der er kapacitet til. I praksis kan det føre til, at foreningerne efterspørger flere tider, end de reelt har behov for – eller efterspørger flere tider, som de er usikre på, om de skal bruge. Det kan i sidste ende føre til en lavere benyttelse.

Del 1 viste også, at fordelingsproceduren i kommunen er forskellig. I Haderslev og Haderslev Opland Øst benytter man sig af en mere centraliseret strategi, hvor man inddrager flere almindelige idrætshaller i koordineringen, mens foreningerne i de andre lokalområder henvender sig til de specifikke almindelige idrætshaller, hvor de ønsker tider. Den første metode er mere fleksibel i forhold til at opfylde de enkelte aktiviteters ønsker om tider. Omvendt kan tildeling af tider i en almindelig idrætshal, der er lokaliseret relativt langt fra det ønskede aktivitetssted naturligvis fungere som en barriere for benyttelse.

Da behov for tider i faciliteterne i Haderslev Kommune kan være sæsonbetonet afhængig af facilitetstype, er det interessant, at de bookedede tider ikke som udgangspunkt ikke varierer henover sæsonen (med undtagelse af på skøjtebanerne).

Del 2 kortlagde den faktiske benyttelse og fremmøde til tider for syv almindelige idrætshaller, Lethallen, to skøjtebaner og to 25 meter svømmebassiner i dagtimerne (kl. 8-16), og for 19 almindelige idrætshaller, tre gymnastiksale, Lethallen og tre 25 meter svømmebassiner i aftentimerne (kl. 16-22). Yderligere er der særligt fokus på benyttelsen i tidsrummet kl. 17-20, hvor efterspørgslen er særligt høj. Benyttelsen er gennemgående noget højere i aftentimerne, hvor foreninger dominerer, end i dagtimerne, hvor folkeskoler, foreninger og andre offentlige institutioner primært har tider. Ligeledes møder færre brugere op til deres tider i dagtimerne. I aftentimerne er det primært foreninger, der benytter faciliteterne. Her er benyttelsen af Lethallen (85 pct.) og skøjtebanerne (78 pct.) højere end for andre facilitetstyper, ligesom brugerne i højere grad bruger de tider, som de har fået tildelt. I tidsrummet kl. 17-20 er benyttelsen højere for samtlige facilitetstyper, ligesom mere af den bookedede kapacitet benyttes – dog ikke på skøjtebanerne. Der er imidlertid stor forskel på benyttelsen i de individuelle faciliteter. Ligeledes er der forskel på, hvor høj benyttelsen er på de forskellige dage afhængig af facilitetstype.

På trods af, at der er en del uudnyttede bookinger, er det kun få af brugerne, som svarer, at de ikke aktivt gør noget, hvis de alligevel ikke har behov for deres tider. Knap en tredjedel svarer, at de afmelder deres tider. Det er interessant, eftersom der reelt er en del bookinger, som ikke benyttes. I forhold til benyttelse og fremmøde til/brug af bookedede tider i almindelige idrætshaller ligger Haderslev Kommune nogenlunde på niveau med Frederikssund Kommune og lidt højere end Varde og Halsnæs Kommuner.

I de sene eftermiddagstimer og tidlige aftentimer er langt de fleste aktiviteter for børn og unge. Børn og unge prioriteres helt i tråd med folkeoplysningsloven klart i de tidsrum, som passer dem bedst. Efter kl. 19 dominerer ældre brugergrupper brugen af faciliteterne. Kønnene er skævt repræsenteret, og der er en del flere aktivitetsforløb med drenge/mænd end med piger/kvinder i foreningsregi.

Badminton efterfulgt af håndbold og fodbold får mest tid tildelt i faciliteterne. Gymnastik er den store idrætsgren, som har flest aktive pr. aktivitetsforløb, mens badminton omvendt har relativt få. På den måde aktiverer et gymnastikforløb relativt set flere aktive end badminton.

Del 3 kortlægger efterspørgslen og benyttelsen af 25 meter bassiner i Haderslev Kommune. Efterspørgslen er stor gennem hele dagen (kl. 8-22), og det meste af kapaciteten i bassinerne er booket. Svømmebassiner har offentlig åbningstid, hvor privatpersoner kan komme ind fra gaden og mod betaling benytte svømmebassinerne. Aktiviteten i den offentlige åbningstid adskiller sig fra aktiviteter i andre regi (folkeskole, foreninger og andre offentlige institutioner) ved, at der er markant flere aktiviteter på tværs af aldersgrupper og med voksne 25 år+.

Delanalyse 5: Børn og unges idrætsvaner

Denne analyse ser på idrætsdeltagelsen blandt børn på 4. til 10. klassetrin i Haderslev Kommune. Børnene har via kommunens folkeskoler samt én specialskole besvaret et spørgeskema i november og december 2015 og første uge af januar 2016 om deres deltagelse i sport og motion i fritiden, brug af faciliteter samt et mindre afsnit til sidst om holdninger til idræt i skolen – særligt i forbindelse med folkeskolereformen. Analyserne har især fokus på køns- og aldersforskelle.

Metode

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført elektronisk, og eleverne fik mulighed for at besvare skemaet i en undervisningstime under vejledning af en lærer.

Til hver skole blev der sendt en udførlig vejledning til lærerne om, hvad undersøgelsen gik ud på, og lærerne blev opfordret til at hjælpe elever, der havde behov for hjælp til at gennemføre undersøgelsen. Vejledningen indeholdt et internetlink til undersøgelsen, som eleverne havde adgang til via en computer. Børnene blev kun bedt om at besvare spørgsmål, der var relevante for deres situation ud fra svarene på de foregående spørgsmål. Dette har især betydning i forhold til antallet af svar på brugen af faciliteter, da børn, som ikke har angivet at dyrke nogen aktiviteter inden for det seneste år, ikke har modtaget spørgsmål om, hvilke faciliteter de benytter.

Derfor varierer antallet af svar på de enkelte spørgsmål, hvilket fremgår i de enkelte tabeller og figurer, hvor 'n' angiver antallet af respondenter, som har svaret på det enkelte spørgsmål. Kun respondenter, som er nået til sidste spørgsmål i undersøgelsen, er inkluderet i de følgende analyser.

Tabel 5.1 herunder viser en oversigt over svarprocenter opdelt på skole og klassetrin. Svarprocenten blandt de inviterede er 62 pct., men med noget variation mellem skoler og klassetrin.

Tabel 5.1: Undersøgelsens datagrundlag.

		Antal elever	Antal svar	Svarprocent
Klassetrin	4. klasse	526	320	61
	5. klasse	552	418	76
	6. klasse	596	481	81
	7. klasse	464	290	63
	8. klasse	481	227	47
	9. klasse	398	154	39
	10. klasse	185	102	55
	Specialklasse		14	
	Fællesskolen Bevtoft-Over Jerstal	129	118	91
	Fællesskolen Favrdal-Fjelstrup	592	400	68
	Fællesskolen Hammelev-Sct. Severin	328	268	82
	Fællesskolen Hoptrup-Marstrup	59	55	93
	Fællesskolen Nustrup-Sommersted	99	92	93
	Fællesskolen Starup-Øsby	209	148	71
	Gram Skole	225	178	79
	Lagoniskolen	613	196	32
	Skolen ved Stadion	112	50	45
	Sønder Otting Skole	686	373	54
	10. ved Kløften	152	100	66
	Andre skoler		28	
Total		3.202	2.006 (1.978)	62 pct.

I alt har 2.006 børn og unge i 4. - 10. klasse (inkl. specialklasse) gennemført hele spørgeskemaet, og analyserne er baseret på disse 2.006 elever. Alle klassetrin mellem 4. og 10. klasse er repræsenteret, og lige mange drenge og piger har svaret på spørgeskemaet. Aldersgennemsnittet er 12 år og fem måneder med 20 respondenter på 9 år (tæller med i aldersgruppe '10-12 år') samt 26 og syv respondenter på henholdsvis 17 og 18 år (tæller med i gruppen '16 år').

På grund af skolestrukturen i kommunen vil en stor andel af børnene gå i en skole, der ikke ligger i det lokalområde, hvor barnet bor. Det giver derfor ikke mening at analysere forskelle på tværs af lokalområder for børn og unge, og afsnittet vil kun beskæftige sig med den generelle idrætsdeltagelse blandt skolebørn i Haderslev Kommune.

Sammenligninger med andre kommuner

Besvarelserne fra Haderslev Kommune kan i mange tilfælde sammenlignes med tal fra lignende undersøgelser af børn og unges idrætsdeltagelse i andre kommuner. Sideløbende med denne undersøgelse er samme type undersøgelser foretaget i Ballerup, Varde, Gladsaxe, Halsnæs, Greve, Lejre, Hvidovre, Ringsted og Frederikssund Kommune. Varde, Halsnæs og Frederikssund Kommune vil inddrages som sammenligningskommuner i delanalyserne.

Svarprocenten i denne undersøgelse er 62 pct. for børn og unge i Haderslev Kommune. I Varde, Halsnæs og Frederikssund Kommuner ligger svarprocenten mellem 65 og 73 pct.⁴⁰

Hvor mange dyrker idræt, sport eller motion?

Det centrale spørgsmål for at afdække idrætsdeltagelsen lyder: Dyrker du normalt idræt, sport eller motion? Forud for dette spørgsmål præciserer spørgeskemaet, at spørgsmålene handler om idræt, sport og motion i fritiden (altså uden for skoletiden).

I Haderslev Kommune angiver 70 pct. af alle børn og unge i 4.-10. klasse, at de normalt dyrker idræt, sport eller motion (se tabel 5.2).

Tabel 5.2: Overordnet deltagelse i idræt, sport eller motion i Haderslev Kommune (pct.).

n = 2.006	Total	Køn		Alder			Total		
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år	Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
Ja	70	70	70	76	64	46	72	76	79
Ja, men ikke for tiden	16	15	17	13	19	28	15	14	12
Nej	15	16	13	12	17	26	12	10	9

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' opdelt på køn og alder i Haderslev Kommune (n = 2.006) sammenlignet med Halsnæs Kommune (n = 1.307), Varde Kommune (n = 2.018) og Frederikssund Kommune (n = 2.340).

Som det fremgår af tabel 5.2 er drenge og piger i Haderslev Kommune lige idrætsaktive. Omvendt falder andelen af idrætsaktive i takt med stigende alder. Det skal dog bemærkes, at undersøgelsen ikke følger de samme børn og unge over tid. Derfor er 'fracaldet' et udtryk for, at ældre børn og unge er mindre idrætsaktive end yngre børn på undersøgelsestidspunktet.

Tallene indikerer, at Haderslev Kommune ligger på nogenlunde niveau med Halsnæs Kommune i andelen af idrætsaktive, mens niveauet ligger lavere end i Varde og Frederikssund Kommune.

Sociale forskelle

Generelt hænger børn og unges idrætsdeltagelse i høj grad sammen med deres sociale baggrund. Adskillige studier viser, at børns idrætsdeltagelse er påvirket af forældrenes socioøkonomiske status og egen interesse for sport eller motion⁴¹. Desuden viser en række studier af kulturelle forskelle, at etnicitet dels påvirker tilbøjeligheden til at dyrke sport og motion og dels måderne, hvorpå aktiviteterne organiseres (Ibsen & Fehsenfeld, 2013). Derfor er det relevant at have disse faktorer for øje, når man kigger nærmere på børn og unges idrætsdeltagelse.

⁴⁰ Halsnæs (67 pct.), Varde (73 pct.), Frederikssund (65 pct.)

⁴¹ En lang række forskningstitler om emnet er samlet i Ibsen et al., 2015.

I denne undersøgelse er børnene og de unge blevet stillet fire spørgsmål om deres sociale baggrund. For det første blev de bedt om at angive, hvorvidt deres mor og far er født i Danmark, Sverige, Norge, Finland, Island eller et andet land i eller uden for Europa. For det andet skulle de svare på, hvorvidt deres mor og far har et arbejde. For det tredje om de bor sammen med begge forældre, den ene eller på skift, og endelig for det fjerde om mor, far eller evt. søskende dyrker sport eller motion.

Der viser sig, at der er forskel i idrætsdeltagelsen i forhold til forældrenes oprindelsesland, men kun blandt piger. Piger, hvor én eller begge forældre kommer fra Danmark (73 pct.), er væsentligt oftere idrætsaktive end piger, som har forældre, der kommer fra et ikke-europæisk land (46 pct.).

Større nationale undersøgelser peger ligeledes på, at idrætsdeltagelsen generelt er lavere blandt børn med ikke-europæisk baggrund end børn af etnisk danske forældre, og forskellene er særligt fremtrædende blandt pigerne (Ibsen et al. 2015).

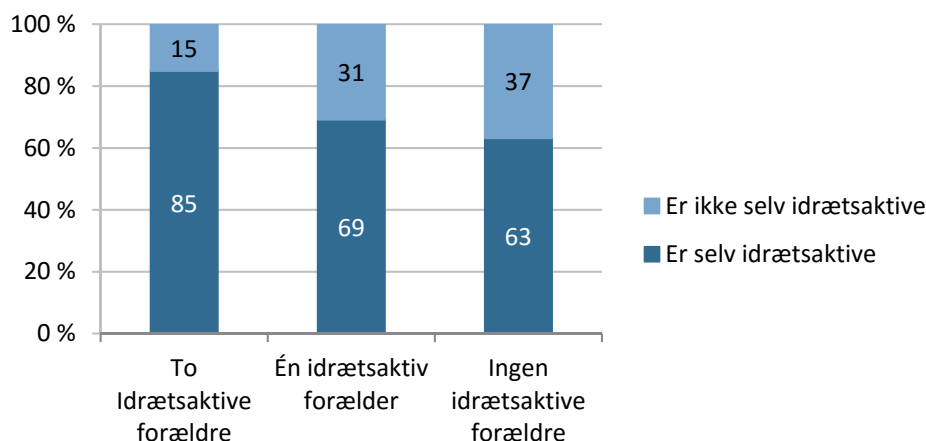
Både hos drengene og pigerne i Haderslev Kommune er der forskel på idrætsaktivitet i forhold til om forældrene er i arbejde. Hos drengene er der 72 pct. (75 pct. blandt pigerne) idrætsaktive blandt dem, hvor begge forældre er i arbejde, mens der er 62 pct. (55 pct. blandt pigerne) idrætsaktive blandt de drenge, hvor én eller begge forældre ikke er i arbejde.

Der er ligeledes forskel på idrætsdeltagelsen blandt børn og unge i Haderslev Kommune alt efter deres boligsituation. Idrætsdeltagelsen er højst blandt de drenge og piger, som bor med begge forældre (73 pct.), mens den er lavest blandt de børn og unge, som bor med én forælder (61 pct. for piger og 58 pct. for drenge). Blandt dem, som bor hos deres forældre på skift, er idrætsdeltagelsen 66 pct.

Som figur 5.1 herunder viser, er der i høj grad sammenhæng mellem børn og unges egen idrætsdeltagelse og deres forældres ditto⁴². Det gælder både for drenge og piger. Det er ikke til at sige entydigt, at inspirationen kun går fra forældre til børn, men der er ingen tvivl om, at forældre med en idrætsaktiv hverdag også i højere grad har børn med en idrætsaktiv hverdag.

⁴² Ikke-idrætsaktive børn dækker i denne sammenhæng både over dem, der har svaret 'Nej' til normalt at dyrke idræt, sport eller motion, og dem, der har svaret 'Ja, men ikke for tiden'.

Figur 5.1: Sammenhæng mellem forældre og børns idrætsaktivitet i Haderslev Kommune.

Figuren viser andelen af børn og unge i Haderslev Kommune, der er henholdsvis idrætsaktive (mørkeblå søjler) og ikke-idrætsaktive (lyseblå søjler) afhængigt af, om forældrene er idrætsaktive (n = 2.006).

De ovennævnte tendenser kan være forklaret af den samme bagvedliggende årsag. Derved kan det være vanskeligt at gennemskue, hvilke bagvedliggende faktorer som rent faktisk påvirker børn og unges idrætsdeltagelse. Ved at samle alle fire baggrundvariable i én analyse og samtidig kontrollere for køn og alder, kan man isolere hver enkelt faktor og måle dens individuelle betydning. For at styrke datagrundlaget inddrages data fra de ni sideløbende kommuneundersøgelser. Der inkluderes variable, som kontrollerer for forskelle mellem de ti kommuner.

I en samlet analyse af de i alt ti kommuner bliver *forældrenes egen idrætsaktivitet* den mest afgørende faktor, efterfulgt af om begge forældre er i arbejde eller ej. En vellykket strategi for at få flere børn gjort idrætsaktive i fritiden skal altså i høj grad også omfatte forældrenes idrætsaktivitet.

Analysen bekræfter, at piger fra familier, hvor begge forældres oprindelsesland er ikke-europæisk, er mindre tilbøjelige til at dyrke idræt end piger, hvis forældre er født i Danmark – her er der ingen forskel hos drengene. Der er større tilbøjelighed til at være idrætsaktiv, hvis man bor med begge sine forældre end ved andre familieformer. Analysen viser ligeledes, at tilbøjeligheden til at være idrætsaktiv falder med alderen. Drengene er generelt lidt mere idrætsaktive end piger.

Samlet set vil det sige, at man finder den laveste idrætsdeltagelse blandt piger i de sene teenageår med ikke-europæiske forældre. Forældrene bor hver for sig, står uden for arbejdsmarkedet og dyrker ikke motion.

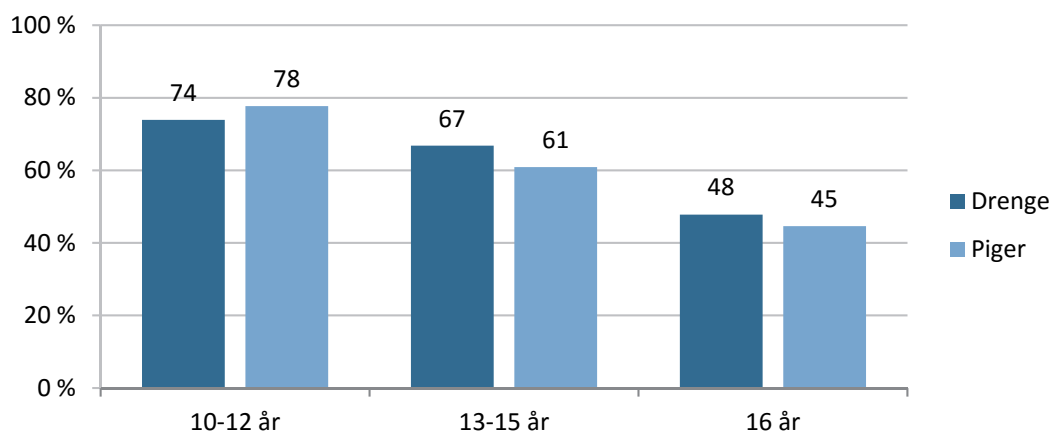
Idrætsdeltagelse i Haderslev Kommune sammenlignet med andre kommuner

I sammenligning med andre kommuner ser Haderslev Kommune ud til at være hjemsted for en smule lavere andel af idrætsaktive børn og unge. Der er ingen forskel mellem kønnene i kommunen.

I Haderslev Kommune er andelen af idrætsaktive størst blandt de 10-12-årige (76 pct.), mens 64 pct. af de 13-15-årige og 46 pct. af de 16-årige angiver at dyrke idræt. Som det fremgår af figur 5.2, er drengenes såvel som pigernes idrætsdeltagelse noget højere blandt børnene end blandt teenagerne. Især er der få idrætsaktive blandt 16-årige⁴³. Der er markant flere piger end drenge i teenageårene, som angiver, at de normalt dyrker idræt, men bare ikke for tiden. Det gælder godt en tredjedel af de 16-årige piger (34 pct.) i Haderslev Kommune, mens det til sammenligning er 22 pct. af de 16-årige drenge, der angiver det.

Tendensen til teenagefrafald og særlige udfordringer blandt pigerne ses også i de andre kommuneundersøgelser, men sammenlignet med Halsnæs, Varde og Frederikssund Kommuner er frafaldet blandt begge køn i teenageårene særlig stort i Haderslev Kommune (se appendiks 5, tabel 1 for sammenligning med udvalgte kommuner).

Figur 5.2: Andele blandt drenge og piger i forskellige aldersgrupper, der dyrker idræt, sport eller motion.

Figuren viser andelen, der har svaret 'Ja' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' opdelt på køn og alder i Haderslev Kommune (n = 2.006).

Hvilke aktiviteter dyrker børn og unge i Haderslev Kommune?

I undersøgelsen er børn og unge blevet bedt om at angive, hvilke aktiviteter de har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år. Her har de haft mulighed for at angive flere forskellige aktiviteter og ikke nødvendigvis aktiviteter, som de dyrkede på tidspunktet for udfyldelse af spørgeskemaet. På den baggrund viser sig samlet set en større andel idrætsaktive børn og unge, idet hele 92 pct. har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Det er en noget større andel end de 70 pct., som svarer 'Ja' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'. Grunden hertil er det bredere tidsperspektiv i formuleringen '...inden for det seneste år', som også inkluderer mange af de børn og unge, der svarer 'Ja, men ikke for tiden' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'.

⁴³ Tendensen er den samme, når man frasorterer de 17- og 18-årige respondenter.

De følgende opgørelser over aktiviteter er beregnet som andele ud af hele stikprøven og giver derved en fornemmelse af, hvor mange børn og unge ud af samtlige 4.-10. klasser i Haderslev Kommune, der har dyrket de forskellige aktiviteter inden for det seneste år.

Fodbold er den mest populære idrætsaktivitet blandt børn og unge i Haderslev Kommune (35 pct.). Knap halvdelen af alle drenge (46 pct.) og knap hver fjerde pige (23 pct.) angiver, at de spiller eller har spillet fodbold regelmæssigt inden for det seneste år.

De efterfølgende populære idrætter på listen er gymnastik (22 pct.), svømning (16 pct.) og håndbold (15 pct.), men disse aktiviteter kommer altså ikke i nærheden af fodboldens popularitet og udbredelse generelt blandt børn og unge i Haderslev Kommune.

Nogle idrætter er nogenlunde lige udbredte blandt drenge og piger. Det gælder eksempelvis badminton, håndbold og fitness. Omvendt er der inden for en række idrætter store forskelle i deltagelsen mellem drenge og piger. Fodbold er i høj grad 'drengedomineret', men dog også populært blandt pigerne. Til gengæld ser man kun meget få drenge i populære 'pigeidrætter' som gymnastik, ridning og dans. Gymnastik er den mest populære idræt blandt pigerne (33 pct.). Mens drengene samler sig om få idrætter og især fodbold, er pigerne i højere grad spredt ud over flere idrætsgrene.

Aldersmæssigt ser man også væsentlige forskelle, hvilket til en vis grad kan tages som udtryk for, at børn skifter prioriteter og interesserer, når de kommer i teenagealderen. Fodbold bibeholder sin store popularitet, mens gymnastik og håndbold har væsentligt færre aktive blandt teenagerne. Omvendt stiger tilslutningen til idrætter som styrketræning, fitness og løb, som alle er mere populære idrætter blandt kommunens teenagerne end blandt børn.

Således kan svarene fra børn og unge i Haderslev Kommune tages som udtryk for en generel tendens, som også kommer til udtryk på tværs af kommuner. Det er en generel tendens til, at der allerede i 13-15-års-alderen sker store forandringer i børns og unges idrætsvaner, og at typiske foreningsidrætter i høj grad udskiftes med mere fleksible og individuelle aktiviteter som styrketræning og løb. Denne udvikling hænger i høj grad sammen med udviklingen fra barn til ung med tilhørende store forandringer i fysik, individualitet, venskaber og hverdag. En større mængde forskningslitteratur beskæftiger sig mere indgående med idræt i denne omskiftelige fase i livet (Pilgaard, 2012; Ibsen et al., 2015).

Tabel 5.3: Børn og unges deltagelse i forskellige idræts-, sports- eller motionsaktiviteter (pct.)

n = 2.006	Haderslev Kommune						Total		
	Køn			Alder			Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
	Total	Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år			
Fodbold	35	46	23	38	30	30	36	44	32
Gymnastik	22	12	33	27	17	12	12	25	13
Svømning	16	14	17	19	11	14	13	13	17

Håndbold	15	14	16	17	15	7	16	17	14
Fitness	11	10	11	4	18	31	10	14	11
Badminton	11	12	10	11	10	10	9	12	9
Ridning	10	1	20	11	8	11	9	10	9
Spejder	8	6	9	8	7	5	6	7	6
Dans	7	2	13	7	7	9	9	9	8
Styrketræning	6	7	6	3	11	16	7	11	9
Løb	6	5	6	3	9	14	6	10	6
Rulleskøjtølb, skateboard, wave- board, løbehjul	5	8	3	5	6	3	6	5	5
Mountainbike	3	4	2	3	4	6	3	6	2
Kampsport	3	5	1	2	4	5	7	3	7
Basketball	3	5	1	3	3	7	3	2	2
Atletik	3	2	3	4	2	<1	1	1	2
Vandreture	2	3	2	1	4	6	3	4	2
Ishockey	2	4	<1	2	2	5	-	-	-
Fiskeri	2	4	<1	1	4	4	3	3	2
Tennis	2	2	2	2	2	<1	3	3	2
Volleyball	2	1	3	2	1	2	2	4	1
Golf	2	2	<1	<1	2	4	1	2	<1
Parkour	1	2	<1	<1	2	5	3	2	4
Bordtennis	1	2	<1	1	2	<1	3	2	2
Landevejscykling	1	2	<1	<1	1	2	2	2	2
Skøjtølb (is)	1	<1	2	1	1	2	<1	1	<1
Spinning	1	1	<1	<1	1	3	1	2	1
Aerobic/step og lign.	1	<1	1	<1	2	2	2	2	2
Rollespil	1	<1	2	1	<1	<1	1	1	1
Klatring/bouldering	<1	<1	1	<1	1	<1	-	-	-
Kano, kajak, roning	<1	<1	<1	<1	<1	3	1	1	1
Sejlsport	<1	<1	<1	<1	<1	<1	1	<1	1
Ingen idræt	8	10	7	8	9	11	10	6	6

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet: 'Hvilken slags idræt, sport eller motion har du gået til fast eller dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?' opdelt på køn og alder for Haderslev Kommune (n = 2.006) i sammenligning med Halsnæs Kommune (n = 1.307), Varde Kommune (n = 2.018) og Frederikssund Kommune (n = 2.340).

Aktivitetsvalg i Haderslev Kommune i forhold til sammenlignelige kommuner

Deltagelsen i de fleste aktiviteter i Haderslev Kommune ligner tilnærmelsesvis dem, man ser i andre kommuner, som illustreret i tabel 5.3. Der er flere, der dyrker gymnastik i Haderslev Kommune, end i Halsnæs og Frederikssund Kommuner, mens der er en del færre fodboldspillere end i Varde Kommune. Kommunen ligger godt til i forhold til andelen af håndboldspillere, mens der er færre, der går til dans sammenlignet med de andre kommuner.

Gennemsnitligt dyrker børn og unge i Haderslev Kommune 1,9 aktiviteter. Det er en smule færre end i Halsnæs (2,1) og Varde Kommuner (2,4) og på niveau med Frederikssund Kommune (1,8). Færre aktiviteter betyder dog ikke nødvendigvis, at man dyrker mindre idræt.

Hvordan er idrætten organiseret?

Foreningsidrætten er den største organiseringsform blandt børn og unge idrætsudøvere. I alt har 75 pct. af alle børn og unge i Haderslev Kommune fra 4.-10. klassetrin dyrket én eller flere aktiviteter som medlem af en idrætsforening inden for det seneste år. Knap en tredjedel har været aktive 'på egen hånd' (dvs. selvorganiseret idræt enten for sig selv eller sammen med andre). 9 pct. af Haderslev Kommunes børn og unge har dyrket idræt i privat regi, det vil sige i private eller kommercielle centre, som for eksempel fitnesscentre eller private danseskoler.

Kigger man på de idrætsaktive 16-årige, som dyrker idræt i foreningsregi, ligner Haderslev Kommune (58 pct.) og Halsnæs Kommune (57 pct.) hinanden. Til gengæld er der en del færre foreningsaktive end i Frederikssund (72 pct.) og Varde (66 pct.) Kommuner.

Som det fremgår af tabel 5.4 herunder, er der kun små forskelle mellem kønnene. Der er imidlertid stor forskel mellem aldersgrupperne. Andelen af foreningsaktive falder med alderen. Omvendt er der flere teenagere, som dyrker idræt i privat regi og på egen hånd. Det tyder samlet set på, at teenagerne i Haderslev Kommune bevæger sig væk fra foreningsidrætten og i højere grad begynder at udøve mere fleksible og uforpligtende aktivitets- og organiseringsformer. Dette er en tendens, der også ses på landsplan.

Tabel 5.4: Organisering af idræt, sport og motion i Haderslev Kommune (pct.).

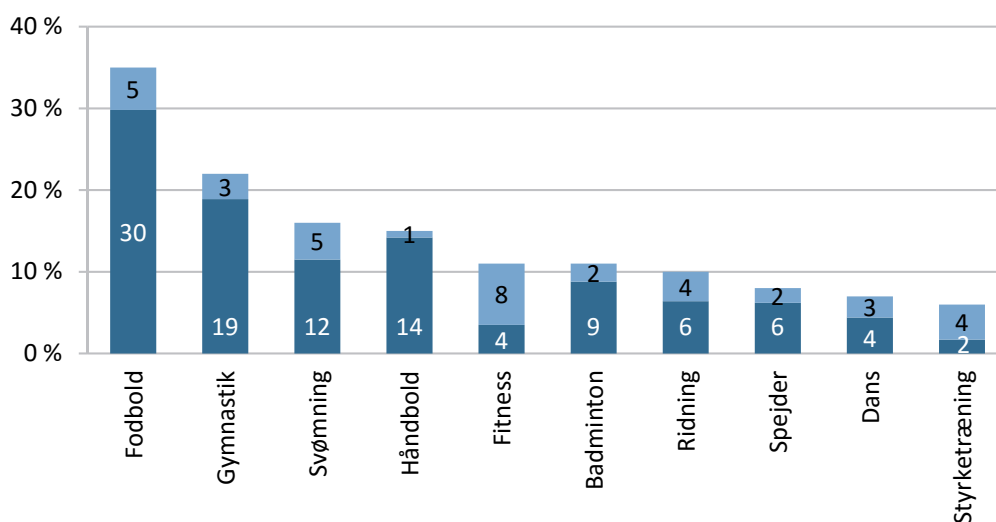
n = 2.006	Total	Køn		Alder			Total		
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år	Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
Forening	75	74	76	79	73	58	69	78	73
Privat	9	9	10	5	13	25	11	11	14
SFO/fritidsklub	4	5	4	4	4	8	6	4	8
På egen hånd	31	32	29	25	38	46	35	39	33
I anden sammenhæng	10	9	11	10	10	13	10	11	11

Tabellen viser, i hvilken organiseringsmæssig sammenhæng børn og unge dyrker idræt, sport eller motion, opdelt på køn og alder. Sammenligning mellem Haderslev Kommune (n = 2.006), Halsnæs Kommune (n = 1.307), Varde Kommune (n = 2.018) og Frederikssund Kommune (n = 2.340).

Foreningsdeltagelsen er i den følgende figur 5.3 illustreret inden for de ti mest populære idrætsaktiviteter blandt børn og unge i Haderslev Kommune. Samlet set angiver 35 pct. af alle børn og unge i kommunen at spille fodbold, mens 30 pct. angiver at spille fodbold i foreningsregi. Det vil altså sige, at langt de fleste fodboldspillere er medlem af en fodboldklub, mens et mindretal spiller fodbold uden at være medlem af en forening. Det kan eksempelvis foregå i SFO/fritidsklub eller som selvorganiseret spil i fritiden. Håndbold, gymnastik og badminton er andre eksempler på populære idrætsaktiviteter, der i høj grad

er foreningsorganiserede. Men der findes også aktiviteter, som ikke er domineret af foreningsorganisering – særligt styrketræning og fitness.

Figur 5.3: Andelen af alle udøvere i de ti største aktiviteter i Haderslev Kommune, som dyrker aktiviteterne i foreningsregi.

Figuren viser andelen, der dyrker en aktivitet i forening, samt den resterende andel, som dyrker aktiviteten uden for foreningsregi i Haderslev Kommune. Foreningsandelen plus den øvrige andel giver tilsammen den samlede andel, som dyrker aktiviteten. De ti største aktiviteter er inkluderet (n = 2.006).

Organisering i Haderslev Kommune i forhold til resten af landet

Foreningsidrætten står stærkt i Haderslev Kommune i forhold til andre organiseringsformer, hvilket stemmer overens med det generelle billede på tværs af kommuner. Sammenlignet med de tre andre kommuner klarer foreningsidrætten sig ligeledes godt i Haderslev Kommune, hvor kun Varde Kommune har en større andel foreningsaktive. Haderslev Kommune har til gengæld færre, der dyrker idræt i privat regi og på egen hånd, end tilfældet er i de andre kommuner.

Hvor ofte dyrker børn og unge idræt, sport eller motion?

Alle de børn og unge, der har svaret, at de har dyrket minimum én idrætsaktivitet regelmæssigt inden for det seneste år, er blevet stillet en række uddybende spørgsmål om deres idrætsvaner, blandt andet hvor ofte de dyrker idræt, sport eller motion. Denne og de følgende analyser går altså i dybden med de 92 pct. af de adspurgte børn og unge i Haderslev Kommune, der betegnes som 'de idrætsaktive' ud fra definitionen om minimum en regelmæssig idrætsaktivitet inden for det seneste år.

Langt de fleste (89 pct. af de idrætsaktive) dyrker idræt, sport eller motion mindst én gang om ugen, og halvdelen er aktive mindst tre gange om ugen (se tabel 5.5). Andelen af drenge og piger, som er aktive mere end én gang om ugen, er nogenlunde lige stor. Dog ser man flere drenge end piger, som meget ofte er aktive (5 gange om ugen eller mere). Der er dog ingen signifikant forskel på aktivitetshyppigheden aldersgrupperne i mellem, hvilket går i mod den generelle tendens på tværs af kommuner, hvor billedet er, at hyppigheden stiger med alderen.

Tabel 5.5: Hyppighed for idrætsaktive børn og unges idrætsdeltagelse (pct.).

n = 1.836	Total	Køn		Alder			Total		
		Dreng	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år	Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
5 gange om ugen eller mere	17	20	14	16	19	18	27	25	23
3-4 gange om ugen	33	35	31	32	36	33	34	39	36
1-2 gange om ugen	39	34	43	41	36	32	31	29	34
1-3 gange om måneden	6	5	7	6	6	9	4	4	5
Sjældnere	5	5	5	5	4	8	4	3	3

Tabellen viser, hvor ofte de idrætsaktive børn og unge angiver at dyrke idræt, opdelt på køn og alder. Sammenligning mellem Haderslev Kommune (n = 1.836) og Halsnæs Kommune (n = 1.174), Varde Kommune (n = 1.887) og Frederikssund Kommune (n = 2.209).

En sammenligning mellem aktivitetshyppigheden blandt idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune og sammenligningskommunerne viser, at andelen af meget aktive (5 gange om ugen eller mere) er noget mindre i Haderslev Kommune end i sammenligningskommunerne. I stedet angiver mange skolebørn i kommunen at være aktive 1-2 gange ugentligt. Forskellene eksisterer også mellem de enkelte aldersgrupper på tværs af kommunerne.

Brug af faciliteter

De følgende analyser ser på børn og unges brug af faciliteter i Haderslev Kommune. I spørgeskemaet blev spørgsmål om brug af faciliteter kun stillet til de børn og unge, som angav at dyrke mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. De 8 pct., som ikke dyrker idræt, sport eller motion, indgår altså ikke i de følgende analyser. Da relativt få børn og unge slet ikke dyrker nogen aktiviteter, får man dog et godt billede af, hvor mange børn og unge i kommunen, der benytter sig af forskellige typer af faciliteter.

I tabel 5.6 fremgår det, at haller/sale er de mest benyttede faciliteter blandt idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune. Med 60 pct. er der flest af de idrætsaktive børn og unge i kommunen, der svarer 'Hal/sal' på spørgsmålet om, hvor de dyrker idræt, sport eller motion.

Fodbolbaner er den næstmest benyttede facilitet, som bruges af 34 pct. af de idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune. Derefter kommer hjemme/i haven, efterfulgt af naturen, som ikke er idrætsfaciliteter i traditionel forstand, men som ikke desto mindre benyttes af henholdsvis 21 og 18 pct. af de idrætsaktive børn og unge i kommunen. Længere nede på listen over benyttede idrætsfaciliteter blandt idrætsaktive børn og unge finder man svømmehaller (16 pct.), fitnesscentre/motionsrum (13 pct.) veje, gader, fortove og lign. (13 pct.), andre baner/anlæg (13 pct.), aktivitetsanlæg (5 pct.) og anlæg ved vand (1 pct.).

Der er stor drengedominans på fodboldbaner, hvor 46 pct. af de idrætsaktive drenge er aktive mod 23 pct. af de idrætsaktive piger. Der er også væsentligt flere idrætsaktive drenge (7 pct.) end piger (2 pct.) i aktivitetsanlæg, der dækker over eksempelvis multibaner, idrætslegepladser, klatrebaner og skaterbaner/anlæg.

Omvendt er der flere piger (63 pct.) end drenge (58 pct.), som benytter haller. Ligeledes er der mere end dobbelt så mange piger, som benytter andre baner/anlæg (18 vs. 8 pct.). Pigerne benytter også lidt oftere naturen og hjemme/i haven, end drengene gør. Til gengæld benytter drenge og piger i Haderslev Kommune lige ofte svømmehallen.

Idrætsaktive børn og unges brug af fodboldbaner falder kun lidt med alderen, hvilket stemmer fint overens med andelen, der angiver at spille fodbold. Faldet med alderen er noget større blandt andelen, der benytter haller/sale. Tallene i tabel 5.6 herunder tegner billedet af den omtalte udvikling i idrætsvaner i ungdomsårene fra en facilitetsvinkel. Allerede i teenageårene ændrer kravene sig til de fysiske rammer for sport og motion. Selvom mange i 13-15-års-alderen benytter traditionelle kommunale idrætsfaciliteter, ser man flere anvende fitnesscentre/motionsrum, 'veje, gader fortove og lign.', naturen og hjemme/i haven.

Tabel 5.6: De idrætsaktive børn og unges brug af faciliteter i Haderslev Kommune (pct.)

n = 1.836	Total	Køn		Alder		
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år
Haller/sale	60	58	63	65	57	43
Fodboldbaner	34	46	23	36	31	30
Andre baner/anlæg	13	8	18	14	13	11
Svømmehal	16	15	16	18	12	14
Fitnesscenter/motionsrum	13	14	12	4	22	33
Anlæg ved vand	<1	<1	<1	<1	1	2
Aktivitetsanlæg	5	7	2	4	6	5
Veje, gader, fortove og lign.	13	14	12	9	17	24
Naturen	18	14	23	14	24	26
Hjemme/i haven	21	18	23	16	26	30
Andet	9	8	9	9	8	7

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter forskellige typer af faciliteter i Haderslev Kommune. Fordelt på køn og alder (n= 1.836).

Facilitetsbrug i Haderslev Kommune sammenlignet med andre kommuner

Ved at sammenligne børn og unges facilitetsbrug i Haderslev med andre kommuner kan tallene belyses i et interessant perspektiv. Dette er gjort i tabel 5.7 herunder.

Haderslev Kommune ligner tilnærmelsesvis sammenligningskommunerne i forhold til idrætsaktive børn og unges facilitetsbrug. Andelen, der benytter haller/sale og andre baner/anlæg, er højere i Varde Kommune, men lavere i Halsnæs og Frederikssund Kommu-

ner. Ligeledes ligger Haderslev Kommune i den lave ende i forhold til andelen, som benytter fodboldbaner. Til gengæld er der lidt flere i Haderslev Kommune, som benytter andre baner/anlæg end i sammenligningskommunerne.

Tabel 5.7: Facilitetsbrug i Haderslev Kommune sammenlignet med andre kommuner (pct.).

	Haderslev Kommune	Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
Hal/sal	60	55	65	57
Fodboldbane	34	39	44	33
Andre baner/anlæg	13	9	10	9
Svømmehal	16	14	14	16
Fitnesscenter/motionsrum	13	11	16	13
Anlæg ved vand	<1	2	1	2
Aktivitetsanlæg	5	4	3	4
Veje, gader, fortove	13	13	16	12
Naturen	18	21	22	18
Hjemme/i haven	21	21	27	21
Andet	9	9	8	8

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter forskellige typer af faciliteter i Haderslev Kommune (n = 1.836), Halsnæs Kommune (n = 1.174), Varde Kommune (n = 1.887) og Frederikssund Kommune (n = 2.193),

Brug af specifikke faciliteter i Haderslev Kommune

De foregående analyser er baseret på overordnede facilitetsopdelinger, som har gjort det muligt at se på brugen af faciliteter på tværs af Haderslev Kommune og i sammenligning med andre kommuner. I følgende ser analyserne nærmere på brugen af specifikke faciliteter i Haderslev Kommune. Igen skal man være opmærksom på, at andelen er baseret på de børn og unge, som angiver at dyrke mindst én aktivitet (92 pct.) og ikke på alle børn og unge i kommunen.

Analyserne vil i det følgende fokusere på de fem hyppigst brugte faciliteter inden for hver facilitetskategori.

De mest benyttede faciliteter i Haderslev Kommune inden for kategorierne haller/sale, fodboldbaner⁴⁴ og fitness/motionsrum er vist i figur 5.4 herunder.

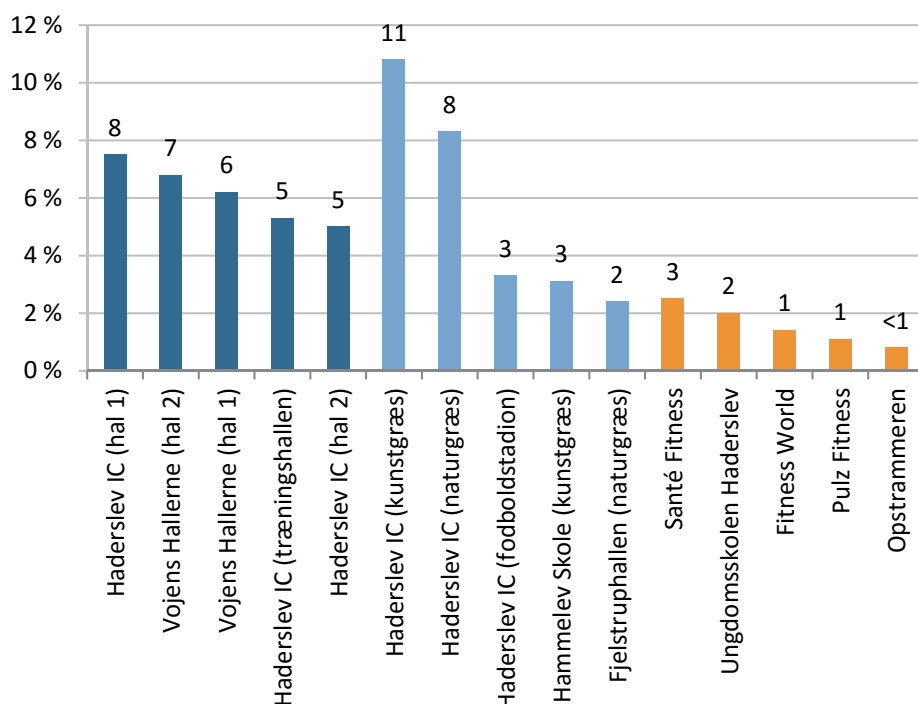
På tværs af alle haller og sale i Haderslev Kommune er Haderslev Idrætscenter (hal 1) den hal/sal flest børn og unge i kommunen benytter med 8 pct., efterfulgt af Vojens Hallerne (hal 2) som 7 pct. af kommunens idrætsaktive børn og unge bruger.

⁴⁴ Lethallen, som er en indendørs kunstgræsbane, er medtaget under kategorien haller/sale og benyttes af 5 pct. af kommunens idrætsaktive børn og unge.

Kunstgræsbanen ved Haderslev Idrætscenter (11 pct.) er den mest benyttede fodboldbane i Haderslev Kommune efterfulgt af naturgræsbanen (8 pct.) beliggende samme sted. Den anden kunstgræsbane ved Hammelev skole er benyttet af 3 pct. af Haderslevs idrætsaktive børn og unge.

Santé Fitness (3 pct.) er det oftest benyttede fitnesscenter blandt idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune. Det er dog en relativt lille del af kommunens unge, der benytter de enkelte specifikke centre, hvor aldersgrænsen for adgang er 15 år.

Figur 5.4: Idrætsaktive børns og unges brug af specifikke haller/sale, fodboldbaner og fitness/motionsrum i Haderslev Kommune.

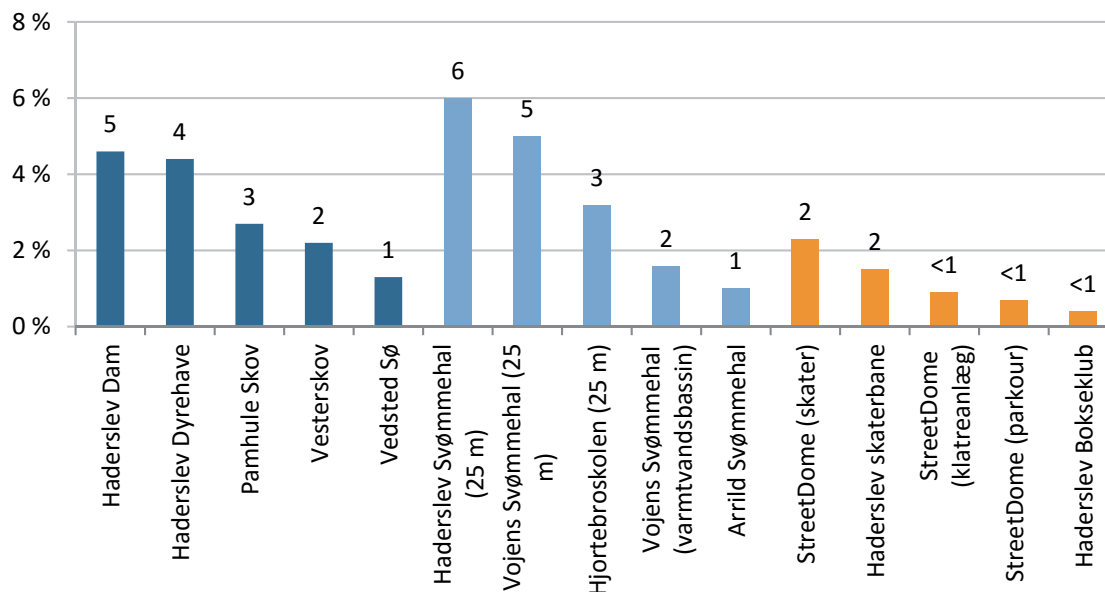
Figuren viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter specifikke faciliteter. Kun de fem mest benyttede faciliteter inden for hver kategori er vist (n = 1.836).

De fem mest benyttede faciliteter inden for kategorierne naturområder, svømmehaller og andre baner/anlæg er vist i figur 5.5. De mest benyttede naturområder blandt Haderslev Kommunes idrætsaktive børn og unge er Haderslev Dam (5 pct.) efterfulgt af Haderslev Dyrehave (4 pct.).

I forhold til svømmefaciliteter samler 25 meter bassinet i Haderslev Svømmehal 6 pct. af kommunens idrætsaktive børn og unge. Den næstmest benyttede svømmefacilitet er 25 meter bassinet i Vojens Svømmehal (5 pct.) efterfulgt af Hjortebroskolen⁴⁵ (3 pct.). Ingen specifikke andre baner/anlæg samler en så stor del af kommunens børn og unge. Således er StreetDome Skaterbane den mest benyttede facilitet, som godt 2 pct. af Haderslev Kommunes børn og unge bruger.

⁴⁵ Hjortebroskolen er en del af Sønder Otting Skole.

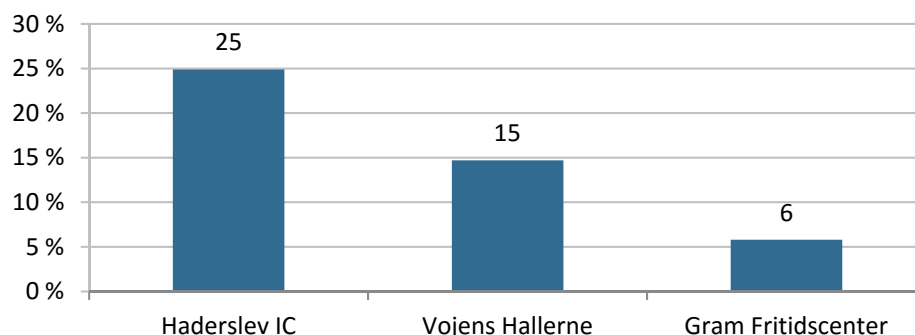
Figur 5.5: Idrætsaktive børns og unges brug af specifikke naturområder, svømmefaciliteter og andre baner/anlæg i Haderslev Kommune.

Figuren viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter specifikke faciliteter. Kun de fem mest benyttede faciliteter inden for hver kategori er vist (n=1.836).

Mange af de enkelte faciliteter indgår som en del af større idrætscentre. Figur 5.6 nedenfor viser andelen af de idrætsaktive børn og unge, som benytter henholdsvis Haderslev Idrætscenter, Vojens Hallerne⁴⁶ og Gram Fritidscenter, der er de centrale anlæg i de respektive lokalområder i kommunen. Samler man faciliteterne, finder man, at Haderslev Idrætscenter (25 pct.) samler flest af kommunens idrætsaktive skolebørn. Vojens Hallerne samler knap 15 pct. af kommunens idrætsaktive børn og unge, mens Gram Fritidscenter til sammenligning samler 6 pct.

Figur 5.6: Haderslev Idrætscenter samler en stor del af kommunens idrætsaktive børn og unge.

Figuren viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter en eller flere af idrætsanlæggernes faciliteter (n=1.836).

⁴⁶ Vojens Hallerne bliver på trods af forskellige konstruktioner i denne analyse betragtet som: Vojens Hallerne (hal 1 og 2), græsbanen, Vojens Svømmehal (25 meter og varmtvandsbassin), strandhåndbold, skateranlæg, hockey skudhal, SE Arena samt skøjtehal.

Brug af StreetDome

Børn og unge i Haderslev Kommune er blevet spurgt specifikt ind til deres benyttelse af StreetDome, som er en skatepark, kommunen opførte i 2014.

De 5 pct. af Haderslev Kommunes børn og unge, som har svaret, at de inden for det seneste år har dyrket rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul, er yderligere blevet bedt om at specificere, hvilken af de nævnte aktiviteter, de dyrker. Her svarer flest af kommunens børn og unge, at de dyrker skateboard (3 pct.) efterfulgt af løbehjul (3 pct.), rulleskøjteløb (1 pct.) og Waveboard (< 1 pct.).

Skolebørnene som har svaret, at de har dyrket rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul, er ligeledes blevet spurgt ind til, om de bruger StreetDome. Det svarer 73 pct. af de adspurgte, at de gør. Af dem svarer knap hver fjerde, at de ikke dyrkede rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul, før StreetDome blev åbnet. Der er altså flere børn og unge, som er begyndt at dyrke rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul efter åbningen af StreetDome. Omvendt kan det også tænkes, at der er nogle børn og unge, som tidligere dyrkede rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul, men som sidenhen er stoppet. Det er altså uklart, hvor stor effekt åbningen af StreetDome har haft på antallet af børn og unge i Haderslev Kommune, som dyrker rulleskøjteløb, skateboard, waveboard og/eller løbehjul.

Muligheder og ønsker i nærområdet

For børn og unge er nærområdet en subjektiv størrelse, der er defineret af mulighederne for transport i form af cykling/gang på egen hånd, offentlig transport eller kørsel af forældre. Med andre ord er det interessant, hvad børnene og de unge selv oplever som tæt på og naturligvis lige så interessant, hvilke typer faciliteter de mener er for langt væk til, at de selv kan bruge dem. I spørgeskemaet indgår et spørgsmål, som søger at afdække, hvorvidt børnene og de unge savner muligheder for idræt, sport eller motion i det område, hvor de bor. Det har været muligt at skrive ønsker/afsnit med egne ord, og materialet er inddraget som supplement til svarene på, hvilke faciliteter der er inden for børnene og de unges gå-/cykelafstand.

Alle børn, både idrætsaktive og ikke-idrætsaktive, har svaret på disse spørgsmål. De samlede svar på, om børn kan gå, løbe eller cykle til facilitetstyperne fremgår af tabel 5.8 nedenfor og giver et billede af børnenes og de unges opfattelse af faciliteters nærhed.

Spørgsmålet om gå-/løbe-/cykelafstand peger på nogle interessante forskelle de fire kommuner i mellem. Der er flest i Varde Kommune og færrest i Haderslev Kommune, som oplever at være tæt på hal/sal og fodboldbane. Ligeledes er der relativt færre i Haderslev Kommune, som oplever at have svømmehal og fitnesscenter/motionsrum inden for gå-/løbe-/cykelafstand end i de andre kommuner. Selvom Haderslev Kommune overordnet ligner de andre kommuner, oplever en større andel af kommunens børn og unge længere afstand til den type faciliteter, som typisk sætter rammerne for de mest populære idrætsgrene.

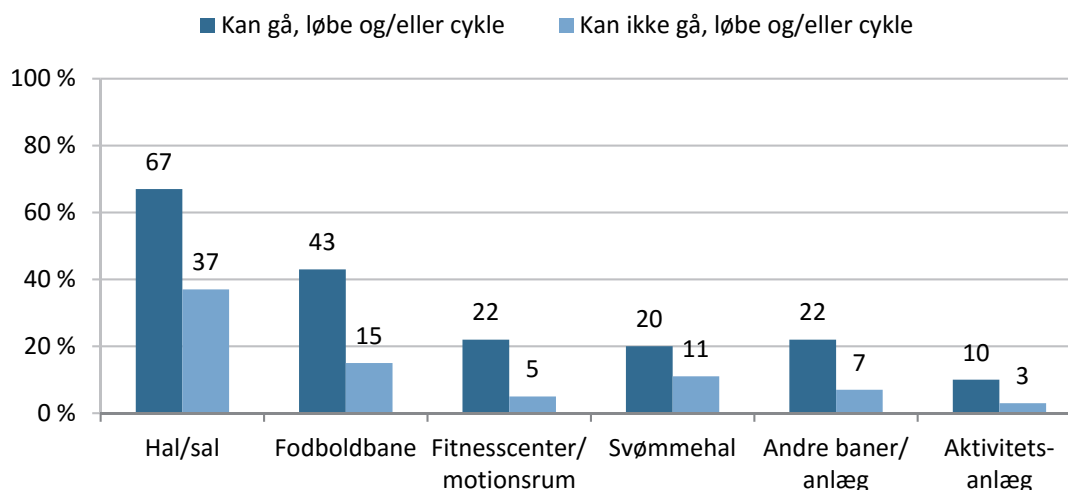
Tabel 5.8: Faciliteter, som skolebørn i Haderslev Kommune oplever at kunne gå, løbe eller cykle til (pct.)

	Haderslev Kommune	Halsnæs Kommune	Varde Kommune	Frederikssund Kommune
Hal/sal	60	62	67	64
Fodboldbane	58	66	74	65
Andre baner/anlæg	31	31	38	34
Svømmehal	38	39	46	48
Fitnesscenter/motionsrum	39	40	49	45
Aktivitetsanlæg	22	21	17	23
Legeplads	50	55	60	49
Motionssti	20	27	31	25
Park	27	19	28	25
Skov	55	64	65	53
Vand (hav, sø, å) eller strand	36	48	40	49
Havn eller havnebassin	19	31	5	28
Ingen af ovenstående	4	2	2	3
Ved ikke	9	9	5	7

Tabellen viser andelen blandt alle børn og unge i Haderslev Kommune (n = 2.006), både idrætsaktive og ikke-idrætsaktive, som oplever de nævnte faciliteter som inden for gå-, løbe- eller cykelafstand, i sammenligning med Halsnæs Kommune (n = 1.262), Varde Kommune (n = 2.018) og Frederikssund Kommune (n = 2.322).

Som figur 5.7 herunder viser, hænger oplevelsen af nærhed til de enkelte faciliteter tydeligt sammen med brugen heraf.

Figur 5.7: Sammenhæng mellem facilitetsbrug og oplevet 'afstand'.

Figuren viser andelen af både idrætsaktive og ikke-idrætsaktive skolebørn i Haderslev Kommune, der benytter forskellige facilitetstyper afhængig af, om den er inden for gå-, løbe- eller cykelafstand (n=2.006).

Sammenligner man de idrætsaktive med de ikke-idrætsaktive skolebørn, oplever en større andel af de idrætsaktive at have idrætsfaciliteter inden for gå-, løbe- eller cykelafstand (se appendiks 5, tabel 2). Dette kan være et udtryk for, at de skolebørn, som ikke er idrætsaktive, generelt har ringere adgang til faciliteter, hvilket kan fungere som en barriere for at

dyrke idræt. Omvendt kan det også være et udtryk for, at de ikke-idrætsaktive generelt er i dårligere fysisk form og derfor ikke oplever at kunne gå, løbe eller cykle til de samme faciliteter, som de idrætsaktive børn og unge kan. En tredje forklaring kan være, at en velkendt afstand opleves kortere for børn og unge, der oftere færdes på distancen, end for børn og unge, som sjældent eller aldrig færdes på distancen. En fjerde årsag kunne være, at de ikke-idrætsaktive simpelthen i mindre grad er bevidste om, hvor idrætsfaciliteterne ligger, fordi de ikke interesserer sig for det.

Som supplement til ovenstående tabel er alle børn og unge blevet spurgt, om de savner konkrete muligheder for idræt, som de har haft mulighed for at besvare med egne ord i spørgeskemaet. Denne metode viser et umiddelbart indtryk af børnenes ønsker, som fylder i deres bevidsthed nu og her. De vil formentlig kun i begrænset omfang have ønsker ud over deres forhåndskendskab til, hvad man kan gå til. De vil formentlig ikke tænke langt ud i fremtiden, og samtidig kan man forestille sig en stærk påvirkning fra klassekammeraterne. Derudover kan man ikke udelukke, at mange ønsker sig mere af det, de allerede har eller bruger i stort omfang.

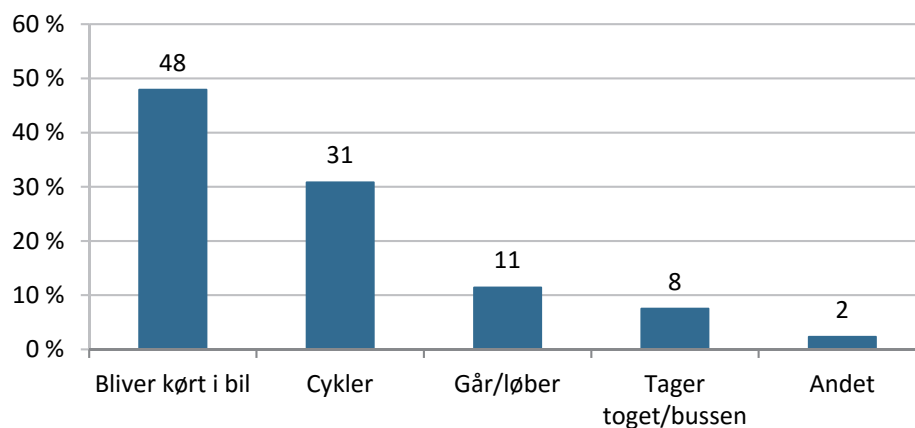
Med disse forbehold kan man generelt se, at en del børn er godt tilfredse med de nære faciliteter i Haderslev Kommunes lokalområder. En del svarer, at de ikke savner noget særligt, eller at de er godt tilfredse deres muligheder for at dyrke idræt.

Mange af ønskerne relaterer til nærområdet, hvor det enkelte barn er bosat. Nogle af de ønsker, der går igen, omhandler muligheder for at dyrke fitness i forskellige afskygninger – der udtrykkes både ønsker om reelle fitnesslokaler og motionslegepladser. Flere nævner også muligheden for at dyrke amerikansk fodbold, ligesom der udtrykkes ønske om bedre fodboldbaner.

Transporttid

Herunder følger en opgørelse over idrætsaktive børn og unges transportmiddel til sport og motion, transporttid samt holdninger dertil. Lidt mindre end halvdelen af de idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune bliver kørt i bil, mens lidt mindre end en tredjedel cykler til det sted, hvor de oftest er aktive. Således er der relativt få børn og unge, der går/løber, tager toget/bussen eller transporterer sig på anden vis til den aktivitet, hvor de er mest aktive. De yngste børn bliver oftere kørt i bil, mens andelen, der tager offentlig transport og går/løber, stiger med alderen.

Figur 5.8: Idrætsaktive børn og unges transportform til det sted, hvor de oftest er aktive.

Figuren viser transportform til den aktivitet, idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), dyrker i størst omfang. Fordelt på lokalområde (n = 1.836).

Flertallet af idrætsaktive børn og unge har højst et kvarters transporttid (den ene vej) til den aktivitet, de dyrker i størst omfang, men man finder alligevel 30 pct., som bruger længere tid (se tabel 5.9). På tværs af køn er der flere lidt flere piger end drenge, som kun har fem minutter til nærmeste aktivitet. På tværs af aldersgrupper er der lidt flere teenagere end yngre børn, som har mere end et kvarters transporttid.

Tabel 5.9: Idrætsaktive børn og unges transporttid til den aktivitet, de dyrker i størst omfang (den ene vej) (pct.).

n = 1.836	Total	Køn		Alder		
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år	16 år
Under 5 minutter	25	23	26	28	19	21
5-14 minutter	45	48	43	47	46	34
15-29 minutter	17	16	17	12	22	29
30-45 minutter	4	4	5	3	6	8
Over 45 minutter	2	2	2	3	1	3
Ved ikke/ikke relevant	7	7	7	8	6	6

Tabellen viser transporttiden (den ene vej) til den aktivitet, idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet) dyrker i størst omfang. Total og opdelt på køn og alder (n = 1.836).

Langt de fleste idrætsaktive børn og unge oplever, at transporttiden er acceptabel (68 pct.). De færreste synes, de bruger for meget tid (7 pct.), mens knap en femtedel ville være villige til længere transporttid. Holdningerne er stabile på tværs af køn, mens andelen, der mener at transporttiden er for lang, stiger med alderen.

I øvrigt afviger svarene på transporttid og holdninger hertil kun meget lidt fra andre kommuner. Det er interessant, at børn og unge fra vidt forskellige kommuner i landet (fra Varde Kommune på over 1.200 kvadratkilometer til Gladsaxe Kommune på 25 kvadratkilometer) har så ens afstande – og holdninger – til deres primære idrætsaktiviteter (Pilgaard et

al., 2015a, 2015b). Det vidner om en jævn fordeling og dækningsgrad af de mest centrale og populære idrætsfaciliteter og tilbud på tværs af kommuner.

Hvorfor ikke dyrke idræt, sport eller motion?

Der er 8 pct., som har svaret 'Nej' til at have dyrket idræt, sport eller motion inden for det seneste år. De har også svaret på, hvorfor de ikke dyrker idræt, sport eller motion. De 8 pct. svarer til 170 respondenter, hvilket er et ret spinkelt datagrundlag at generalisere ud fra. Svarene afviger dog ikke nævneværdigt fra andre undersøgelser af samme art.

Ofte vil der ligge nogle mere komplekse eller 'skjulte' årsager til grund, som det enkelte barn ikke nødvendigvis reflekterer over eller overhovedet er klar over. Derfor vil de stærkeste årsagsforklaringer til børns inaktivitet formentlig ligge i deres baggrundsvilkår som forældrenes socioøkonomiske status, interesse for og aktive deltagelse i sport og motion, som det også tidligere er blevet nævnt.

Når man spørger de ikke aktive børn og unge direkte, angiver 19 pct., at baggrunden for ikke at dyrke idræt, sport eller motion er, at de ikke gider (se appendiks 5, tabel 3 for svarfordeling i Haderslev Kommune og i sammenligningskommuner). Endnu flere svarer, at de bruger tiden på andre fritidsinteresser (22 pct.) og venner (21 pct.). 10 pct. angiver, at de ikke interesserer sig for sport/motion. Man kan dog konstatere, at det i Haderslev Kommune ikke ser ud til, at de ikke-idrætsaktive børn oplever mangel på faciliteter (1 pct.). Ligeledes svarer kun 4 pct., at de savner muligheden for at dyrke den rette sport/motion, mens 5 pct. angiver, at aktiviteterne er for dyre. Ovenstående er udtryk for, at deres fravalg ikke skyldes manglende forhold i forhold til at dyrke idræt, men at de simpelthen ikke prioriterer at dyrke idræt, sport og/eller motion.

Nogle af de mere interessante udsagn, som også tyder på et potentiale for fremadrettet aktivitet, er udsagnet 'holder pause, regner med at starte igen' (10 pct.) og 'er i dårlig form' (11 pct.). Det indikerer nogle muligheder, hvis de rette omstændigheder i forhold til tilrettelæggelse af aktiviteter er til stede. Idræt kan netop være et middel til at komme ud af den dårlige form – i stedet for at være noget, man holder sig fra, fordi man føler, at man er i dårlig form.

Pigerne svarer i højere grad end drengene, at de i stedet bruger tiden på familie/kæreste (14 vs. 6 pct.), og at de savner muligheden for at dyrke den rette sport/motion (9 vs. 1 pct.).

Drengene svarer omvendt i meget højere grad, at de bruger tiden på andre fritidsinteresser (26 vs. 16 pct.), at de er i dårlig form (14 vs. 7 pct.) og ikke gider idræt (24 vs. 13 pct.). Det kan have mange forskellige forklaringer, eksempelvis at man prioriterer andre ting højere, som en stor del af de ikke-idrætsaktive børn og unge tydeligvis gør. Men den manglende lyst til idræt kan også hænge sammen med en manglende rummelighed i de etablerede idrætstilbud. Dette bør være et opmærksomhedspunkt for foreninger og faciliteter. Således angiver blot 10 pct. af dem, som ikke gider, at de heller ikke interesserer sig for sport/motion.

I nogle af de eksisterende idrætsforeninger kan man forestille sig, at det kan være svært at finde en idrætsgren, hvor der er rum og tid til at kunne prioritere tid til hver enkelt udøver. Måske finder man også her potentialer for flere idrætsaktive i det omfang, idrætsaktiviteterne appellerer til den enkeltes udfoldelsesmuligheder og sørger for at skabe succesoplevelser og meningsfuld beskæftigelse uanset talentniveau.

Forventninger om fremtidig idrætsdeltagelse

Selvom et fåtal på 8 pct. ikke har angivet at dyrke nogen aktiviteter, er der endnu færre (4 pct.), som slet ikke forventer at dyrke idræt, sport eller motion i fremtiden, som det fremgår i tabel 5.10 herunder. Dog angiver hele 20 pct. af alle børn og unge i Haderslev Kommune 'ved ikke' til spørgsmålet.

I tabellen er forventningerne til fremtiden opdelt i forhold til nuværende deltagelse. Man skal dog være opmærksom på en del overlap imellem kategorierne, da man har haft mulighed for at sætte flere krydser. En del børn og unge er for eksempel både aktive i foreninger og private centre, og således tæller de med i begge grupper. Når en del af de børn og unge, der i dag er aktive i private centre, angiver, at de i fremtiden forventer at være aktive i foreningsregi, dækker en del af det altså over, at mange af dem allerede også er aktive i foreninger og forventer at blive ved med det.

Tabellen viser, at foreningsaktive i størst omfang også i fremtiden forventer at dyrke foreningsidræt. Men langt fra alle foreningsaktive forventer dog at fortsætte næste år. Knap en fjerdedel af foreningsudøverne forventer at starte i et fitnesscenter (som dog også kan være organiseret i foreningsregi), mens færre forventer at dyrke aktiviteter på egen hånd eller i uformelle grupper med venner og familie.

Aktive i private centre forventer i overvejende grad også at forblive aktive i private centre - en del dog også i foreningsorganiseret idræt. De aktive på egen hånd sætter deres største lid til fremtidig foreningsidræt, men en stor andel forventer også at blive ved med at dyrke idræt på egen hånd.

De ikke-idrætsaktive, som forventer, at de fremover vil komme til at dyrke idræt, tror i højere grad, at det vil ske på egen hånd end i en forening eller et fitnesscenter. I forlængelse af ovenstående afsnit om barrierer, er det med til at understrege, at de ikke-idrætsaktive kan have svært ved at se sig selv passe ind i de eksisterende rammer i foreninger og private centre. Samtidig er det interessant, at de ikke-idrætsaktive i stor stil forholder sig usikkert til fremtiden med 44 pct., som svarer 'ved ikke' på spørgsmålet, mens knap en femtedel med sikkerhed ved, at de ikke vil dyrke idræt i nærmeste fremtid. At 44 pct. svarer 'Ved ikke' kan indikere et potentiale for flere aktive, da de altså ikke helt har afskrevet mulighederne for idrætsdeltagelse i fremtiden⁴⁷.

⁴⁷ Man skal dog tage højde for, at respondenterne kan være påvirkede af, at det kan være mere socialt acceptabelt at svare, at man har en intention om at dyrke idræt i fremtiden. Derfor er det muligt, at andelen som ikke har intentioner om at dyrke idræt, reelt er højere end andelen, som svarer 'Nej' til spørgsmålet.

Tabel 5.10: Børn og unges forventninger til fremtidig idrætsdeltagelse i Haderslev Kommune (pct.).

n = 2.006	Nuværende aktivitet				
	Total	Aktive i forening	Aktive i privat center	Aktive på egen hånd	Ikke aktive
Ja, i en idrætsforening	48	60	36	41	8
Ja, i et fitnesscenter	24	25	49	31	8
Ja, i en gruppe arrangeret af mig selv, familie, venner/bekendte	12	12	19	24	7
Ja, alene/på egen hånd	19	18	29	35	12
Ja, i anden sammenhæng	12	11	17	16	11
Nej	4	2	2	2	18
Ved ikke	20	16	13	16	44

Tabellen viser svar på, hvorvidt børn og unge i Haderslev Kommune tror, at de i de kommende år dyrker idræt, sport eller motion i forskellige organiseringsammenhænge. Total samt fordelt på nuværende organiseringsform (n = 2.006).

Børns holdninger til idræt i skoletiden

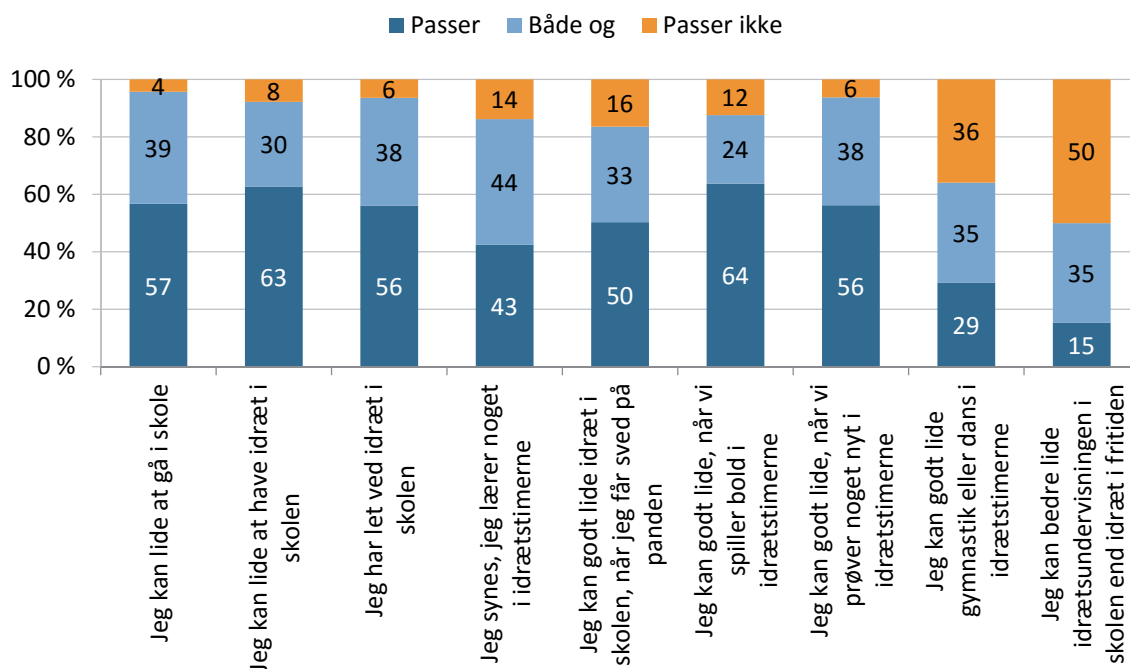
Undersøgelsen har også koncentreret sig om en række spørgsmål om idræt i skolen. Her skiftes perspektiv fra den frivillige idræt i fritiden til at se på den obligatoriske idræt i skolen i Haderslev Kommune.

Børn forholder sig overvejende positivt til skoleidræt, men en stor andel udtrykker dog visse forbehold ved at angive udsagnet 'både og' til en række udsagn omkring skoleidrætten, hvilket kommer til udtryk i figur 5.9 herunder.

Godt halvdelen af børn og unge i Haderslev Kommune kan generelt godt lide at gå i skole, og en lidt større andel på 63 pct. kan lide idrætstimerne. Et lille flertal synes også at have let ved idræt i skolen, og boldspil er lidt mere populært end at prøve noget nyt i idrætstimerne. Over halvdelen af børnene og de unge kan godt lide begge dele. Til gengæld er der lidt færre, der godt kan lide gymnastik og dans i idrætstimerne (29 pct.).

Ser man på de orange søjler, som er udtryk for de børn og unge, der ikke synes, de enkelte udsagn passer, er det interessant, at 14 pct. ikke oplever, at de lærer noget i idrætstimerne, og at 16 pct. ikke bryder sig om at få sved på panden, mens hele 36 pct. ikke bryder sig om gymnastik og dans. 50 pct. angiver, at det ikke passer, at de bedre kan lide idrætsundervisningen i skolen end idræt i fritiden.

Figur 5.9: Skolebørns holdninger til idræt i skolen i Haderslev Kommune.

Figuren viser svarfordelinger på ni spørgsmål omkring holdninger til idræt i skoletiden i Haderslev Kommune (n = 2.006).

Man ser en del forskelle mellem kønnene. En større andel af piger (61 pct.) end drenge (53 pct.) svarer, at det passer, at de kan lide at gå i skole, mens det forholder sig omvendt i forhold til at kunne lide at have idræt i skolen. Her svarer 71 pct. af drengene, at det passer mod kun 54 pct. af pigerne. Flere drenge synes også at have let ved idræt i skolen sammenlignet med pigerne (64 vs. 48 pct.). Forskellene på køn kommer også til udtryk i spørgsmålet om at få sved på panden, hvilket 21 pct. af pigerne siger direkte, at det 'passer ikke' mod 12 pct. af drengene.

Drenge foretrækker boldspil frem for gymnastik/dans. Der er 73 pct., som svarer, at de kan lide at spille bold i idrætstimerne. Til sammenligning er det kun 12 pct. af drengene, som svarer, at det passer, at de kan lide gymnastik eller dans i idrætstimerne – og hele 53 pct. svarer, at det 'Passer ikke'. Pigerne er også glade for at spille bold i timerne og mere end halvdelen svarer, at det passer. Det er flere, end andelen, som angiver, at de kan lide gymnastik og dans (44 pct.).

Piger er en smule mere begejstrede for at prøve noget nyt i idrætstimerne (53 vs. 60 pct.), mens lidt flere drenge end piger bedre kan lide idrætsundervisningen i skolen end idræt i fritiden (19 vs. 12 pct.)

De fleste udsagn møder faldende opbakning med stigende alder. Holdninger til at gå i skole, og om man har let ved idræt i skolen, ligger dog stabilt på tværs af aldersgrupper.

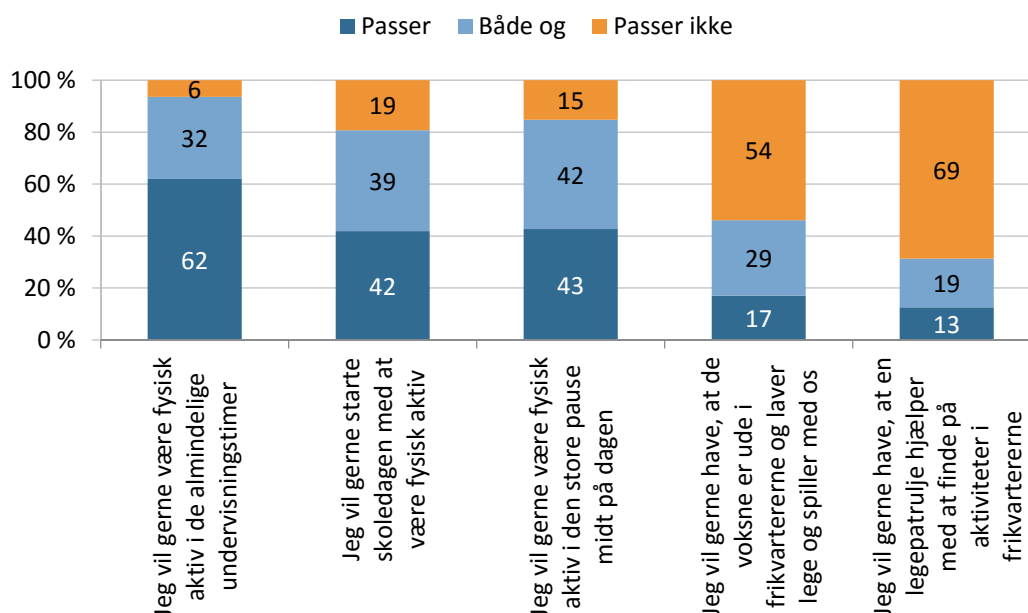
Fysisk aktivitet i skoletiden

I undersøgelsen er der også blevet stillet fem spørgsmål, som relaterer sig til folkeskolereformen. Spørgsmålene er stillet for at få en fornemmelse af børnenes holdninger til forskellige tiltag med øget fysisk aktivitet i skoletiden.

Som det fremgår af figur 5.10 herunder, angiver næsten to tredjedele af børn og unge i Haderslev Kommune, at de gerne vil være fysisk aktive i de almindelige undervisningstimer. Det vil eleverne hellere end at være fysisk aktive på andre tidspunkter i løbet af skoledagen. Man ser dog 42 pct., som gerne vil starte skoledagen med fysisk udfoldelse, og 43 pct. som gerne vil være aktive i det store middagsfrikvarter.

Omvendt forholder eleverne sig kritisk til, at voksne eller legepatruljer skal organisere diverse aktiviteter og lege i frikvartererne. Blot 17 pct. ønsker, at voksne deltager i aktiviteterne, og kun 13 pct. ønsker legepatruljer til at styre aktiviteter i frikvartererne.

Figur 5.10: Skolebørns holdninger til fysisk aktivitet i løbet af skoledagen.

Figuren viser svarfordelinger på fire spørgsmål omkring holdninger til fysisk aktivitet i skoletiden i Haderslev Kommune (n = 2.006).

De yngste børn i gruppen 10-12 år er mindst negative over for tiltag med legepatruljer/voksne. Dog har også langt størstedelen i denne aldersgruppe alligevel en negativ holdning til indblanding fra legepatruljer/voksne. Man finder ingen sammenhæng mellem deltagelse i idræt i fritiden og holdningen til voksne/legepatruljer i frikvartererne. Omvendt har idrætsdeltagelse i fritiden betydning for lysten til at være fysisk aktiv i løbet af skoledagen, da de idrætsaktive er mere positive overfor sådanne tiltag end ikke-idrætsaktive børn og unge. Den primære tiltænkte målgruppe for øget bevægelse i skoledagen (børn, som ikke rører sig nok i fritiden) har altså sværest ved at forene sig med de nye tiltag. Fremadrettet vil det blive interessant at følge udviklingen – dels udmøntningen af mere fysisk aktivitet i skoledagen, dels børnenes holdninger hertil samt deres generelle trivsel ved mere bevægelse.

Opsummering og afrunding

Dette afsnit har analyseret børn og unges idrætsvaner i Haderslev Kommune på baggrund af 2.006 besvarelser fra elever fra 4. - 10. klasse (inkl. specialklasse).

Idrætsdeltagelsen i Haderslev Kommune ligger nogenlunde på niveau med andre kommuner, hvor børn og unges idrætsvaner er undersøgt på samme baggrund. Således angiver 70 pct., at de normalt dyrker sport, motion eller idræt, mens 92 pct. angiver at have dyrket mindst én idrætsgren/motionsform inden for det seneste år.

I Haderslev Kommune falder andelen af idrætsaktive børn og unge med stigende alder. Især i de sene folkeskoleår er der en lavere andel af idrætsaktive. Tendensen ses ligeledes i andre kommuner, men er særlig udtalt i Haderslev Kommune. Kommunens børn og unge dyrker ligeledes gennemsnitligt færre idrætsgrene end i Halsnæs og Varde Kommuner, men er på niveau med Frederikssund Kommune.

I Haderslev Kommune ser man også de 'klassiske forskelle' i idrætsdeltagelsesniveau afhængig af forældrenes socioøkonomiske baggrund og egen deltagelse i sport og motion. Analyserne viser, at forældrenes egen deltagelse i sport og motion står helt centralt i forhold til deres børns aktivitetsniveau. Derfor er der god grund til at rette initiativer mod både børn og forældre, hvis man ønsker at udligne nogle af de socioøkonomiske forskelle i idrætsdeltagelsen.

Den mest populære idræt blandt børn og unge i Haderslev Kommune er fodbold, som mere end hver tredje (35 pct.) har spillet regelmæssigt inden for det seneste år, flere drenge (46 pct.) end piger (23 pct.). Herefter kommer gymnastik (22 pct.), som er den mest populære sport blandt pigerne (33 pct.) efterfulgt af svømning (16 pct.) og håndbold (15 pct.).

Også i Haderslev Kommune sker der et skift i teenageårene, hvor mange unge bevæger sig fra traditionel foreningsidræt over mod individuelle og fleksible motionsformer som fitness, styrketræning og løb. Samme tendens ses i andre kommuner og i landsdækkende undersøgelser (Laub, 2013). Normalt øges aktivitetshyppigheden blandt de idrætsaktive med alderen, men denne tendens ses ikke i Haderslev Kommune, hvor der ikke er forskelle mellem aldersgrupperne. I forhold til sammenligningskommunerne dyrker idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune motion mindre hyppigt.

I børn og unges angivelser af barrierer for at dyrke idræt fylder pris (at det er for dyrt) og mangel på faciliteter kun ganske lidt. Samtidig angiver en stor andel, at de ikke savner yderligere muligheder, samt at de oplever gode forhold for at dyrke idræt og motion i Haderslev Kommune. Alligevel angiver 9 pct. af de piger, som ikke dyrker idræt, at de savner muligheden for at dyrke den rette sport/motion.

Afstanden til faciliteter øver muligvis indflydelse på skolebørns valg af aktivitet, idet de i højere grad benytter faciliteter inden for, hvad de oplever som gå-, løbe og cykleafstand. Det kan dog også skyldes, at kendskabet til de typer af faciliteter, man ikke benytter, er

mindre. Det er med baggrund i undersøgelsen af børn og unge ikke til at sige, hvordan antallet og typen af faciliteter i kommunen spiller ind på antallet af idrætsaktive.

De idrætsaktive børn og unge i Haderslev Kommune bruger lige så meget tid på transport som børn og unge i andre kommuner, og oplevelsen af nærhed ser ud til at være den samme uafhængig af kommuner med vidt forskellige geografiske og transportmæssige forhold.

Skolerne er de eneste aktører, som har fat i alle børn og unge, og derfor er det interessant at se på, hvordan heldagsskolen kan arbejde med øget idrætsdeltagelse for alle børn. Børnene i Haderslev Kommune vurderer idræt i skolen samt generel fysisk aktivitet i løbet af skoledagen ret blandet. Et lille flertal synes om de forskellige bevægelsesmæssige initiativer i skolen, og de i forvejen idrætsaktive er ofte mere begejstrede for sådanne tiltag end de idrætsuvante grupper. Derfor er det vigtigt, at den idræt og bevægelse, som kommer til at foregå i skoletiden, ikke bliver en direkte kopi af den eksisterende fritidsidræt, men mere engagerende for alle, hvis man ønsker at gøre en positiv forskel for de idrætsuvante grupper i løbet af skoledagen.

Delanalyse 6: Voksnes idrætsvaner

Denne delundersøgelse undersøger idrætsdeltagelsen blandt voksne borgere over 15 år i Haderslev Kommune. Borgerne har besvaret et spørgeskema om deltagelse i idrætsaktiviteter, oplevelser og vurderinger af benyttede idrætsfaciliteter samt ønsker og behov i forhold til aktivitetsmuligheder og -anlæg i kommunen. Undersøgelsen har særligt fokus på forskelle mht. køn, alder, arbejdsforhold, uddannelsesniveau og forskelle mellem lokalområderne: Haderslev, Vojens, Gram, Haderslev Opland Øst (H. Opland Øst) og Haderslev Opland Vest (H. Opland Vest).

Haderslev Idrætsråd har efterspurgt særligt fokus på 16-45-årige, som man oplever det største frafald blandt i forhold til idræts- og foreningsdeltagelse. Undervejs i dette kapitel er særligt fokus på aldersgruppen for at øge bevidstheden om, hvad der gør sig gældende for voksne i dette aldersspænd. Det er fremhævet via en række bokse undervejs i kapitlet.

Metode

Undersøgelsen blev foretaget via et internetbaseret spørgeskema, som var konstrueret med en række 'spring' således, at ikke alle respondenter blev stillet over for de samme spørgsmål, men kun blev bedt om at svare på spørgsmål, der var relevante for deres situation vurderet ud fra svarene på foregående spørgsmål. Hvis en respondent f.eks. svarede 'nej' til spørgsmålet om at dyrke idræt, sport eller motion, skulle vedkommende ikke svare på alle spørgsmål om brug af idrætsfaciliteter.

I alt blev 2.978 borgere i Haderslev Kommune inviteret til at deltage i undersøgelsen⁴⁸. De inviterede borgere udgør et repræsentativt udsnit af voksne borgere i kommunen⁴⁹. De inviterede borger modtog et brev i starten af november, som indeholdt et link til en hjemmeside med det elektroniske spørgeskema. Der blev udsendt et rykkerbrev efter første svarfrist i midten af november måned 2015, og indsamlingen blev afsluttet i midten af december 2015. I alt 1.016 personer besvarede det tilsendte spørgeskema, svarende til en svarprocent på 34 pct. (se tabel 6.1). Svarprocenten svarer til lignende undersøgelser i Halsnæs (31 pct.), Varde (35 pct.) og Frederikksund Kommune (35 pct.).

⁴⁸ Udtrækket var i udgangspunktet på 3.000 borgere. Der var dog et frafald på 23 respondenter pga. ukendt adresse og lign. og resulterende i et samlet respondentantal på $n = 2.977$.

⁴⁹ Udtrækket inkluderer borgere bosiddende i Haderslev Kommune mellem 16-80 år. Umyndige borgere og borgere med adressebeskyttelse indgår ikke i udtrækket.

Tabel 6.1. Svarprocenter for voksenundersøgelsen i Haderslev Kommune. Fordelt på køn, alder og lokalområde (pct.).

n = 2.977		Antal svar	Antal inviterede	Svarprocent
Total		1.016	2.977	34
Køn	Kvinder	536	1.480	36
	Mænd	480	1.497	32
Alder	16-19 år	68	203	33
	20-29 år	83	395	21
	30-39 år	95	400	24
	40-49 år	168	520	32
	50-59 år	212	560	38
	60-69 år	236	504	47
	70 år+	154	395	39
Lokalområde	Haderslev	505	1370	37
	Vojens	150	437	34
	Gram	67	254	26
	H. Opland Øst	147	421	35
	H. Opland Vest	147	495	30

Den relativt lave svarprocent kan have betydning for den overordnede idrætsdeltagelse. Respondenter, der dyrker idræt, sport eller motion, er formentlig mere villige til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen end inaktive, og derfor overvurderer undersøgelsen formentlig den samlede idrætsdeltagelse en smule. Det har betydning i forhold til eventuelle sammenligninger med landstal, men ikke i forhold til sammenligning med andre kommuneundersøgelser som eksempelvis Frederikssund, Halsnæs og Varde. Disse kommuneundersøgelser er udført efter samme metode, og her er resultater sammenlignelige med tallene fra Haderslev Kommune. Derfor sammenlignes tallene fra Haderslev Kommune kun med de nævnte kommuner og ikke landstal.

Som det fremgår af tabel 6.1 er der forskel i svarprocent på tværs af aldersgrupper, og generelt har de ældre borgere være mere villige til at svare end de yngre. Mange af følgende analyser er undervejs delt op i forskellige aldersgrupper, men i de tilfælde, at der er tale om alle borgere, er svarprocenterne væsentlige at have for øje.

Også på tværs af lokalområder er der forskel i svarprocent. Borgerne i Haderslev og Haderslev Opland Øst har været flittigst til at svare, mens færrest har svaret i Gram.

Hvem dyrker idræt, sport og motion i Haderslev Kommune?

Andelen af voksne borgere i Haderslev Kommune, der dyrker idræt, sport eller motion, er 61 pct. Det er samme andel som i Halsnæs Kommune (62 pct.), mens det er færre end i Frederikssund (67 pct.) og Varde (69 pct.) (se tabel 6.2).

Tabel 6.2. Andelen af voksne borgere i Haderslev Kommune, der dyrker idræt, sport eller motion (pct.).

n = 1.016		Ja	Ja, men ikke fortiden	Nej	Halsnæs	Frederikssund	Varde
Total		61	17	22	62	67	69
Køn	Kvinder	60	19	21	65	68	71
	Mænd	62	15	23	58	65	67
Alder	16-19 år	69	24	7	60	71	75
	20-29 år	67	23	10	64	62	61
	30-39 år	51	29	20	69	60	71
	40-49 år	60	22	18	62	70	72
	50-59 år	58	16	26	60	64	68
	60-69 år	63	9	28	64	65	68
	70 år+	64	12	25	55	72	69
Lokalområde	Haderslev	64	16	20	-	-	-
	Vojens	56	23	21	-	-	-
	Gram	55	25	19	-	-	-
	H. Opland Øst	61	17	22	-	-	-
	H. Opland Vest	59	12	29	-	-	-

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Opdelt på køn, alder og lokalområde (n = 1.016). Sammenlignet med tilsvarende undersøgelser i Halsnæs (n = 911), Frederikssund (n = 987) og Varde kommune (n = 1.100).

Lige mange kvinder og mænd dyrker idræt, sport eller motion i Haderslev Kommune. I Halsnæs Kommune er mænd noget mindre aktive end kvinder, mens forskellene i Varde og Frederikssund Kommuner er mindre. I begge kommuner tyder undersøgelser dog på, at kvinder er lidt mere aktive end mænd.

Der er ret store forskelle i idrætsdeltagelsen på tværs af aldersgrupper. De mest idrætsaktive er de 16-19-årige (69 pct.), 20-29-årige (67 pct.) og 70+ årige (64 pct.), mens deltagelsen er markant lavere blandt de 30-39-årige (51 pct.) (se tabel 6.2). I Halsnæs og Varde Kommuner er der relativt mange idrætsaktive i 30-39-årsalderen i forhold til de andre aldersgrupper i de to kommuner, mens man i Frederikssund Kommune som i Haderslev også ser lavest deltagelse blandt de 30-39-årige.

Den relativt lave idrætsdeltagelse blandt de 30-39-årige i denne undersøgelse kan eventuelt forklares ved, at hele 29 pct. af borgerne i denne aldersgruppe angiver, at de var aktive, men ikke dyrkede idræt og motion for tiden ('Ja, men ikke for tiden') (se tabel 6.2). Et aktivt liv med idræt, sport og motion er ikke fremmed for denne aldersgruppe, og det kan være mindre ting som de rette og fleksible tilbud, som kan få dem til at genoptage deres aktive liv.

Der er ikke signifikante forskelle i idrætsdeltagelse mellem lokalområderne, men idrætsdeltagelsen synes at være en smule højere i Haderslev end de andre områder (se tabel 6.2).

Boks 6.1: Idrætsdeltagelse blandt 16-45-årige.

Idrætsdeltagelsen blandt de 16-45-årige er 62 pct., mens der er 61 pct. blandt 46-80-årige. Der er altså ikke forskel i idrætsdeltagelsen mellem de to grupper, men hver fjerde 16-45-årige angiver at holde pause fra idræt, sport eller motion, mens det kun er 13 pct. af de 46-80-årige. De ældste borgere svarer i langt højere grad nej til normalt at dyrke idræt, sport eller motion.

Splittes de 16-45-årige i to grupper, er de yngste (16-29-årige) (68 pct.) noget mere aktive med idræt, sport eller motion end de ældste (30-46-årige) (57 pct.). I begge grupper angiver omtrent lige store andele at holde pause fra idræt, sport eller motion, og der er dermed flere af de 30-46-årige end de 16-29-årige, som definerer sig inaktive. Der er kun meget små forskelle mellem mænd og kvinder.

Uddannelsesniveau, arbejdssituation og idrætsdeltagelse

Der er ikke forskel i idrætsdeltagelsen blandt borgere på og uden for arbejdsmarkedet, mens idrætsdeltagelsen stiger med uddannelsesniveau. Lidt flere end hver anden borger med 'grundskoleuddannelse'⁵⁰ (55 pct.) eller 'kort uddannelse'⁵¹ (55 pct.) dyrker idræt, sport eller motion, mens det er henholdsvis to tredjedele og tre fjerdele blandt personer med en 'mellemlang videregående uddannelse' (68 pct.) og en 'lang videregående uddannelse' (75 pct.) (se tabel 6.3). Uddannelseslængde er generelt den mest afgørende baggrundsvariabel for befolkningens tilbøjelighed til at dyrke sport eller motion (Pilgaard, 2009).

Tabel 6.3. Andelen af voksne borgere i Haderslev Kommune, der dyrker idræt, sport eller motion (pct.).

		Ja	Ja, men ikke for tiden	Nej
Uddannelsesniveau (n = 1.000)	Grundskole	55	18	27
	Kort uddannelse	55	21	24
	Kort videregående uddannelse	64	16	20
	Mellemlang videregående uddannelse	68	15	17
	Lang videregående uddannelse	75	11	14
	Anden uddannelse	56	19	25
Tilknytning til arbejdsmarkedet (n = 1.004)	I arbejde	60	19	21
	Midlertidigt uden arbejde	56	28	15
	Uden for arbejdsmarkedet	62	14	24
	Andet	62	19	19

Tabellen viser andelen af alle respondenter (n = 1.016), mht. svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Opdelt på uddannelseslængde og arbejdsmarkedstilknytning.

⁵⁰ 8.-10. klasse

⁵¹ Gymnasial uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse eller arbejdsmarkedsuddannelse.

Hvilke aktiviteter dyrker voksne i Haderslev Kommune?

I undersøgelsen er voksne blevet bedt om at angive, hvilke aktiviteter de har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år. Her har de haft mulighed for at angive flere forskellige aktiviteter og ikke nødvendigvis aktiviteter, som de dyrkede på tidspunktet for udfyldelse af spørgeskemaet. På den baggrund viser sig samlet set en større andel idrætsaktive voksne, idet hele 85 pct. har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Det er en noget større andel end de 61 pct., som svarer 'Ja' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'. Grunden hertil er det bredere tidsperspektiv i formuleringen '...inden for det seneste år', som også inkluderer mange af de børn og unge, der svarer 'Ja, men ikke for tiden' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'.

De tre mest populære idræts- og motionsformer blandt voksne i Haderslev Kommune er vandreture (29 pct.), jogging/motionsløb (23 pct.) og styrketræning (20 pct.). Aktivitetsvalget blandt voksne i Haderslev Kommune er meget lig, det man ser i andre kommuner, og generelt gælder, at de voksne i Haderslev Kommune vælger forskellige former for motionsaktiviteter, som kan dyrkes på egen hånd eller i et privat fitnesscenter, og i begrænset omfang finder sted i idrætsfaciliteter opført/støttet af kommunen. På fjerde- og femtepladsen kommer svømning og gymnastik, som i noget højere grad finder sted i kommunalt opført eller støttet idrætsbyggeri (typisk hal, sal eller svømmehal). Samtlige aktivitetsformer er angivet i tabel 6.4.

Tabel 6.4. Andelen af voksne borgere i Haderslev Kommune, der dyrker forskellige former for idræt, sport og motion (pct.).

	Haderslev Kommune	Halsnæs Kommune	Frederikssund Kommune	Varde Kommune
Vandreture	29	29	26	30
Jogging/motionsløb	23	22	26	20
Styrketræning	20	22	29	21
Svømning	14	11	15	12
Gymnastik	11	11	10	13
Landevejscykling (ikke som transport til arbejde og lignende)	10	7	10	11
Spinning/kondicykel	10	7	10	11
Mountainbike	7	6	6	9
Yoga, afspænding, meditation	7	8	10	5
Badminton	7	8	5	11
Aerobic/step/pump/zumba, eller lignende træning på hold	6	8	10	7
Fodbold	5	5	6	7
Fiskeri	5	4	4	4
Golf	4	4	5	8
Dans (alle former)	4	5	4	4
Bowling/keglespil	4	1	2	3

Jagt	4	1	3	4
Ridning	4	2	2	2
Stavgang/Nordic Walking	2	3	3	2
Skydning	2	<1	2	2
Håndbold	2	2	1	2
Orienteringsløb	2	1	1	1
Rulleskøjter/skateboard	2	1	1	2
Tennis	2	3	3	3
Volleyball/beachvolley	1	1	1	3
Andet boldspil for hold (eks. floorball)	1		2	<1
Kano/kajak	1	2	3	2
Sejlsport/surfing/kite	1	3	3	1
Anden vandtræning	1	3	3	3
Vinterbadning	1	1	1	<1
Roning	1	1	1	1
Basketball	1	1	1	1
Kampsport (boksning, karate, aikido, taekwondo, judo, brydning mv.)	1	1	1	1
Bordtennis	1	<1	1	1
Petanque/boule	1	1	2	1
Billard/pool	1	1	2	2
Andet individuelt boldspil	1	<1	<1	1
Atletik	1	<1	<1	<1
Handicapidræt	1	<1	<1	<1
Ishockey	<1	-	-	-
Parkour el. lign.	<1	<1	<1	<1
Triatlon/duatlon	<1	<1	1	1
Skøjteløb (is)	<1	<1	1	<1
Klatring/bouldering	<1	-	-	-
Anden idrætsgren	7	7	8	7
Jeg dyrker ingen idræt, sport eller motion	15	19	12	13

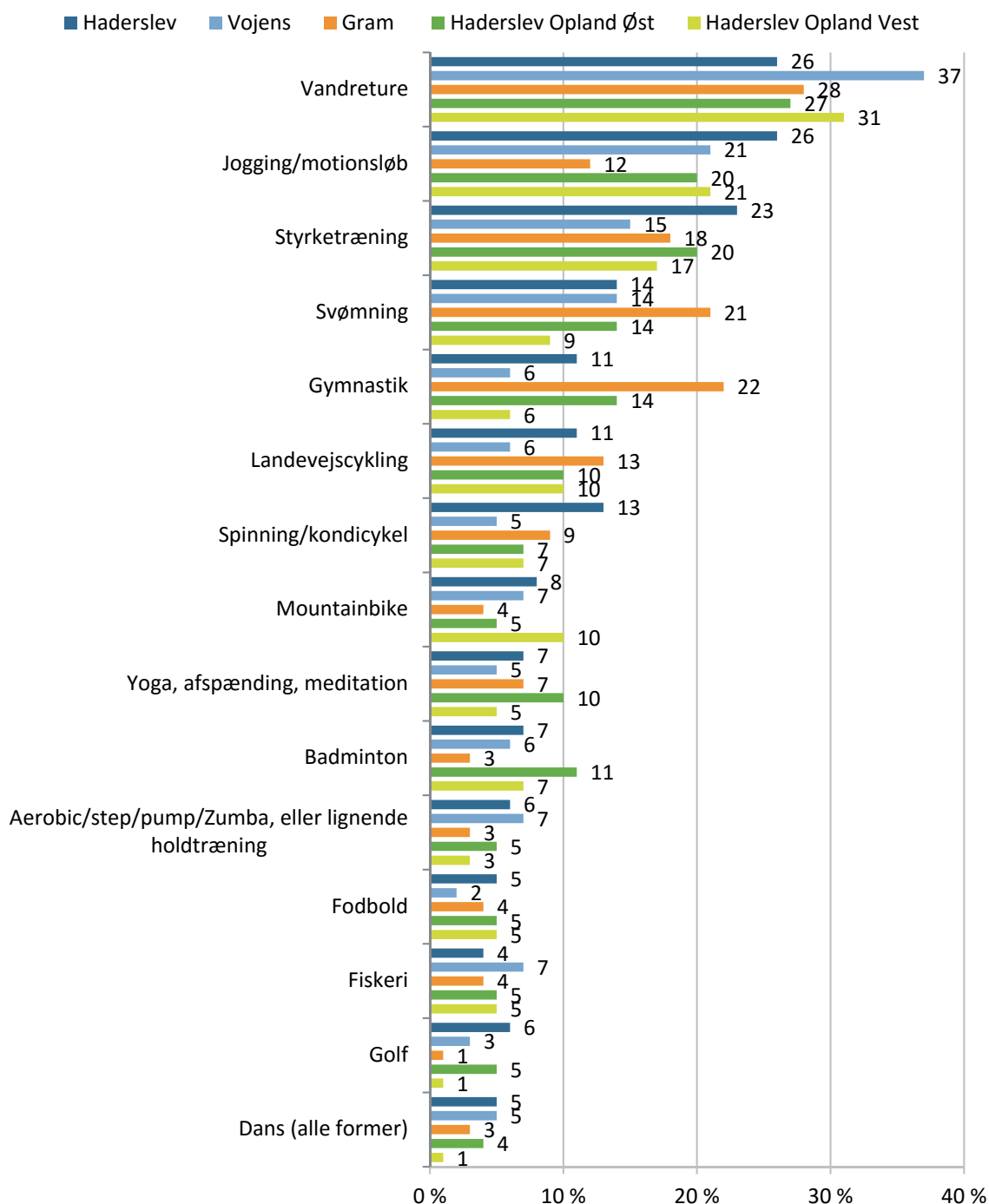
Tabellen viser andelen af alle respondenter, der dyrker forskellige aktivitetsformer i Haderslev Kommune (n = 1.016). Tallene er sammenlignet med kommunale undersøgelser fra Halsnæs (n = 908), Frederikssund (n = 987) og Varde (n = 1.100).

Der er forskel i aktivitetsvalg på tværs af alder, og når opgørelser foretages på alle borgere er svarprocenterne på tværs af aldersgrupper væsentlige at være opmærksomme på. Vandring som motionsaktivitet er eksempelvis en aktivitet, som er noget mere udbredt blandt ældre voksne end yngre, mens det forholder sig omvendt med styrketræning (Laub, 2013). Det kan betyde, at andelen af aktive inden for vandring overvurderes en smule, mens andelen af aktive med styrketræning undervurderes. Følgende analyse belyser aktivitetsvalg på tværs af aldersgrupper nærmere.

Forskel mellem lokalområder

Der er visse forskelle i aktivitetsvalg mellem lokalområderne i Haderslev Kommune. Flere borgere i Haderslev dyrker således jogging/motionsløb (26 pct.), styrketræning (23 pct.) og spinning/kondicykel (13 pct.) end i de fire andre lokalområder i kommunen. Vandreture som motion (37 pct.) og fiskeri (7 pct.) dyrkes hovedsageligt af borgerne i Vojens, mens svømning (21 pct.), gymnastik (22 pct.) og landevejscykling (13 pct.) er mest udbredt blandt borgerne i Gram. Mountainbike (10 pct.) er særligt udbredt blandt borgerne i Haderslev Opland Vest, mens yoga/afspænding/meditation (10 pct.) og badminton (11 pct.) i højere grad dyrkes i Haderslev Opland Øst. De mest dyrkede aktiviteter i kommunen er opdelt på lokalområdet i figur 6.1 herunder. Andele af aktive i Gram i de enkelte aktiviteter skal læses med et vist forbehold for få respondenter (67 respondenter).

Figur 6.1. Andelen af voksne borgere i de fem lokalområder, som har dyrket forskellige aktiviteter regelmæssigt de seneste 12 måneder.

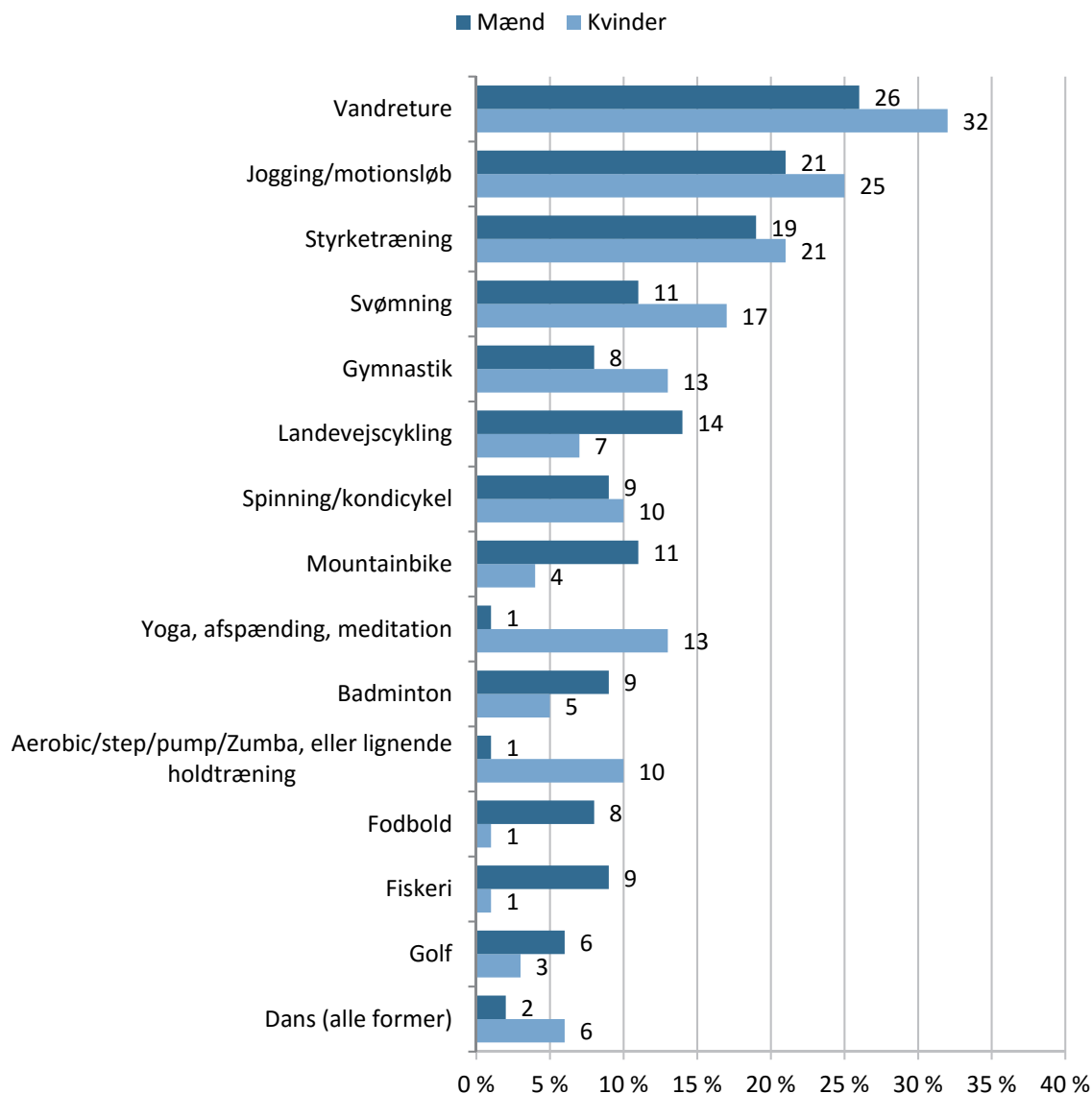
Figuren viser andelen af alle respondenter (n = 1.016), der har dyrket forskellige aktiviteter inden for det seneste år. Opdelte på lokalområder.

Aktivitetsvalgt på tværs af køn og alder

Visse aktiviteter dyrkes af stort set lige mange mænd og kvinder, mens andre primært er populære blandt mænd eller kvinder. Vandreture, jogging/motionsløb, svømning, yoga, afspænding, meditation og aerobic/step/zumba eller lignende er mest udbredt blandt

kvinder, mens landevejscykling, badminton, fodbold, fiskeri og golf er mest udbredt blandt mænd. Omtrent lige mange mænd og kvinder dyrker styrketræning og spinning/kondicykel (se figur 6.2).

Figur 6.2. Andelen af mænd og kvinder i Haderslev Kommune, der dyrker de mest populære idrætsaktiviteter.

Figuren viser andelen af alle respondenter (n = 1.016), der har dyrket idræt, sport og motion regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder (pct.), fordelt på køn ud fra de 15 mest benyttede aktivitetsformer (pct.).

Ud over køn er der også forskel i aktivitetsvalg mellem forskellige aldersgrupperinger (se tabel 6.5). De yngre voksne (16-19 og 20-29 år) dyrker især styrketræning (hhv. 44 og 41 pct.) og fodbold (hhv. 24 og 12 pct.), men spinning/kondicykel (19 pct.), yoga, afspænding, meditation (17 pct.) og dans (13 pct.) er også populære. I 30-årsalderen er færrest aktive med idræt, sport og motion, og det er især styrketræning og jogging/motionsløb, som denne aldersgruppe dyrker. Blandt de ældre over 40 år dyrker færre styrketræning, mens

ret store andele dyrker motionsløb/jogging og/eller vandring. Blandt de ældste borgere over 60 år er gymnastik og svømning mere udbredt end i de yngre aldersgrupper (se tabel 6.5).

Tabel 6.5. Andelen af voksne borgere i Haderslev Kommune, der dyrker forskellige former for sport/motion (pct.).

n = 1.016	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70 år+
Vandreture	10	18	19	27	31	40	31
Jogging/motionsløb	32	29	32	38	28	10	6
Styrketræning	44	41	32	20	11	15	12
Svømning	6	12	12	15	13	17	16
Gymnastik	9	5	6	6	8	11	24
Landevejscykling	4	7	7	10	12	10	15
Spinning/kondicykel	15	19	9	13	9	6	6
Mountainbike	7	8	6	15	8	5	2
Yoga, afspænding, meditation	7	17	12	11	4	5	3
Badminton	10	8	8	6	5	8	6
Aerobic/step/pump/zumba, eller lignende holdtræning	3	12	11	9	4	5	1
Fodbold	24	12	5	5	1	2	1
Fiskeri	-	6	4	5	5	5	6
Golf	1	2	2	4	3	6	8
Dans (alle former)	6	13	2	4	3	2	6

Tabellen viser andelen af alle respondenter, der dyrker forskellige aktivitetsformer. Fordelt på alder.

Boks 6.2: 16-45-åriges foretrukne idræts- og motionsaktiviteter.

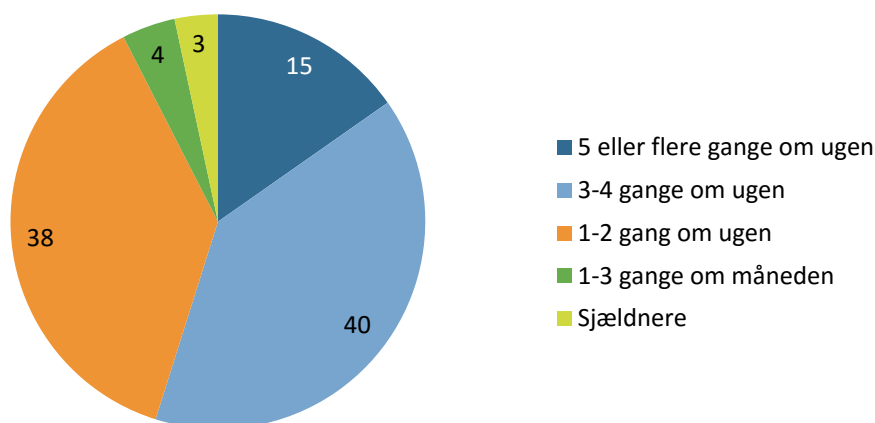
De største aktiviteter for 16-45-årige er styrketræning (33 pct.), jogging/motionsløb (pct.) og vandring som motion (18 pct.). Det er de samme aktiviteter, som også er størst blandt alle voksne, men altså med ret store forskelle i andelen af aktive. 16-45-årige dyrker i højere grad end voksne over 46 år styrketræning og motionsløb/jogging, mens vandreture som motion er noget mere udbredt blandt voksne over 45 år.

Der er stor forskel i andelen af deltagere blandt de yngste og ældste i gruppen af 16-45-årige. De yngste dyrker i højere grad fodbold (16-29-årige: 17 pct. mod 30-46-årige: 6 pct.), styrketræning (16-29-årige: 42 pct. mod 30-46-årige: 25 pct.), dans (alle former) (16-29-årige: 10 pct. mod 30-46-årige: 3 pct.), mens de ældste i højere grad dyrker vandreture som motion (16-29-årige: 15 pct. mod 30-46-årige: 22 pct.) og svømning (16-29-årige: 9 pct. mod 30-46-årige: 15 pct.).

Hvor ofte dyrker borgerne idræt i Haderslev Kommune?

Voksne er også blevet spurgt til, hvor ofte de er aktive (uanset aktivitet). Blandt de idrætsaktive – dvs. dem der er aktive her og nu eller inden for det seneste år – har 93 pct. dyrket idræt, sport eller motion mindst én gang om ugen (se figur 6.3). Fire ud ti er aktive tre til fire gange om ugen, mens 15 pct. finder idrætstøjet frem fem gange om ugen eller oftere.

Figur 6.3. Voksne borgeres træningshyppighed i Haderslev Kommune (pct.).

Figuren viser, hvor ofte andelen af alle idrætsaktive i Haderslev Kommune dyrker idræt, sport og motion. (Idrætsaktive er baseret på andelen, der dyrker mindst én aktivitet regelmæssigt) (n = 863).

Lidt flere end hver anden idrætsaktive mand (56 pct.) dyrker idræt, sport eller motion mindst tre gange om ugen, mens tallet er omtrent det samme for de idrætsaktive kvinder (53 pct.)⁵².

Træningshyppigheden blandt de yngste voksne (16-19 og 20-29 år) borgere er højere end blandt de ældre aldersgrupper (30+ år). Hele 65 pct. af de 16-19-årige og 61 pct. af de 20-29-årige dyrker idræt, sport eller motion mindst tre gange om ugen, mens der er 48 pct. af de 30-39-årige, 56 pct. af de 40-49-årige, 56 pct. af de 50-59-årige, 53 pct. af de 60-69-årige og 51 pct. af de 70+-årige.

Boks 6.3: 16-45-åriges træningshyppighed.

Ser man isoleret på de 16-45-årige er 56 pct. aktive med idræt, sport eller motion mindst tre gange om ugen, men der er store forskelle inden for gruppen. To ud af tre 16-29-årige (62 pct.) dyrker idræt, sport eller motion tre eller flere gange om ugen, mens det er hver anden 30-45-årige (51 pct.).

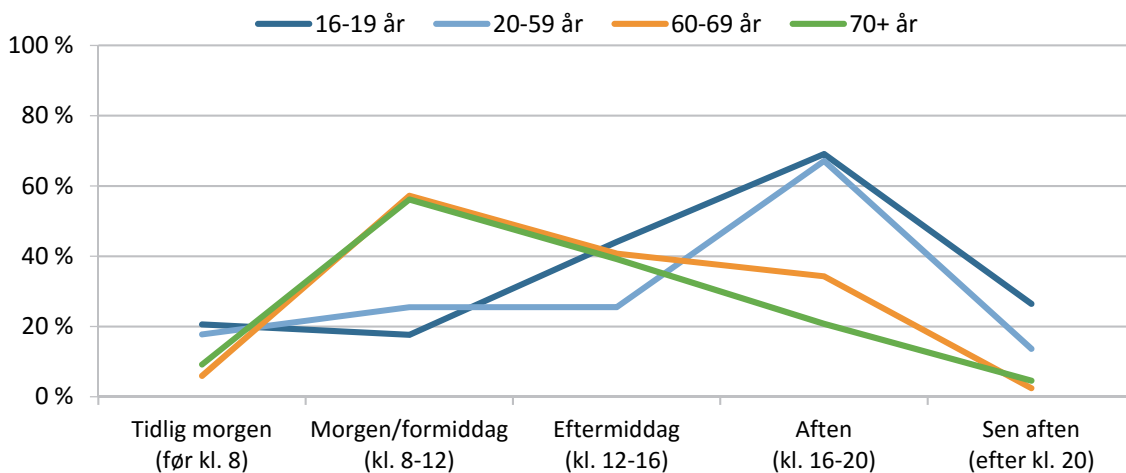
Hvornår foretrækker borgerne at dyrke idræt, sport eller motion?

Der er betydelige variationer i, hvornår forskellige aldersgrupper foretrækker at dyrke idræt, sport eller motion. Det viser figur 6.4 herunder. Ældre borgere omkring pensionsalderen (60-69-årige) og pensionister på 70 år eller derover foretrækker at dyrke idræt, sport eller motion i løbet af formiddagen, mens de unge (16-19-årige) og voksne i den arbejdsdygtige alder (20-60-årige) foretrækker aftenperioden fra kl. 16-20. Lidt flere unge ønsker at dyrke idræt, sport eller motion om eftermiddagen. Det er sandsynligt, at der her er tale om de senere eftermiddagstider end de tidligere, som eksempelvis kan passe med fri fra skole eller uddannelse. Zoomer man ind på de 16-45-årige og eksempelvis ser på de unge under 30 år og de ældre over 30 år, er der meget forskel. De yngste ønsker som allerede nævnt i højere grad at være aktiv i eftermiddagstimerne end de ældre i gruppen.

⁵² Forskellen er signifikant.

Det er få andele på tværs af alle aldersgrupper, som ønsker at dyrke idræt, sport eller motion efter kl. 20 eller før kl. 8 i de tidlige morgentimer.

Figur 6.4. Voksne borgeres foretrukne træningstidspunkter i Haderslev Kommune.

Figuren viser andelen af idrætsaktives foretrukne tidspunkt at dyrke idræt, sport eller motion. Figuren er baseret på spørgsmålet 'Hvornår foretrækker du at dyrke idræt, sport eller motion?' (sæt gerne flere krydser). Det har været muligt at angive flere perioder, og derfor summerer andelen ikke til 100 pct. (n = 889).

Hvis det er et mål at følge de forskellige aldersgruppers ønsker om tidspunkt til at dyrke idræt, sport eller motion, er det nødvendigt, at der er adgang eller mulighed for også at benytte faciliteter i løbet af dagtimerne og ikke kun i eftermiddags- og aften timerne. Eksempelvis kan ældre have behov for at kunne bruge haller eller mindre haller/gymnastiksale til gymnastik.

De ikke-idrætsaktive

Respondenter som ikke har dyrket idræt, sport eller motion inden for det seneste år (de ikke-idrætsaktive) er blevet spurgt til, hvorfor de ikke dyrker idræt, sport eller motion. Denne gruppe udgør i alt af 153 respondenter (15 pct.). De fire mest udbredte årsager til ikke at dyrke idræt, sport eller motion er 'bruger tiden på arbejde/har for lidt fritid' (27 pct.), 'bruger tiden på andre fritidsinteresser' (25 pct.), 'har dårligt helbred' (23 pct.) og 'bruger tiden på familien' (18 pct.) (se tabel 6.6).

En del svarer også 'sport/motion interesserer mig ikke' (15 pct.), 'er i dårlig form' (11 pct.), 'gider ikke' (10 pct.) og 'andre grunde' (10 pct.), mens få angiver 'har ikke råd/er for dyrt' (5 pct.), 'jeg er fysisk/psykisk handicappet' (5 pct.) og 'holder pause - regner med at starte igen' (5 pct.). Kun 1 pct. angiver, at mangel på 'de rette faciliteter til sport/motion, der hvor de bor' er årsag til ikke at dyrke idræt, sport eller motion (se tabel 6.6). Årsagerne til ikke at dyrke idræt, sport eller motion er meget lig dem, der gælder blandt ikke-idrætsaktive i Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommune.

Tabel 6.6. Ikke-idrætsaktives angivne barrierer for at dyrke idræt, sport eller motion (pct.)

n = 153	Total	Kvinder	Mænd
Bruger tiden på arbejde/har for lidt fritid	27	20	33
Bruger tiden på andre fritidsinteresser	25	25	26
Har dårligt helbred	23	28	18
Bruger tiden på familien	18	16	21
Sport/motion interesserer mig ikke	15	15	15
Er i dårlig form	11	12	10
Gider ikke	10	12	8
Andre grunde	10	13	6
Er for gammel	7	4	9
Mangler nogen at følges med	7	11	4
Har ikke råd/er for dyrt	5	8	1
Jeg er fysisk/psykisk handicappet	5	7	3
Holder pause - regner med at starte igen	5	3	8
Har svært ved at få barn/børnene passet	3	4	1
Savner passende tilbud/konkret mulighed	3	4	3
Familien/vennerne er imod det	1	-	1
Ved for lidt om sport/motion mv.	1	-	1
Har ikke de rette faciliteter til sport/motion, der hvor jeg bor	1	1	-
Ved ikke	6	4	8

Tabellen viser ikke-idrætsaktive borgeres årsager til ikke at dyrke idræt, sport eller motion. Fordelt på totaler og køn.

Der er lige mange mænd og kvinder, som ikke er aktive med idræt, sport eller motion, men mænd og kvinder angiver forskellige årsager til ikke at være aktive. De ikke-idrætsaktive kvinder har især dårligt helbred, dårlig form og mangel på lyst til ikke at være aktive. En del flere kvinder end mænd svarer også, at de mangler nogen at følges med. Blandt mændene er det især, at de bruger tiden på arbejdet eller har for lidt fritid, som er årsag.

Boks 6.4: 16-45-åriges årsager til ikke at dyrke idræt/motion.

Der er ret få respondenter mellem 16 og 46 år (36 respondenter, 10 pct.), som ikke har dyrket idræt, sport eller motion inden for det seneste år. Der er til sammenligning 18 pct. af voksne over 45 år. Opgørelserne skal derfor tages med et forbehold for ret få respondenter, og det er ikke muligt at dele de 16-45-årige op i to grupper, som tidligere gjort.

De 16-45-årige rapporterer i højere grad end de ældre over 45 år, at de har svært ved at få børn passet (12 pct.), at de bruger tiden på arbejde/har for lidt fritid (32 pct.), bruger tiden på familien (32 pct.) og mangler nogen at følges med (15 pct.). De ældre voksne over 45 år svarer i højere grad, at de er for gamle (8 pct.), har for dårligt helbred (26 pct.) og sport/motion interesserer mig ikke (17 pct.).

Organisering

I Danmark har frivillige, folkeoplysende foreninger historisk set spillet en stor rolle som arrangør eller udbyder af idræt, sport og motion. Foreningsidrætten er børn og unges foretrukne organiseringsform, mens andre former tiltrækker større andele blandt voksne, og den største organiseringsform blandt voksne i Haderslev Kommune er at være aktiv på egen hånd (59 pct.) efterfulgt af foreningsidrætten (42 pct., benævnt 'klub/forening') (se tabel 6.7). På tredjepladen kommer idræt i privat regi, som for en stor dels vedkommende er et kommercielt fitnesscenter (20 pct.).

Tabel 6.7. Organisering af idræt, sport og motion blandt voksne i Haderslev Kommune (pct.).

n = 1.016		Klub/ forening	Privat/kommer- cielt center	Firmaidræt/ arbejds- pladsen	På egen hånd	Aften- skole	Anden sammen- hæng
I alt		42	20	4	59	1	4
Køn	Kvinder	40	24	2	57	1	4
	Mænd	43	16	5	60	1	4
Lokal- område	Haderslev	41	24	4	57	1	4
	Vojens	38	18	5	59	1	3
	Gram	49	18	1	52	-	3
	H. Opland Øst	50	21	3	60	2	7
	H. Opland Vest	35	11	3	66	1	3
Øvrige kommuner	Halsnæs	39	21	5	54	2	5
	Frederikssund	43	27	6	59	4	7
	Varde	51	20	4	60	2	5

Tabellen viser andelen af alle respondenter, der organiserer deres idrætsaktiviteter i forskellige regi fordelt på køn og lokalområde. Tallene er sammenlignet med tal fra Halsnæs (n = 911), Frederikssund (n = 987) og Varde Kommune (n = 1.100).

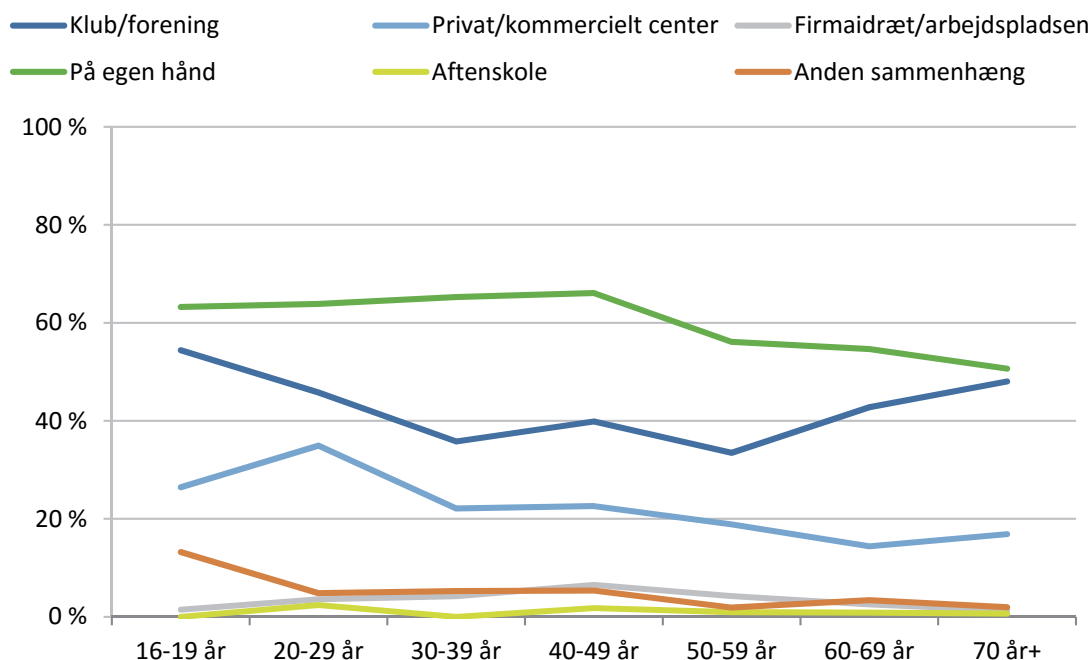
Sammenligner man de tre mest benyttede organiseringsformer i Haderslev Kommune med tal fra Frederikssund Kommune, ligger andelen af de idrætsaktive der dyrker deres aktiviteter 'på egen hånd' og i 'klub/forening' på samme niveau, mens andelen af borgere, der dyrker deres aktiviteter i 'private/kommercielle centre', er større i Frederikssund (27 pct.) end i Haderslev Kommune (20 pct.) (se tabel 6.7). Til sammenligning ligger andelen af borgere, der dyrker deres aktiviteter på 'egen hånd' samt i 'klub/forening', lavere i Halsnæs Kommune end i Haderslev Kommune, mens andelen af borgere, der dyrker deres aktiviteter i 'private/kommercielle centre', er på samme niveau.

De er visse forskelle mellem mænd og kvinder. De kvindelige borgere er mindre aktive i 'klub/forening' (40 pct.) end de mandlige borgere (43 pct.). Dette er i overensstemmelse med forholdene i Frederikssund Kommune, men ikke i Varde og Halsnæs Kommune, hvor de kvindelige borgere overgår andelen af mænd i idrætsforeninger. Kvinder (24 pct.) i Haderslev Kommune er i højere grad end mænd (16 pct.) aktive i privat regi/kommercielle centre, mens mænd i lidt højere grad end kvinder dyrker idræt, sport eller motion på egen hånd.

Også mellem de forskellige lokalområder i Haderslev Kommune er der forskel i tilslutningen til de forskellige organiseringsformer. I Haderslev Opland Vest dyrker to ud af tre borgere (66 pct.) idræt på egen hånd, mens det kun er hver anden i Gram (52 pct.). Foreningsidrætten er mest udbredt blandt borgerne i Haderslev Opland Øst (50 pct.) og Gram (49 pct.), men en del færre dyrker idræt, sport eller motion i en forening i Haderslev Opland Vest (35 pct.). Andelen af borgere, der benytter 'private/kommercielle centre', er størst i Haderslev (24 pct.) og lavest i Haderslev Opland Vest (11 pct.).

Foreningsidrætten er klart mest udbredt blandt de yngste borgere samt blandt de ældste borgere. Idræt i privat regi toppe i 20'erne, mens idræt på egen hånd er størst i alle aldersgrupper, og er særligt udredt blandt de 40-49-årige (se figur 6.5).

Figur 6.5. Andelen af borgere i Haderslev Kommune, der dyrker aktiviteter under forskellige organiseringsformer.

Figuren viser andelen af alle respondenter, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år i forskellige organiseringsformer. Fordelt på alder (n = 1.016).

Boks 6.5: 16-45-åriges organisering af idræt, sport og motion.

De 16-45-årige dyrker i lidt højere grad idræt i en forening end de ældre over 45 år, mens tilslutningen til idræt i kommercielt regi og på egen hånd er noget mere udbredt.

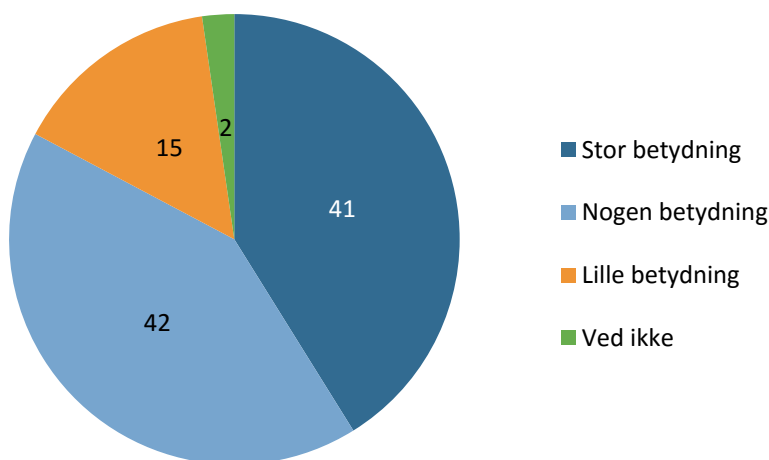
Hver anden 16-29-årig er medlem af en idrætsforening, mens det kun er fire ud af ti mellem 30 og 46 år. De 30-45-årige finder altså i markant mindre omfang foreningerne relevante end de 16-29-årige. Stor set lige mange 16-29-årige og 30-46-årige dyrker idræt på egen hånd, mens idræt i privat regi i langt højere grad tiltaler de 16-29-årige.

Transport og afstand til idrætsfaciliteter og steder til idræt, sport og motion

Afstanden har stor betydning for, hvor de idrætsaktive borgere i Haderslev Kommune dyrker idræt, sport eller motion. For henholdsvis 41 og 42 pct. har afstanden 'stor betydning' eller 'nogen betydning', mens det er få, som svarer, at det har 'lille betydning' (se figur 6.6).

Der er ingen forskellene på svarene mellem borgerne i lokalområderne Haderslev, Vojens og Gram, mens flere i Haderslev Opland Vest (49 pct.) og færre i Haderslev Opland Øst (34 pct.) tillægger det 'stor betydning'.

Figur 6.6: Hvilken betydning har afstanden for, hvor borgerne dyrker idræt sport eller motion?

Tabellen viser afstandens betydning for, hvor de idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det sidste år) dyrker idræt, sport eller motion (n = 829).

I delanalyse 1 blev det vist, at borgerne i Haderslev og Vojens bor tættest på en almindelig idrætshal, en svømmehal med 25 meter bassin og et idrætscenter. Borgerne i Gram har længst til en svømmehal med 25 meter bassin, mens borgerne i Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst generelt må transportere så længere, når de skal benytte de ovennævnte faciliteter/centre (med undtagelse af svømmehal med 25 meter bassin, som borgerne i Gram har længere til).

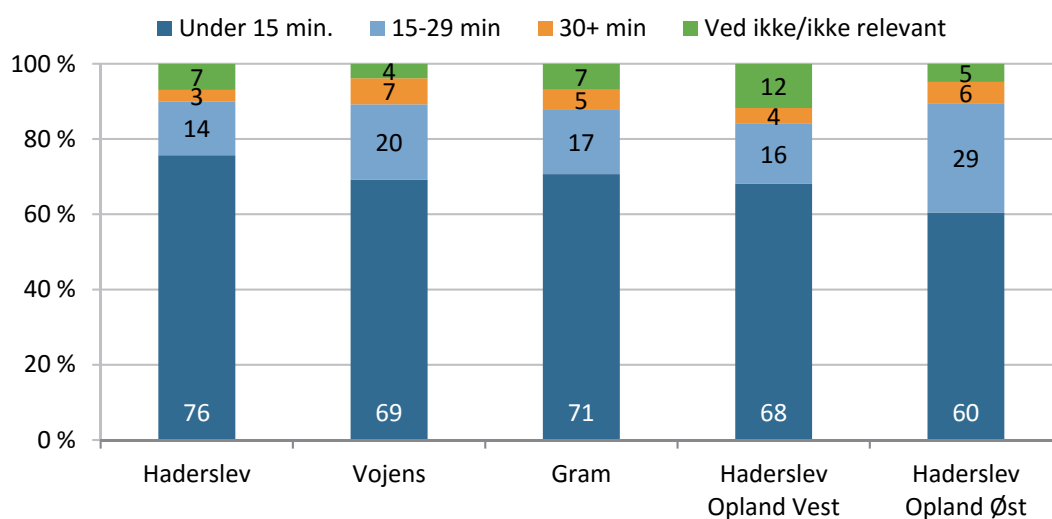
I det følgende bruges afstand til nærmeste idrætscenter som et mål for borgernes generelle distance til idrætsfaciliteter, hvor der tages afsæt i tre grupper. En gruppe, som bor 2,5 km eller tættere på et idrætscenter, en gruppe, som bor mellem 2,5 og 5 km til et idrætscenter og endelig en gruppe, som har længere end 5 km til et idrætscenter.

Deler man spørgsmålet om afstandens betydning op på de tre grupper baseret på afstand til et idrætscenter, er der ingen forskel i vurderingen. De idrætsaktive borgere, som bor tættest på et center, tillægger det præcis samme værdi at dyrke idræt, sport eller motion, som dem der bor længst væk.

Transporttid til mest dyrket aktivitet

Hovedparten (71 pct.) af de idrætsaktive borgere i Haderslev Kommune har under 15 minutters transporttid (den ene vej) til den idræts- eller motionsaktivitet, som de bruger mest tid på. 18 pct. har mellem 15 og 29 minutter, mens 8 pct. har over en halv time. Der er kun mindre forskelle mellem lokalområderne, og flest borgerne har under 15 minutters transporttid i Haderslev (76 pct.), mens der er færrest i Haderslev Opland Øst (60 pct.) (se figur 6.7).

Figur 6.7: Transporttid til den idræts- eller motionsaktivitet, som de idrætsaktive bruger mest tid på?

Tabellen viser transporttiden (den ene vej) blandt alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det sidste år). Fordelt på lokalområder (n = 863).

De idrætsaktive, som er bosat længere end 5 km fra et idrætscenter, har længere transporttid til deres typisk dyrkede idrætsaktivitet end de idrætsaktive, som bor henholdsvis 5 km eller 2,5 km fra et idrætscenter. Hver fjerde idrætsaktive med længere end 5 km til et idrætscenter bruger 15-29 minutters transporttid den ene vej, mens det kun er 15 pct. blandt de to andre grupper.

Transportform til idræt, sport og motion

Mens der er små forskelle mellem lokalområderne på transporttiden til det sted, de idrætsaktive dyrker idræt, sport eller motion, er der store forskelle på, hvordan de transporterer sig dertil. 45 pct. af de idrætsaktive borgerer transporterer sig typisk til idræt, sport eller motion ved at gå, løbe eller cykle, mens 52 pct. benytter bilen. Det er ganske få borgere, som gør brug af bus/tog (2 pct.) eller en anden transportform (2 pct.).

Gang/løb/cykel er mest udbredt i Haderslev og Vojsens, mens bilen er det foretrukne transportmiddel i Gram, Haderslev Opland Øst og Haderslev Opland Vest (se tabel 6.8). Som med transporttiden skiller Haderslev Opland Øst sig ud fra de andre lokalområder ved at markant færre går, løber eller cykel til idræt, sport eller motion, mens markant flere bruger bilen.

Tabel 6.8. Idrætsaktive voksne borgeres brug af transportformer til og fra sport og motion (pct.)

n = 863	Total	Haderslev	Vojens	Gram	H. Opland Vest	H. Opland Øst
Bil	52	45	50	59	56	69
Gang/løb/cykel	45	50	47	40	41	28
Bus /tog	2	2	1	0	1	2
Andet	2	3	2	2	2	1

Tabellen viser transportformer til sport og motion blandt alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det sidste år). Fordelt på lokalområde.

Boks 6.6: Idrætsaktive 16-45-årige borgeres brug af transportformer til og fra sport og motion.

Blandt de 16-45-årige bruger 47 pct. bilen som transportmiddel til og fra sport og motion, mens det blandt de 46-80-årige er mere end halvdelen (55 pct.). De 16-45-årige benytter i høj grad også gang/løb som transportform (27 pct.), mens kun hver femte borger (20 pct.) mellem 46-80 år går/løber til og fra sport og motion. Ser man på brugen af cykel og bus/tog til og fra sport og motion er der kun små forskelle mellem de to grupper.

Splittes de 16-45-årige op i to grupper, bruger de 16-29-årige i højere grad cyklen som transportmiddel (30 pct.), end de 30-45-årige gør (13 pct.). Over halvdelen af de 30-45-årige (57 pct.) bruger bilen, mens kun lidt over en tredjedel (37 pct.) af de 16-29-årige bruger bilen. Der ses kun få forskelle mellem grupperne i forhold til brugen af bus/tog som transportmiddel, hvor 16-29-årige i højere grad bruger dette som transportmiddel (5 pct.) end 30-45-årige (2 pct.). Der er ingen forskelle mellem de to aldersgruppers brug af gang/løb som transportmiddel til og fra sport og motion.

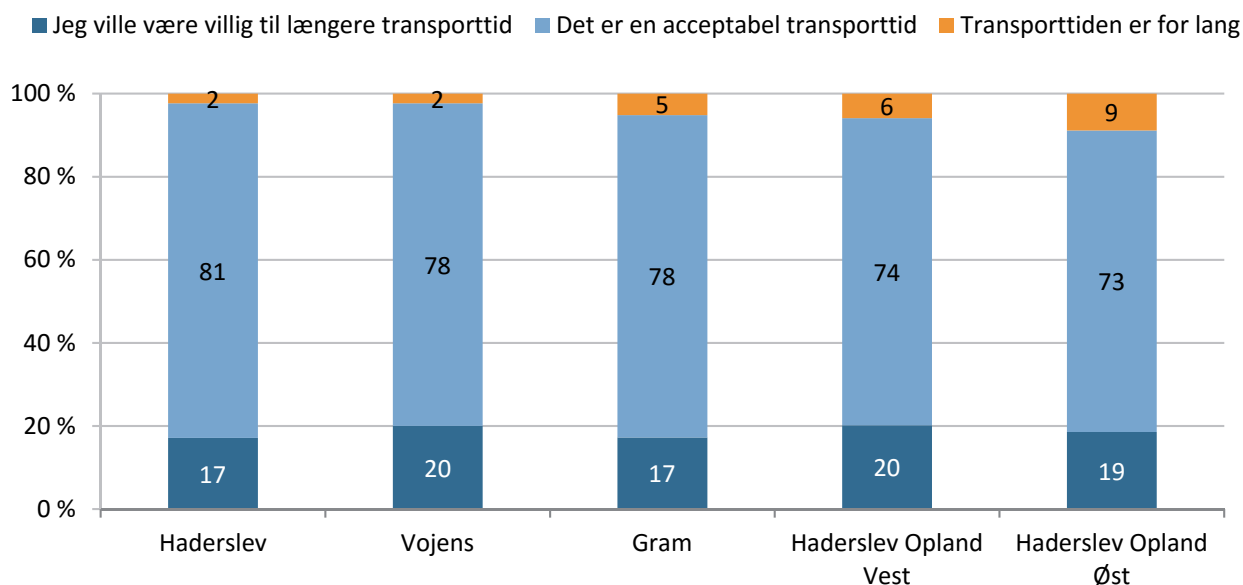
Den relative lille forskel i transporttid blandt de idrætsaktive på tværs af lokalområder hænger til dels sammen med, at borgerne i de geografisk større områder i højere grad gør brug af bilen. De længere distancer til idrætsfaciliteter afspejler sig i begrænset omfang i transporttiden, da borgerne i stedet vælger bilen som transporttid og dermed kan komme længere på den samme tid. Det billede bekræftes også, hvis man tager afsæt i borgernes afstand til et idrætscenter. De idrætsaktive, der bor tæt på et idrætscenter, går, løber eller cykler i højere grad, mens de idrætsaktive længst fra centre i større omfang benytter bilen.

Vurdering af transporttid til idræt, sport eller motion

Hovedparten af de idrætsaktive borgere vurderer, at deres transporttid til deres oftest dyrkede idrætsaktivitet er acceptabel (88 pct.). Meget få (4 pct.) synes, at deres transporttid er for lang, mens én ud af fem ville være villig til længere transporttid (18 pct.).

Med tanke på dels forskellene i distancen til idrætsfaciliteter, dels borgernes valg af transportform, er det interessant, at der kun er små forskelle mellem lokalområderne. Omtrent lige store andele er villige til længere transporttid, mens der er flere, som vurderer transporttiden som acceptabel i Haderslev, Vojens og Gram end i Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst. Særligt i Haderslev Øst finder man lidt flere idrætsaktive, som mener, at deres transporttid er for lang (se figur 6.8).

Figur 6.8. Idrætsaktive voksne borgeres vurdering af deres transporttid.

Figuren viser andelen af alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år) vurdering af transporttid til deres mest dyrkede idrætsaktivitet (n = 863).

Boks 6.7: Idrætsaktive 16-45-årige borgeres vurdering af deres transporttid.

Ser man isoleret på de 16-45-årige, er én ud af fire villige til længere transporttider, mens 5 pct. mener at transporttiden er for lang. Der ses mindre forskelle, når man splitter gruppen op i to. De 16-29-årige er mere villige til længere transporttider (26 pct.), mens det kun er 20 pct. af de 30-45-årige. De 30-45-årige vurderer i højere grad deres transporttid som acceptabel (75 pct.) sammenlignet med de 16-29-årige (67 pct.). Der er ingen forskelle mellem de to grupper i forhold til vurderingen af for lang transporttid.

Sætter man de idrætsaktive borgeres nuværende transporttid i forhold vurdering af transporttiden, gælder, at kun meget få med 15 minutter eller mindre transporttid, synes, at det er for lang tid. Hver tiende idrætsaktive med 15-29 minutters transporttid synes, det er for lang tid, mens det gælder 21 pct. blandt borgere med 30-45 minutters transporttid.

Stort set alle borgerne er således tilfredse med op til 15 minutters transporttid, mens andelen af utilfredse borgere stiger i takt med, at transporttiden bliver længere og altså over 15 minutter.

Det er ganske få borgere med kortere end henholdsvis 2,5 km og 5 km til et idrætscenter, som er utilfredse med deres transporttid (henholdsvis 2 og 3 pct.). Det er lige under hver tiende (8 pct.) med længere end 5 km til et idrætscenter, som er utilfredse med deres transporttid.

Villighed til transport

Endelig er de idrætsaktive også blevet spurgt til, hvor langt de er villige til at transportere sig til idræt, sport og motion i hverdagen. Godt hver femte (17 pct.) svarer, at de er villige

til at transportere sig 0-2 km, 31 pct. er villige til at transportere sig op til 5 km, 22 pct. er villige til at transportere sig op til 10 km, mens 16 pct. er villige til at transportere sig op til 15 km. Det er ret få andele, som vil transportere sig længere end 15 km (10 pct.).

De idrætsaktive i lokalområderne, som har længst transporttid (og som i højere grad benytter bil), er villige til at transportere sig længst. Således er det henholdsvis 78 og 76 pct. af de idrætsaktive borgere i Haderslev Opland Vest og Haderslev Opland Øst, som er villige til at transportere sig længere end 10 km til idræt i hverdagen, mens det kun er 38 pct. i Haderslev, 54 pct. i Vojens og 57 pct. i Gram.

Boks 6.8: Idrætsaktive 16-45-årige borgeres villighed til at transportere sig til idræt, sport eller motion i hverdagen.

De 16-45-årige er villige til at transportere sig længere for at dyrke idræt, sport eller motion i hverdagen sammenlignet med de 46-80-årige. Hele 36 pct. af idrætsaktive 16-45-årige er villige til at transportere sig mere end 10 kilometer, mens dette tal kun er 27 pct. blandt de 46-80-årige.

Splitter man aldersgruppen op i to, er de 16-29-årige generelt villige til at transportere sig længere end de 30-45-årige. Mens tre ud af fire (78 pct.) 16-29-årige maks. er villige til at transportere sig 15 km, er dette tal blandt de 30-45-årige hele 89 pct. Blandt de 16-29-årige er der dog stor forskel på borgerne, hvor én ud af fem maks. vil transportere sig 2 km (20 pct.), er én ud af ti (8 pct.) villige til at transportere sig mere end 25 km. Sammenlignes dette med de 30-45-årige, er det kun én ud af 10 (11 pct.) der maks. vil transportere sig 2 km, men også kun 2 pct., der er villige til at transportere sig mere end 25 km.

Er facilitetsdækning i Haderslev Kommune tilstrækkelig?

De ovenstående analyser af transporttid og transportform til idræt, sport og motion har været opdelt på lokalområde og afstand til et idrætscenter for at undersøge, om der er væsentlige forskelle internt i kommunen. Herunder om der findes en tilstrækkelig dækning af faciliteter i de forskellige områder i kommunen.

Afstand til faciliteter har stor betydning for, hvor mange borgere der vælger at dyrke idræt, sport eller motion, og hovedparten af borgerne i kommunen er tilfredse med deres transporttid til idræt, sport eller motion. Der er forskel på transporttid og -distance på tværs af lokalområder, men de idrætsaktives transporttid varierer kun i mindre omfang, fordi borgere med længere distancer benytter bil frem for at gå, løbe eller cykle.

Muligheden for at benytte bilen gør således længere distancer tålelige, og umiddelbart kan de fleste borgere transportere sig med bil. Det er med til at sikre, at langt hovedparten af borgerne vurderer, at afstanden til deres typiske aktivitetssteder er acceptabel. Det er dog ikke alle borgere, som har mulighed for at benytte en bil, og derfor kan det også være nødvendigt med en vis grundforsyning af de mest typiske idrætsfaciliteter som almindelige idrætshaller, mindre haller/gymnastiksale og boldbaner lokalt. Det kan være særligt relevant for ældre (samt børn og unge). De fleste borgere har kort afstand til disse faciliteter, om end der er forskel mellem lokalområderne. Afstanden hertil er størst i Haderslev Opland Øst og Haderslev Opland Vest. Når det kommer til en svømmehal med 25 meter bassin – som tiltaler en del ældre borgere – er det klart borgere i Gram, som har længst.

Faciliteter

Dette afsnit undersøger, hvor de idrætsaktive borgere i Haderslev Kommune dyrker idræt, sport eller motion (tallene er her kun vist for andelen, der dyrker mindst én aktivitet). De fire mest benyttede facilitetstyper og steder er naturen (59 pct.), veje, gader, fortove og lign. (43 pct.), haller/sale (32 pct.) og fitnesscenter/motionsrum (32 pct.).

De fire mest anvendte faciliteter er således ikke faciliteter, der historisk er opført eller støttet af kommunen, som typisk tæller idræts- og svømmehaller, fodboldbaner og specifikke idrætsanlæg (Ibsen, 2009). Relativt mange borgere i Haderslev Kommune benytter dog stadig sådanne faciliteter, og 32 pct. benytter en hal/sal, 19 pct. en svømmehal, 12 pct. andre baner og anlæg⁵³, mens få benytter en fodboldbane (6 pct.) (se tabel 6.9).

Billedet minder i hovedtræk om det, man ser i andre kommuner, hvor der er foretaget lignende undersøgelser. Naturen samt veje, gader, fortove og lign. indtager de to første pladser, mens der er visse variationer i andelen af brugere af hal/sal og fitnesscenter/motionsrum. Tabel 1 i appendiks 6 viser andel af idrætsaktive borgere, som benytter de forskellige faciliteter/steder fordelt på kommuner.

Tabel 6.9. Idrætsaktive voksne borgere i Haderslev Kommunes brug af forskellige faciliteter og udendørs rammer til sport eller motion (pct.).

n = 863	Total	Køn		Alder						
		Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70 år+
Naturen	59	60	58	45	57	55	69	64	62	49
Vej, gader, fortove og lign.	43	44	43	38	33	48	52	54	39	31
Hal/sal	32	32	31	43	37	33	32	24	27	38
Fitnesscenter/motionsrum	32	36	28	51	57	43	32	24	24	24
Svømmehal	19	21	15	3	14	14	25	18	21	23
Hjemme/i haven	19	23	15	34	22	24	17	18	17	14
Andre baner/anlæg	12	8	17	12	13	11	6	9	15	20
Fodboldbaner	6	2	10	26	14	6	5	1	3	2
Anlæg ved vand	2	1	4	2	0	0	1	4	4	1
Aktivitetsanlæg	2	2	3	8	9	3	1	2	1	0
Andet	5	4	5	8	4	3	2	5	6	5

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år), som benytter forskellige former for faciliteter og udendørsrum til sport eller motion. Fordelt på totaler, køn og alder.

Kigger man på kønsfordelingen er der enkelte forskelle mellem kvinder og mænds brug af faciliteter. Kvinderne er mere tilbøjelige til at bruge hjemmet/haven (23 pct.), hal/sal (32

⁵³ Herunder anlæg/bane til bl.a. atletik, tennis, beachvolley, bowling, golf, ridning og skydning.

pct.) og naturen 56 pct. end mænd. Omvendt benytter mænd i højere grad end kvinderne fodboldbaner (14 pct.) og andre baner/anlæg (14 pct.).

Brugen af forskellige facilitetstyper varierer ligeledes mellem forskellige aldersgrupper. Naturen som aktivitetssted er mest udbredt blandt de 40-49-årige (69 pct.), 50-59-årige (64 pct.) og de 60-69-årige (62 pct.), mens veje, gader, fortove og lign. er mest udbredt blandt 50-59-årige (54 pct.), 40-49-årige (52 pct.) og de 30-39-årige (48 pct.). Hal/sal anvendes derimod oftest af de yngre voksne i alderen 16-19 år (43 pct.) og 20-29 år (37 pct.).

Boks 6.9: Idrætsaktive 16-45-årige borgeres brug af faciliteter og udendørsrum

Blandt de 16-45-årige er de mest anvendte faciliteter og udendørsrum naturen (56 pct.), fitnesscentre/motionsrum (44 pct.), veje, gader fortove o.l. (43) samt haller/sale (37 pct.). Brugen varierer meget, når aldersgruppen opdeles, hvor de 16-29-årige i højere grad end de 30-49-årige bruger fitnesscentre/motionsrum (54 pct.), hjemmet/haven (28 pct.) samt fodboldbaner (20 pct.). Modsat bruger de 30-45-årige i højere grad end de 16-29-årige naturen (60 pct.), veje, gader (49 pct.) og svømmehaller (22 pct.).

Brug af faciliteter og udendørsrum i lokalområderne

Der er markante forskelle i brugen af de forskellige typer af idrætsfaciliteter mellem lokalområderne i Haderslev Kommune (se tabel 6.10). Borgerne i Haderslev Opland Vest benytter især naturen, mens andelen af brugere af fitnesscenter/motionsrum er højest i Haderslev. Et overblik over andelen af brugere fordelt på lokalområder er vist i tabel 6.10.

Tabel 6.10. Idrætsaktive voksne borgere i Haderslev Kommunes brug af forskellige faciliteter og udendørs rammer til sport eller motion (pct.).

n = 863	Haderslev	Vojens	Gram	H. Opland Øst	H. Opland Vest
Naturen	57	60	52	60	71
Veje, gader, fortove og lign.	46	47	34	37	42
Hal/sal	30	21	33	48	30
Fitnesscenter/motionsrum	37	28	31	29	24
Svømmehal	17	22	26	19	15
Hjemme/i haven	17	12	21	28	24
Andre baner/anlæg	15	12	9	10	6
Fodboldbaner	6	2	7	6	7
Anlæg ved vand	2	1	0	6	2
Aktivitetsanlæg	3	1	3	1	3
Andet	5	4	3	5	5

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år), som benytter forskellige former for faciliteter og udendørsrum til sport eller motion. Fordelt på lokalområde.

Brug af naturen som aktivitetssted

Som angivet benytter hele 59 pct. af de idrætsaktive voksne naturen til idræt, sport eller motion. De fem mest benyttede naturområder i kommunen er Haderslev Dyrehave (27 pct.), Haderslev Dam (24 pct.), Pamhule Skov (22 pct.), Hindemåde (17 pct.) og Vesterskov (14 pct.). Se i øvrigt tabel 2 i appendiks 6 for fuldt overblik.

Tabel 6.11. De mest benyttede naturområder. Andel af alle idrætsaktive (pct.).

n = 863	Total
Haderslev Dyrehave	27
Haderslev Dam	24
Pamhule Skov	22
Hindemåde	17
Vesterskov	14
Vandresti Pamhule og Hindemåde	12
Vandresti Haderslev Vesterskov	11
Kelstrup Stand	10
Slivsø	9
Vandresti Tørning Mølle og Christiandal	9
Andet naturområde	14

På spørgsmålet om, hvilke naturområder respondenterne benyttede, var der desuden en stor andel (14 pct.), som svarede, at de benytter et 'andet' naturområde, end de nedenfor opstillede.

De idrætsaktive, der dyrker idræt, sport eller motion i naturen, benytter naturområder, som ligger tæt på deres hjem. I alt 81 pct. af de idrætsaktive naturbrugere svarer, at de kan nå til naturområdet på mindre end 15 minutter ved at gå, løbe eller cykle.

I tillæg til ovenstående er alle idrætsaktive også blevet spurgt til, om de benytter opmålte/afmærkede motionsstier eller ruter i by- eller landområder (også uden for kommunen) til f.eks. at cykle, løbe eller gå en tur. 16 pct. af de idrætsaktive borgere bruger disse 'flere gange om ugen', 14 pct. 'ca. en gang om ugen', mens 13 pct. bruger dem et 'par gange om måneden. Hver fjerde (26 pct.) bruger dem 'aldrig'.

Brug af almindelige idrætshaller og sale

I alt 32 pct. af de voksne idrætsaktive i Haderslev Kommune dyrker en idræts- eller motionsaktivitet i en hal/sal (se tabel 6.10). Ser man på de specifikke haller og sale i Haderslev Kommune, er det ret få andele af de idrætsaktive, som har benyttet dem regelmæssigt (for en oversigt se tabel 3, appendiks 6). De fire mest benyttede haller/sale er Haderslev Hallen (3 pct.), Haderslev Idrætscenter, hal 1 (2 pct.), Haderslev Idrætscenter, hal 3 (træningshallen) (2 pct.) og Hammelevhal, hal (2 pct.). Ingen af hallerne/salene benyttes af mere end 5 pct. af de idrætsaktive.

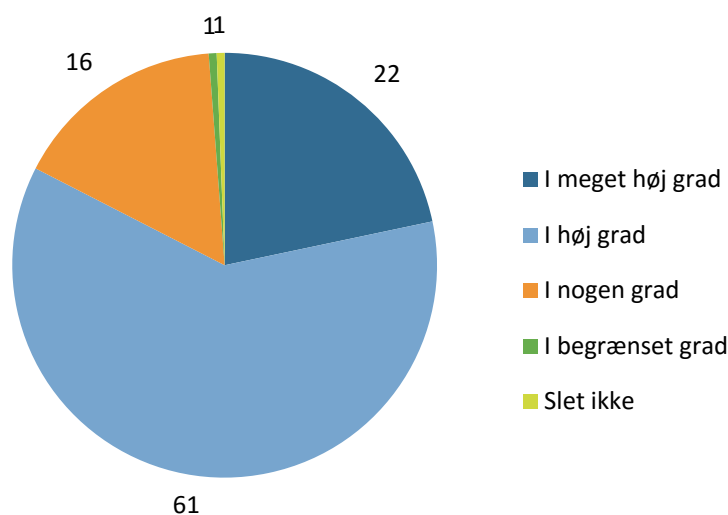
I alt 67 pct. af de borgere, som benytter en hal/sal, benytter den, som ligger tættest på deres hjem, mens der for en fjerdedels vedkommende (26 pct.) ligger end hal/sal tættere på, end

den de benytter (der er her tale om respondenternes egen vurdering af distance til hal/sal). Der er ret store forskelle herpå mellem de forskellige lokalområder. Hele 92 pct. af hal-/sal-brugerne i Haderslev Opland Vest og 88 pct. i Gram benytter den nærmeste hal/sal, mens det er langt færre i Vojens (55 pct.), Haderslev (58 pct.) og Haderslev Opland Øst.

Tilfredshed med almindelige idrætshaller

Den del af borgerne, som dyrker idræt, sport eller motion, er blevet spurgt til, hvor tilfredse de er med den almindelige idrætshal. Overordnet set er brugerne rigtig godt tilfredse med de almindelige idrætshaller, som de benytter. I alt 83 pct. af brugerne af de almindelige idrætshaller vurderer, at de almindelige idrætshaller 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' opfylder deres behov for at kunne udføre deres idræts- og motionsaktiviteter på tilfredsstillende vis (se figur 6.9).

Figur 6.9. Brugernes vurdering af den almindelige idrætshal, de benytter mest (pct.).

Figuren viser svarfordeling blandt brugere af almindelige idrætshaller på spørgsmålet: 'I en samlet vurdering, opfylder den idrætshal, du bruger mest, dine behov for at kunne udføre dine aktiviteter på tilfredsstillende vis?' (n = 166).

Brugerne af de almindelige idrætshaller blev bedt om at uddybe vurderingen af de almindelige idrætshaller, de benytter. Den samlede analyse heraf er indeholdt i bilag 1, appendiks 6. Analysen bekræfter den positive vurdering af de almindelige idrætshaller og viser, at det primære ønske i forhold til forbedringer angår 'rengøring og vedligeholdelse'. Det er forhold, som også står højt på ønskesedlen blandt brugere i Halsnæs, Frederikssund og Varde Kommuner.

Brug af fitnesscentre/motionsrum, svømmehaller og fodboldbaner

I alt 32 pct. af de idrætsaktive voksne i Haderslev Kommune benytter et fitnesscenter eller motionsrum (se tabel 6.10). De fem mest benyttede fitnesscentre/motionsrum er Fitness World Haderslev (7 pct.), Opstrammeren (7 pct.), Santé Fitness (2 pct.), Dansk Fitness Gram (2 pct.) og Haderslev Hallen, fitnesscenter (2 pct.). En fuld liste over de idrætsaktive borgere benyttelse af fitnesscentre/motionsrum fremgår af appendiks 6, tabel 5.

Hver femte idrætsaktive benytter en svømmehal/-facilitet (19 pct.). Her er de fem mest benyttede 25 meter bassinet i Vojens Hallerne (9 pct.), 25 meter bassinet i Haderslev Hallen (6 pct.), varmtvandsbassin i Vojens Hallerne (6 pct.), Slotssøbadet i Kolding (2 pct.) og 25 meter bassinet i Hjortebro skolens⁵⁴ svømmehal (2 pct.). Langt hovedparten af brugerne af en svømmehal/-facilitet bruger således en facilitet i Haderslev Kommune. En samlet oversigt kan ses i appendiks 6, tabel 6.

6 pct. af de idrætsaktive benytter en fodboldbane, og de to mest benyttede baner er græsbaner ved Haderslev Idrætscenter (3 pct.) og en kunstgræsbane ved Haderslev Idrætscenter. En fuld oversigt er indeholdt i appendiks 6, tabel 7.

Tabel 8, 9 og 10 i appendiks 6 viser en oversigt over borgernes brug af baner/anlæg, anlæg ved vand og aktivitetsanlæg.

Holdninger til idrætsfaciliteter og –politik i Haderslev Kommune

Borgerne i Haderslev Kommune er overordnet set tilfredse med idrætsfaciliteter i deres nærområde. I alt 71 pct. af alle respondenter i denne undersøgelse (både idrætsaktive og ikke-idrætsaktive) har svaret, at de 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er tilfredse med idrætsfaciliteterne, mens kun 3 pct. angiver, at de 'i ringe grad' eller 'slet ikke' er tilfredse med Kommunes idrætsfaciliteter (se figur 6.9).

I alt 70 pct. af de kvindelige borgere og 73 pct. af de mandlige angav at være 'i høj grad' eller 'i nogen grad' tilfredse med kommunens idrætsfaciliteter. Modsat kønsaspektet med hensyn til tilfredsheden af kommunens idrætsfaciliteter synes alder at påvirke borgernes tilfredshed signifikant. I alt 85 pct. af de 16-19-årige angav, at være 'i høj grad' eller 'i nogen grad' tilfredse med kommunens idrætsfaciliteter i nærområdet, mens 68-69 pct. af borgerne over 50 år angav, at være 'i høj grad' eller 'i nogen grad' tilfredse med kommunens idrætsfaciliteter. Undersøgelsen fandt ingen forskelle af betydning mht. borgernes angivelser ud fra lokalområderne (se tabel 6.12).

Tabel 6.12. Voksne borgeres tilfredshed med idrætsfaciliteterne i lokalområderne (pct.).

n = 1.016	Total	Lokalområde				
		Haderslev	Vojens	Gram	H. Opland Øst	H. Opland Vest
I høj grad	32	31	43	34	32	26
I nogen grad	39	42	33	48	38	36
Hverken eller	10	11	9	1	10	16
I ringe grad	2	2	2	0	5	3
Slet ikke	1	1	1	1	1	1
Ved ikke	14	14	13	15	14	18

Tabellen viser tilfredshedsvurderinger med idrætsfaciliteterne i nærområdet baseret på alle respondenter. Opdelt på lokalområder.

⁵⁴ Hjortebro skolen er en del af Sønder Otting Skole.

Boks 6.10: 16-45-årige borgeres tilfredshed med idrætsfaciliteterne i lokalområdet

De 16-45-årige er generelt mere positive omkring idrætsfaciliteterne i lokalområdet. 78 pct. svarer, at de i høj grad eller i nogen grad er tilfredse med faciliteterne, hvilket kun 68 pct. af de 46-80-årige svarer. De 46-80-årige er i højere grad tilbøjelige til at svare 'ved ikke' (19 pct.) sammenlignet med kun 6 pct. blandt de 16-45-årige.

Splittes aldersgruppen op ses det, at de 16-29-årige generelt er mere tilfredse med idrætsfaciliteterne end de 30-45-årige. 81 pct. af de 16-29-årige svarer, at de i nogen eller høj grad er tilfredse, mens dette tal er 75 pct. blandt de 30-45-årige. Modsat svarer 7 pct. af de 30-45-årige, at de i ringe grad eller slet ikke er tilfredse med idrætsfaciliteterne, hvilket kun 4 pct. af de 16-29-årige svarer.

De voksne borgere i Haderslev Kommune blev også blevet spurgt om, hvor meget de er villige til at betale for brugen af indendørs idrætsfaciliteter i kommunen (f.eks. booke dem alene eller sammen med andre). Fire ud af ti borgere (41 pct.) er villige til at betale op til 25 kr. i timen, 28 pct. er villige til at betale op til 50 kr. i timen, mens 12 pct. vil betale op til 75 kr. i timen. 19 pct. er ikke villige til at betale en timeleje for at benytte indendørs faciliteter i kommunen. Mænd er lidt mere villige

De voksne respondenter blev også bedt om at forholde sig til en række øvrige udsagn om prioritering på idrætsområdet i kommunen:

- Totalt set er 73 pct. af kommunes borgere 'enige' eller 'meget enige' i, at 'Kommunen skal først og fremmest støtte børns og unges idrætsdeltagelse', mens kun 9 pct. er 'uenige' eller 'meget uenige' i dette udsagn. 18 pct. har svaret 'hverken enig eller uenig' til udsagnet.
- 73 pct. svarede ligeledes, at de er 'enige' eller 'meget enige' i udsagnet, at 'det er en kommunal opgave, at der er et varieret udbud af idrætsfaciliteter i Haderslev kommune, der kan dække de fleste borgeres idræts- og motionsønsker'
- 63 pct. af borgerne er 'enige' eller 'meget enige' i, at 'kommunen skal gøre endnu mere for at naturområderne er inspirerende og velegnede til motion og idræt'. Dette er i god overensstemmelse med borgernes angivelse af naturen som det vigtigste sted for idræt og motion i kommunen, og der hvor flest foretrækker at motionere. Men der kan ud fra de voksnes mening godt gøres mere på dette område.
- Næsten halvdelen (48 pct.) af borgerne er også 'enige' eller 'meget enige' i udsagnet 'Det bør i højere grad være muligt for den enkelte borger selv at booke en tid (online) i en af kommunens idrætsfaciliteter, når man gerne vil dyrke idræt og motion'. Både nuværende idrætsaktive og ikke-idrætsaktive angiver dette svar i samme omfang.
- I alt 48 pct. er 'enige' eller 'meget enige' i, at 'voksne selv bør betale for at benytte kommunens idrætsfaciliteter'. I alt 22 pct. af borgerne er dog 'meget uenige' eller 'uenige' i dette udsagn. Borgernes angivelser svarer derfor godt overens med den tidligere præsenterede villighed til at betale for brug af indendørs faciliteter.

- Tilsvarende angav 48 pct. af borgerne at være 'enige' eller 'meget enige' i udsagnet, at 'der er mere behov for at øge standarden og kvaliteten på de eksisterende idrætsanlæg i kommunen end for at bygge nye anlæg og faciliteter'. Hele 43 pct. af respondenterne angav, at de var 'hverken enig eller uenig' i forhold til dette udsagn.
- Afslutningsvis angav 28 pct. at være 'enige' eller 'meget enige' i udsagnet, 'det er ikke en kommunal opgave at støtte voksnes idrætsdeltagelse'. Hele 41 pct. af respondenterne angav dog at være 'meget uenig' eller 'uenig' i dette udsagn.

Voksnes ønsker om brug af faciliteter og særlige tilbud

Lidt over halvdelen (53 pct.) af respondenterne i undersøgelsen ønsker mulighed for at bruge kommunens idrætsfaciliteter 'uden at træne på et hold eller nødvendigvis være medlem af en forening' (se tabel 6.18). Fire ud af ti ønsker ligeledes at 'deltage i holdtræning med en træner/instruktør, hvor aktiviteterne varierer fra gang til gang', samt at deltage i 'aktivitetstilbud med en træner/instruktør, hvor der er fokus på generel træning af kroppen, og hvor indendørs faciliteter og udeområder benyttes' (se tabel 6.13). De to sidstnævnte ønsker er særligt udbredt blandt kvinder.

Tabel 6.13. Er du interesseret i nedenstående muligheder for at dyrke idræt i Haderslev Kommune? Andel af alle respondenter (pct.).

n = 1.016	Total	Køn		Alder						
		Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70 år +
Jeg vil gerne kunne bruge kommunens idrætsfaciliteter uden at træne på et hold eller nødvendigvis være medlem af en forening (f.eks. aktiviteter arrangeret på egen hånd alene eller sammen med venner).	53	54	51	74	70	73	55	48	43	42
Jeg kunne godt tænke mig et aktivitetstilbud med en træner/instruktør, hvor der er fokus på generel træning af kroppen, og hvor indendørsfaciliteter og udeområder benyttes.	43	51	33	46	66	53	45	40	40	28
Jeg så gerne, at visse faciliteter i visse tidsrum stod frie, så jeg (og andre borgere) havde mulighed for at komme ind fra gaden og være aktiv (evt. sammen med andre).	42	42	41	59	61	52	49	37	33	29
Jeg vil gerne gå på et hold med træner/instruktør, hvor aktiviteterne varierer fra gang til gang.	39	46	31	53	59	53	44	30	33	27
Jeg vil gerne kunne få en fast tid i en af kommunens idrætsfaciliteter sammen med en gruppe venner, så vi på egen hånd kan dyrke idræt (selvom vi ikke er en forening).	31	30	31	40	54	36	38	23	26	20

Tabellen viser andelen af alle respondenter der svarede 'ja' til ovenstående muligheder for at dyrke idræt, sport eller motion i Haderslev Kommune. Opdelt i totaler, køn og alder.

Boks 6.11: 16-45-årige borgeres interesse i forskellige muligheder for at dyrke idræt i Haderslev Kommune.

De 16-45-årige er i langt højere grad end de 46-80-årige interesserede i de forskellige muligheder for at dyrke idræt i kommunen (listet ovenfor i tabel 6.18). Hele 70,4 pct. af de 16-45-årige svarer, at de gerne vil bruge kommunens faciliteter uden at træne på et hold eller nødvendigvis være medlem af en forening. Deler man aldersgruppen op i to, er 73 pct. af de 16-29-årige interesserede i dette, mens det blandt de 30-45-årige er noget lavere (67 pct.). På trods af, at de 16-29-årige generelt er mere interesserede i de fem muligheder, så er der generelt en høj interesse blandt hele aldersgruppen sammenlignet med de 46-80-årige. Dette både i forhold til at kunne bruge faciliteter sammen med venner (uden at være medlemmer af en forening), men også i forhold til at kunne deltage i aktiviteter der varierer fra gang til gang samt aktiviteter med fokus på generel træning af kroppen.

En relativt stor del af borgerne giver også udtryk for, at de godt kunne tænke sig, at faciliteter i visse rum står frie, så man kan komme ind fra gaden og benytte dem, mens hver tredje også ytrer ønske om at kunne få en fast tid sammen med en gruppe venner, selvom man ikke er medlem i en forening.

Samlet set viser svarer i tabel 6.13, at befolkningen på forskellig vis ytrer ønske om at kunne bruge kommunens faciliteter eksempelvis via særlige tilbud. Det er tale om tilkendegivelser, og som variationen mellem udsagnene viser, kan det arrangeres på forskellige måder. Hvordan det eventuelt kan sættes i spil i Haderslev Kommune, og hvor stort behovet reelt er, skal eventuelt kvalificeres yderligere i dialog med borgere og aktører på området.

I tillæg hertil er der i bilag 2, appendiks 6 samlet en række ønsker fra borgere, hvor de har haft muligt for at skrive frit.

Idræt som tilskuer

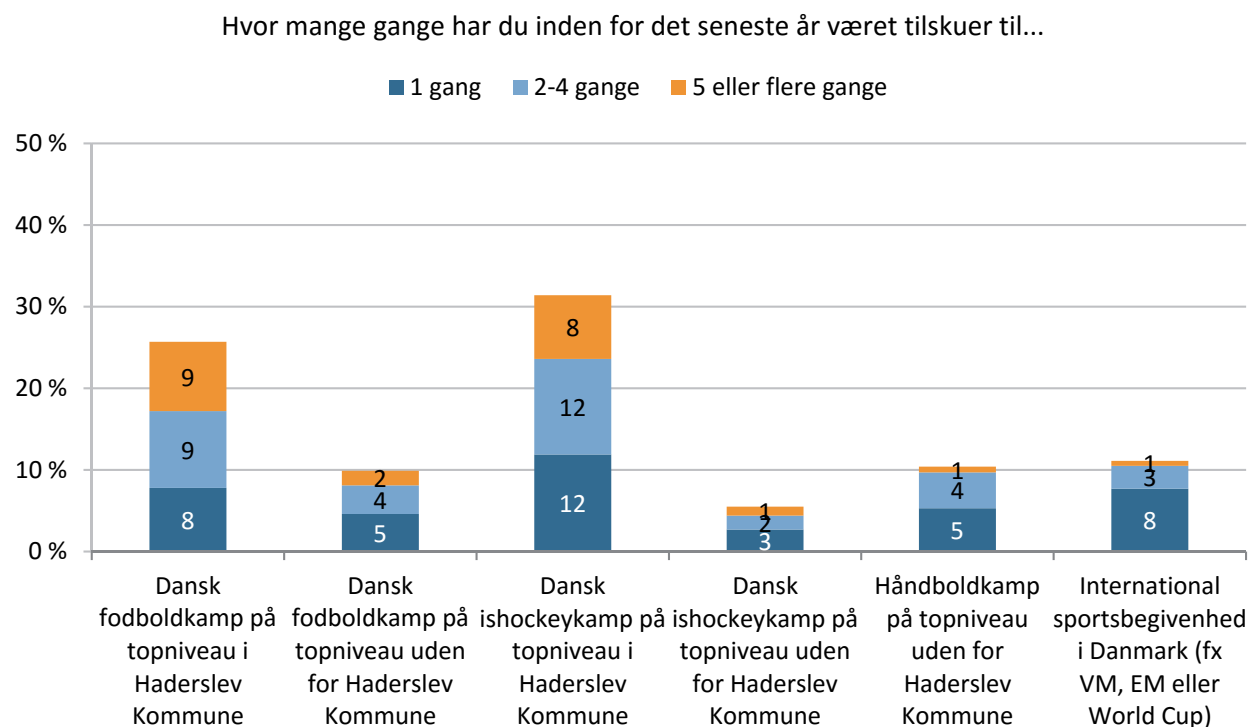
Eliteidrætten er godt repræsenteret i Haderslev Kommune via samarbejdet om Sønderjyske i Sønderjylland. Sønderjyske er en eliteoverbygning, som har eliteidræt på højeste niveau inden for fodbold (herre), ishockey (herre) og håndbold (herre og damer). Sønderjyske's fodbold og ishockey har hjemmebane i Haderslev Kommune på Haderslev fodboldstadion ved Haderslev Idrætscenter og SE Arena ved Vojens Hallerne. Sønderjyske håndbold har hjemmebane i Sønderborg (herrer) og Aabenraa (damer).

De voksne borgere er blevet spurgt til, hvor ofte de har været tilskuer til fodbold og ishockey i og uden for kommunen inden for det seneste år, ligesom de også er blevet spurgt til, hvor ofte de har været tilskuer til tophåndbold uden for kommunen (da Sønderjyske ikke spiller i Haderslev Kommune). Desuden er borgerne blevet spurgt til, hvor ofte de har været tilskuer til en international sportsbegivenhed i Danmark.

En ud af fire voksne har været tilskuer til en fodboldkamp i Superligaen inden for det seneste år, mens lidt flere (31 pct.) har været tilskuer til en ishockeykamp i SE Arena (se figur 6.10). De voksne, som har været tilskuere, kan deles i tre omtrent lige store grupper ud fra, hvor hyppigt de har været tilskuere. Hver tredje har set én fodbold- eller ishockeykamp,

hver tredje har set mellem to og fire, mens hver tredje har set fem eller flere. De voksne er også spurgt til, om de har set fodbold eller ishockey på topniveau i en anden kommune end Haderslev. Det er der en del færre, som har. De voksne, som har set flest kampe på hjemmebane inden for såvel fodbold som ishockey, er mest tilbøjelig til også at have set fodbold eller ishockey på topniveau i en anden kommune. Uden at kunne sige det med sikkerhed, er der formentligt tale om voksne, som følger holdene såvel hjemme som ude.

Figur 6.10: Andelen af borgere, som har været tilskuer til sportsarrangementer i og uden for Haderslev Kommune.

Figuren viser andelen af alle respondenter, der inden for det seneste år har været tilskuer til forskellige sportsarrangementer (n = 975).

Selvom Haderslev Kommune også støtter op om SønderjyskE håndbold, er det relativt få borgere i Haderslev Kommune (10 pct.), som inden for det seneste år har været tilskuer til en håndboldkamp på topniveau uden for Haderslev Kommune (se figur 6.9). Det kan der være flere årsager til. Der er længere for borgerne i Haderslev Kommune til Sønderborg end Haderslev eller Vojens. Der til kan det spille ind, at håndbold er en nyere sport i regi af SønderjyskE end fodbold og ishockey er. Særligt inden for ishockey findes der stærke traditioner, og SønderjyskE er flere gange også blevet Danmarksmester.

Inden for det seneste år har godt én ud af ti borgere i kommunen været tilskuer til en international sportsbegivenhed. Her er ikke spurgt til, hvor den er afholdt (dvs. i eller uden for Haderslev Kommune).

Opsummering

Denne delundersøgelse har kortlagt voksne borgeres idrætsvaner i Haderslev Kommune. Hver sjette voksne i kommunen (61 pct.) svarer, at de i øjeblikket dyrker idræt, sport eller motion. Ser man på idrætsdeltagelsen i et længere tidsperspektiv (inden for det seneste år), har 85 pct. været aktive regelmæssigt med mindst én idræts-, sports- eller motionsaktivitet. Andelen af for tiden aktive (61 pct.) er på niveau med Halsnæs Kommune (62 pct.), mens det til gengæld er lavere end i kommunerne Frederikssund (67 pct.) og Varde (69 pct.).

De mest populære idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne i Haderslev Kommune er vandreture (29 pct.), jogging/ motionsløb (23 pct.) og styrketræning (20 pct.), som alle dyrkes af hver femte voksne eller flere. Fælles for disse aktiviteter er, at de primært dyrkes på egen hånd eller i kommercielt regi og ikke finder sted i traditionelt idrætsbyggeri som hal-ler, sale, særlige aktivitetsanlæg eller boldbaner. På de næste pladser kommer svømning (14 pct.) og gymnastik, som typisk finder sted i kommunalt støttet idrætsbyggeri.

Idræt på egen hånd er den mest udbredte aktivitetsform i Haderslev Kommune, og i alt 59 pct. er aktive i dette regi. Den anden største organiseringsform er foreningsidrætten (42 pct.), mens hver femte dyrker idræt i kommercielt regi/privat center. De mest foreningsaktive borgere findes blandt de yngste aldersgrupper, og 55 pct. af 16-19-årige og 46 pct. af de 20-29-årige har inden for det seneste år dyrket mindst én aktivitet i en klub eller forening. Tilknytningen til foreningsidrætten falder dog efterfølgende til under 40 pct. for de 30-59-årige, før den igen stiger til 43 pct. for de 60-69-årige og 48 pct. blandt de 70+-årige.

Kvinder (40 pct.) er en smule mindre aktive i foreninger end mænd (43 pct.), hvilket man også ser i Frederikssund Kommune, men ikke i Varde og Halsnæs Kommuner.

Hovedparten af borgerne i Haderslev Kommune bruger relativt kort tid på transport til det sted, de oftest dyrker idræt, sport eller motion, idet 71 pct. bruger under 15 minutter på transport (kun den ene vej). Den mest anvendte arena til idræt, sport og motion blandt borgerne i Haderslev Kommune er naturen, hvor seks ud af ti er aktive (59 pct.). Dernæst kommer veje, gader, fortove og lign. (43 pct.), hal/sal (32 pct.) og fitnesscenter/motionsrum (32 pct.). Relativt få voksne bruger en fodboldbane (6 pct.) eller 'andre baner/anlæg' (12 pct.).

De fem mest benyttede naturområder i Haderslev Kommune er Haderslev Dyrehave (27 pct.), Haderslev Dam (24 pct.), Pamhule Skov (22 pct.), Hindemade (17 pct.) og Vesterskov (14 pct.), og otte ud af ti brugere (81 pct.) af naturen svarer, at naturområde ligger tæt på, hvor de bor (dvs. de kan komme dertil under 15 minutter ved at gå, løbe eller cykle).

Overordnet set er borgerne i Haderslev Kommune tilfredse med idrætsfaciliteter i deres nærområde. I alt 71 pct. af alle respondenterne i undersøgelsen (både idrætsaktive og ikke-idrætsaktive) har svaret, at de 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er tilfredse med idrætsfaciliteterne, mens kun 3 pct. angiver, at de 'i ringe grad' eller 'slet ikke' er tilfredse med kommunes idrætsfaciliteter. Desuden gælder, at borgerne i overvejende grad er villige til at betale for brugen af faciliteterne. Fire ud af ti (41 pct.) angiver, at de er villige til at betale op til 25 kr. pr. time for at bruge en indendørsfacilitet, mens 28 pct. er villige til at betale op til 50 kr.

pr. time. Få (12 pct.) er villige til at betale op til 75 kr. pr. time, mens 19 pct. ikke er villige til at betale noget.

Borgerne i Haderslev Kommune er af den opfattelse, at kommunen først og fremmest skal støtte børn og unges idrætsdeltagelse, men hovedparten mener også, at det er en kommunal opgave, at der er et varieret udbud af idrætsfaciliteter i Haderslev kommune, der kan dække de fleste borgeres idræts - og motionsønsker.

Lidt flere end hver anden borger (63 pct.) mener, at kommunen skal gøre endnu mere for at naturområderne er inspirerende og velegnede til motion og idræt, ligesom hver anden (48 pct.) også ønsker, at det i højere grad bør være muligt for den enkelte borger selv at booke en tid (online) i en af kommunens idrætsfaciliteter, når man gerne vil dyrke idræt og motion. Endeligt udtrykker borgerne ønske om at bruge idrætsfaciliteterne i kommunen. Ud over at bruge dem via eksisterende foreninger tilkendegiver en del borgere også ønsket om at bruge faciliteter via særlige hold eller aktiviteter, som enten fokuserer på generel træning af kroppen, eller hold, hvor aktiviteter skifter fra gang til gang. En del borgere efterspørger også mulighed for at få tider sammen med venner, selvom de formelt set ikke er en forening.

Delanalyse 7: Foreningsidrætten i Haderslev Kommune

Denne delanalyse stiller skarpt på idrætsforeningernes tilstand og trivsel i Haderslev Kommune. For at perspektivere resultaterne sammenholdes svarene i Haderslev Kommune undervejs med resultater fra lignende undersøgelser i Halsnæs og Frederikssund Kommuner samt Lejre Kommune (Høyer-Kruse et al., 2016). Når der ikke fremgår svar fra foreninger i Varde Kommune, skyldes det, at en tilsvarende foreningsundersøgelse ikke er foretaget i denne kommune. Varde Kommune indgår dog i sammenligning ud fra registertal, hvor en række andre kommuner også er medtaget.

Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse, som alle idrætsforeninger i Haderslev Kommune er blevet inviteret til at deltage i⁵⁵. Idrætsforeningerne er blevet stillet en række faktuelle spørgsmål om antal frivillige, deres samarbejde med andre aktører, syn på deres aktuelle tilstand og trivsel samt forskellige forhold vedrørende folkeskolereformen.

Undersøgelsen blev gennemført i efteråret 2015 og første måned af 2016 pr. e-mail til formænd og -kvinder med invitation om at deltage i en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse. 101 idrætsforeninger blev inviteret til at deltage i undersøgelsen, og 39 idrætsforeninger besvarede spørgeskemaet (svarprocent på 39 pct.). De følgende analyser bygger på svar fra disse 39 idrætsforeningers formænd og -kvinder, som hver især altså har svaret på vegne af den idrætsforening, de repræsenterer.

Tilknytning til idrætsforeningerne i Haderslev Kommune

Inden analyserne går i dybden med svarene fra de 39 idrætsforeninger, anvendes registerdata fra Centralt ForeningsRegister til at tegne et overordnet billede af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune. Centralt ForeningsRegister er en portal til registrering af foreningers medlemstal, som er udviklet og drevet af DIF, DGI og Firmaidrætten i samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd (se evt. medlemstal.dk). Tabel 7.1 herunder tegner et billede af den lokale tilknytning til idrætsforeningerne i Haderslev Kommune samt en række udvalgte kommuner og på landsplan⁵⁶.

Ifølge Centralt ForeningsRegister var der i 2014 i alt 29.348 medlemmer i de 131 registrerede idrætsforeninger hjemmehørende i Haderslev Kommune⁵⁷. Det giver et gennemsnit

⁵⁵ Spørgeskemaundersøgelsen bestod af to dele. Ud over at undersøge idrætsforeningers tilstand og trivsel indeholdt spørgeskemaet også en række spørgsmål om holdninger til og brug af idrætsfaciliteter. Den del af undersøgelsen er afrapporteret i delanalyse 8 (her indgår også svar fra øvrige folkeoplysende foreninger og skoler/kommunale institutioner).

⁵⁶ Det skal bemærkes, at antal foreningsmedlemmer og idrætsforeninger ikke er helt eksakte tal, da der kan forekomme dobbeltmedlemskaber og små variationer i kommunernes kategorisering af forskellige foreningstyper. Tallene er dog generelt indsamlet på et sammenligneligt grundlag. Data er fra år 2014.

⁵⁷ I opgørelsen fra Centralt ForeningsRegister er der flere foreninger, end i kommunens egen opgørelse. Det kan skyldes, at ikke alle foreninger registrerer sig i kommunen. Eksempelvis hvis de ikke er berettiget til tilskud eller har behov for at få anvist en facilitet.

på 224 medlemmer pr. idrætsforening, hvilket er et relativt højt tal i forhold til andre kommuner. I sammenligningskommunerne Halsnæs, Frederikssund og Lejre ligger det gennemsnitlige medlemsantal i foreningerne mellem 189 og 202.

Tabel 7.1: Nøgletal på idrætsforeninger i kommuner og på landplan.

	Haderslev	Halsnæs	Frederikssund	Varde	Lejre	Ringsted	Hele landet
Antal foreningsmedlemmer	29.348	10.469	19.101	29.541	12.119	14.351	2.579.360
Antal idrætsforeninger	131	65	101	145	60	64	11.918
Antal medlemmer i gennemsnit pr. idrætsforening	224	161	189	204	202	224	216
Foreningsprocent (pct.)	53	34	43	59	45	43	46

Kilde: Centralt ForeningsRegister, 2014.

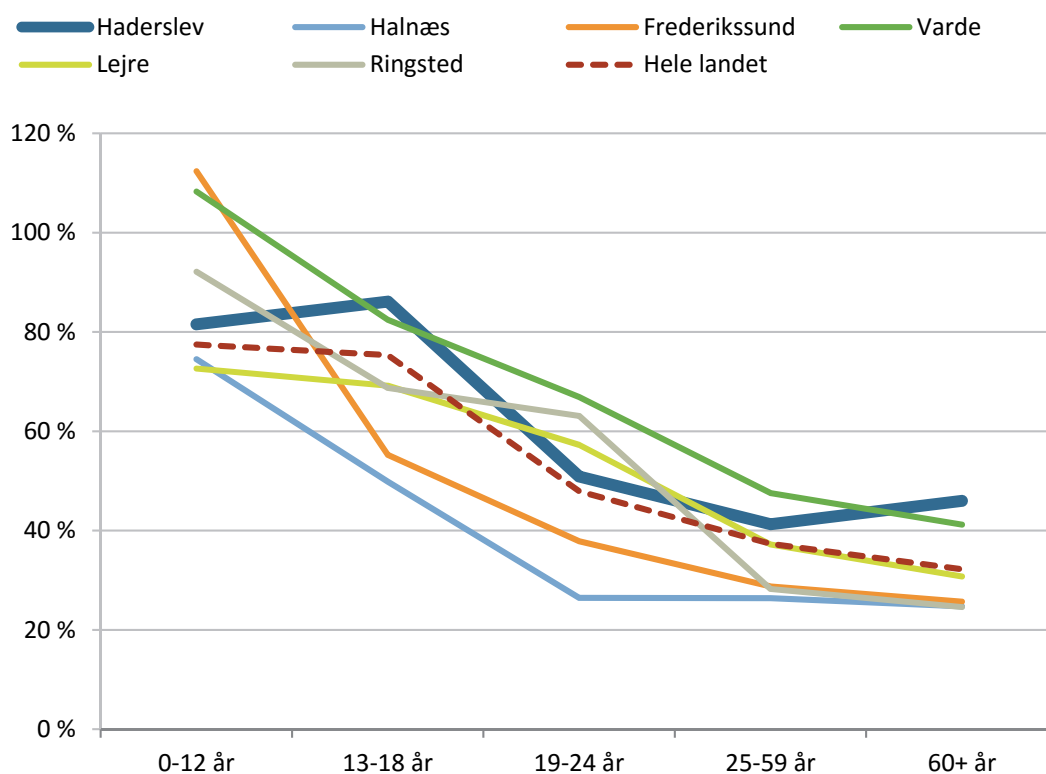
Haderslev Kommune er målt på indbyggertal en relativ stor kommune, og derfor er det ikke overraskende, at der er flere foreningsmedlemmer i Haderslev Kommune end i en mindre kommune som eksempelvis Halsnæs. Sætter man antallet af medlemmer i forhold til antallet af borgere i kommunen (foreningsprocenten), ligger Haderslev Kommune i den høje ende. Foreningsprocenten for Haderslev Kommune er 53 pct., hvilket svarer til, at der er halvt så mange foreningsmedlemskaber i kommunen, som der er borgere. Det er væsentligt højere end i de sjællandske kommuner Halsnæs (34 pct.), Lejre (45 pct.), Frederikssund (43 pct.) og Ringsted (43 pct.) samt på landsplan (46 pct.). Det er omvendt lavere end i den anden jyske kommune i tabellen, Varde, som med 59 pct. ligger lidt højere end Haderslev Kommune. I forhold til alle kommuner i Danmark ligger Haderslev Kommune nummer 20.

Foreningsprocenten er ikke et udtryk for, hvor mange borgere i kommunen, som er medlem af en forening. Det tal er for henholdsvis børn og voksne indeholdt i delanalyse 5 og 6. Foreningsprocenten giver en indikation af, hvor gode idrætsforeningerne er til at tiltrække medlemmer i nærområdet, og borgere kan tælle med flere gange i opgørelsen, hvis de er medlem i flere foreninger under DIF's specialforbund, DGI og/eller Firmaidrætten.

Store forskelle i idrætsforeningernes evne til at tiltrække børn og voksne

Som figur 7.1 herunder viser, ligger Haderslev Kommunes idrætsforeninger over landsgennemsnittet inden for alle aldersgrupper, når det kommer til at tiltrække foreningsmedlemmer.

Figur 7.1: Foreningsprocent i kommuner og på landsplan på tværs af aldersgrupper.

Kilder: Centralt ForeningsRegister og Danmarks Statistik, 2014.

Der sker generelt et fald i foreningsdeltagelsen omkring teenageårene, men i Haderslev Kommune er der faktisk en lille stigning i andelen af registrerede foreningsmedlemmer blandt de 13-18-årige (86 pct.) i forhold til de 0-12-årige (82 pct.).

I sammenligning med de fem udvalgte kommuner (Halsnæs, Frederikssund, Varde og Ringsted) er Haderslev den kommune med procentuelt flest foreningsmedlemmer blandt 13-18-årige borgere med 86 pct., hvilket også ligger noget over andelen på landsplan (77 pct.).

Faldet i foreningsandelen i Haderslev Kommune indfinder sig først blandt 19-24-årige, hvor kun godt halvdelen er foreningsmedlemmer. Således ligner Haderslev øvrige kommuner og landsgennemsnittet med en noget lavere foreningstilknytning blandt voksne end blandt børn. Til gengæld skiller Haderslev sig igen ud, når man ser på befolkningen over 60 år. I denne gruppe er 46 pct. medlemmer i idrætsforeninger, hvilket er noget højere end andelen blandt 25-59-årige på 41 pct.

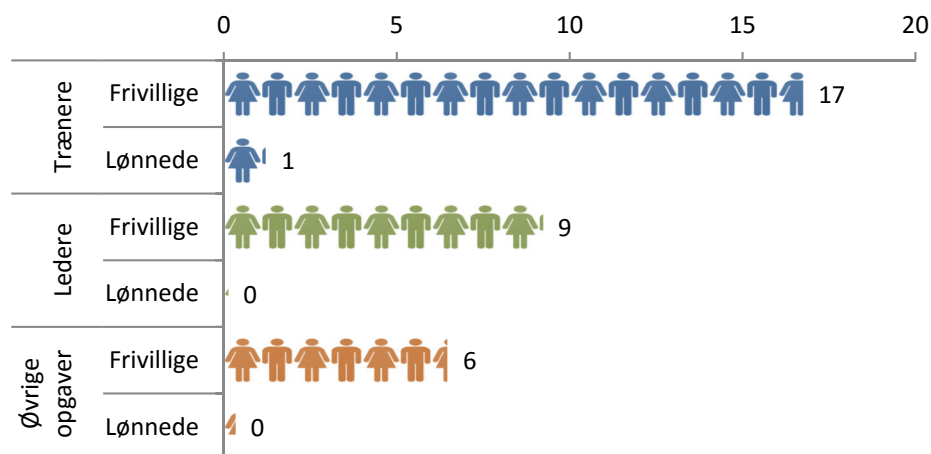
De frivillige i idrætsforeningerne

De frivillige⁵⁸ udgør med deres indsats rygraden i idrætsforeningerne i Danmark såvel som i Haderslev Kommune. Ud over frivillige kræfter gør nogle idrætsforeninger i forskelligt omfang også brug af lønnet personale.

Idrætsforeningerne i Haderslev Kommune har i gennemsnit 32 frivillige tilknyttet, men kun meget få idrætsforeninger (ca. 15 pct.) har lønnet arbejdskraft tilknyttet. Enkelte foreninger har dog relativt mange lønnede folk (især blandt trænere), og derfor er der på tværs af idrætsforeninger i Haderslev Kommune i gennemsnit én lønnet person.

I de øvrige kommuner til sammenligning (Halsnæs, Frederikssund og Lejre) finder man næsten identiske tal for gennemsnitligt antal tilknyttede personer (32-33 personer).

Figur 7.2: Gennemsnitligt antal frivillige og lønnede i idrætsforeningerne i Haderslev Kommune.

Kilde: Foreningsundersøgelsen i Haderslev Kommune, 2015

Der er typisk stor sammenhæng mellem foreningernes medlemstal og antallet af frivillige (og lønnede) i idrætsforeningerne. Meget naturligt stiger antallet af trænere, ledere og øvrige i takt med medlemstallet, men det stiger langsommere end medlemstallet, hvorfor forholdet mellem antallet af frivillige i forhold til antal medlemmer faktisk typisk er lavere i større idrætsforeninger. Selvom der er flere frivillige i store foreninger, er der så at sige endnu flere medlemmer pr. frivillig i forhold til små og mellemstore foreninger (Laub, 2012)⁵⁹.

Udviklingen i antal frivillige og lønnede de seneste fem år

Gennemgangen ovenfor giver et billede af forholdene i idrætsforeningerne på undersøgelsestidspunktet. Idrætsforeningerne er dog også blevet spurgt til, hvordan det er gået med

⁵⁸ I spørgeskemaet er brugt betegnelsen 'frivillige/ulønnede'. I afrapporteringen anvendes 'frivillige' som forkortelse herfor.

⁵⁹ Man må formode, at der er en lignende sammenhæng mellem medlemstal og frivillige i idrætsforeningerne i Haderslev Kommune, men dette kunne ikke efterprøves, da kommunen ikke kender det eksakte medlemstal pr. forening (men kun antal medlemmer under 25 år).

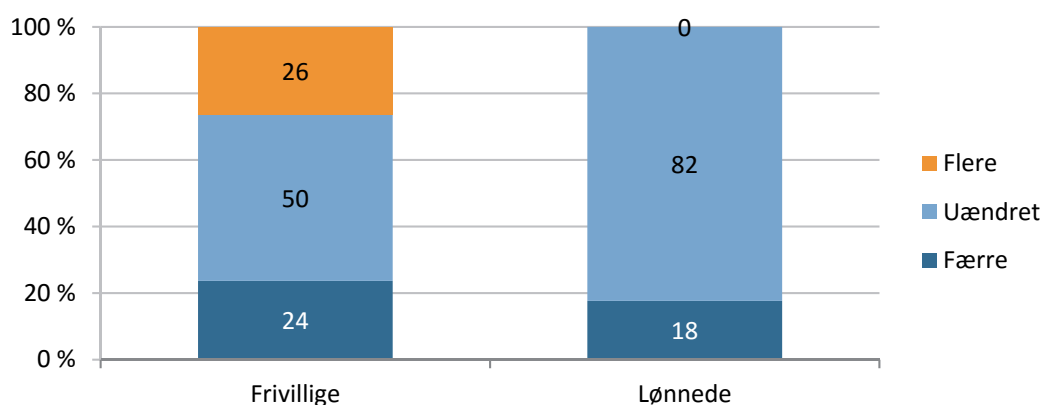
antallet af frivillige og lønnede de seneste fem år. En af de udfordringer, som fylder meget i idrætsforeninger, er rekruttering af frivillige. Ledere i idrætsforeninger hævder ofte, at det er blevet sværere at hverve et tilstrækkeligt antal frivillige, og at det i dag er sværere at engagere folk end tidligere.

Udviklingen i antallet af frivillige i Danmark siden midten af 1980'erne har dog ligget på et nogenlunde stabilt niveau, hvilket blev bakket op af en større kortlægning af frivilligheden i mere end 10.000 idrætsforeninger i 2010. I den undersøgelse angav et flertal af idrætsforeningerne, at de over de sidste fem år havde haft et uændret antal frivillige. Dertil gælder, at der dengang faktisk var flere idrætsforeninger, der havde fået flere frivillige, end idrætsforeninger der havde fået færre (Laub, 2012).

Det betyder dog ikke, at idrætsforeninger ikke lokalt oplever udfordringer med at hverve et tilstrækkeligt antal frivillige. Derfor er det også interessant at se på, hvordan forholdene er i Haderslev Kommune anno 2015.

Hver anden idrætsforening i Haderslev Kommune har over de seneste fem år ikke oplevet ændring i antallet af frivillige, mens godt en fjerdedel har oplevet at få henholdsvis flere eller færre frivillige (se figur 7.3). Når det kommer til lønnede folk, er antallet uændret for langt de fleste idrætsforeninger (82 pct.), mens få idrætsforeninger (18 pct.) har fået færre. Ingen idrætsforeninger i Haderslev Kommune har oplevet en stigning i antallet af lønnede folk inden for de seneste fem år. Det store antal idrætsforeninger med et stabilt antal lønnede dækker formentligt over, at mange idrætsforeninger hverken for fem år siden eller i dag har lønnede ansatte tilknyttet.

Figur 7.3: Udviklingen i antallet af frivillige og lønnede inden for de seneste fem år.

Figuren viser udviklingen i antal frivillige og lønnede i idrætsforeninger i Haderslev Kommune de seneste fem år. Figuren er baseret på to spørgsmål 'Har foreningen fået flere eller færre frivillige/ulønnede og lønnede medarbejdere inden for de seneste fem år?'. Respondenter der har svaret 'Ved ikke/ikke relevant' er ikke medtaget (frivillige, n = 38 og lønnede, n = 17).

Udviklingen i antal frivillige og lønnede i idrætsforeningerne i Haderslev Kommune er helt på linje med Lejre Kommune og Frederiksbund Kommune, mens færre foreninger i Halsnæs Kommune har fået flere frivillige de seneste fem år (21 pct.). Det overordnede indtryk er

således, at der hersker en udpræget grad af stabilitet i foreningsidrætten på landsplan såvel som i Haderslev Kommune.

Idrætsforeningernes fokusområder

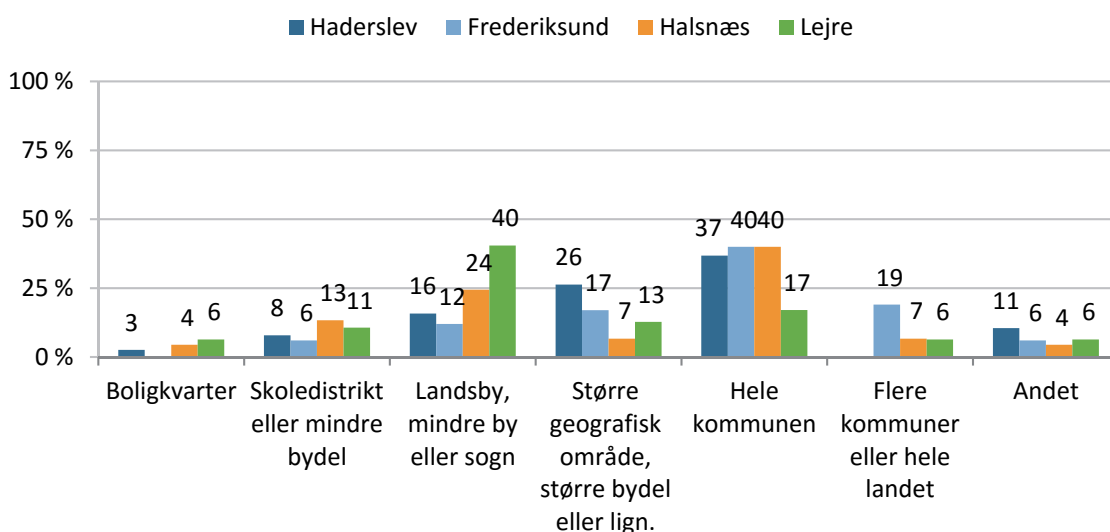
Der findes mange forskellige typer af idrætsforeninger både målt på størrelse, aktiviteter og geografisk virkeområde. Sidstnævnte drejer sig om, hvor bredt et fokus idrætsforeningerne har i deres lokalområde.

Geografisk fokusområde

Af figur 7.4 herunder fremgår det, at godt en tredjedel af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune (37 pct.) ser hele kommunen som deres område, mens det for godt en fjerdedel af foreningerne (26 pct.) begrænser sig til et 'større geografisk område, større bydel eller lignende', f.eks. Haderslev. Således udgøres foreningernes hjemmebaner hovedsageligt af temmeligt store områder i Haderslev Kommune.

I forhold til de øvrige kommuner, Halsnæs, Frederiksund og Lejre, skiller Haderslev sig en smule ud. Både i Halsnæs og Frederiksund har en større andel af foreningerne fokus på hele kommunen eller flere kommuner/hele landet, mens en relativt stor del af foreningerne i Lejre opererer inden for en 'landsby, mindre by eller sogn'. En årsag til at Haderslev skiller sig ud med lidt flere foreningers fokus på et 'større geografisk område, større bydel eller lignende' kunne være, at en del foreninger orienterer sig efter den gamle Haderslev Kommune eller fokuserer på Haderslev og Vojens, hvilket begge er nævnt af idrætsforeninger i den åbne svarmulighed knyttet til spørgsmålet om geografisk fokusområde.

Figur 7.4: Idrætsforeningernes primære geografiske virkeområde.

Figuren viser idrætsforeningers svar på spørgsmålet 'Hvad er det primære geografiske område for idrætsforeningens virksomhed?' fordelt på kommuner. Respondenter, der har svaret 'Ved ikke/ikke relevant', er ikke medtaget (Haderslev, n = 38, Frederiksund, n = 52, Halsnæs, n = 45 og Lejre, n = 47).

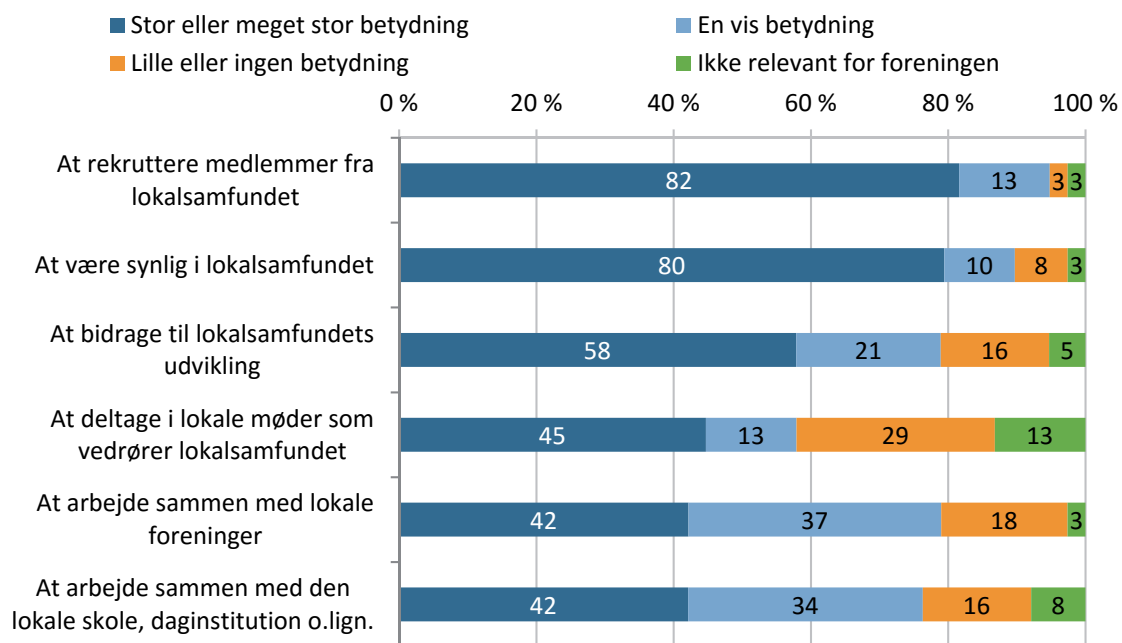
Mange faktorer kan tænkes at spille ind på, hvordan idrætsforeninger orienterer sig i deres geografiske område. Antallet af indbyggere i nærheden er formentlig en vigtig parameter. Befolkningstætheden er meget lav i Haderslev Kommune (69 borgere pr. kvadratkilometer), mens den er noget højere i Halsnæs, Frederiksund og Lejre (henholdsvis 252, 177 og 113)). De store afstande i Haderslev Kommune er en central præmis for foreningslivet.

Værdimæssigt fokusområde

For de adspurgte idrætsforeninger i Haderslev Kommune er det vigtigt at spille en rolle i lokalsamfundet ved at have medlemmer fra lokalsamfundet og være synlig. Henholdsvis 82 og 80 pct. af foreningerne svarer, at lokale medlemskaber og synlighed har stor eller meget stor betydning for dem.

Et flertal af idrætsforeningerne (58 pct.) tillægger det også stor eller meget stor betydning for foreningen at være med til at udvikle lokalsamfundet, mens lidt færre foreninger (45 pct.) tillægger det samme betydning at være med ved møder om lokalsamfundets udvikling. Endelig er det lidt mindre udbredt at fokusere på samarbejde med andre lokale foreninger eller skoler/kommunale institutioner, hvilket 42 pct. af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune tillægger stor eller meget stor betydning.

Figur 7.5: Hvilken betydning har følgende forhold for idrætsforeningens rolle i lokalsamfundet (dér hvor idrætsforeningen holder til)?

Figuren viser idrætsforeningernes svar på spørgsmålet 'Hvilken betydning har følgende forhold for idræts- og spejderforeningens rolle i lokalsamfundet (dér hvor idrætsforeningen holder til)?' (n = 38).

Idrætsforeningernes vurderinger understreger, at deres virke i lokalsamfundet i høj grad er uformelt med fokus på medlemstilknytning, aktiviteter og synlighed i lokalsamfundet. Formelle roller som mødedeltager og samarbejdspartner i forskellige sammenhænge vurderes generelt mindre vigtigt af idrætsforeningerne.

Ikke desto mindre indgår mange idrætsforeningerne i forskellige former for samarbejde med andre aktører inden for idrætten eller lokalsamfundet i almindelighed. Eksempelvis kræver konkurrencer og stævnedeltagelse en vis grad af samarbejde med andre foreninger og specialforbund, og senest har folkeskolereformen sat fokus på idrætsforeninger som potentielle samarbejdspartnere for skoler.

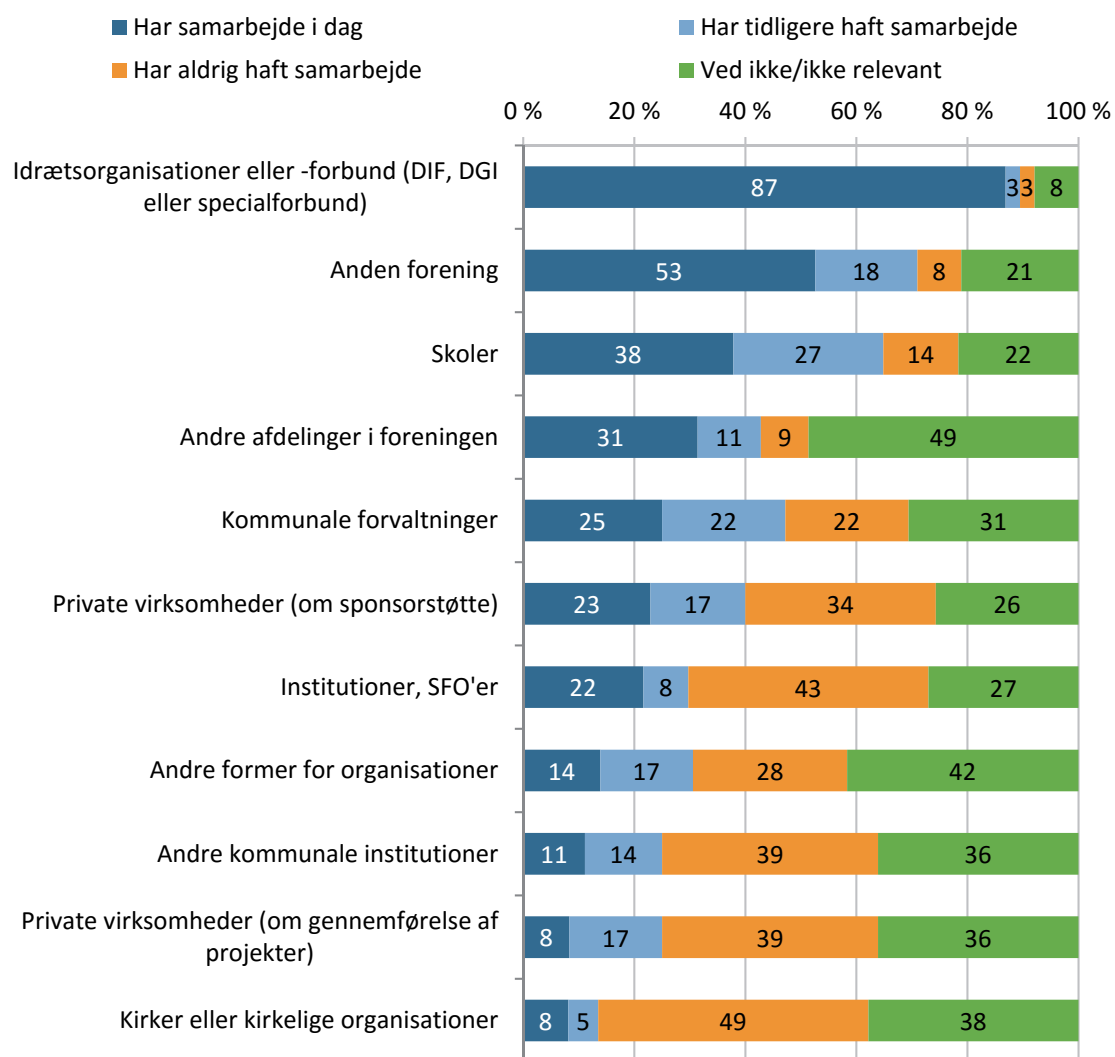
Idrætsforeningernes samarbejdspartnere

Næsten alle adspurgte idrætsforeninger i Haderslev Kommune (87 pct.) har et forpligtende samarbejde med en landsdækkende paraplyorganisation inden for idrætten (DIF eller DGI) eller et specialforbund. Således er idrættens egne overordnede organisationer tydeligt de mest gængse samarbejdspartnere for idrætsforeningerne i Haderslev Kommune.

Lidt over halvdelen af idrætsforeningerne (53 pct.) har forpligtende samarbejder med andre idrætsforeninger, mens skoler figurerer som nummer tre på listen over idrætsforeningernes foretrukne samarbejdspartnere, idet 38 pct. af idrætsforeningerne har samarbejde med skoler. Lidt færre end hver tredje idrætsforening (31 pct.) har samarbejde med afdelinger i samme forening, hvilket sandsynligvis hænger sammen med, at mange foreninger er enstrengede og derfor slet ikke har flere afdelinger, som kan samarbejde på tværs. Hver fjerde forening (25 pct.) har samarbejde med en kommunal forvaltning, og marginalt færre (23 pct.) har sponsorsamarbejde med private virksomheder.

Mindre udbredt er det blandt idrætsforeningerne i Haderslev Kommune at samarbejde med institutioner/SFO'er (22 pct. af foreningerne), andre former for organisationer (14 pct.) eller kommunale institutioner (11 pct.). Endelig har færre end hver tiende idrætsforening i Haderslev Kommune (8 pct.) samarbejde med private virksomheder om aktiviteter/projekter eller samarbejde med kirker.

Figur 7.6: Idrætsforeningers forpligtende samarbejdspartnere de seneste fem år.

Figuren viser idrætsforeningernes svar på spørgsmålet 'Har idrætsforeningen inden for de seneste fem år haft et forpligtende samarbejde om aktiviteter, arrangementer eller projekter med kommunen, kommunale institutioner, private virksomheder eller en organisation?' (n = 38).

Idrætsforeningerne i Haderslev Kommune fremstår særdeles samarbejdsvillige i forhold til sammenligningskommunerne (Halsnæs, Frederiksund og Lejre). I ingen af de andre kommuner er det tilnærmelsesvis lige så udbredt at samarbejde med idrætsorganisationer/-forbund eller andre foreninger, som det er tilfældet i Haderslev. Idrætsforeningerne samarbejder også oftere med skoler, når man sammenligner med idrætsforeningerne i Halsnæs, Frederiksund og Lejre. Til gengæld er det noget mere udbredt i Lejre at indgå forpligtende samarbejde mellem idrætsforeninger og kommunale forvaltninger. Det kan umiddelbart undre, at Haderslev Kommunes idrætsforeninger lige netop på det punkt ikke er lige så samarbejdsvante, når nu det er tilfældet i forhold til en række andre samarbejdspartnere.

Idrætsforeningernes økonomi og syn på fremtiden

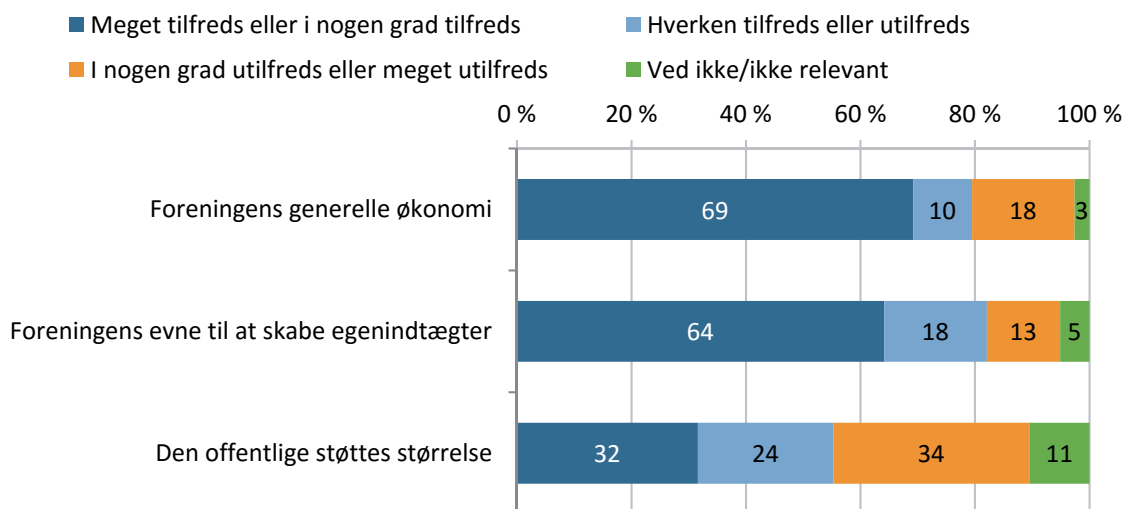
Idrætsforeningerne er blevet stillet en række spørgsmål om deres nuværende økonomi og syn på fremtiden blandt andet i forhold til adgang til faciliteter og konkurrence med andre aktører om medlemmer og midler.

Umiddelbart lader det til at stå godt til med økonomien i idrætsforeningerne, som illustreret i figur 7.7 herunder. Langt størstedelen af foreningerne (69 pct.) er meget tilfredse eller i nogen grad tilfredse med deres generelle økonomi. Hver tiende idrætsforening (10 pct.) er hverken tilfreds eller utilfreds, mens knap hver femte (18 pct.) i større eller mindre grad er utilfreds med foreningens generelle økonomi.

Idrætsforeningerne er i lidt mindre udpræget grad tilfredse med deres egne evner til at skabe indtægter, f.eks. gennem medlemsgebyrer, entreindtægter eller indtægtsgivende arrangementer. På dette punkt er lige knap to tredjedel af idrætsforeningerne (64 pct.) tilfredse, mens ca. hver ottende forening (13 pct.) er utilfreds.

Det forholder sig noget anderledes med idrætsforeningernes tilfredshed med den offentlige støttes størrelse. Her er idrætsforeningerne delt nogenlunde ligeligt med omkring en tredjedel tilfredse (32 pct.) og en tredjedel utilfreds (34 pct.) med 24 pct. i midten, som hverken er tilfredse eller utilfreds.

Figur 7.7: Idrætsforeningernes tilfredshed med forskellige aspekter af deres økonomi.

Figuren viser idrætsforeningernes egen vurdering af deres økonomiske situation. Figuren viser svar på spørgsmålet 'I de følgende spørgsmål beder vi dig vurdere, i hvilken grad der i idrætsforeningen er tilfredshed med forskellige aspekter af foreningens økonomi?' (n = 38).

I forhold til tilfredsheden med de forskellige økonomiske forhold ligner idrætsforeningerne i Haderslev Kommune i høj grad idrætsforeningerne i Halsnæs, Frederiksund og Lejre. Kun i forhold til tilfredsheden (eller manglen på samme) med den offentlige støttes størrelse skiller Haderslev sig en smule ud fra Halsnæs, hvor omkring 40 pct. af idrætsforeningerne er tilfredse i forhold til de 32 pct. i Haderslev Kommune.

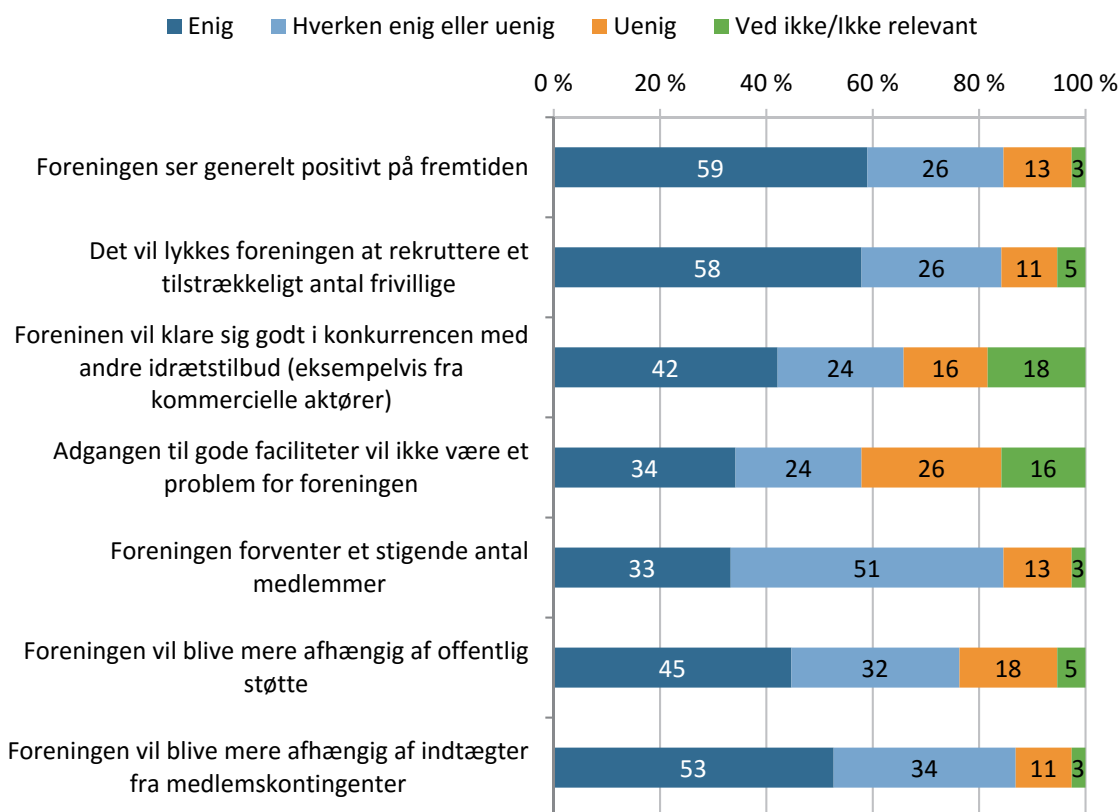
Støtten fra det offentlige kan være mange forskellige ting og tæller ud over de direkte tilskud også adgang til faciliteter. I alle fire kommuner er det lokale foreningsliv begunstiget af at have gratis adgang til faciliteter, og det er ikke sikkert, at det opfattes som offentlig støtte, selvom det reelt er det. Haderslev Kommune har en god facilitetsdækning, som er bedre end den, man ser i Halsnæs, Frederikssund og Lejre. Det er dog ikke sikkert, at den medgår i foreningernes svar. I stedet er det mere sandsynligt, at det er de direkte tilskud, som tæller i forhold til foreningernes svar. Størrelsen på tilskuddene varierer mellem foreninger alt efter deres medlemsstørrelse også inden for kommunerne, og det er ikke muligt at give et samlet overblik over den direkte støtte på tværs af kommunerne.

Idrætsforeningers syn på fremtiden

Som figur 7.8 viser, ser de fleste idrætsforeninger i Haderslev Kommune (59 pct.) positivt på fremtiden, og det er relativt få (13 pct.), som er decideret uenige. Et næsten lige så stort flertal af idrætsforeningerne (58 pct.) er enige i, at det vil lykkes dem at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige, mens optimismen i forhold til at klare sig godt i konkurrencen med andre idrætstilbud (f.eks. kommercielle centre) begrænser sig til 42 pct.

Adgangen til gode faciliteter og tilgangen af nye medlemmer i fremtiden lader til at være nogle af de større udfordringer for idrætsforeningerne i Haderslev Kommune. Kun omkring en tredjedel af idrætsforeningerne er enige i, at de i de kommende fem år ikke vil have problemer med adgangen til gode faciliteter (34 pct.) eller med at få flere medlemmer (33 pct.). Endelig viser de to nederste søjler i figuren herunder, at knap halvdelen af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune (45 pct.) forventer at blive mere afhængige af offentlig støtte, mens lidt over halvdelen (53 pct.) forventer at blive mere afhængige af indtægter fra medlemskontingenter.

Figur 7.8: Idrætsforeningernes syn på fremtiden (de kommende fem år).

Figuren viser idrætsforeningernes svar på spørgsmålet 'Hvordan vurderer foreningen den nærmeste fremtid (de kommende fem år)?' (n = 38).

Det positive syn på fremtiden generelt er noget mindre udbredt blandt idrætsforeningerne i Haderslev Kommune i forhold til Halsnæs (71 pct.) og Lejre (78 pct.). Særligt når det kommer til at forvente flere medlemmer i fremtiden, er foreningerne i Haderslev Kommune mindre optimistiske end i de tre andre kommuner. Til gengæld lader rekruttering af frivillige ikke til at skabe lige så mange bekymringer i Haderslev Kommunes idrætsforeninger, som den gør i andre kommuner og i Lejre især.

Idrætsforeningernes syn på folkeskolereformen

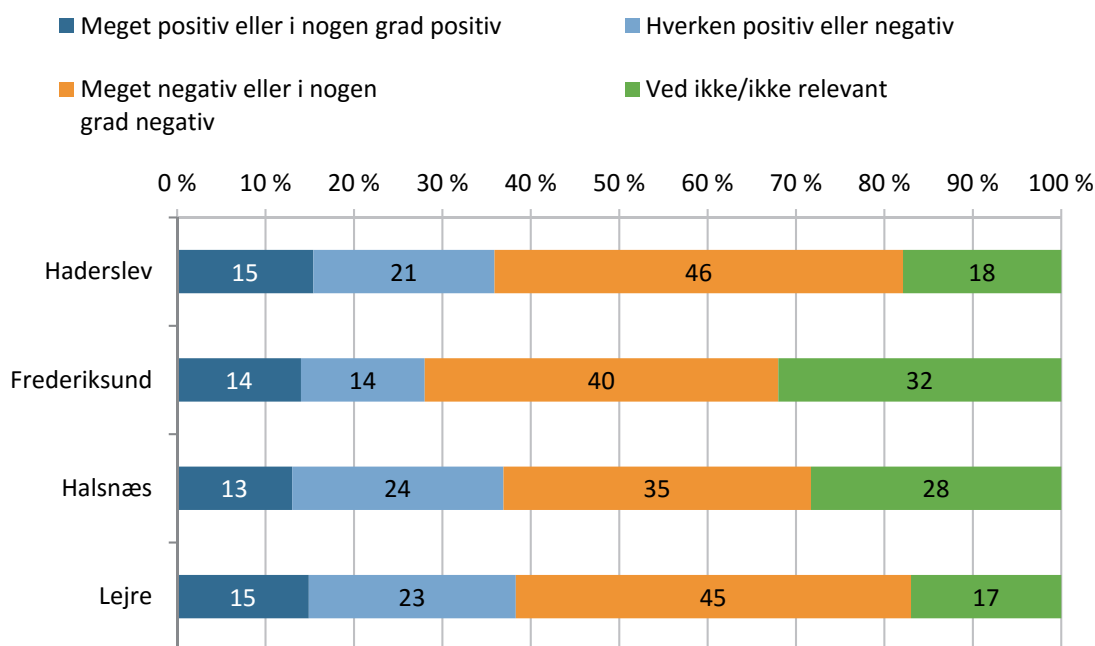
Figur 7.6 viste, at godt hver tredje idrætsforening i Haderslev Kommune (38 pct.) arbejder sammen med en skole, hvilket er en noget højere andel end i Halsnæs, Frederikssund og Lejre Kommuner. Denne del af analysen fokuserer på folkeskolereformen og ser nærmere på, hvor mange idrætsforeninger der har påbegyndt et samarbejde i forbindelse med reformen, samt hvordan idrætsforeningerne vurderer reformen. Delanalyse 5 viste i tillæg hertil, hvordan børn og unge på folkeskoler i kommunen vurderer reformen.

Knap halvdelen af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune (46 pct.) er negative over for folkeskolereformens betydning for foreningslivet, mens kun 15 pct. vurderer, at reformen

har haft en positiv indflydelse på foreningslivet som helhed. En væsentlig del af idrætsforeningerne svarer dog 'hverken tilfreds eller utilfreds' (21 pct.) eller 'ved ikke/ikke relevant' (18 pct.).

I forhold til Halsnæs, Frederiksund og Lejre Kommuner skiller Haderslev sig ikke særligt ud. Foreningerne i Haderslev Kommune er lidt mere afklarede om deres holdning til folkeskolereformen end i foreningerne i Frederiksund og Halsnæs, hvilket kommer til udtryk ved, at færre svarer 'ved ikke/ikke relevant' i Haderslev Kommune. Men disse afklarede foreninger fordeler sig både på den positive og den negative side, således at Haderslev Kommunes idrætsforeninger ikke grundlæggende adskiller sig i deres overordnede vurdering af den nye folkeskolereforms betydning for foreningslivet som helhed. I Haderslev såvel som i de øvrige kommuner har idrætsforeningerne overvejende et negativt indtryk af reformens betydning for foreningslivet.

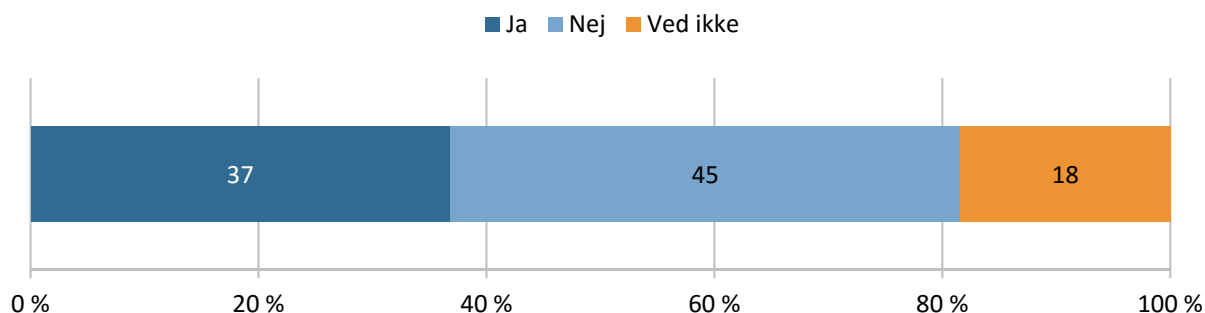
Figur 7.9: Hvad er jeres overordnede vurdering af den nye folkeskolereforms betydning for foreningslivet som helhed?

Figuren viser idrætsforeningernes vurdering af folkeskolereformens betydning for foreningslivet som helhed. Figuren er baseret på spørgsmålet 'Hvad er jeres overordnede vurdering af den nye folkeskolereforms betydning for foreningslivet som helhed?' (Haderslev, n = 38, Frederiksund, n = 57, Halsnæs, n = 46, Lejre, n = 47).

I tillæg til den overordnede vurdering af folkeskolereformens betydning for foreningslivet generelt er idrætsforeningerne i Haderslev Kommune blevet spurgt til, om de vurderer, at folkeskolereformen vil medføre ændringer (positive som negative) for foreningernes adgang til faciliteter eller antallet af medlemmer eller frivillige i fremtiden. Godt en tredjedel af idrætsforeningerne (37 pct.) mener, at folkeskolereformen på den ene eller anden måde vil have indflydelse på deres forening, mens lige knap halvdelen (47 pct.) ikke mener, at det er tilfældet. De resterende 18 pct. svarer 'ved ikke' (se figur 7.10).

Figur 7.10: Vurderer foreningen, at folkeskolereformen vil få direkte eller indirekte indflydelse på foreningen?

Figuren er baseret på spørgsmålet 'Hvad er jeres overordnede vurdering af den nye folkeskolereforms betydning for foreningslivet som helhed?' n = 38

Blandt de idrætsforeninger, der mener, at folkeskolereformen vil have en indflydelse på dem, er det tydeligt mest udbredt at bekymre sig om medlemstallet i fremtiden på grund af reformen.

Opsummering og afrunding

Idrætsforeningerne i Haderslev Kommune har tilsammen 29.248 medlemmer og formår at tiltrække flere medlemmer i forhold til indbyggertal end idrætsforeningerne i den gennemsnitlige danske kommune. Blandt børn og unge under 12 år har idrætsforeningerne i Haderslev Kommune lidt ringere fat end foreningerne i Varde og Frederikssund Kommune, mens de omvendt har bedre fat end foreninger i Lejre og Halsnæs Kommuner. Tilslutningen blandt 13-18-årige ligger lidt over gennemsnittet. Idrætsforeningerne i Haderslev Kommune er større (224 medlemmer pr. idrætsforening) end idrætsforeninger på landsplan (216 medlemmer pr. idrætsforening).

Godt en tredjedel af idrætsforeningerne i Haderslev Kommune (37 pct.) ser hele kommunen som deres område, mens det for godt en fjerdedel af foreningerne (26 pct.) begrænser sig til et 'større geografisk område, større bydel eller lignende', f.eks. Haderslev. Således udgøres foreningernes hjemmebaner hovedsageligt af temmeligt store områder i Haderslev Kommune.

Mange idrætsforeninger samarbejder med idrætsorganisationer og anden forening, mens færre angiver at have et forpligtende samarbejde med den kommunale forvaltning. Hovedparten af idrætsforeningerne (69 pct.) er tilfredse med foreningens generelle økonomi, men hver femte er dog utilfreds hermed (18 pct.). Idrætsforeningerne er tilfredse med deres egen evne til at skabe indtægter, mens de er mere tilbageholdende over for størrelsen af den offentlige støtte.

De fleste foreninger ser positivt på fremtiden og regner med, at det vil lykkedes dem at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige. Én ud af tre foreninger forventer, at deres medlemstal i fremtiden vil stige.

Delanalyse 8: Brugernes brug af og ønsker til faciliteter

Denne delanalyse undersøger brugeres benyttelse af idrætsfaciliteter, deres tilfredshed og ønsker til nye faciliteter samt procedurer vedrørende fordeling af tider i faciliteterne. Analysen sammenligner desuden en række hovedresultater fra Haderslev Kommune med resultater fra Halsnæs, Frederikssund og Lejre Kommuner⁶⁰.

Brugere udgør i denne undersøgelse idrætsforeninger, som er de samme som i delanalyse 7, samt øvrige foreninger, skoler (folke- privat- og friskole, eksklusive SFO'er) og kommunale institutioner i kommunen (vuggestuer, børnehaver, SFO'er). Øvrige foreninger tæller et bredt udsnit af aktører, som blandt andet inkluderer folkeoplysende foreninger (ikke idræt), lokalgrupper, lokalråd, forsamlingshuse, aftenskoler og aktivitetscentre.

Datagrundlag

I alt 257 brugere blev inviteret til undersøgelsen, og i alt har 33 pct. besvaret spørgeskemaet⁶¹. Der er store forskelle på svarprocenten på tværs af brugergrupper, og idræts- og spejderforeninger, skoler og kommunale institutioner har en noget højere svarprocent end øvrige folkeoplysende foreninger og frivillige grupperinger. Analysen bygger på svar fra 104 brugere, og der har undervejs i spørgeskemaet været indsat 'spring', således at brugere kun er stillet de spørgsmål, som er relevante for dem. Derfor kan det totale antal besvarelser være lavere end det samlede antal besvarelser.

Tabel 8.1: Svarprocent fordelt på brugere.

	Inviterede	Besvarede	Svarprocent
Idrætsforeninger	101	39	39
Øvrige foreninger	92	22	24
Skoler	28	14	50
Kommunale institutioner	36	9	25
I alt	257	84	33

Kilde: Brugerundersøgelse (2015).

Brugernes adgang til og benyttelse af faciliteter

Idrætsforeninger rangerer som fritidsbrugere, og mange idrætsforeninger tildeles tid i faciliteter med afsæt i den årlige lokalefordeling, som varierer afhængigt af, hvilken facilitets-type der er tale om, samt hvilket lokalområde foreninger er fra/ønsker at benytte faciliteter i (se evt. delanalyse 4 for en nærmere introduktion). Hovedparten af idrætsforeningerne (59 pct.) får anvist tider i faciliteter af kommunen. En stor del af de anviste tider er skemalagt

⁶⁰ Lejre Kommune er som i delanalyse 7 valgt frem for Varde Kommune, da undersøgelsen ikke er foretaget i Varde Kommune.

⁶¹ I praksis blev der gennemført to spørgeskemaundersøgelser, som indeholdt de samme spørgsmål. Foreningernes spørgeskema var koblet sammen med spørgsmålene om deres status og virke (delanalyse 7), mens skoler, kommunale institutioner og andre organisationer besvarede et skema, som kun omhandlede idrætsfaciliteter (dvs. de inkluderede spørgsmål i delanalyse 8).

fra om eftermiddagen og frem, og det er også i dette tidsrum, at langt de fleste foreningsaktiviteter finder sted. Derudover har en del idrætsforeninger (31 pct.) også egne faciliteter, som de benytter, og som ikke fordeles via kommunen. Kommunen støtter typisk disse faciliteter i et eller andet omfang eksempelvis ved at yde driftstilskud og/eller yde lokaletilskud til aktiviteter for børn og unge under 25 år. En mindre del af idrætsforeningerne (10 pct.) lejer sig ind i faciliteter, hvortil de også kan få lokaltilskud fra kommunen, såfremt aktiviteterne er for børn og unge under 25 år, og kommunen ikke kan anvise et andet passende lokale. Godt hver fjerde idrætsforening (26 pct.) bruger et offentligt udendørs areal, mens 8 pct. af idrætsforeningerne benytter en facilitet i en nabokommune på fast basis.

Også blandt de øvrige foreninger benytter en stor del (37 pct.) faciliteter, som de får anvist af Haderslev Kommune (de øvrige foreninger rangerer også som fritidsbrugere). Derudover benytter de i relativt stort omfang egne faciliteter (36 pct.), lejede faciliteter (18 pct.) og offentlige udendørsarealer (18 pct.).

Otte ud af ti skoler og kommunale institutioner benytter faciliteter, som de selv administrerer (i hvert fald i dagtimerne), og som er beliggende på deres 'egen' grund. På skolerne kan det være skolehaller og lignende, mens det på institutioner kan være mindre lokaler eller sale, som er velegnede til idræt/motion. Stort set samme andele benytter også kommunens andre idrætsfaciliteter, og omkring halvdelen af skolerne (57 pct.) og de kommunale institutioner (44 pct.) gør også brug af offentlige udendørsarealer. Ingen skoler eller kommunale institutioner benytter faciliteter i nabokommuner på fast basis, men hver tredje skole (35 pct.) svarer, at de også lejer sig ind i en facilitet.

I visse kommuner kan det være en udfordring at sikre plads særligt til kommunale institutioner, da de ikke rangerer som fritidsbrugere og i mindre omfang end skoler administrerer og har adgang til egne faciliteter som f.eks. større idrætshaller. Der eksisterer altså ikke samme klare regler og procedurer for, hvordan kommunale institutioner tildeles tider.

Svarene ovenfor viser dog overordnet en stor lighed mellem skoler og kommunale institutioners brug af forskellige typer af faciliteter. Hvorvidt det er et problem for de kommunale institutioner at få adgang til faciliteter er ikke til at sige ud fra denne undersøgelse, som fokuserer på de eksisterende brugere. Der kan altså sagtens være brugere (eksempelvis kommunale institutioner), som ønsker faciliteter, men ikke indgår i undersøgelsen. For kommunen kan der være grund til at overveje, om de kommunale institutioner har mulighed for også at få tider i faciliteter. Det vil typisk være i dagtimerne eller de tidlige eftermiddagstimer, hvor presset på faciliteter (f.eks. mindre haller/gymnastiksale, jævnfør delanalyse 4) er begrænset.

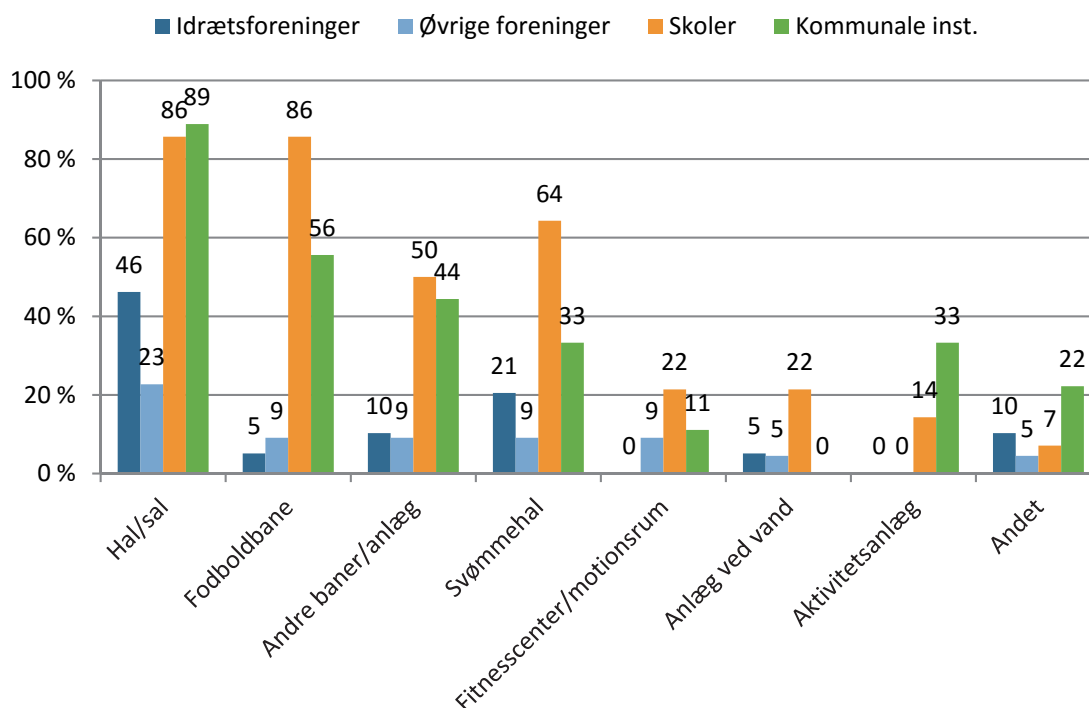
Benyttelse af facilitetstyper

Det er især de klassiske idrætsfaciliteter, som brugerne benytter. Blandt alle brugerne er den mest benyttede facilitetstype hal/sal, som hver anden benytter, efterfulgt af fodboldbane, som hver fjerde benytter. På tredjepladsen kommer svømmehal, som hver femte benytter (ikke vist i figur).

Der er ret stor forskel på, hvilke typer af faciliteter de forskellige brugere benytter. Hver anden idrætsforening benytter en hal/sal, mens relativt få benytter 'andet' (dvs. andre typer af faciliteter end de nævnte) (se figur 8.1). Skoler og kommunale institutioner bruger primært hal/sal, fodboldbane og svømmehal, mens øvrige folkeoplysende foreninger og frivillige grupperinger ud over hal/sal også benytter et 'andet' lokale.

Det skal her nævnes, at andelen af brugere ikke kan sættes overens med antallet af hold eller presset på de enkelte typer af faciliteter. Brugerne tæller kun én gang i undersøgelsen, og det er eksempelvis ikke taget højde for antallet af hold eller antallet af deltagere, som benytter de forskellige typer af faciliteter. Eksempelvis bruger få idrætsforeningerne fodboldbaner, men der er her typisk tale om store foreninger med mange hold, og der kan sagtens være lige så mange hold eller deltagere, der bruger fodboldbaner som hal/sal.

Figur 8.1: Brugernes benyttelse af forskellige typer af faciliteter.

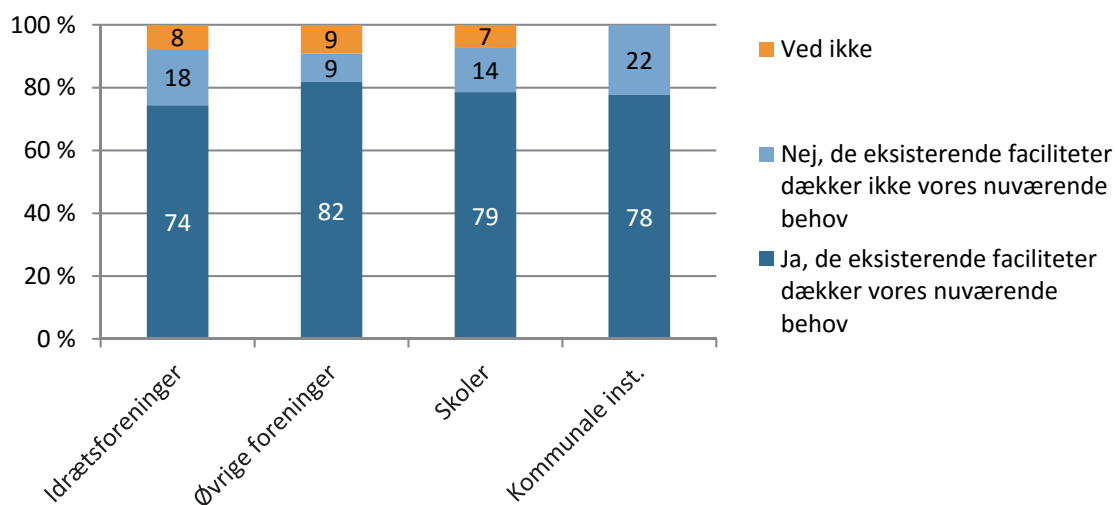

Figuren viser brugernes benyttelse af forskellige typer af faciliteter. Det har været muligt at angive flere svar, og søjlerne summerer derfor ikke til 100 pct. (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler, n = 14 og kommunale institutioner, n = 9).

Brugernes tilfredshed med idrætsfaciliteterne i Haderslev Kommune

På tværs af de fire brugergrupper vurderer mere end syv ud af ti brugere i Haderslev Kommune, at de eksisterende faciliteter dækker deres behov. Som figuren herunder viser, er der ikke voldsomt store forskelle mellem idrætsforeninger, øvrige foreninger, skoler og kommunale institutioners samlede vurdering af de eksisterende faciliteters dækning af deres nuværende behov. Det er med andre ord en relativt udbredt opfattelse, at Haderslev Kommunes faciliteter dækker behovet i foreninger, skoler og institutioner.

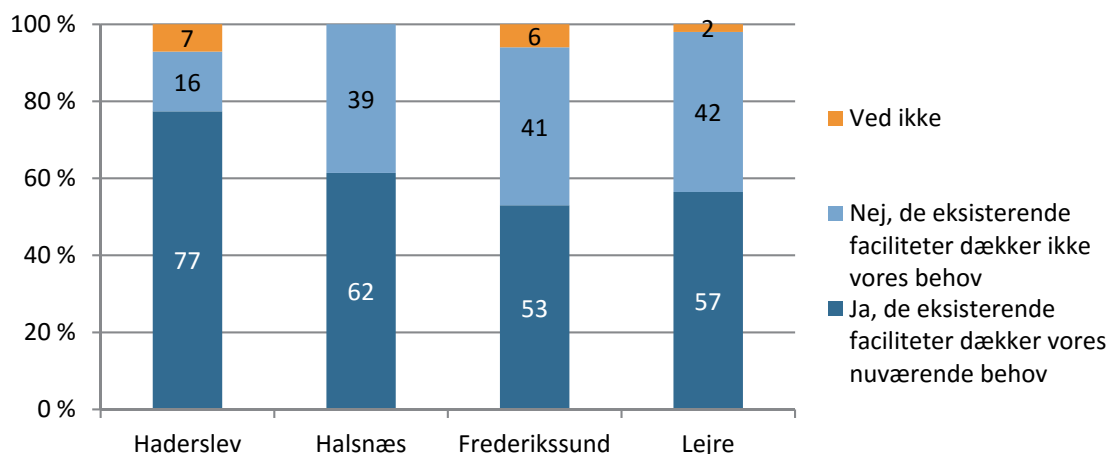
Figur 8.2: Kan de eksisterende faciliteter i kommunen dække jeres behov?

Figuren viser brugernes vurdering af idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Figuren er baseret på spørgsmålet 'Kan de eksisterende faciliteter i kommunen dække jeres behov?' Fordelt på brugere (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler, n = 14 og kommunale institutioner, n = 9).

Samlet set er brugerne i Haderslev Kommune noget mere tilfredse med facilitetsdækningen i kommunen, end det er tilfældet i Halsnæs, Frederikssund og Lejre. Mens i alt 77 pct. af brugerne i Haderslev Kommune mener, at de eksisterende faciliteter i kommunen dækker deres behov, så gælder det tilsvarende 62 pct. af brugerne i Halsnæs, 53 pct. i Frederikssund og 57 pct. i Lejre (se figur 8.3).

Figur 8.3: Brugernes samlede vurdering af idrætsfaciliteter fordelt på kommuner.

Figuren viser alle brugeres svar på spørgsmålet 'Kan de eksisterende faciliteter i kommunen dække jeres behov?' fordelt på kommuner (Haderslev, n = 84, Halsnæs, n = 52, Frederikssund, n = 73 og Lejre, n = 65).

Figur 8.3 bygger på samtlige brugeres vurdering, men ser man alene på idrætsforeningers svar, får man samme mønster. Tilfredsheden i Haderslev Kommune er generelt noget højere end i de øvrige kommuner.

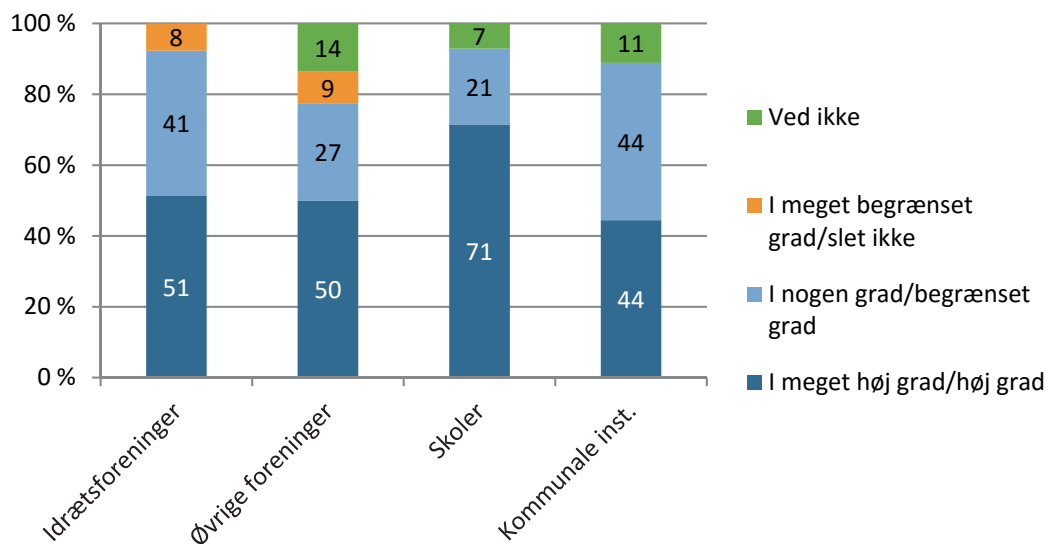
Der er selvfølgelig andre aspekter end antallet og dækningen af faciliteter, som spiller ind på brugernes vurdering, og derfor er alle brugere også blevet bedt om at komme med uddybende kommentarer. Det har 45 brugere gjort, og alle kommentarer kan ses i appendiks 8, tabel 1.

Helt overordnet tematiserer en del af kommentarerne de samme ting: Principperne for fordeling af tider i kommunale haller, etablering/forbedring af omklædnings- og opbevaringsfaciliteter og plads til socialt samvær (klubhus), kunstgræsbaner i forbindelse med eksisterende haller/anlæg. Endelig efterspørger en mindre gruppe brugere etablering af stier og trails til at færdes i og være aktiv i udeområder.

I tillæg til ovenstående er alle brugere også blevet bedt om at vurdere, om de eksisterende faciliteter i en samlet vurdering opfylder deres krav for at kunne udføre deres aktivitet på tilfredsstillende vis. Der lægges her op til en mere nuanceret og samlet vurdering af de eksisterende faciliteter i kommunen, og brugerne har her kunnet svare via en skala frem for kun ja/nej.

Samlet set vurderer lidt over halvdelen af alle brugere på tværs af brugergrupperne, at de eksisterende faciliteter i Haderslev Kommune dækker deres behov i meget høj grad eller i høj grad. Som figuren herunder viser, er der dog visse forskelligheder på tværs af brugerne, som ikke kom til syne i det simple ja/nej-spørgsmål. Især skolerne vurderer faciliteterne mere positivt end de øvrige brugergrupper.

Figur 8.4: I hvor høj grad kan de eksisterende faciliteter i kommunen dække jeres behov?

Figuren viser brugernes vurdering af idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Figuren er baseret på spørgsmålet 'I en samlet vurdering, opfylder de eksisterende faciliteter i Haderslev Kommune så de behov, I har for at kunne udføre jeres aktiviteter på tilfredsstillende vis?' Fordelt på brugere (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler, n = 14 og kommunale institutioner, n = 9).

En tolkning af figuren er, at de fleste brugere får tilfredsstillt deres mest basale behov, samt at idrætsforeninger og øvrige foreninger er lidt mindre tilfredse end skoler. De kommunale institutioner i undersøgelser er dog tilsyneladende de mindst tilfredse, men her hviler tallene på relativt få besvarelser.

Brugernes vurdering af specifikke facilitetstyper

Det overordnede billede af faciliteterne præsenteret ovenfor vedrører faciliteterne samlet set. Der kan sagtens være områder, hvor brugerne er mere tilfredse eller utilfredse end andre. Derfor er der i analysen herunder særligt fokus på brugernes vurdering af de specifikke faciliteter, de bruger. Svarene gøres op på de mest benyttede facilitetstyper, som er almindelige idrætshaller, mindre idrætshaller/gymnastiksale, fodboldbaner på naturgræs samt fodboldbaner på kunstgræs/Lethallen.

Analysen bygger på svar fra brugerne om de specifikke faciliteter blandt de nævnte typer, de bruger, og man får dermed en gennemsnitsværdi for, hvordan brugerne vurderer faciliteterne på de nedenstående parametre. Brugerne skulle tage stilling til syv forhold ved de specifikke faciliteter både i forhold til, hvor vigtigt forskellige forhold er for dem, og hvor tilfredse de er med det⁶². De syv forhold er:

- Facilitetens stand (vedligeholdelse, pleje, rengøring)
- Omklædnings- og badeforhold
- Egnethed (rekvisitter, redskaber, streger, mål)
- Tid (jeres tid i faciliteter)
- Serviceniveau
- Indeklima (lys, luft, temperatur) (ikke medtaget for fodboldbaner på naturgræs)
- Stemning og atmosfære (det sociale liv i faciliteten)

I appendiks 8 viser figur 1 brugernes svar til de syv forhold for vigtighed og tilfredshed pr. facilitetstype, mens figur 8.5 nedenfor viser de samlede vurderinger for de enkelte facilitetstyper.

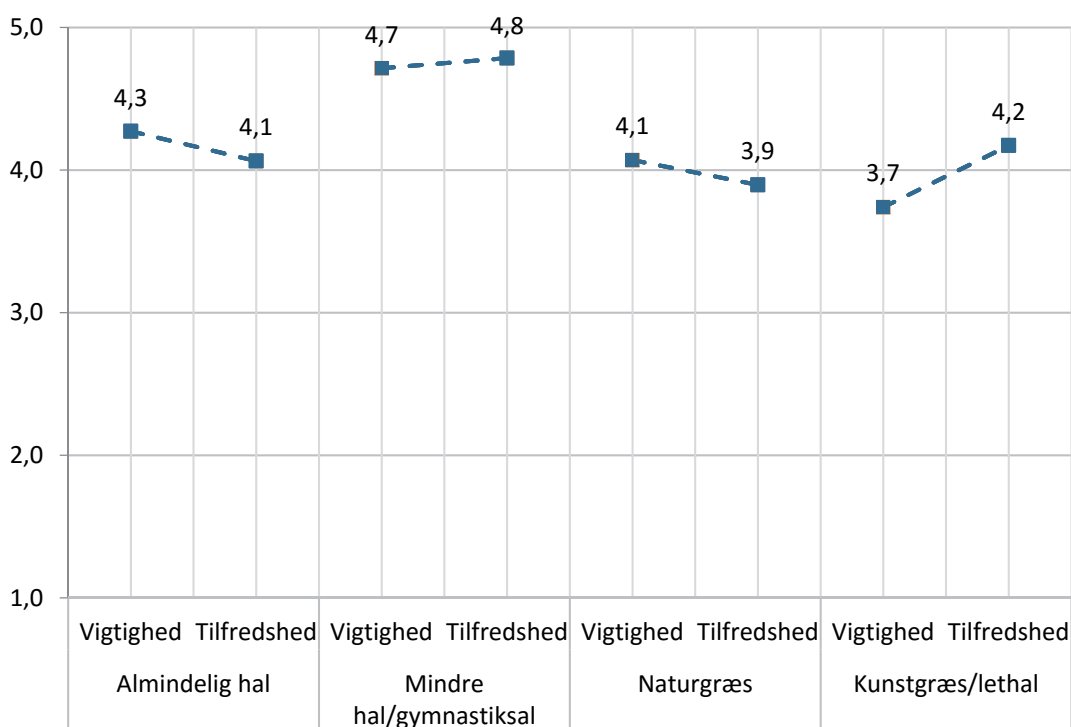
For to af de fire facilitetstyper gælder, at brugernes vurdering af vigtighed er højere end deres tilfredshed. For to facilitetstyper gælder det modsat, at tilfredsheden er højere end vigtigheden. Forskellene, både i positiv og negativ retning, er dog ganske små (se figur 8.5). Tre facilitetstyper, almindelig idrætshal, mindre hal/gymnastiksal og fodboldbaner på naturgræs, opnår en gennemsnitlig score på vigtighed, som ligger mellem 'vigtig' og 'meget vigtig', mens tilfredsheden ligger en smule lavere for almindelige idrætshaller og fodboldbaner på naturgræs, mens vigtighed og tilfredshed er næsten på linje i brugernes vurdering af mindre haller/gymnastiksale. Fodboldbaner på kunstgræs/Lethallen vurderes noget højere på tilfredsheden end på vigtigheden.

⁶² Brugerne blev stillet følgende spørgsmålet: Hvor vigtig finder I følgende forhold ved X-facilitet, og hvor tilfredse er I med dem?

Det vigtigste forhold for brugerne på tværs af facilitetstyperne er tiden i faciliteterne og faciliteternes egnethed til aktiviteterne (gennemsnit for begge 4,5) og faciliteternes stand (gennemsnit 4,3). De mindst vigtige forhold er stemning og atmosfære (gennemsnit 3,9) samt indeklimaet (gennemsnit 3,7). Men som gennemsnitsværdierne viser, er forskellene relativt små.

Analysen giver et samlet overblik over og udtryk for, hvad brugerne ser som de vigtigste forhold ved faciliteterne, og hvad der kan være størst gevinst ved at forbedre, set ud fra de nuværende brugeres perspektiv. Tager man afsæt i faciliteterne samlet set, er det altså især brugerens tid i faciliteten og facilitetens egnethed til aktiviteterne, som er vigtige.

Figur 8.5: Brugernes vurdering af vigtighed og tilfredshed med forskellige facilitetstyper.

Figuren viser brugerens svar på vigtighed og tilfredshed vedr. syv forskellige forhold. Figuren er baseret på 14 forskellige spørgsmål (syv om vigtighed og syv om tilfredshed). Der er tale om gennemsnitssvar baseret på svar fra specifikke faciliteter. Skala går fra 1 = ikke vigtig/meget utilfreds til 5 = meget vigtig/meget tilfreds (almindelig idrætshal, n = 71, mindre idrætshal/gymnastiksal, n = 2, naturgræs, n = 27 og kunstgræs/Lethallen, n = 11).

Holdning til fordeling af tider i faciliteter

Tid i faciliteter står højt på dagsordenen og ønskelisten hos mange brugere (jævnfør figur 8.5), og fordelingen af tider er en af de opgaver, som fylder meget i det kommunale arbejde. Fordelingen af tider er delvist styret via de gældende regler og principper i folkeoplysningsloven, men der er også mulighed for lokale løsninger og tilpasninger.

Som indspark til denne proces er alle brugere blevet spurgt til, hvordan de ønsker, at tider skal fordeles. Svarerne fremgår af figur 8.6 herunder og er delt i tre grupper, som tæller idrætsforeninger, øvrige foreninger og skoler/kommunale institutioner – her er skoler og

kommunale institutioner altså samlet til én brugergruppe. Som supplement til nedenstående figur, kan man i delanalyse 6 læse, hvordan de voksne borgere vurderer, at tiderne skal fordeles, og hvem der skal have adgang.

Det overordnede billede er, at brugerne gerne vil bevare status quo, og at det især er de lokale brugere tæt på faciliteterne, som skal prioriteres ved fordeling af tider. Et stort flertal blandt idrætsforeningerne og til dels også skoler/kommunale institutioner samt lidt over halvdelen af de øvrige foreninger er enige i, at foreninger/institutioner fra lokalområdet skal tilgodeses i lokalefordelingen.

Idrætsforeningerne er til gengæld lidt alene om overvejende at mene, at foreninger/institutioner, der længe har haft den samme tid i lang tid i en facilitet, skal tilgodeses først i tildelingen af tider. Mens 61 pct. af idrætsforeningerne er enige i det synspunkt, gælder det kun henholdsvis 20 og 13 pct. blandt øvrige foreninger og skoler/kommunale institutioner. Der er dog også relativt stor opbakning fra idrætsforeningerne til det delvist modsatte synspunkt om, at det er vigtigt at tilgodese nye foreninger, institutioner, aktiviteter og hold, når lokaler og anlæg fordeles. Det er 47 pct. af idrætsforeningerne enige i, og lidt færre blandt de øvrige foreninger (40 pct.) og skoler/kommunale institutioner (35 pct.).

På tværs af brugergrupperne er omkring halvdelen enige i, at børn og unge skal tilgodeses før voksne i fordelingen, mens lidt færre idrætsforeninger samt øvrige foreninger og væsentligt færre skoler/kommunale institutioner er enige i, at man skal tilgodese idrætsforeninger, der kan markere sig på eliteplan.

Omkring en tredjedel af idrætsforeningerne og de øvrige foreninger er enige i, at aktiviteter med mange medlemmer bør tilgodeses frem for aktiviteter, der aktiverer få. Det samme gælder godt en femtedel af skoler/kommunale institutioner. Ingen af brugergrupperne udtrykker noget entydigt ønske om i højere grad selv at stå for fordelingen af lokaler og anlæg, i stedet for at kommunen varetager den opgave.

Endelig er der blandt de organiserede brugere meget lille tilslutning til, at selvorganiserede brugere i højere grad skal have mere plads i faciliteterne. De organiserede brugere ser med andre ord sig selv som de helt primære brugere af faciliteterne, og her er en relativ stor del af brugerne uenige/meget uenige. Tre fjerdedel af idrætsforeningerne, knap halvdelen af de øvrige foreninger og godt en tredjedel af skoler/kommunale institutioner er uenige i, at faciliteterne i højere grad skal give plads til dem, der ikke dyrker deres idrætsaktivitet i en forening.

Figur 8.6: Brugernes holdning til fordelingen af tider i idrætsfaciliteter.

Figuren er baseret på spørgsmålet 'Angiv hvor enig eller uenig I er i forhold til følgende udsagn vedrørende idrætsfaciliteterne i Haderslev Kommune' (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler/kommunale institutioner, n = 23).

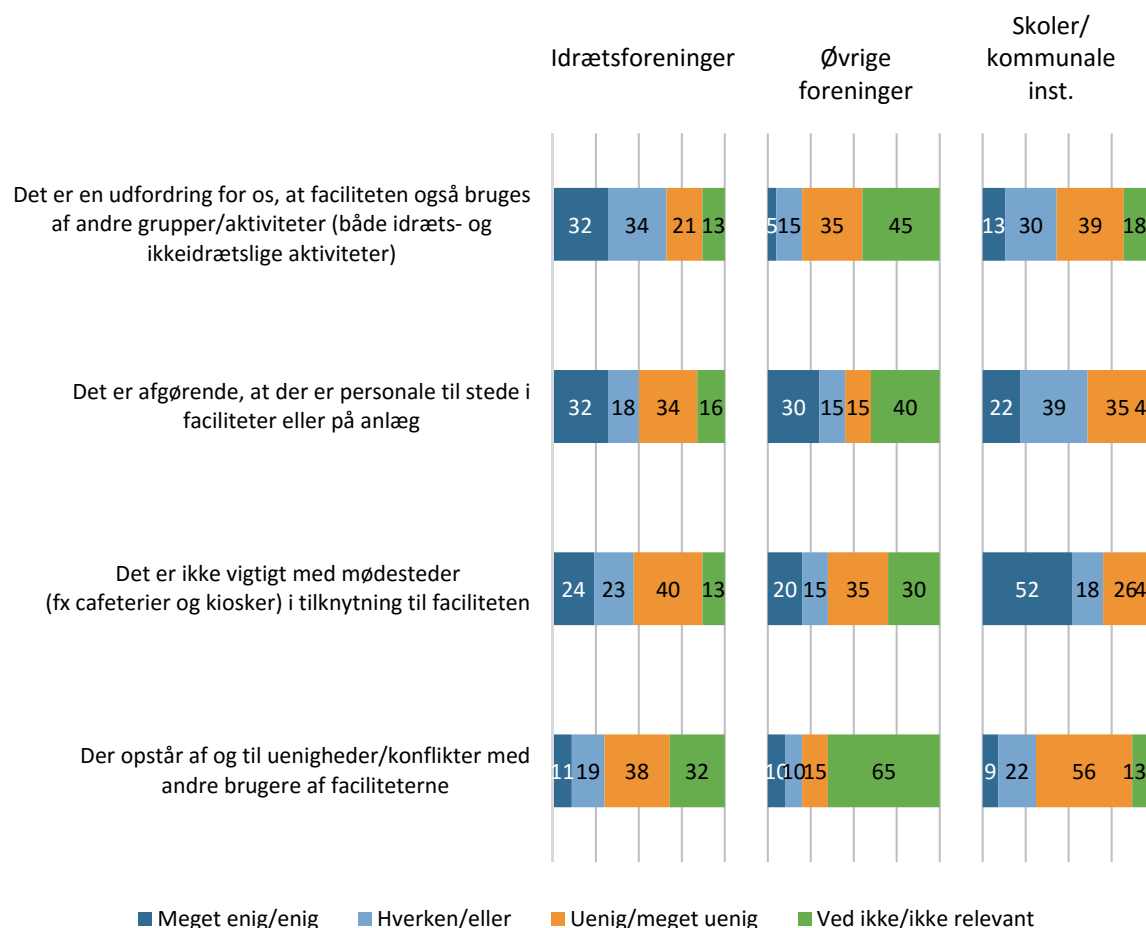
Holdning til brug af faciliteter

Brugerne er også blevet spurgt til, hvordan de vurderer at skulle dele en facilitet med andre brugere samt behovet for personale og mødesteder i tilknytning til faciliteterne (eksempelvis et cafeteria).

Væsentligt flere idrætsforeninger end øvrige foreninger eller skoler/kommunale institutioner oplever udfordringer ved, at en facilitet også bruges af andre end dem selv. Det er dog sjældent, at det fører til egentlige uenigheder eller konflikter. På tværs af brugergrupperne giver kun cirka en tiendedel udtryk for at opleve uenigheder/konflikter med andre brugere af faciliteterne.

Lige knap en tredjedel af idrætsforeningerne og de øvrige foreninger er enige i, at det er afgørende med personale på faciliteter og anlæg, mens det kun gælder godt en femtedel af skoler/kommunale institutioner. Idrætsforeningerne og de øvrige foreninger mener også i højere grad end skoler/kommunale institutioner, at det er vigtigt med mødesteder i tilknytning til faciliteterne.

Figur 8.7: Brugernes holdning til fordelingen af tider i idrætsfaciliteter.

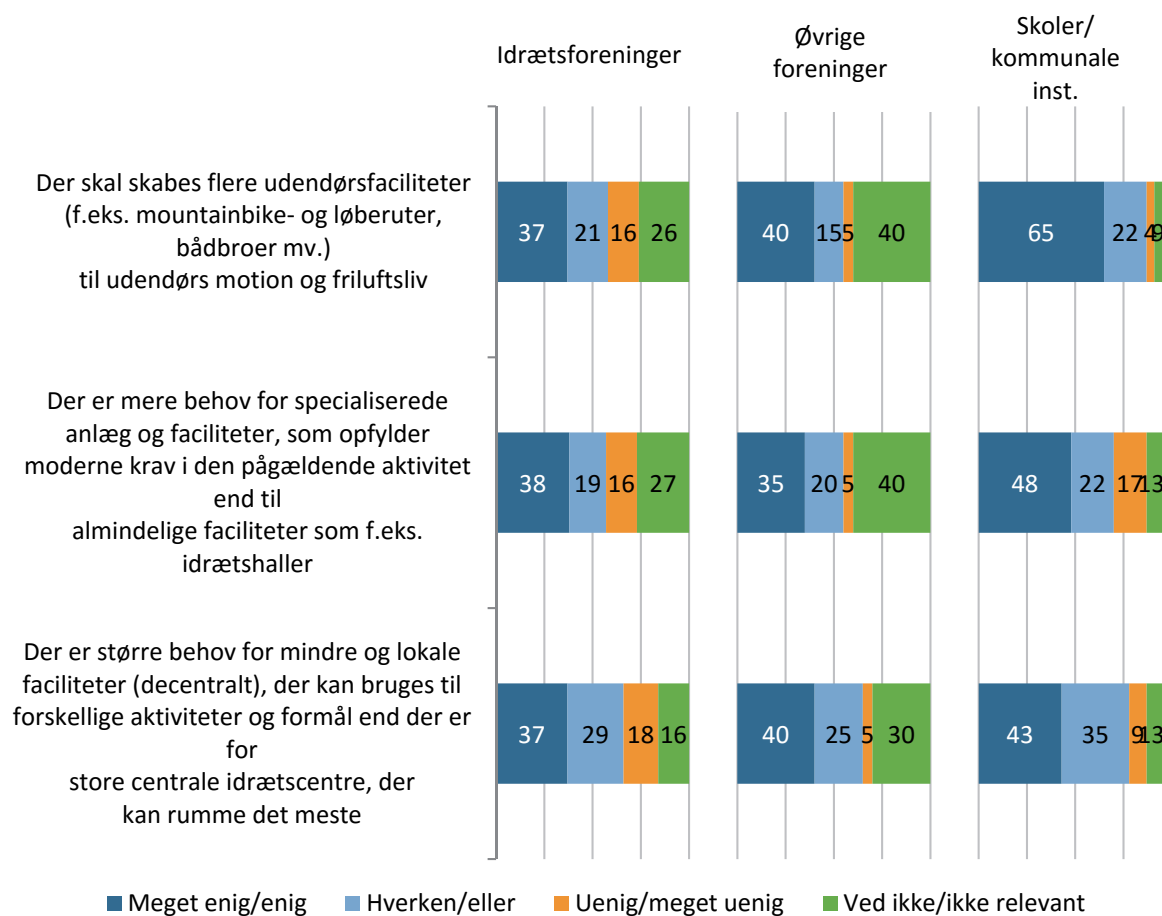

Figuren er baseret på spørgsmålet 'Angiv hvor enig eller uenig I er i forhold til følgende udsagn vedrørende idrætsfaciliteterne i Haderslev Kommune' (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler/kommunale institutioner, n = 23).

Ønsker til idrætsfaciliteter i fremtiden

Endelig skulle brugerne forholde sig til en række udsagn om ønsker til faciliteter i fremtiden. På dette punkt ligner de tre brugergrupper hinanden en hel del. Blandt både idrætsforeninger, øvrige foreninger og skoler/kommunale institutioner er mellem en tredjedel og halvdelen enige i, at der skal skabes flere udendørsfaciliteter, specialiserede anlæg og decentrale anlæg. Kun i forhold til udendørsfaciliteter (f.eks. ruter til mountainbike og løberuter) skiller skoler/kommunale institutioner sig ud, idet hele 60 pct. er enige i, at der skal skabes flere af disse.

Figur 8.8: Brugernes ønsker til faciliteter/steder til idræt.

Figuren er baseret på spørgsmålet 'Angiv hvor enig eller uenig I er i forhold til følgende udsagn vedrørende idrætsfaciliteterne i Haderslev Kommune' (idrætsforeninger, n = 39, øvrige folkeoplysende foreninger, n = 22, skoler/kommunale institutioner, n = 23).

Opsummering og afrunding

Seks ud af ti idrætsforeninger og godt en tredjedel af de øvrige foreninger benytter faciliteter, som de får anvist af Haderslev Kommune. Langt størstedelen alle skoler og kommunale institutioner benytter faciliteter på deres egen grund, som de selv administrerer, og en stor del benytter også øvrige anviste lokaler.

Når det kommer til anlagte faciliteter, er hal/sal den type, som benyttes af flest brugere. Den bruges især af skoler og kommunale institutioner, men også af knap hver anden idrætsforening og knap en fjerdedel af de øvrige foreninger.

Mere end tre fjerdedele af brugerne i Haderslev Kommune (77 pct.) mener, at de eksisterende faciliteter i kommunen dækker deres nuværende behov. Det er udtryk for en noget større grad af tilfredshed blandt brugere i Haderslev Kommune, end det er tilfældet i Halsnæs, Lejre og især Frederikssund.

Blandt brugerne i Haderslev Kommune er tilfredsheden med de eksisterende faciliteter i kommunen især udbredt blandt skolerne. Også brugernes vurdering af specifikke facilitets-typer i form af almindelige idrætshaller, mindre idrætshaller/gymnastiksale, fodboldbaner på naturgræs og fodboldbaner på kunstgræs/Lethallen viser relativ stor tilfredshed med faciliteterne i kommunen. Når brugerne skal pege på forbedringspotentialer, er det særligt mere tid i indendørs faciliteter samt et ønske om øget fleksibilitet i forbindelse med fordelingen af tider til indendørsidræt, der er i fokus.

Brugerne er blevet spurgt til, hvordan de gerne ser fordelingen af tider skal foregå, og hvem der skal prioriteres. Generelt ønsker brugerne at bibeholde status quo, og der er ikke opbakning til, at selvorganiserede brugere på den ene eller den anden vis også skal tildeles tider i faciliteterne. I forhold til fremtidige ønsker på facilitetsområdet ønsker lige under hver anden bruger, at der skal skabes flere udendørsfaciliteter som f.eks. mountainbike- og løberuter. Godt en tredjedel af brugerne er enige i, at der skal skabes flere specialiserede faciliteter frem for almindelige faciliteter til mange formål. Også en tredjedel af brugerne er fortalere for mindre og decentrale faciliteter frem for store centrale idrætscentre, som kan rumme det meste.

Delanalyse 9: Idrætsfaciliteters stand og drifts-omkostninger

Haderslev Kommune har bedt Idan/CISC om at medtage et internt notat i undersøgelsen om udvalgte idrætsfaciliteters stand, udgifter til løbende vedligeholdelse og udgifter til opretholdende vedligeholdelse. Det gøres i det følgende ved at sætte disse informationer i forhold til idrætsfaciliteters brug.

De udvalgte faciliteter tæller 29 forskellige faciliteter, som inkluderer 18 almindelige idrætshaller, fire gymnastiksale, tre svømmebassiner med 25 meter bassin og fire specialfaciliteter (SE Arena, Vojens Skøjetal, Lethallen og StreetDome). Syv af de almindelige idrætshaller er beliggende i de tre idrætscentre i kommunen. De almindelige idrætshaller i Haderslev Idrætscenter og Vojens Hallerne er vurderet ens, og det er således gennemsnitsvurderingen, som anvendes i analysen. I Gram Fritidscenter er hallerne vurderet selvstændigt.

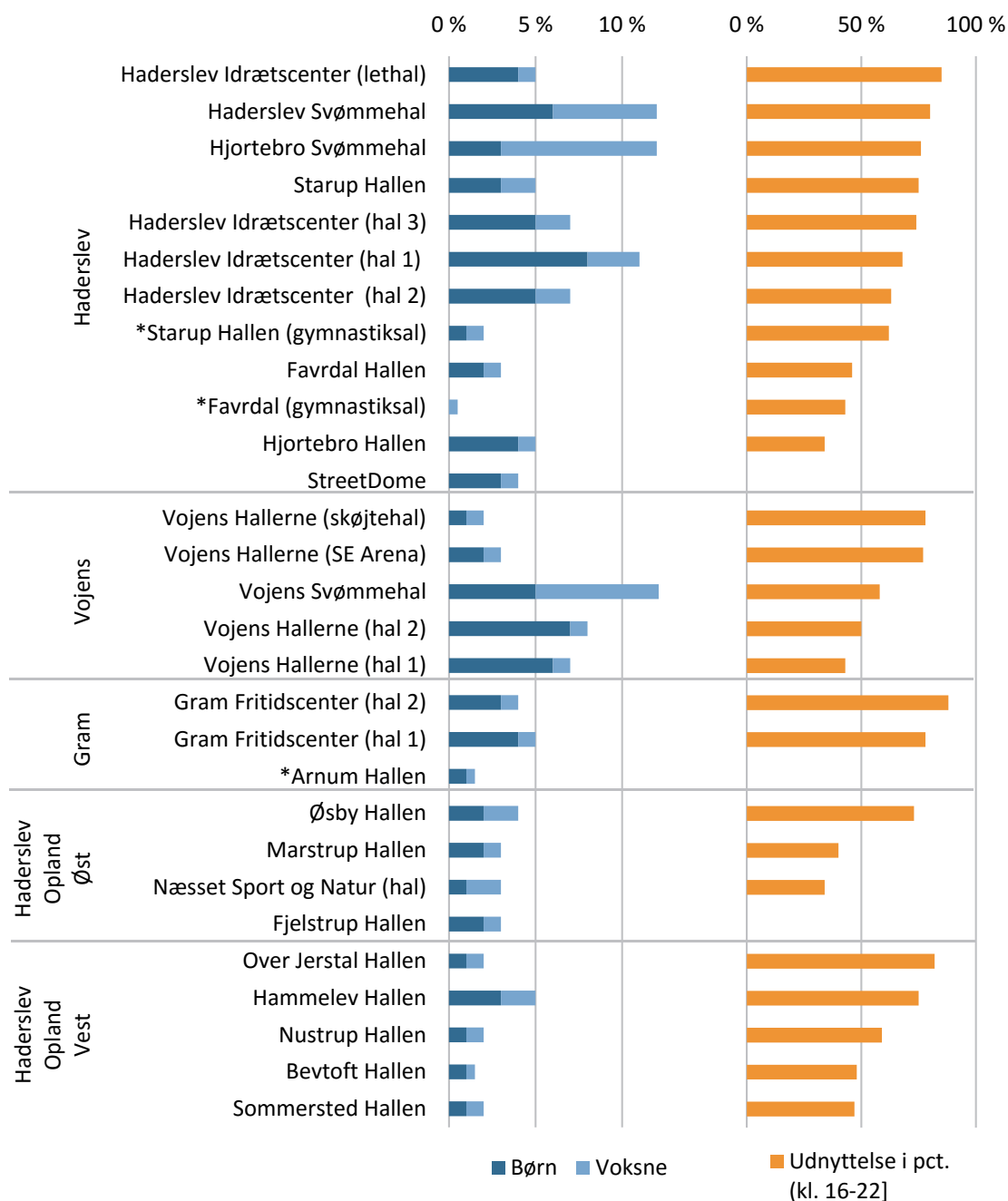
En oversigt over de inkluderede faciliteter fremgår af tabel 2 i appendiks 9, hvor forskellige informationer om vurdering af stand, størrelse samt udgifter de kommende ti år til den løbende vedligeholdelse og den opretholdende vedligeholdelse også fremgår. I tabel 1 appendiks 9 er metoden til vurdering af faciliteternes stand beskrevet.

Faciliteternes brug

De tilgængelige oplysninger om faciliteterne sammenstilles i analysen med tal for faciliteternes benyttelse. Her inddrages to forskellige mål for faciliteternes benyttelse.

Det første mål er den procentuelle udnyttelse af tilgængelig tider om eftermiddagen på hverdage, som stammer fra kapacitetsanalysen (delanalyse 4). Der findes ikke tal for tre af de 29 faciliteter. Den procentuelle udnyttelse er vist i figur 9.1 fordelt på lokalområde (orange bjælker). Faciliteterne er sorteret ud fra den procentuelle benyttelse. Den øverste facilitet inden for de enkelte områder er således den facilitet, som der har været aktivitet i flest timer fra kl. 16-22 på hverdage. De mest benyttede faciliteter i lokalområderne er Lethallen (Haderslev), Vojens skøjtehal (Vojens), hal 2 i Gram Fritidscenter (Gram), Øsby Hallen (Haderslev Opland Øst) og Over Jerstal Haller (Haderslev Opland Vest). Bortset fra i Gram er der ret store udsving mellem den mest og mindst benyttede facilitet.

Figur 9.1: Brug af idrætsfaciliteter.

Figurerne viser brug af idrætsfaciliteter. Figuren til venstre viser andelen af idrætsaktive børn og unge (mørkeblå-bjælke) og voksne (lyseblå-bjælke), som har benyttet faciliteterne inden for det seneste år. Figuren til højre viser andelen af tid i brug på hverdage fra kl. 16-22. Kilde: Haderslev Kommune.

Det andet mål for benyttelsen er andelen af børn og unge samt voksne, som inden for det seneste år har benyttet faciliteterne regelmæssigt (mørkeblå og lyseblå søjler). Her er der tal for alle faciliteter (se figur 9.1).

For overblikkets skyld er andelen af henholdsvis børn og unge og voksne sat i forlængelse af hinanden. Andelen kan ikke summeres som sådan, men det giver et billede af, hvor stor en andel af borgere på tværs af aldersgrupper, som benytter faciliteterne.

I lokalområdet Haderslev er de faciliteter, som flest borgere benytter (fra alle lokalområder) de to svømmehaller samt hal 1 i Haderslev Idrætscenter. Hal 1 benyttes især af børn og unge, mens svømmehallerne har flere voksne brugere. I Vojens er det især de to almindelige idrætshaller, som borgerne benytter, og det er særligt børn og unge, som er brugerne. I Gram er billedet det samme med den højeste benyttelse af hal 1 og 2 i Gram Fritidscenter, som også primært anvendes af børn og unge. I Haderslev Opland Øst skiller ingen faciliteter sig for alvor ud, når det kommer til andelen af brugere, mens Hammelev Hallen har flest brugere i Haderslev Opland Vest.

Det er ikke nødvendigvis de haller med flest aktivitetstimer (orange bjælker), som også bruges af flest borgere (mørkeblå og lyseblå søjler). Det kan der være flere forklaringer på. Eliteidræt er eksempelvis kendetegnet ved en høj træningsmængde, og i SE Arena kan eksempelvis elitehold fylde meget tid, men have få unikke deltagere.

Ud over at faciliteterne kan have forskellige brugerprofiler, kan oplandet også spille en rolle. Særligt i forhold til andelen af borgere, som har benyttet faciliteterne inden for det seneste år. Et stort opland vil alt andet end lige skabe grobund for en større brugerskare.

Faciliteternes stand og udgifter de kommende ti år

De ovenstående tal på faciliteternes brug sættes i det følgende i forhold til faciliteternes stand og vedligeholdelsesudgifter de kommende ti år. Oplysninger herom er indsamlet af Haderslev Kommune og sammenfattet i et notat. Notatet indeholder information om tre forhold ved faciliteterne, som er beskrevet i boks 9.1 herunder.

Boks 9.1: Oplysning om stand og udgifter.

Faciliteternes stand er vurderet ud fra 26 forskellige parametre, som er inddelt i tre hovedkategorier, som er 'bygningsdele', 'bad og toilet' og 'installationer'. Hver enkelt parameter har fået en score fra 1 (dårlig tilstand) til 9 (tilfredsstillende tilstand). Alle faciliteter har fået en gennemsnitsscore, som er udregnet ved at dele den samlede score med antallet af parametre.

Udgifter til løbende vedligeholdelse. Udgiften er udregnet ud fra prisbøger og varierer ikke mellem faciliteter af samme type. I analysen anvendes vedligeholdelsesudgifter for de kommende ti år.

Udgifter til opretholdende vedligehold angiver nødvendige udgifter for at bringe bygningen op i en stand, så alene løbende vedligehold er nødvendigt. Alt kendt nødvendigt opretholdende vedligehold de kommende år er medtaget. Udgifterne til opretholdende vedligehold er en engangsudgift.

De mørkeblå og lyseblå bjælker i figur 9.2 viser de samlede udgifter til faciliteterne de kommende ti år. Den mørkeblå bjælke udgøres af den del, som vedrører den løbende vedlige-

holdelse, mens den lyseblå udgør udgifterne til opretholdende vedligeholdelse. Faciliteterne er sorteret på samme vis som i figur 9.1 (efter den procentuelle benyttelse, delanalyse 4).

For de fleste faciliteter gælder, at udgifterne over de kommende ti år skal tilskrives udgifter til den løbende vedligeholdelse. Udgifterne for at vedligeholde de 29 faciliteter over de kommende ti år løber ifølge opgørelsen op i 101,2 mio. kr., hvor 73 pct. (74,3 mio. kr.) skal henføres den løbende vedligeholdelse (se tabel 9.1). Der er forskel på antallet af faciliteter mellem lokalområderne, ligesom der også er store forskelle på de samlede udgifter. Udgifterne er størst i Haderslev, mens de er mindst i Gram. Deler man de samlede udgifter med antallet af faciliteterne, er udgifterne pr. facilitet gennemsnitligt højest i Vojens (5,8 mio. kr. pr. facilitet), mens de er lavest i Gram (2,2 mio. kr. pr. facilitet). Forskellene her afspejler blandt andet, at der er forskel på typen af faciliteter i områderne. SE Arena er eksempelvis dyr i løbende vedligeholdelse (14,3 mio. kr. over ti år), mens de almindelige idrætshaller er noget billigere.

Tabel 9.1: Vedligeholdelsesudgifter til faciliteter fordelt på lokalområder.

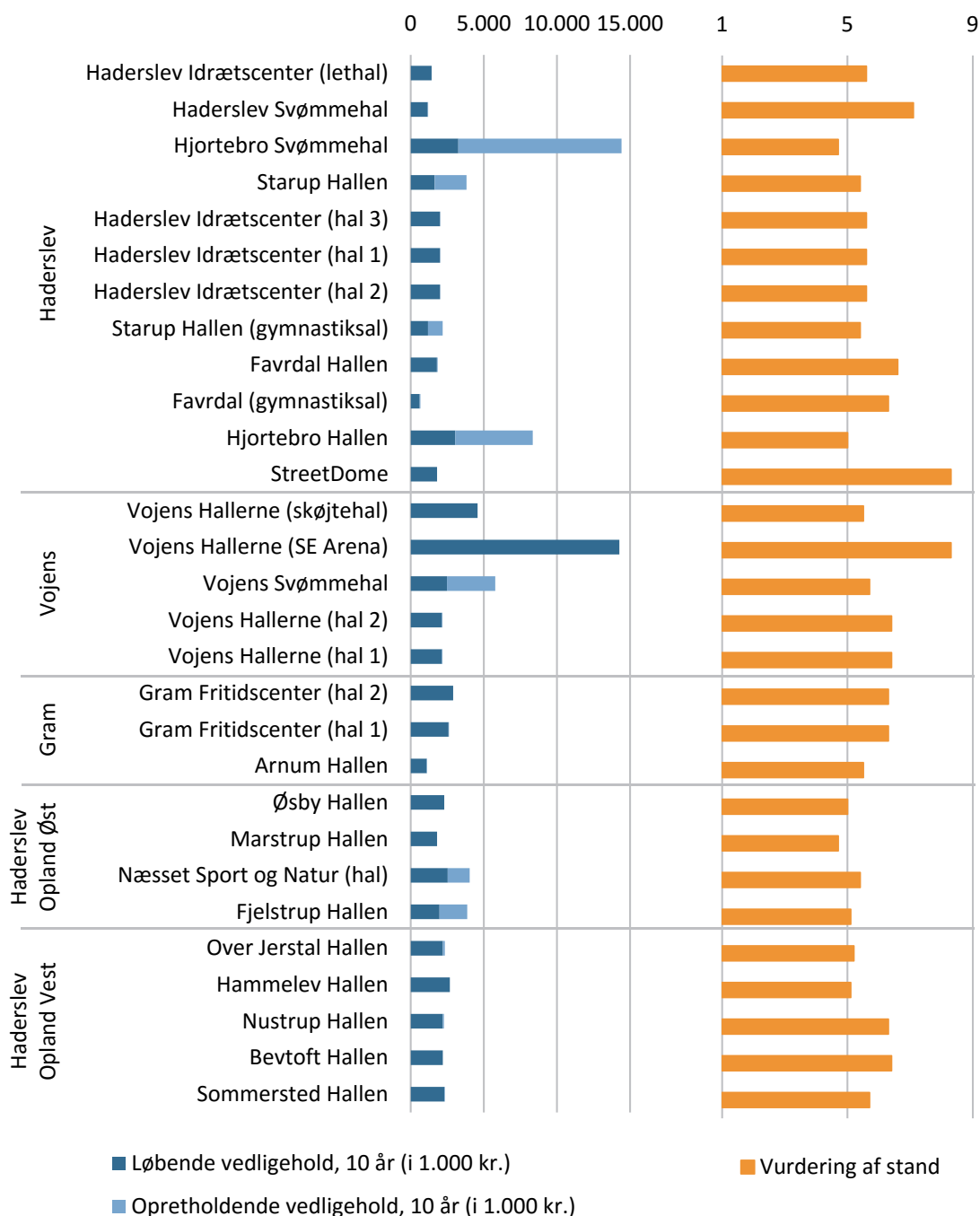
(i 1.000 kr.)	Løbende vedligehold	Opretholdende vedligehold	I alt	I alt pr. facilitet (gennemsnit)
Haderslev	21.936	19.813	41.749	3.479
Vojens	25.594	3.380	28.974	5.795
Gram	6.583	60	6.643	2.214
Haderslev Opland Øst	8.599	3.400	11.999	3.000
Haderslev Opland Vest	11.566	255	11.821	2.364
I alt	74.277	26.908	101.185	3.489

Kilde: Haderslev Kommune.

Som figur 2 viser, er det relativt få faciliteter, som har store udgifter til opretholdende vedligehold. Hjortebro Svømmehal, Starup Hallen, Hjortebro Hallen, Næset Sport og Natur og Fjelstruphallen er de faciliteter, som har de største udgifter til opretholdende vedligehold.

Figur 2 viser også vurderingen af faciliteternes stand (orange bjælker). Faciliteterne med størst udgifter til opretholdende vedligehold placerer sig ikke overraskende blandt de faciliteter med lavest vurdering, men der er ikke en direkte sammenhæng mellem stand og udgifter til løbende vedligeholdelse. Den samlede score for alle faciliteterne er i gennemsnit 5,9, som altså er et lille stykke over middelværdien (5). To af de nye faciliteter i kommunen, SE Arena og StreetDome er placeret i toppen, begge med en score på 8,3.

Figur 9.2: Vedligeholdelsesudgifter til og vurdering af idrætsfaciliteter.

Figurerne viser udgifter til løbende vedligehold og opretholdende vedligehold de kommende ti år samt vurdering af idrætsfaciliteternes stand. Figuren til venstre viser udgifter (løbende vedligeholdelse = mørkeblå-bjælke, opretholdende vedligehold = lyseblå-bjælke), mens figuren til højre viser facilitetsvurderingen (1 = dårlig stand, 9 = tilfredsstillende stand). Kilde: Haderslev Kommune.

Opsummering og afrunding

Delanalyse 9 danner overblik over faciliteters brug samt deres stand og forventelige udgifter de kommende ti år. Delanalysen kan være væsentlig at inddrage i et eventuelt arbejde med at omfordele midler på idrætsområdet. Der er forskel på faciliteternes benyttelse inden for og mellem lokalområder, ligesom der også er forskel mellem faciliteter af samme

type såvel som mellem forskellige typer. Enkelte faciliteter har betydelige udgifter til opretholdende vedligehold, mens omkostningerne til den løbende vedligeholdelse varierer mindre inden for samme typer af faciliteter, men meget på tværs.

Litteratur

Forsberg, P., Nielsen, C. G., Murray, M., Høyer-Kruse, J. & Bedaf, A. van (2016a). *Faciliteter til idræt, motion og bevægelse i Frederikssund Kommune, Baggrundsanalyser*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Nielsen, C. G., Asserhøj, T. L., Murray, M., Høyer-Kruse, J. & Bedaf, A. van (2016b). *Fremtidens idrætsfaciliteter i Ringsted Kommune. Baggrundsanalyser*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015a). *Idrætsfaciliteter i Halsnæs kommune. Faciliteter, foreninger og brugerbehov på idrætsområdet i Halsnæs Kommune*, anden udgave, København: Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015b). *Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Faciliteter, foreninger og borgere på idrætsområdet i Ballerup Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Haderslev Kommune (2009). *Haderslev Kommunes Idrætspolitik 2009-2016*, Haderslev: Haderslev Kommune. http://www.haderslev.dk/files/UserDir/Documents/Politik%20og%20dialog/idraetspolitik_2009_2016_pdfa.pdf

Haderslev Kommune (2012). *Haderslev Kommunes Sundhedspolitik 2012*, Haderslev: Haderslev Kommune. http://www.haderslev.dk/files/UserDir/Documents/Sundhed%20og%20helbred/Sundhedspolitik_2012_pdfa.pdf

Haderslev Kommune (2013). *Kultur- og Fritidspolitik 2013-2017*, Haderslev: Haderslev Kommune. https://www.haderslev.dk/files/13185/kultur_og_fritidspolitik_2013_2017_pdfa.pdf

Haderslev Idrætsråd (2015). *Vedtægt for Haderslev Idrætsråd*, Haderslev: Haderslev Kommune. http://www.haderslevidraetsraad.dk/site/images/documents/Vedt%C3%A6gt_for_Haderslev_Idr%C3%A6tsr%C3%A5d2015.pdf

Høyer-Kruse, J., Forsberg, P., Nielsen, C. G., & Nielsen, C. D. (2016). *Undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteterne i Lejre Kommune*, Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Høyer-Kruse, J. (2013). *Kommunal planlægning af idrætsfaciliteter*, Ph.d.-afhandling, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Ibsen, B. og Fehsenfeld, M. (2013). Tilgængelighed til idræt for børn i udsatte boligområder. *Forum for Idræt. Bevægelse i rum og rammer*, pp. 93-107, Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Ibsen, B., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., & Støckel, Jan T. (2015). *Pigers idrætsdeltagelse*, Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Iversen, E. & Forsberg, P. (2014). Mål eller kaos? Muligheder og begrænsninger i at indføre 'performance management' i danske idrætsfaciliteter i *Forum for Idræt*, p. 27-40, 95-96, Odense, Syddansk Universitet.

Kulturministeriet (2014). *Udredning af idrættens økonomi og struktur – scenarier*, København: Kulturministeriet.

Laub, T. (2013). *Danskernes motions- og sportsvaner 2011*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Naundrup Olesen, K. (2012). *Kommuner og Idrætsliv*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Pilgaard, M. (2012). Flexible sports participation in late-modern everyday life, Ph.d.-afhandling, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Pilgaard, M. (2009). *Sport og motion i danskernes hverdag*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M., Forsberg, P., Nielsen, C. D., Høyer-Kruse, J., & Bedaf, A. van, (2015a). *Facilitetsanalyse i Varde Kommune – Fremtidens behov for idrætshaller og andre idrætsfaciliteter i Varde Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M., Forsberg, P., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015b). *Analyse af idræts- og bevægelsesfaciliteter i Gladsaxe Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Rafoss, K. & Troelsen, J. (2010). Sports facilities for all? The financing, distribution and use of sports facilities in Scandinavian countries i *Sport in society* vol. 13, No. 4, 2010, Abingdon: Routledge, Taylor & Francis.

Toft, D. (2013). *Fremtidens senioridræt – mellem ironman og stolemotion*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Thøgersen, M. & Iversen, E. B. (2014). Den kommunale støtte til idrætsforeninger. Succes eller sovepude? i K. Eskelund, & T. Skovgaard (red.), *Samfundets idræt: Forskningsbaserede indspark til debatten*. (s. 57-98), Odense: Syddansk Universitetsforlag.

